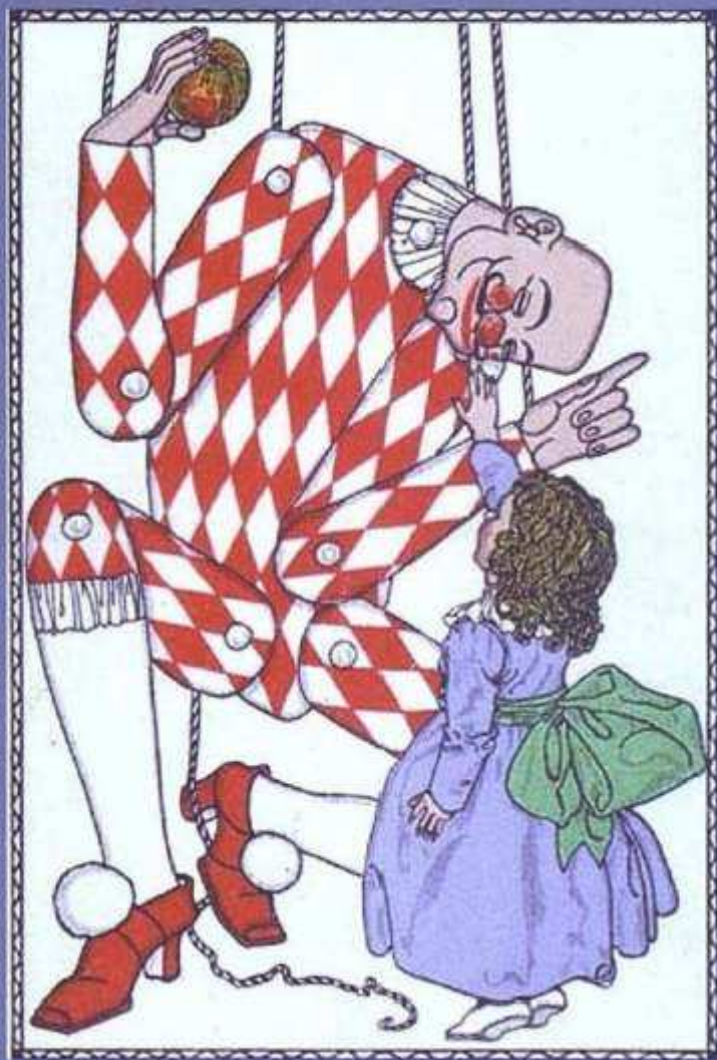

Anaid Tavitian

Metamorfoza unui vis

Anaid Tavitian

Metamorfoza unui vis

Anaid Tavitian

Metamorfoza unui vis

EX PONTO

Constanța - 2011

www.ziuconstanta.ro

Copertile:

arh. Radu Cornescu și Oana Cornescu

Georgetei (Pațai) Mărtoiu, cea care m-a
îndemnat să scriu această carte.

Părinților mei, Simion și Azaduhi Tavitian

Generoșilor sponsori, Ioan Carp și Petrișor
Carp, prinos de recunoștință pentru că
au făcut posibilă apariția acestei istorii
sentimentale a Teatrului de Păpuși Constanța

Mulțumiri călduroase Editurii Ex Ponto și
distinsului om de carte Ioan Popișteanu

Mulțumesc: Corina Apostoleanu, Corina Carp,
Raul Hangu, Carmen Ianculescu, Monica
Lăzăroaia, Ionuț Alexe, Paul Prodan, Violeta
Pavelescu, Carmen Raduțoiu, Leo Vizireanu,
Gabriel Octavian Nicolae.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TAVITIAN ANAID

Metamorfoza unui vis / Anaïd Tavitian. - Constanța:

Ex Ponto, 2011

ISBN: 978-606-598-109-6

821.135.1-4

© Ex Ponto - 2011

ISBN: 978-606-598-109-6

Tipar realizat la:

MasterPrint Super Offset
www.masterprint.ro

www.ziuaconstanta.ro

Teatrul de păpuși pe o axă a timpului

Cu mult lirism, dar și cu amprenta personalității individuale, Anaid Tavitian scrie o carte-jurnal născută din impulsul iubirii pentru profesie aplaudată, atunci când naivitatea are semnul egal cu sinceritatea: copilăria. Dar lucrarea apare în contextul cultural actual, când este necesară cunoașterea stratului de profunzime al ARTEI, cu manifestările ei multiple.

Studiul monografic de față este o evocare de istorie, de spiritualitate a unui perimetru mirific, o incursiune în memoria teatrală și într-o armonie scenică transformată în metaforă. Numai aici, în TEATRUL DE PĂPUȘI textul se transformă în imagine poetică, jocul în tensiune, imaginarul în real, sugestia în exemplificare, iar TIMPUL stă pe loc. Nu mai există ieri, nu mai există mâine, ci doar momentul unei acțiuni, al unei aventuri în care participanții au aceeași vârstă, aceeași fragilitate, aceeași emoție, aceeași candidă receptare a misterului.

Teatrul de Păpuși, așa bătrân cum este poate fi considerat, un turn istoric, o oglindă a vremurilor, de la momentele dramatice ale antichității până la cele romantice, dar este în același timp și un purtător de modernitate.

Dovadă Festivalurile care s-au organizat aici, naționale și internaționale, unde s-au numărat valori de repertoriu, de tehnică scenică, de fantezie modelatoare. Și toate acestea determinând un spațiu încărcat

de visuri, de coteplăție, o confruntare între acceptare și negare de situații, o neliniște interioară, până la certitudinea că personajele dorite sunt învingătoare. Pentru sufletul spectatorului-copil, un spectacol cu păpuși este o cântare orfică, o aventură în care fiecare călătorește pe cont propriu, până la capătul drumului, care niciodată nu e dezamăgitor.

Autoarea aduce un elogiu actorilor-mănuitori, regizorilor, tuturor celor care s-au implicat și au fost profesioniștii mecanismului de realizare a spectacolelor, de la semnificație, la iscusința rostirii până la identitatea actor-personaj și la efectul artistic. Sunt oameni care au pus în scenă spectacole memorabile și pe care i-a învăluit uitarea, după cum fraza elegantă a lui Anaid Tavitian glăsuiește: „Este, până la un punct, destinul ingrât al creatorului legat de arta efemeră a scenei”. Numai că scena teatrului de păpuși este o tentativă fecundă, lucidă și solidă de a ajunge la sufletul de copil, căci așa cum spune marele pedagog Jean Piaget copilul își crează noțiuni pe care le introduce în mecanismele gândirii sale. Pentru copil păpușa are limbajul ideal, „ca un fagure de miere”, cum îl caracterizează Mihail Eminescu, este primul-dicționar, este limbajul cu semnificații descifrabile. De aici și dorința de perfecțiune, privind esteticul, fiecare păpușar dorindu-și cea mai expresivă, cea mai bine meșteșugită siluetă, cea mai elaborată dinamică în mănuierea ei, cel mai diversificat joc de scenă. Se cere acest lucru, pentru că publicul de vârstă mică simte spectacolul sub altă normă interioară, trăiește odată cu personajul marea și dramatica experiență a acțiunii, aventura romantică a unei epopei ce n-ar vrea să se sfârșească.

Cât de bogată este istoria Teatrului de Păpuși! Și ce extraordinar cronicar este Anaid Tavitean! Cum a reușit să evoce atâtea amănunte!

Într-o perioadă s-a editat o fasciculă a Festivalurilor organizate intitulată „A treia mână”, care a întrunit aprecierile criticilor pentru umor și prezentarea manifestării de amploare.

Trecutul poate învăța prezentul. Se pot reedita multe din activitățile care au aureolat munca artiștilor-păpușari, aptitudinile, nota lor distinctivă, constanța lor afectivă față de meserie.

Monografia de față a construit o identitate sentimentală, o sinteză încărcată de sens, o fascinantă descriere a unei lumi care nu poate trece neobservată pentru că este încărcată de simboluri, de conștiință colec-

tivă, de o trăire lirică eternă într-o Cetate a Basmului, a Purității, a Visului.

Viața Teatrului de Păpuși a crescut în timp de la ideea făuririi lui (fără scenă specială, fără sală, fără trupă, fără subvenție) la Teatrul afirmat de astăzi în peisajul cultural al bătrânei urbe TOMIS, dar și în întreaga Europă, care l-a copleșit, cu premii internaționale. Cu siguranță el va fi longeviv, într-un mers progresiv, ca drumul corăbiilor pe mare. S-a născut într-un trecut mitic și merge către un viitor al împlinirii.

Un plus al studiului este adus de interviurile luate de autoare actoarelor prezenți sau celor trecuți dincolo de rampă, care întregesc prin amintiri, istoricul instituției, condusă astăzi de Lică Gherghilescu.

Atașamentul lor a escaladat maladiile crizelor financiare, consecințele scăderilor economice. Atracția scenei rămâne la fel de complexă, munca actorilor atinge superlativul, proiecția către public este mereu prezentă.

Anaid Tavitian a avut un gând remarcabil. Discursul său istorico-sentimental și-a îndeplinit misiunea, trecând în prim plan confruntarea artei cu TIMPUL, și a sonorităților repertoriale acordate la satisfacția cu care sunt întâmpinate de micii spectatori, ei înșiși creatori de spectacol.

Lucrarea este binevenită și se integrează în demersul monografic alcătuit pentru Teatrul Dramatic de Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian („Thalia”, „Ex Ponto - la cumpănă de milenii”, Constanța, Muntenia-Leda, 2001) autoarele fiind secretare literare, de înalt devotament față de scena constănțeană, față de întreaga alchimie a actului dramaturgic.

Volumul de față este o lucrare de referință adresată tuturor vârstelor. Valoarea ei este dată, pe de o parte de analiza autoarei, pe de altă parte de confesiunile adunate de autoare de la cei care au trăit în lumea de reverie a păpușarilor, în lumea plasată, simbolic, mereu pe verticală.

Conf. univ. dr. Constanța Călinescu

UNDEVA.....LA MALUL MĂRII

Aniversarea celor 55 de ani ai Teatrului de Păpuși din Constanța, născut din părinți modești, cu sîpetul mai mult gol, la inițiativa unor creatori pasionați - îi numesc și omagiez pe Claudiu Cristescu, regizor și director fondator și pe Lucia Trötonghi, scenografa - a ridicat la suprafață o lume populată de amintiri tandre, de gânduri îndrăznețe și de ardoarea bătăliilor.

Vârsta ne îndepărtează de clocotul faptelor, ne apropie de imagini exaltante și speranțe nostalgice. « Nu e nebunie mai mare ca aceea de a dori ca lucrurile să supraviețuiască rațiunii lor de a fi existat » afirma Paul Valery.

Am fost ani îndelungați o prezență activă, astăzi depun mărturie.

Îi mulțumesc lui Anaid de a mă fi invitat la drum. A pune întrebări istoriei este un exercițiu plin de riscuri. A invoca memoria în respectul adevărului (afirmație hazardată!) este un angajament solemn. Este adevărat însă că distanța în timp și spațiu mă ajută să văd mai bine, să văd întregul. Acest drum spre începuturi presupune o călătorie în sens invers, cu ezitățile identificării faptelor.

Găsirea urmei întrebărilor nu presupune, neapărat a regăsi aceleași răspunsuri și nici intensitatea aceluiași univers emoțional.

În ce măsură timpul mi-a maltrat memoria ? Îmi amintesc, cu un zâmbet, că în anii copilăriei dădeam semne de spirit asociativ: era un

semn prevestitor ?

Adolescența, pasiunea pentru teatru, hazardul mi-au îndreptat pașii spre marionetă. Are, oare, hazardul intuiții ?

Anii 50...Faimoșii ani 50 ! După război viața culturală și artistică a României este în plină efervescentă. Moștenitor al unor tradiții populare bogate și înjghebări orășenești durabile, dar mai ales confirmat de recunoașterea unor creatori de prestigiu din teatrele dramatice - regizori, scenografi, actori - teatrul de păpuși și marionete cunoaște o evoluție impetuoasă. În decursul anilor 1949 - 1956, iau ființă cu statut de instituții subvenționate peste 26 de teatre pe tot cuprinsul țării. În mod eronat teoreticieni și istorici au plasat arta păpușărească în zona infedării dominației politice. Dacă profilul lor artistic este clar definit de la înființare, condițiile de funcționare se dovedesc dificile: săli de spectacol improvizate, lipsă de ateliere echipate, formarea actorilor păpușari în suspensie, definirea repertoriului...Dar spectatorii bat la ușă!

În acest context în care cotidianul vieții de creație se însoțea cu bătăliile pentru crearea condițiilor de existență, confruntat cu aceleași probleme, se va naște Teatrul de Păpuși din Constanța, ce poartă astăzi numele de Teatrul pentru Copii și Tineret Constanța. Pe atunci consilieră a Direcției Teatrelor, am fost un factor de decizie la înființarea lui. Implicată profund în dinamica acestei mișcări, în beția devenirii, voi fi solidară - detaliu anecdotic - cu artiștii și tehnicienii Teatrului din Cluj, rostogolind împreună butoaie pe străzile orașului, pentru a face loc unei săli de spectacol, demne. Sau poate era la Arad?! Fiecare început era o aventură.

Teatrul de Păpuși din Constanța a adus o contribuție originală, semnificativă, în formularea conceptului de instituție teatrală. Claudiu Cristescu, regizor, scenograf și director fondator, va schița destinul teatrului ca loc de cercetare și experimentare. *Poveste fără cuvinte, Isprăvile lui Heracles, Micul Prinț* confirmă angajamentul său față de această opțiune. Pasionat, voluntar până la exagerare, cu capul plin de proiecte utopice, Claudiu va constitui ansamblul de interpreți cu o intuiție remarcabilă. Nuți-Forna Christu, Gigi Nicolau, Vasile Hariton

vor consacra talentul și măiestria lor teatrului de păpuși, devenind fruntea actorilor păpușari din lume.

Îi urmează la conducere Mircea Iordăchescu, care schimbă fața teatrului. El va înlocui noțiunea de "regizor al casei" și va aplica același regim și scenografilor. În felul acesta multiplică posibilitățile teatrului de a lucra cu colaboratori. Potențialul creativ al teatrului se amplifică și se diversifică prin prezența unor creatori cu viziune diferită, originală, personalități ce se înscriu în optica de cercetare și înnoire a esteticii artei păpușărești. Implicit înnoiește relația regizor-scenograf-actor. Deschide larg, dar selectiv, porțile teatrului "noii generații". Silviu Purcărete cu *Călina Făt-Frumos* și scenografa Eugenia Tărășescu-Jianu vor declina o relație nouă între spațiu și acțiune scenică, o stilizare vizuală care se îndepărtează de decorul ilustrativ. Geo Berechet montează *Copilul din stele* după Oscar Wilde propunând o novatoare imagine a relației actor - păpușă, precedând ceea ce mulți ani mai târziu se va numi "corp-scenă". Spectacolul a fost ovaționat, în picioare, de publicul Festivalului de la Zagreb, unde eram prezentă.

Îi urmează regizorii Ștefan Lenkisch, Irina Niculescu cu *O poveste oarecare*, spectacol care creează un adevărat eveniment începînd în stradă și conducînd publicul în sală printr-un labirint de acte păpușărești; muzica este compusă de Iosif Herța și interpretată de către actori folosind ca sursă sonoră atit instrumente muzicale cât și obiecte, apoi *Povestea Porculului* care explorează relația dintre actor și păpușă dînd o nouă dimensiune acțiunii dramatice, Kovács Ildiko cu un spectacol experimental după *Furtuna* de Shakespeare. Cristian Pepino, regizor cu un potențial artistic uimitor, original, pune în valoare cu fiecare spectacol lumi estetice noi cu umor și o bucurie poetică care-i caracterizează optica. El va pune în scenă între anii 1979 - 1986 urmat cu consecvență de scenograful Mircea Nicolau, un număr important de spectacole. Revine teatrul constănțean la noțiunea de "regizor al casei"? Christian Pepino, pasionat de scrierea teatrală pe care o practică cu fervoare, îmbogățește sistematic repertoriul teatrului.

Este talentul directorului Mircea Iordăchescu, de a aduna în jurul

teatrului artistic din mișcarea teatrală contemporană de avangardă, apropiind scriitori, și îmbogățind repertoriul. Teatrul de Păpuși Constanța deschide drumul premiilor naționale și internaționale, patrimoniul teatrului fiind foarte bogat în acest domeniu.

M-am înscris cu interes în optica acestei echipe cu prilejul punerii în scena a spectacolului " Băiatul și vântul " într-un climat de creație inspirat: Nuți Fornă-Christu, Gigi Nicolau, Vasile Hariton și Ioana Jora, vârfuri ale echipei, Mircea și Tina Romanescu, Dromihete Ghiman, Petru Catrava, Justin Defța , stimulând întrebările, cu ei am găsit răspunsurile.Nu îi uit.

Pionieratul continuă. La multi ani !! Să ne vedem cu bine, la următoarea aniversare.Ridic paharul !

Margareta Niculescu

Motivație

Pentru mine, teatrul de păpuși rămâne și astăzi prilej de bucurie, de destindere, dar și de meditație.

În ochii copilului ce ma încăpățânez să rămân, pe scenă, păpușa e vie dansează, cântă, plânge sau iubește real și chiar atunci când o văd odihnindu-se în rasteluri (pentru că și ea obosește după spectacol, nu-i așa?), cu greu îmi pot stăpâni uimirea de a redescoperi cât de simple sunt materialele sau uneori mecanismele din care este realizată.

Capul din carpă și ceaprazuri, mâinile din sârmă și picioarele din lemn, ochii din mărgele sau pictați, îmi întăresc convingerea rămasă din copilărie că un misterios ritual magic o însuflețește și o face să-mi fie dragă, urăcioasă, simpatică sau nesuferită, respectată sau odioasă.

Am toată prețuirea și admirația față de acești magicieni care sunt păpușarii ale căror puteri fac din papușă un partener fermecător pentru ei și un idol fără rival pentru copiii-spectatori.

Artistul mânător de păpuși este depozitarul unei experiențe multisekulare, dar și meșterul mișgăind la nesfârșit, șlefuind în cele mai mici amanunte fiecare gest al micului său partener.

Și pentru că universul acesta miniatural trebuie armonizat cu toată rigoarea, nevăzut spectatorilor, dăre existent în fiecare mișcare sau cuvânt ce compune spectacolul, se află regizorul, dirijorul magicienilor-artiști, scenograful, compozitorul și nu în ultimul rând cei ce alcătuiesc echipa tehnicienilor din ateliere și scenă; toți laolaltă sunt creatorii unei lumi feerice: teatrul de păpuși.

Lor le dedic această istorie sentimentală a Teatrului de Păpuși Constanța cu dragoste și nesfârșită admirație.

Celor omiși, le cer cu smerenie, iertare, cu speranța că această carte este un început de documentare pentru viitorul istoriografiei unui Teatru pentru copii centenar la Constanța

Anaid Tavitian

PĂPUȘARII CEI BUNI DIN CONSTANȚA

Aveam 11-12 ani când, împreună cu prietenul meu sas Otto (Berthold), am improvizat un spectacol cu păpuși, de dragul surorii lui mai mici (Rika) bolnavă în pat. Păpușile erau, o parte din cele aflate în prăvălii (cap din celuloid, corpul și brațele umplute cu vată), altele făcute de noi (din cârpe colorate), ajutați de Mutti (mama lui Otto). Iar jocul păpușilor se desfășura în spatele unui „paravan” constând dintr-o față de masă prinsă cu cârlige și atârnată de-o sârmă întinsă de noi, între fereastră și un dulap. Ideea o avusese, probabil, prietenul meu. Era în primul an de pace (1945) la Târnăveni. După acest scurt episod, care totuși mi-a rămas întipărit în memorie, nu știu să mai fi fost de-a lungul copilăriei și adolescenței mele interesat de teatrul de păpuși, deși de la 14 ani locuiam la Cluj, unde exista o frumoasă tradiție păpușărească. Abia în anii studenției și în anii care au urmat, aflându-mă la București (anii '56 - '70) și văzând acolo prea frumoasele filme de animație cu păpuși ale genialului păpușar praghez Jiri Tranka- filme pe care le-am revăzut de câte ori a fost cu putință, pe toate, fiindcă mă fascinau – abia atunci a început să mă intereseze, chiar foarte mult păpușaria. Bineînțeles, frecventam destul de asiduu spectacolele de la „Țândaărică”, deși pe atunci mi se păreau puțin cam snoabe, prea „savant elaborate” (cu scenografie și păpuși moderniste, cu vocile unor actori celebri rostind replicile pe bandă de magnetofon, cu muzici așijderea). Lipseau parcă

din ele candoarea și bucuria inocentă a jocului copilăresc, cu toate că se pretindea că se adresează exclusiv copiilor. Teatrul beneficia însă de colaborarea unor artiști veritabili (Brândușa Zaița Silvestru sau scenografi ca Ella Conovici și Mioara Buiescu).

În schimb, spectacolele făcute pentru maturi mi se păreau cu totul excepționale. Așa, de pildă, inegalabilul „Mâna cu cinci degete”, o parodie la filmele polițiste, scenariu realizat cu un irezistibil umor de Mircea Crișan, poate cel mai mare umorist al veacului trecut. Dar revelația acestui gen de artă, cu adevărate virtuți magice și cu posibilitate de expresie artistică – aproape infinite, a fost pentru mine momentul primei colaborări cu un teatru de păpuși (în calitate de compozitor) și anume cu Teatrul de Păpuși Constanța. Spectacolul avea ca scenariu „Micul prinț” de A. de Saint-Exupéry și era regizat de Andrei Belgrader (aflat actualmente în S. U. A.). Acolo, în clădirea de pe strada Dr. Aristide Karatzali, în spatele Bisericii Grecești, la doi pași de mare, am văzut și înțeles cât de minunată poate fi această modalitate de comunicare artistică, ce înseamnă cu adevărat onestitatea și dăruirea profesională, cât de vie și sensibilă, cât de emoționantă poate fi o păpușă (wayang sau bibabo) în mâinile unor păpușari autentici. Nu pot să nu le pomenesc numele (care ar trebui să fie înscrise cu litere de aur în istoria acestui gen de teatru din România; de aceeași părere sunt și regizorii și oamenii de teatru pe care i-am cunoscut): Aneta (Nuți)Forna, Titi Jora, Georgete Nicolau, Vasile Hariton, Tina și Mircea Romanescu și toți ceilalți al căror nume nu le mai știu, dar a căror imagine mi-a rămas adânc întipărită în memorie. Cu ei am avut bucuria și onoarea de a colabora și la alte spectacole memorabile, precum cele realizate de Silviu Purcărete: „Călina Făt-Frumos”, la care fermecătorul regizor se lăsa învățat în arta păpușăriei de către talentații și experimentații protagoniști mai sus amintiți. Fermecat de arta excepționalei scenografe Eugenia Tărășescu Jianu (deși el însuși era un plastician ce a urmat cursurile Liceului de Artă din București sau poate tocmai de aceea!) Apoi „Insula pe din două” și „Legende atrizilor” acesta din urmă fiind un spectacol în aer liber, jucat în Cetatea Histria, în cadrul „Serilor de Teatru Antic” manifestare în care păpușarii – cu toții participau ca personaje...

Jocuri, cântece și instrumente, live, regizorul neputându-se lipsi de aportul lor important. După mulți ani de absență a mea în acel teatru, i-am revăzut doar la câteva ediții ale Festivalului de Teatru organizat

la București. Festivaluri în care prezența lor era de fiecare dată remarcată și admirată, fiind distinși cu premii importante. Dar norocul mi-a surâs din nou prin șansa oferită de a colabora cu excelentul colectiv artistic într-un spectacol cu totul excepțional. El era intitulat ad-hoc „O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare”. Adevăratul titlu, conferit de autoarea cehă, fiind „Cizmărelul cel isteț”, cu neputință de îngăduit de către cenzura vremii. De asta dată, întreaga muzică de scenă era interpretată live de către (toți) păpușarii.

La fel fusese și în „Călina Făt-Frumos”, dar acolo, o parte din coloana sonoră era înregistrată și redată pe bandă magnetică. Acum mânuitorii de păpuși (wayang și bibabo) treceau cu repeziciune (neobservați) de la mica scenă la mânuirea feluritelor instrumente melodice și de timbru, într-un vârtej pe cât de amețitor, pe atât de expresiv. Toți ne-am dorit ca el să fie filmat din culise sau de sus, de deasupra scenei, căci spectacolul era de o manieră fără precedent din toate punctele de vedere. Director de scenă era prima noastră regizoare cu calificare superioară de specialitate (în Cehoslovacia, în țara lui Jiri Tranka și în adevărata patrie a teatrului de păpuși european). Numele ei: Irina Niculescu (acum domiciliată în S. U. A.). Spectacolul a fost pe bună dreptate, distins cu premiul pentru debut la Festivalul Național al Teatrelor de Păpuși. La câțiva ani de la acest eveniment am avut plăcerea și onoarea de a fi solicitat tot pentru Teatrul de Păpuși Constanța, de o altă tânără regizoare, deosebit de talentată, Mona Chirilă, pentru un spectacol la fel de izbutit „Făt-Frumos din lacrimă” (prelucrare după basmul lui Mihai Eminescu). Numai că, de astă dată, muzica a fost în întregime înregistrată pentru că spectacolul era deja „ridicat”. Astfel că, întâlnirea cu prietenii mei dragi a fost de scurtă durată. Aceasta a fost și ultima mea colaborare cu generația de aur a păpușarilor constănțeni. Deși ulterior am avut mai multe prilejuri de a lucra în teatre de păpuși bune, foarte bune (precum „Țândărică” din capitală, teatrele de păpuși din Baia Mare, din Cluj, Timișoara, din Kecskemet și Győr din Ungaria – cu regizoare și regizori de primă mână precum Kovacs Ildiko, Margareta Niculescu, Silviu Purcărete), amintirea lor și recunoștința mea pentru ce mi-au dăruit ca oameni și artiști creatori, nu au pălit în inima mea.

Iosif Herța

UN TEATRU SUSPENDAT INTRE CER ȘI MARE

Plec de la Hotel Continental înspre Teatrul de Păpuși. E ora 9.00 dimineța. Încerc să-mi aduc aminte numele străzilor pe care le traversez. Orașul e cufundat într-o ceață de ianuarie, întreruptă de lumina galbenă și în amintirea mea, peste tot e liniște. Ajung pe faleză. Acum ceața acoperă totul. Nu se văd decât siluetele copacilor care parcă se află la capăt de lume. O iau la dreapta, în lungul falezei, merg spre Biserica Greacă, cobor strada la stânga și ajung la teatru. Un teatru suspendat între cer și mare, unde mi-am lăsat o parte din suflet, ca într-o bună zi să mă întorc. Aici am montat acum treizeci de ani primul meu spectacol, cu o echipă pasionată de aventură, care m-a urmat cu căldură, cu talent, cu un puternic spirit de solidaritate. Directorul Mircea Iordăchescu, actorii Gigi Nicolau, Hari, Tina, Mircea Romanescu, Nuți Fornă, Titi Jora, Justin, Marinele Marinescu, Coca Moțoc, Traian Popescu, Heti și bineînțeles, Muezel Güzel în fața teatrului, în ușă, la casa de bilete, peste tot. Și domnul Popescu de la lumini, care inventase o extraordinară orgă de lumini, care funcționa cu un sistem de sfori. Aveam emoții. Echipa din Constanța marcaseră deja în mod important teatrul de păpuși din România cu spectacolele montate de Geo Berchet, de Silviu Purcărete, însoțiți de scenografa

Eugenia Tărășescu Jianu. Festivalurile de la Constanța erau vestite, iar așezarea teatrului deasupra mării, plină de un farmec unic.

Primul meu spectacol „O poveste oarecare, joaca începe la intrare” izbucnea în stradă, continua în holul teatrului și spectatorii erau conduși în sală, unde actorii se adunau ca să înceapă povestea. Muzica compusă de Puiu Herțea era interpretată de actori, care aveau în scenă o întreaga baterie de obiecte producătoare de sunete. Căutam să asociez jocul păpușii cu vibrația vie a muzicii în direct. Era un lucru nou în teatrul de păpuși, un pariu interesant. Mie îmi plăcea mult să observ partea din stradă, reacțiile oamenilor care erau surprinși de situația neobișnuită, acceptau jocul și se eliberau de griji și de necazuri înainte de a se stinge lumina și de a intra „zânele” în scenă. Într-o bună zi, s-au prezentat la intrare doi copii din vecini. Unul din ei a întins mâna către Gúzel și i-a prezentat două bilete de tren de clasa a II-a. Gúzel i-a explicat copilului că biletele sunt de tren, iar copilul susținea cu demnitate că i le-a dat cineva ca să meargă la teatru. Ne-am făcut semne și în sfârșit, Gúzel s-a lăsat convinsă și cu multă seriozitate a acceptat biletele și i-a lăsat pe copii să intre.

În epoca aceea teatrul de păpuși avea un caracter decorativ și estetizant destul de pronunțat. Căutările în domeniul invenției decorative produsese forme originale foarte interesante, realizate și exploatate teatral la un nivel înalt. În acel context eu am pornit să caut o formă de teatru brut, o relație directă cu spectatorii. Începusem să explorez la Teatrul Țândărică relația dintre actor și păpușă și mă interesa să –i dau un sens metaforic. Căutarea aceasta a dat naștere celui de-al doilea spectacol cu echipa constănțeană: „Povestea porcului”.

Îmi aduc aminte că spectacolul începea cu un ritual păgân, al cărui nucleu era pielea porcului și se termina cu un ritual de nuntă, în care actorii defilau în fața cuplului de miri păpuși și aruncau peste ei flori albe. Imaginea nunții căpăta în felul acesta o dimensiune universală-care depășea povestea. Căutam să comunic copiilor sensuri profunde, fundamentale, adresându-mă mai mult simțurilor decât moralei. Toată echipa era fascinată de forța care se naște din întâlnirea actorului și a păpușii când se întâlnesc ca parteneri și când relația dintre ei este necesară și purtătoare de sens. În același spectacol momentul de dragoste dintre prinț și prințesă era compus pe un fragment din „Cântarea cântă-

rilor". Îmi aduc aminte că așteptam cu toții vizionarea și eram hotărâți să apărăm opțiunea pentru poem. Spre surprinderea noastră am trecut hopul cu bine, dar am fost avertizați că spectatorii copii se vor plictisi. Îmi aduc aminte cu câtă mândrie și satisfacție mi-au povestit actorii emoția care se transmitea în sala plină de copii, în momentul liric.

În vremea aceea, spectacolele pentru copii erau marea majoritate pline de cântece vesele care provocau publicul să bată din palme în ritm. Eu voiam cu tot prețul să ating spectatorii copii în ființa lor profundă, să fie abordați ca indivizi și să reacționeze ca indivizi. Fiecare invenție în acest sens mi se părea o victorie împotriva facilului, a rutinei, a ilustrării, a decorativului.

Căutam să realizez un teatru în care păpușa provoca emoții puternice și vroiam să schimb lumea. Am avut marea șansă de a întâlni o echipă foarte talentată, imaginativă, generoasă și care m-a făcut să cred că totul este posibil.

Irina Niculescu,

Cincinnati, 28 septembrie 2007

TINEREȚE FĂRĂ BĂTRĂNEȚE

Există în mica noastră colectivitate, a teatrelor pentru copii, teatre al căror nume evocă spiritualitatea unui anumit spațiu. Talentul și truda lor obstinată, ajutată de idealul lor frumos, fac din orașul lor o sărbătoare și o împlinire exemplară.

Am făcut o mică incursiune de suflet, referindu-mă la tânărul dumneavoastră teatru. Numele unui teatru devine în geografia memoriei spirituale, sinonim cu cel al unui loc. Colectivul constănțean, ca plăsmuitor de artă scenică, aplică cu mult aplomb formula sugestiei prin simbol și soluții de polifuncționalitate. Sacrificiile pentru arta lor de suflet au contribuit la crearea unuia dintre cele mai interesante spiritualități ale acestui gen din țara noastră.

Aniversarea este un eveniment, o sărbătoare, indiferent de ani, rămâne o valoare, un moment de bilanț și de bucurie. Înseamnă o privire în urmă, să-ți amintești de începuturi, de perioada marilor realizări, de oameni, de oameni care au contribuit mult la profilul acestui teatru, unii dintre ei au trecut, din păcate, „Râul”, lăsând generațiilor tinere misiunea de a dezvolta și continua dragostea de frumos; mai înseamnă să-ți amintești de fapte și întâmplări, de tristețile și bucuriile anilor trecuți.

Artiștii tineri și cei mai în vârstă rămân o conștiință a cetății, a țării noastre, destin de înnobilare sufletească, făclie care nu se stinge nici în nopțile lungi ale istoriei, nici la cumpăna grea a speranțelor.

Mă înclin în fața truditorilor de frumos, pentru dimensiunea lor

artistică și spirituală, pentru făurirea inestimabilelor valori perene.

Este o mare bucurie, la ceas aniversar, să fii alături de sărbătoriți, să le dorești viață lungă, multe bucurii și împliniri, iar rezultatele muncii lor, să se vadă pe fața celor care o privesc.

Tinerețe fără bătrânețe și „paharul sus!”

Eustațiu Gregorian

POVESTEA MERGE MAI DEPARTE

Demersul autoarei acestei cărți-document- de a lăsa mărturie scrisă, cu cât mai (pedantă) obiectivitate, despre izbânzile, despre experimentele aducătoare de un plus de notorietate și recunoaștere nu doar regională, ba,, chiar despre eșecurile (firești, la cei ce aspiră la cât mai deplină împlinire artistică)- merită desigur, dragă cititorule, ceva mai mult decât recompensa unei lecturi binevoitoare. Merită-și nu dintr-o curtoazie... aniversară, pentru teatrul... adus la rampa tiparului și a remember-ului onagial- o apropiere(dacă se poate) cu suflet deschis, de spectator care a pășit, măcar odată, pragul unei instituții artistice unde magia poveștilor capătă forma, chipul și vibrația copilăriei fără vârstă.

Fiindcă, în ciuda a toate, Teatrul de păpuși Constanța încearcă să ... reziste și astăzi -într-o lume în care nici cei mici nu sunt la adăpost de fetișurile violenței, facilului, comercialului - să slujească esteticul, spiritul etern-fabulos al poveștii, care te fac să nu uiți visurile și aspirațiile copilului care am fost și rămânem. Dovedind astfel că "scena mică" poate fi oricând la ... înălțimea așteptărilor, sfidând de ce nu(cu succes,, deocamdată)_concurența Tv-ului, internetului, care fac legea, până și la preșcolari. Mai ales că, aici, la Constanța, la Teatrul de păpuși de pe strada Karatzali, regizorii, actorii-păpușari și scenograful care au creat, nu o dată, în timp, spectacole de ținută națională, au făcut ...

istorie, prin reușitele lor de necontestat, care, iată, au făcut necesară și strădania realizării acestui volum- document. Spre neuitare.

Astfel, va dăinui, poate, odată mai mult, probei timpului, montările pline de har și fantezie ale lui Silviu Purcărete- care și-a leagat numele de scena tomitană (și) printr-un asemenea demers spectacular, la început de carieră artistică - sau ale lui Cristian Pepino, "magicianul scenei mici", cum a fost ... catalogat, nu o dată... Plasticitatea, simbolistica și vraja păpușilor, create de scenografi nu mai puțin talentați și mânduite cu talent, tăindu-ți adesea răsuflarea, de păpușari constănțeni, în realizări scenice încunutate de premii și elogiile criticilor, justifică, îmi place să cred, și eforturile actualei echipe, manageriate de Lică Gherghilescu, de a nu se lăsa doborâtă de așa zisa "criza" public, de resursele financiare pe măsura ambiției de a păstra ștacheta cât mai sus, de dificultățile tot mai dure ale traiului "artistic", de zi cu zi.

Mai ales că, "scena mică" de pe Karatzali își leagă numele și de câteva manifestări artistice de reală anvergură, precum Festivalul național al teatrelor de păpuși găzduite de Constanța: "Saptamana teatrelor de papusi", sau de Festivalul de Teatrul Antic, cu acea magică (și unică) reprezentație, pe malul mării, a "Legendelor atrizilor" șamd. N-aș vrea să uităm nici "Colocviile tomitane", găzduite de Teatrul de pe Karatzali, de urma fulgurantă lăsată pe scândura și memoria acestei scenei de neuitatul Nichita Stănescu, a Ninei Cassian, Romulus Vulpescu, Romul Munteanu și nu numai, alături de poeții și scriitorii constănțeni, confesându-se unui public trăind într-o seară, pe lungimea de undă a poeziei și schimbului de idei fiindcă, toate aceste dovezi de netăgăduit spre neuitare, fac și dau credibilitate înnoită, dorinței și putinței Teatrului de Copii și Tineret Constanța de a duce, sperăm, povestea mai departe.

Carmen Tudora

SCURTA ISTORIE

Frumoasa poveste a Teatrului de Păpuși Constanța, secție a Teatrului Dramatic Constanța, a început într-o zi de iarnă. Actul de naștere – afișul inaugural – este datat 14 decembrie 1956. În ziua aceea, în fața unui public entuziast, Teatrul de Păpuși Constanța a prezentat prima sa premieră: un spectacol compus din „Peștișorul de aur”, dramatizare de Romulus Alexandrescu, după Pușkin, și „Primă lecție” de Ana Ionița și Gabriel Teodorescu. Regia spectacolului îi aparținea lui Claudiu Cristescu, care realizase și decorul, iar creatorul păpușilor era Lucia Trotonghi Cristescu. Actorii păpușari, de fapt prima trupă (căreia în timp avea să i se alăture și alți actori păpușari), care animau eroii povestilor, erau: Justin Defta, Mioara Jean, Georgeta Nicolau, Elena Moțoc, Georgeta Radu, Constanța Popescu, Traian Popescu, Mia Prodan și Ichim Gheorghe.

Timp de zece ani, spectacolele Teatrului de Păpuși Constanța au fost create de Claudiu Cristescu, fondatorul și animatorul acestei trupe: inteligent, intuitiv, bun cunoscător al tuturor compartimentelor teatrului, cu o putere de muncă neobișnuită, cerea tuturor celor care lucrau în teatru, pentru crearea unui spectacol, să se implice total în ceea ce făceau. Și reușise acest lucru: o totală implicare, o implicare sensibilă a întregii echipe la actul artistic.

Spectacolele lui Claudiu Cristescu purtau pecetea originalității pentru acele vremuri: erau spectacole de o deosebită vizualitate, cu o concepție plastică deminatoare, oferind o transcriere a textului, a

sensurilor fiecărei piese într-o sinteză vizual-auditivă deosebită, în care actorul era **MAGICIANUL**.

Era o atmosferă specială. După orele de repetiții, actorii exersau singuri în fața oglinzii, iar împreună cu partenerul de scenă – păpușa – căutau și descopereau noi mișcări, noi tehnici, noi sensuri.

Primele spectacole ale Teatrului de Păpuși Constanța au fost prezentate publicului său în sala construită (la propriu) de păpușarii constănțeni, la foaierele de la balconul Teatrului Dramatic (astăzi sala studio a Teatrului Național de Opera și Balet „Oleg Danovski”).

Din anul 1959, casa Teatrului de Păpuși Constanța devine clădirea cunoscută de toți dobrogenii și nu numai, sub denumirea de Teatrul „Elpis”. Construită în anul 1895 de către comunitatea elenă, prima sală de teatru din Constanța păstrează și astăzi ecoul vocilor de aur ale teatrului și liricii românești.

În această sală, încă de la începuturile sale și apoi în perioada interbelică au prezentat spectacole în turnee trupe teatrale din România, având în distribuție pe Constantin Nottara, Petre Liciu, Ion Manolescu, Constantin Tănase și mulți alții. Aici a concertat George Enescu, impresionat de acustica acestei săli; a cântat Nae Leonard; aici au avut loc concertele coral-instrumentale, spectacolele de operă aparținând unor societăți culturale dobrogene; aici au avut loc primele proiecții de film organizate la Constanța. Tot în această sală, publicul a aplaudat o trupă de comedie din Franța, o trupă de operă italiană, o trupă din America. Această sală a găzduit în anii '50 primele spectacole ale Teatrului Dramatic Constanta

Ca un fir de aur, ca un arc peste timp, prin spectacolele sale, unele dintre ele în premiera pe țară sau absolută, prin valoroasa sa trupă, prin cele 15 ediții ale Festivalului Internațional „Săptămâna Teatrului de Păpuși”, prin colocviile teoretice ce însoțeau acest festival, prin colaborarea cu mari regizori, scenografi și muzicieni, Teatrul de Păpuși Constanța a continuat șirul tradițional al evenimentelor găzduite de acest lăcaș de cultură care este Teatrul „Elpis”.

Această sală păstrează de asemenea, între pereții ei, ecoul aplauzelor și glasurilor entuziaste a zeci de generații de mici spectatori din orașul și județul Constanța sau veniți anume din țară, să vadă un spectacol al Teatrului de Păpuși Constanța.

Vreme de 47 de ani, acei oameni minunați și păpușile lor fermecate, care sunt păpușarii conștanțeni, au desfășurat cu arta lor, iradiind frumusețe și cunoaștere, zeci de mii de spectatori.

Teatrul de Păpuși din Constanța ocupa un loc de seamă în viața culturală a României, bucurându-se totodată de o deosebită recunoaștere peste granițele țării. De-a lungul anilor, Teatrul a fost o prezență de marcă în cadrul festivalurilor de gen, naționale și internaționale, un ambasador al artei păpușărești din România, al cetății în care viețuiește și creează.

Fiecare participare a trupei la o competiție internațională a adus Teatrului un nou premiu, a dovedit cu măiestrie că străvechea artă a păpușăriei este o artă fără granițe de limbă sau vârstă. Peste tot pe unde a călătorit Teatrul de Păpuși Constanța a câștigat noi prieteni, admirația confrăților și criticilor.

Încă de la prima participare la un nou festival, a trezist interesul criticii. Este vorba de Festivalul Internațional de Păpuși și Marionete de la București (1958), prilej cu care a avut loc și cel de-al V-lea Congres al Uniunii Internaționale a Marionetiștilor - UNIMA. Cea mai amplă și mai importantă reuniune internațională a teatrelor de gen din acea vreme, Festivalul a reunit trupe din România, Anglia, Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Franța, Finlanda, Germania, Iuhoslavia, Japonia, Olanda, Polonia, Rusia, Mongolia. La acest Festival, Teatrul nostru a prezentat un spectacol cu un titlu simbolic: „Poveste fără cuvinte” (regia și scenariul Claudiu Cristescu). Spectacolul, o istorie a teatrului de păpuși din vechime și până în contemporaneitate, a fost apreciat pentru talentul și imaginația regizorului, pentru valoarea trupei.

De atunci marea poartă a succesului a fost mereu deschisă Teatrului de Păpuși Constanța. Teatrul a participat la festivaluri internaționale, a întreprins turnee, a participat la congrese ale UNIMA în Bulgaria, Belgia, Franța, Italia, Iugoslavia, Republica Moldova, Norvegia, Polonia, Rusia, Turcia.

Teatrul a participat la toate reuniunile teatrale de gen din România: „Săptămâna Teatrelor de Păpuși și Marionete” - București, Festivalul „Ion Creangă” - Bacău, Gala Recitalurilor Păpușărești - Botoșani,, „Saptamana debuturilor in teatrul de papusi ”Bucuresti, Festivalul „Gulliver” - Galați, Festivalul „La strada” - Sibiu, Festivalul teatrelor

pentru copii – Focșani, Lumea papusilor, lumea tuturilor virstelor – Sinaia, Zilele teatrului pentru copii – Iași, Gala Națională a Păpușarilor – Cluj-Napoca., Festivalul Euromarionet de la Arad. Teatrul a participat, de asemenea, la festivaluri de teatru dramatic: Festivalul de teatru de la Piatra Neamț, Reuniunea studiourilor de teatru – Pitești, Festivalul de artă medievală – Sighișoara.

Istoria Teatrului de Păpuși este foarte bogată în spectacole. Aveau loc zilnic la sediu unul, chiar și două spectacole. În primii ani spectacolele erau jucate pe viu, adică nu cu vocile imprimate pe banda. O adevărată performanță fizică și artistică.

Păpușarii constănțeni nu i-au ocolit niciodată nici pe copiii din cele mai îndepărtate colțuri ale județului nostru, dar și din județele Tulcea, Ialomița

Nu întotdeauna în spații care să ofere condiții tehnice bune pentru prezentarea unui spectacol, jucând uneori în frig, actorii constănțeni erau răsplătiți prin entuziasmul și căldura cu care erau primiți de micii spectatori. Trupa Teatrului de Păpuși Constanța, ca și aceea a colegilor săi din Teatrul Dramatic Constanța, se poate mândri pe drept cuvânt că în multe așezări din județul nostru a mijlocit localnicilor primul contact cu spectacolul teatral, pe scene adaptate condițiilor locului. Poate pentru acei oameni, pentru micii spectatori de atunci, acelea vor rămâne singurele spectacole de teatru văzute vreodată, dar cu siguranță vor fi cele mai frumoase amintiri.

În timpul stagiunilor estivale, timp de trei luni pe an, seară de seară, se jucau spectacole în taberele de pe litoralul Mării Negre (Năvodari, Eforie Nord și Sud, Tuzla, I. A. S. Mangalia), pe scenele teatrelor de vară din Mamaia, Eforie, Techirghiol, Costinești. De aceea actorii Teatrului de Păpuși au prieteni și admiratori în toată România. Nu erau ocoliți nici copiii internați în Sanatoriul de la Techirghiol. Vara se juca chiar în grădina sanatoriului și, de foarte multe ori, actorii și tehnicienii teatrului îi aduceau în brațe pe micii pacienți care se deplasau mai greu, ca să poată vedea și ei spectacolul.

Am asistat la un asemenea moment emoționant când am însoțit trupa într-o deplasare, la Năvodari. Era o zi de vară cu vânt puternic și decorurile nu puteau fi montate. Spectatorii erau un grup de copii veniți la mare din țară, de la mai multe case de copii. De cum am sosit ne-au

întâmpinat cu bucurie și au asistat curioși la încercările de montare. Au auzit discuțiile ce se purtau despre imposibilitatea de a juca spectacolul. Privindu-i ce triști erau, întreaga trupă (actori și tehnicieni) a hotărât să joace spectacolul chiar dacă pentru aceasta s-au făcut eforturi mari. Dar râsetele și lumina din ochii acelor copii au meritat toate eforturile.

Teatrul de Păpuși Constanța are prieteni și peste granițele țării. Tot în timpul stagiunilor estivale, se juca spectacolul „Varietăți”. Spectacol fără text, a fost prezentat zeci de stagiuni în fața turiștilor străini și a copiilor lor, în holuri de hotel sau în cluburi de pe litoral.

Prezența Teatrului peste granițele țării nu a însemnat numai premii, recunoașterea valorii spectacolelor novatoare, ci și întâlniri emoționante cu membrii comunităților de români, cu oameni de alte etnii care s-au născut și au trăit o vreme în România.

Astfel, în timpul uneia din participările Teatrului la un festival în Iugoslavia, trupa a fost întâmpinată cu bucurie de locuitorii unui sat de români de lângă Zagreb. Toți, de la cel mai bătrân locuitor al satului, îmbrăcați în frumosul port românesc, au participat la spectacolul nostru. Acesta nu a fost un moment singular. De mai multe ori, cu prilejul turneelor în fost Iugoslavia, trupa a jucat în limba maternă pentru românii din Banatul sârbesc și Macedonia.

În Turcia, la Festivalul orașului Istanbul, nu mică a fost bucuria și emoția trupei când au fost vizitați la cabine de un domn care venise special de la Ankara, împreună cu nepoții săi, pentru a vedea spectacolul și a auzi vorbindu-se românește. Se născuse și trăise mulți ani în România, țara pe care o considera a doua sa patrie. Tot atunci a venit să vadă spectacolul teatrului nostru un grup de tineri născuți în Adakaleh, stabiliți în Turcia, după dispariția frumoasei insule (în 1968).

În călătoriile sale la festivaluri sau în turnee, trupa Teatrului de Păpuși Constanța a fost de multe ori întâmpinată cu toate onorurile de oficialități ale orașelor sau țărilor unde a prezentat spectacole. A fost arborat steagul României, ai cărei ambasadori erau. Ambasadori ai valoroasei arte păpușărești din România. Așa s-a întâmplat la Festivalul Internațional de Teatru de la Alacati – Turcia, 1996. La Festivalul Iernii de la Lillehammer, cu prilejul ceremoniei ce a marcat închiderea festivalului, primarul orașului a avut în mod special cuvinte de apreciere și admirație la adresa spectacolului prezentat („Capra cu trei iezi”). Tot

atunci, trupa a fost oaspetele Ambasadei României la Oslo. În anul 1995, la Gala Internațională a Teatrelor de Păpuși „Licurici”, Chișinău, o delegație a teatrelor participante a fost primită de președintele de atunci al Republicii Moldova, Mircea Snegur.

Istoria teatrului nostru este de asemenea plină de întâmplări tandre și vesele care dovedesc cât de mult iubesc copiii teatrul de păpuși, cât de mult iau în serios tot ce văd, cu cât suflet participă la spectacole.

Am să povestesc doar despre câteva dintre ele.

Multe au fost telefoanele și scrisorile pe care le primea Ursulețul Winnie Pooh, personajul din piesa cu același titlu, de la micii spectatori, care îi povesteau cum au băut de dimineață tot laptele, că sunt cuminiți sau micile lor aventuri. Nu pot uita ziua când se prezenta în fața unui grup de cronicari spectacolul „Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”. Spectacolul se juca în holul mare al Grădiniței Liceului Pedagogic. Copiii participau cu entuziasm la jocurile în care îi antrenau actrițele Aneta Forna Christu și Georgeta Nicolau. Până în momentul când puiul de cocor a fost prins de Omul de bani. Atunci, o fetiță a început să plângă amarnic. A trebuit să oprim spectacolul, iar cele două actrițe i-au dat în brațe frumoasa păpușă și i-au spus că povestea se va termina cu bine. Numai așa spectacolul a putut să continue. Tot de acest spectacol se leagă și o altă întâmplare. Întotdeauna când se ajungea la scena în care Omul de bani promitea copiilor că le va da bani și bomboane dacă îl ajută să-l prindă pe Rococor, se dezlănțuia o adevărată furtună de glasuri care îl goneau pe Omul de bani. La o reprezentație cu „Povestea porcului”, când Prințesa rostea următoarea replică: „De trei ori am plecat de acasă și nu am ajuns la casa Vrăjitoarei...” a primit din sală replica promptă a unei fetițe: „Prostuțo, prostuțo, cine te-a pus...” La un spectacol, în deplasare la Iași cu „Albă ca Zăpada”, sala emoționată o asculta pe eroină care plângea și povestea cum a fost alungată din palat de mama vitregă. Liniștea care se lăsase a fost însă întreruptă de un glăscior emoționat care a rostit: „Sărăcuța di ie, uiti cum plânji!”

Teatrul de Păpuși Constanța este un teatru care a reușit performanța de a menține în repertoriu spectacole de mare succes la public, spectacole inspirate de piese originale și dramatizări ale unor pagini celebre din literatura dedicată copiilor. Aceste spectacole au atins

cifre record de reprezentare, unele dintre ele fiind jucate timp de douăzeci de ani (după premieră). Ele și-au datorat succesul pieselor, regizorilor, scenografilor și nu în ultimul rând actorilor. Este vorba de: „Băiatul și vântul”, de Nadia Trandafilova, regia Margareta Niculescu, scenografia Mioara Buescu – Ella Conovici; „Fata babei și fata moșneagului”, de Ion Puiu Stoicescu, după Ion Creangă, regia Francisca Simionescu; „O fetiță caută un cântec”, de Alecu Popovici, regia Stefan Lenkisch, scenografia Lucia Trotonghi – Ioana Constantinescu; „Șoricelul și păpușa”, de Alecu Popovici, regia Stefan Lenkisch, scenografia Mioara Buescu – Ioana Constantinescu; „Spărgătorul de nuci”, de Victoria Gavrilescu, după E. T. A. Hoffman, regia Traian Ghițescu Ciurea, scenografia Mircea Nicclau; „Copilul din stele”, „Dulce ca... sarea”, „Nu plânge, baby” (Varietăți), scenariul și regia Stefan Lenkisch, scenografia Eugenia Jianu; „Micii mușchetari”, de Lizica Mușatescu, regia Francisca Simionescu, scenografia W. Boloni; „Lecția de zbor și cor pentru puiul de cocor”, de Cristian Pepino, regia Cristian Pepino, scenografia Ion Țițoiu; „O călătorie fără egal”, de Vasile Cojocaru, regia Liviu Manolache, scenografia Carmencita Brojboiu; „Regele cerb”, de Carlo Gozzi, regia Cristian Pepino, scenografia Eugenia Jianu. Multe dintre aceste spectacole au fost prezentate și în turnee sau festivaluri de gen cu același succes.

Din anul 1969, Teatrul de Păpuși Constanța este gazda Festivalului „Săptămâna Teatrelor de Păpuși”. După anul 1990, acest festival bienal a căpătat caracter internațional și competitiv. A fost unul dintre cele mai cel mai longevive și importante festivaluri de gen din România, fiind la fiecare ediție o adevărată cetate a păpușilor.

Festivalul a reunit întotdeauna cele mai reprezentative spectacole de păpuși și marionete – unele dintre ele în premieră pe țară, foarte diverse ca tehnici de mânăuire, ca stiluri regizorale, de interpretare și scenografice. Au fost vernisate expoziții de scenografie, de istorie a teatrului de păpuși din România, expoziții de grafică, au fost organizate colocvii, sesiuni de comunicări științifice având ca teme estetica teatrului de păpuși, psihologia copilului, au avut loc reuniuni ale secției române a UNIMA (în anul 1990, la o astfel de reuniune am fost onorați cu participarea regizoarei Margareta Niculescu și a lui Jacques Felix, membri ai conducerii UNIMA); și-au demonstrat măiestria păpușarii

veterani, au debutat cu succes tineri actori. Longevitatea acestui festival se datorează unei mari investiții afective din partea organizatorilor, dar și a participanților.

Conform tradiției, Festivalul a fost un prilej de contacte între creatorii acestei străvechi arte ce stă sub semnul unei permanente înnoiri. De fiecare dată, festivalul s-a dovedit a fi un loc în care se întâlnesc talente și se concentrează forța artistică, un prilej de a pune în valoare acumulări calitative, un examen de autocunoaștere pentru fiecare trupă participantă, o ocazie de a scoate la iveală noi modalități de exprimare teatrală. „Săptămâna Teatrelor de Păpuși” este și singurul Festival care a oferit mereu trupelor invitate posibilitatea vizionării întregului program, posibilitatea de a dialoga despre viitorul acestei arte. Toate cele 19 teatre de păpuși din România (dacă socotim și teatrul gazdă) au participat la acest Festival – unele la toate edițiile, altele la una, două sau chiar trei ediții. Din anul 1990, Festivalul a devenit competitiv, căpătând totodată și caracter internațional. Astfel, au participat de atunci la această reuniune trupe din: Elveția, Republica Moldova, Ungaria, Ucraina Turcia. Fiecare ediție, prin spectacolele prezentate, a pus în valoare bogăția formelor de expresie, inventivitatea practic nemărginită a artiștilor păpușari (actori, regizori, scenografi). Fiecare ediție mi-a dezvăluit că străvechea artă a păpușăriei este deschisă căutărilor, propunând experiențe dintre cele mai diverse, în spectacole fără granițe de limbă sau vârstă.

Spuneam că ceea ce a animat Festivalul de-a lungul anilor a fost investiția sentimentală a organizatorilor și a participanților, concretizată în bucuria jocului, bucuria păpușarilor de a dăruii bucurie spectatorilor lor. Am observat cum păpușarii știau să se bucure unul de reușita celuilalt, cum nu se sfiau să învețe, să cerceteze de aproape păpușa unui coleg, să afle ce mecanism ascunde, să-și exprime admirația față de meșteșegul unui confrate, să recunoască că au putut învăța ceva de la un coleg de breaslă.

În anii '80 a fost editată „o foaie” a Festivalului. Redactori: Cristian Pepino, Vasile Hariton, Anaid Tavitian, Vasile Cojocaru; grafica: Cristian Pepino. Pe numele ei „A treia mână”, această publicație a fost foarte îndrăgită de festivaliști și socotită de presă ca fiind „foarte spirituală și speculativă” (M. Ghițulescu, „Tribuna”).

Acest Festival, alături de festivalurile surori organizate în România, a demonstrat că teatrul de păpuși este un univers complex, nici pe departe un teatru „mic”.

Ultima ediție a Festivalului în mileniul II a avut loc în anul 1999, având ca organizatori: Teatrul de Păpuși Constanța, Primăria Municipiului Constanța, Asociația Internațională a Criticilor de Teatru, secția Română.

ÎNTEMEIETORII

CLAUDIU CRISTESCU

Portretul lui Claudiu Cristescu, l-am desenat în urma zecilor de ore de taifas teatral purtate cu papusarii constanteni, din consemnarile din presa, din amintirile mele de spectator și mai ales al celor povestite de draga mea Patai (Georgeta Martoiu). Ma gândesc la el ca la un nebun de geniu, care, într-o bună zi, a sosit la Teatrul de Stat (singura instituție de spectacole din Constanța, la vremea aceea), s-a proțâpît în fața directorului și i-a spus autoritar: "Eu vreau să fac aici un teatru de păpuși! Care va deveni celebru, vă asigur!". "Dacă crezi că poți să-l faci, fă-l!", i-a răspuns directorul zâmbind sceptic și cu asta audiența s-a încheiat... Dar din nimic, cu mâinile goale, fără scenă specială, fără sală, fără trupă, fără subvenție, într-o jumătate de an a apărut în peisajul cultural al bătrânului nostru oraș un teatru pentru cei mici, având pe atunci și un nume: "Pescărușul", la care, nu știu din ce motive, s-a renunțat (poate era prea bine găsit!). Un teatru care avea să devină faimos nu doar în țară, ci și în întreaga Europă. În sprijinul afirmației pot invoca numărul copleșitor de premii internaționale pe care le-a adunat de-a lungul existenței sale. Cristescu era bucureștean. Urmase câțiva ani cursurile Facultății de Arte Plastice, de unde a trebuit să plece fără prea multe explicații, cum se obișnuia pe atunci. Lucrase în Combinatul Poligrafic al Casei Scânteii, unde și-a însușit tehnici tipografice practicate numai acolo pe atunci. Lucrase, de asemenea, la Soci-

etatea Națională de Radio, ca tehnician de sunet, familiarizându-se cu cele mai noi apariții.

Pretutindeni își făcuse prieteni care îl simpatizau și care l-au ajutat de-a lungul carierei, el fiind un ins care știa să roage și să ceară cu o persuasiune infernală. În felul acesta a reușit în scurt timp să înjghebeze un studio audio al Teatrului de păpuși cum nu avea nimeni altcineva în orașul ori județul nostru și de care s-au folosit ani mulți teatrele constantene, dar și teatre din țară, ba chiar și televiziune națională. La răstimpuri studioului păpușăresc, li se adaugau și alte aparate, prin casarea lor la Radio București. Avea foarte mulți prieteni compozitori și artiști plastici. Era bun prieten (de exemplu) și înfocat admirator al marelui creator de filme de animație Ion Popescu-Gopo, al cărui "omuleț" tocmai făcea înconjurul planetei.

Unde și când învățase Claudiu Cristescu arta păpușăriei și, mai ales, arta regiei acesteia, nu se știe. În România – atunci și mulți ani după aceea – neexistând învățământ de profil, nici mediu, nici superior. Știa impresionant de multe lucruri despre teatrul popular românesc de păpuși; scenariile și personaje care nu se găseau consemnate în nici o istorie a acestuia. Știința lui provenea dintr-o sârguincioasă muncă de autodidact, spectator prin târguri și mahalale bucureștene al micilor spectacole din "cutia" vreunui păpușar, care, poate, i-a și transmis câteva din secretele artei lui. Nu exclud această ipoteză pentru că, odată o doamna venerabilă, mi-a povestit ca în copilărie a avut sansa de a întâlni un vagabond bătrân, aciuat la casa părinților ei, care îi delecta (în spectacole separate) pe cei mici și pe cei mari, în serile lungi de iarnă, cu ceea ce estetica teatrală numește acum "teatru de umbre" (capitol al teatrului de animație). Jucat – îmi dau seama cu mintea și cu cunoștințele de acum – cu mare măiestrie.

... Istoria teatrului de păpuși îl consemnează pe Cristescu ca fondator al Teatrului de Păpuși al Casei Armatei din București și unic regizor artistic pe toată durata existenței acestuia (1953 – 1955).

La Constanța a început gospodărește prin a face o trupă. Nu oricum, ci prin inițierea unor cursuri la care au avut acces doar cei care au trecut un test draconic de limbă și literatură română, istorie, aptitudini artistice, psihologie, îndemănare ș. a. Acestea se întâmplau prin ianuarie – februarie 1956. Pe la jumătatea anului cursanții au dat

un foarte sever examen de arta actorului-păpușar, vorbire scenică, tehnica mânuirii etc., după care cei care l-au promovat au alcătuit ceea ce s-a numit aproape o jumătate de secol "Teatrul de Păpuși" (ca secție a Teatrului Dramatic). Era un nume generic, sub a cărui umbrelă se puteau realiza spectacole cu păpuși pe mână, marionete, umbre, obiecte animate ș. a. Cu o subvenție foarte mică, adăugată teatrului-mamă, exclusiv pentru salariile celor câțiva. Decorurile și păpușile se construiau din resturi nefolosibile la scena mare. Sală cu scenă specială pentru păpuși neexistând, repetițiile au început prin câte un ungher de culoar ori prin birouri, după program. Cu insistențe exasperante, Cristescu a obținut aprobarea de a transforma (provizoriu) marele foaiet de la balcon în sală, treabă la care s-a și înhămat împreună cu întreaga echipă, întrucât de bani pentru mână de lucru specializată oficialii vremii n-au vrut să audă. Luni în șir, cei ce aveau să devină minunații, supertalentații păpușari constănțeni cunoscuți în toată lumea, au salarhorit efectiv la întemeierea teatrului constănțean de păpuși. Plini de var și de praf, înotând în moloz până la genunchi, zideau, dărâmau, tencuiau, cărau cărămizi, nisip și mortar cu gălețile sau tărgile, de dimineată până seara. Apoi intrau în repetiții care durau până târziu în noapte. Într-un ritm de muncă, un entuziasm, o dăruire și o iubire pentru profesie exemplare. Pentru cei mai mulți dintre oamenii zilelor noastre, de neînțeles! Așa a trecut vara aceea. Toamna, târziu, au intrat în sală(lor și au repetat zi și noapte, astfel că la 14 decembrie 1956 a avut loc inaugurarea. Spectacolul a avut un afiș foarte frumos, conceput și realizat chiar de către regizor, la București, în tehnica ofset, nefolosită încă ani mulți la Constanța.

Au urmat zeci și zeci de premiere, unele mai frumoase ca altele, toate înscriindu-se ca evenimente nu numai ale culturii locale, ci și ale acestui tip de teatru ("Motanul încălțat", "Scufița Roșie", "Punguța cu doi bani", "Albă ca zăpada", "Sânziana și Pepelea", "Cartea cu Apolodor" ș. a.). De menționat din perioada de început, este, "Fram, ursul polar". Spectacolul avea o atmosfera polară: banchiza și stâncile mari de gheață, întunericul tainic din spatele lor și lacul albastru pe marginea căruia Fram, pe fondul unei muzici de-abia auzite, adulmeca cu botișorul în vânt, scâncind ușor și trist de dorul prietenilor rămași la circ... Era atâta de frig, atâta singurătate și atâta nostalgie în aceste imagini

scenice, încât și se ghemuia sufletul. Cei mici ascultau într-o tăcere desăvârșită, învățând să perceapă teatrul pe căile proprii acestei arte, pe care uneori spectatorul întâlnește și vorbe, alteori nu. Dar mesa-jele erau percepute exact și faptul de a-i fi învățat abecedarul teatral pe atâția spectatori constanțeni este un mare merit al lui Cristescu. Dealtfel, își realiza singur decorurile, ca și luminile care le puneau în valoare, ca și benzile sonore. Avea un rafinat simț muzical, fapt care contribuia substanțial la alcătuirea lor. Era un artist total. Astăzi, când vedem cum majoritatea spectacolelor – de orice fel! – se bazează aproape numai pe ritm, care acoperă sau elimină celelalte canale de comunicare, ne gândim că nu e drept ca, din cauza sărăciei de inspirație și cultură a creatorilor, spectatorul să piardă o calitate fundamentală a artei teatrului, sincretismul. Se aplaudă, se tropăie, se fluieră (în ritmul impus de spectacol), acoperind totul cu o hărmălaie care face imposibilă perceperea cuvintelor. Iar spectatorii se declară mulțumiți doar pentru că au mai prizat o infuzie de adrenalină...

Cristescu era mic de statură, cu părul vâlvoi căzându-i mereu pe ochi, cu țigara nemișcată în colțul gurii (de mâini avea nevoie mereu pentru a arăta cum trebuie făcută mânuirea); fumul i se înălța printre șuvițe, lăsând impresia că îi iese chiar din cap. Era extraordinar de nervos: striga, se-nfuria din nimic, înjura, alerga într-o repetiție de zeci de ori din fundul sălii la rampă, sărea treptele câte trei într-un singur picior, dar până nu obținea ceea ce își propusese nu se lăsa. Era un perfecționist, și ca să realizeze ce dorea nu-i slăbea pe actori, de-ar fi fost să-i țină cu păpușile pe mâini câte 12–14 ore zilnic, adesea și mai mult. Îi răsplătea cu o duioșie haioasă, zâmbind fericit atunci când era mulțumit: "Habar n-aveți cât talent zace în voi și ce lucruri minunate puteți face! Hai, lipsiți! Cărați-vă! M-ați plictisit destul azi!". Prefera textele insolite (pe care le comprima la maximum și care ofereau o copioasă exprimare plastică ("Heracle", "Cu 100 km spre iad", "Drumul piperului"). Experimenta materiale și maniere de lucru necunoscute până atunci. De exemplu, păpuși cu "mimică" ("Lucruri de nimic"), într-o vreme când masa plastică era necunoscută și cu atât mai puțin păpușile (ori decorurile) gonflabile. A fost un eveniment când o păpușă făcută din cârpă și călți, datorită măiestriei păpușarului (Gigi Nicolau) a putut căsca gura pentru a râde sau și-a putut schimba total

fizionomia pentru a plânge ori a se mira. A folosit lampa de cuarț – și ea aproape necunoscută în scenă – într-un spectacol antologic cu "Micul Prinț", după Antoine de Saint-Exupery. Cu ajutorul ei a realizat în acest legendar spectacol efecte artistice extraordinare. De exemplu, Muschetarul era interpretat de actor, prezent în scenă și îmbrăcat în negru, cu fața acoperită, astfel că nu putea fi identificat evoluând pe fundalul negru cu care se confunda. Erau sensibile la lumina de cuarț doar pălăria cu panasă, mănușile, cizmele și spada. Era un exercițiu fermecător pentru micii spectatori să reconstituie imaginar silueta omenească, doar prin recunoașterea elementelor fosforescente care se mișcau într-un salut grațios sau într-o atitudine bătaioasă pentru care trăgea spada. Interpretat extraordinar, cu o intuiție fabuloasă, cu talentul și meșteșugul uriașe pe care le stăpânește, de inegalabila actriță Aneta Forna, micuțul prinț cu părul strălucitor de aur plutea în jurul planetei sale spunându-și paținele vorbe cu dulceața unui glas îngeresc... A fost un spectacol uluitor, care îl ridica în excelsior pe spectator, fie copil, fie adult, dându-i o minunată stare de imponderabil sufletesc... A realizat un spectacol fără text, ca regizor și scenarist, "Poveste fără cuvinte", transpunând în registru spectacular istoria universală a teatrului de păpuși, care aduce la rampă mici scenete cu păpușile tuturor timpurilor și locurilor pământului în care această străveche artă s-a practicat. Cum era și firesc, a cules cu el multe elogii și premii. A creat pe muzica lui Constantin Daminescu un spectacol pentru adulți, "El și Ea" (îndrăzneț și plin de imaginație, cu mare risipă de găselnițe artistice originale), care a fost interzis chiar de la prima vizionare, cu perdadul de rigoare pentru întreg teatrul.

Cristescu era un nonconformist căruia nu-i putea pune nimeni lacăt la gură. Fiind, și foarte nervos, crea conflicte, se ambala în altele, urla, scrâșnea, dar se calma brusc ca o furtună. În anul 1962 a participat la Congresul UNIMA și Festivalul Internațional de Teatru de la Varșovia, care au durat nu mai puțin de 3 săptămâni. Din delegația de 30 de specialiști români faceau parte actori, regizori, scenografi, critici. Zeci de ore de dezbateri, analize și certuri în congres. Zeci și zeci de spectacole din toate colțurile lumii, de toate calitățile, nuanțele, viziunile... Delegația le urmărea conștiincios pe toate, dar tot mai rămânea vreme, fructificând și câte o jumătate de noapte, să cerceteze splen-

dorile acestui minunat oraș european, distrus în proporție de 80% în timpul războiului, dar refăcut de cetățenii săi într-un respect sacru pentru forma de dinaintea dezastrului.

În dimineața din ajunul plecării spre țară, Claudiu Cristescu a mai creat un incident, pe care mi l-a povestit Georgeat Martoiu și care mi se pare a-l caracteriza foarte bine. Era abia trecut de ora 6 dimineața, când din camera în care ședea cu Eustațiu Gregorian, (scenograful Teatrului din Craiova), s-au auzit o suită de înjurături neaoșe, rostite cu glas foarte înalt, ușor de recunoscut ca fiind al lui. Stupoare! Cristescu în picioarele goale și în chiloți, cu părul mai zburlit ca oricând, cu țigara aprinsă, alerga furibund prin fața femeii de serviciu care-i ținea strâns în brațe pantalonii și-l privea crunt, cu gura strânsă ca o pungă pe sfoară, evident, fără a spune nimic. "Adică cum vine asta? La voi o amărâtă de scrumieră face cât o pereche de nădragi regizorali?" Spărsese o scrumieră din neatenție; femeia îi ceruse s-o plătească și pentru că nu mai avea bani, când omul s-a dus la baie i-a luat drept gaj unica pereche de pantaloni. Gregorian, un om extraordinar de calm, de blajin și înțelegător (exact opusul lui Cristescu), mergea în spatele lui încercând să-l tempereze: "Măi, Claudiu, las-o, n-ai să te înțelegi cu ea; hai, mai bine, în cameră și-o să vedem!" Dar Claudiu: "Nu! Să-mi dea pantalonii!" Și, apoi, femeii: "Bine v-a făcut Ștefan cel Mare că v-a batut". Văzând că gluma se îngroașă, Gregorian, mult mai solid decât Claudiu, îl apucă pe acesta de umeri, dispărând amândoi în cameră. Dar abia închisă după ei, ușa sare din clanță zgomotos și Cristescu urlă din prag: "La Mostișca, dacă ați uitat!" Și iar se-nchide ușa și iar sare din țâțâni: "Și nu mai știu pe unde, dar v-a mai bătut..." membrii delegației o priveau pe camerista gândindu-se că trebuie să facă ceva, altfel cine știe ce e în stare să mai zică ori să mai facă Claudiu Cristescu. Bani nu mai avea nimeni, pentru că puținii zloți schimbați se duseseră pe micile fleacuri-cadouri. Delegația și camerista merg drept în biroul responsabilului de etaj cu care încerca să se înțeleg într-o franțuzească aproximativă. Înțelege despre ce este vorba, dar la fel de inflexibil ca îngrijitoarea răspunde scurt că "scrumiera trebuie plătită", el necunoscând o soluție specială pentru asta. Ii sfătuiește să meargă la directorul hotelului. Birou mare și luxos, dar excesiv de manierat directorul le spune același lucru: că scrumiera trebuie plătită și dacă nu au altă

soluție, să apeeze la ambasadă. Când au auzit asta, au încremenit, știind că cel mai mic incident despre care ar fi aflat ambasada s-ar fi repercutat nefericit asupra întregului turneu, conform monstruosului sistem al timpului. Atunci au fost străfulgerați de ideea de a merge la restaurantul hotelului unde li se servea masa. Chelnerul, versat în tot felul de întâmplări, a găsit rapid rezolvarea, servind la masa întregului grup apă minerală în loc de bere. Diferența a dat-o femeii, care -a înapoiat pantalonii maestrului. Membrii delegației au urcat la etajul 5 cât au putut de repede (speriați de cele ce ar fi putut face imprevizibilul regizor, în răstimp), i-au dat pantalonii, spunându-i că spera să fie ultima lui boacănă din sejurul varșovian. Aveau să se înșel, însă! Seara, către ora 7, când ședeu adunați toți în hol să vada spre ce spectacole sa se îndrepte, liftul de modă veche, cu plasă de sârmă în locul pereților de placaj, aducea încetisor o blondă superbă, cu ochii albaștri și zâmbet inteligent, îmbrăcată într-un elegant costum-taior negru. Când ușa liftului se deschide, Cristescu – aflat la un pas în fața ei – sare și-i spune răspicat: "Ah, polonezo, frumoasă mai ești!". La care "poloneza", în cea mai melodioasă limbă românească, îi răspunde: "Mulțumesc frumos pentru compliment, dom nule, dar nu sunt poloneză, sunt Flavia Buref". Și, sub ploaia de blitzuri, însoțită de o liotă de ziariști, se îndreaptă grăbită spre ieșire. Mergea la deschiderea săptămânii filmului românesc, în cadrul unui frumos schimb cultural. Cristescu a rămas ca trăznit: nu se dumirea de unde a răsărit actrița (foarte prețuită în epocă) la Varșovia, taman în acel asi hotel cu delegația din România

Acesta era Cristescu: un ghem de energie, forță și talent care s-a derulat vertiginos pe parcursul unei perioade relativ scurte, în care însă a întemeiat la Constanța teatrul de păpuși, a făcut școala de păpușărie, a creat 30 de spectacole, unul mai frumos ca altul. Un mare, foarte mare și frisonant talent, născocind mereu și neobosit lucruri noi în arta păpușăriei, pe care o conecta la modernitate. A creat o relație cu spectatorul copil și adult, cum nu a putut face niciun al teatru din oraș, impunând atenției și interesului tuturor o mostră esențială a teatrului cu majuscule, un stil, o modă. A marcat fericit o epocă în care nu cred că a existat copil în oraș și județ care să nu-i fi văzut spectacolele. Educatori, învățători, profesori, părinți și bunici se luptau să-i aducă pe copii la teatru în condițiile în care se jucau și 3 și 4 spectacole pe

zi. Am cunoscut oameni maturi cu mari nostalgii pentru spectacolele lui, pentru mulți acestea rămânând unica experiență teatrală a vieții lor... A colaborat fericit cu scenografa Lucia Cristescu-Trotonghi, soția lui, un om de mare cultură, care își integra ușor creația viziunii lui, cu convingerea că așa este spre folosul spectacolului. Au avut un singur copil, pe Cătălin (Mișu) Cristescu, absolvent al Institutului de Marina. Claudiu Cristescu a murit puțin după vârsta de 50 de ani. Un infarct i-a curmat abrupt tumultul vieții, înainte de a fi dat la iveală tot ceea ce marele lui talent ar fi putut face.

Despre Claudiu Cristescu, fondator a două teatre de păpuși (animație), în cele mai mari orașe ale țării, București și Constanța, regizor artistic al unor spectacole memorabile, se mai vorbește foarte puțin. Este, până la un punct, destinul ingrat al creatorului legat de arta efemeră a scenei. Dar, lucru rar când e vorba de această artă, lui Cristescu i-a supraviețuit, cel puțin parțial, opera: din "materia" ei artistică, reluată, în viziuni noi, se inspira noi spectacole.

Aneta Forna-Christu, cea care l-a avut dascăl, transmite, la rândul ei, pasiunea pentru arta păpușăriei unor noi generații de artiști.

LUCIA TROTONGHI CRISTESCU

Apare pe multe din afișele teatrului cu numele de Lucia Cristescu, fiind căsătorită vreme îndelungată cu regizorul Claudiu Cristescu. A fost scenografa Teatrului de Păpuși de la înființarea acestuia și până în 1970, când s-a mutat la Școala Populară de Artă, a cărei secție de păpușărie o înființase și, practic, o condusesse până atunci, în paralel.

Era de familie foarte bună: tatăl - general de stat major până la instalarea regimului totalitar, mama - o boieroaică cu ascendență austriacă. Cu asemenea origine, doamna Lucica a avut de "tras" întreaga viață, începând încă din anii studenției. De exemplu, nu și-a putut da examenul de licență, la finele Facultății de arhitectură, pentru că în ziua acesteia i s-a "pierdut" lucrarea; s-a spus că, probabil, a fost

furată, dar nu i s-a îngăduit o altă prezentare la examen timp de 20 de ani... Metoda făcea parte dintr-un amplu arsenal folosit în epocă pentru a-i îndepărta de la studii și alte drepturi pe copiii de "burju". Era un om cum nu se poate imagina mai bine educat. Primise în familie, în primii ani, acea temelie de educație și cultură fără de care nu se poate construi nimic solid ulterior, oricât de multe și bune școli ar urma un individ. Avea o cultură uriașă; se putea exprima în cunoștință de cauză în cele mai variate domenii. Era, dealtfel, un cititor împătimit. Nu trecea o zi fără să citească o carte, iar dacă îi pica în mână una cu 500 de pagini, nu dormea două nopți. Și nu făcea tipul de lectură-drog, cu care se amăgesc unii dorind să le treacă vremea mai ușor, ci lectură temeinică de asimilare, care determină conexiuni ample și felurite cu bagajul acumulat deja. Vorbea fluent franceza și germana, limbi în care și citea ori scria. Moștenise de la părinți o bibliotecă uriașă, în care puteai găsi toate cărțile fundamentale din Antichitate până în zilele noastre și principalele reviste din primii 40 de ani ai secolului XX. Avea o conversație elevată, dar fără nimic prețios, găsind tonul și vocabularul potrivit pentru orice interlocutor. Era un consilier desăvârșit pentru orice om de artă. Funcționa – aș putea spune – ca un termometru estetic, judecățile ei de evaluare fiind nu doar pertinente, ci masiv sprijinite de argumentele filosofiei, esteticii, logicii etc. Și toate emise cu o modestie exemplară, stârnind ample, minunate și de neuitat dialoguri despre viață și artă. Nu-și ieșea niciodată din fire, nu ridica tonul și nu i se dezlepea de pe chip vreodată zâmbetul blajin și îngăduitor. Era de o bunătate biblică; mi-a spus odată că religia ei este să nu facă niciodată nimănui vreun rău... și nu a făcut, deși nu a fost scutită de răutățile altora, de ironii și de lovituri de tot felul.

Păpușile închipuite de ea pentru zeci de premiere au fost dintre marile bucurii ale copiilor constănțeni (și nu doar ale lor) din multe generații. Privite de aproape, nu păreau frumoase, poate chiar puțin înfricoșătoare. Dar atunci când intrau în decor, sub luminile rampei, se umpleau, parcă, de-o vrajă. Păreau cu adevărat vii; părea că într-adevăr ele vorbesc și nu păpușarul; aveau uneori și câte ceva din fizionomia acestuia, gesturile și felul lui de a se mișca... Erau create cu talent și cu o intuiție care venea din împletirea cunoașterii adânci a personajului și actorului, dominant și plin de personalitate fiind personajul.

Hohote cristaline de răs, aplauze, exclamații, tăceri înlăcrimate, uneori de-a dreptul plânsete pentru soarta "eroilor" făceau să vibreze aerul sălii înmiresmat de parfumul purității și sensibilității infantile revărsat parcă dintre petalele a mii de flori... Spectacolul cel mare se desfășura, de fapt, în sală... Nu întâmplător spectacolele acestui teatru atingeau cifre de sute și chiar mii de reprezentații, într-o vreme când Constanța era cu mult mai mică.

"Ursuleții veseli", "Arțiștii pădurii", "Isprăvile viteazului Heracle", "Fram, ursul polar", "Albă ca Zăpada", "Micul prinț", "Sânziana și Pepelea", "Cartea cu Apolodor", "Vrăjitorul din Oz", "Niels, prichindelul" și altele sunt câteva din titlurile care au făcut mare succes și datorită (aș zice datorită, în principal) păpușilor create de Lucia Trotonghi, într-o manieră care, respectând tradiția, aducea multă modernitate, de la fizionomie până la materialele folosite. La finalul fiecărui spectacol copiii săreau din stal alergând spre rampă pentru a-și îmbrățișa, mângâia sau săruta păpușa favorită, într-o stare de entuziasm euforic.

Ar fi nedrept să se treacă ușor peste activitatea Luciei Trotonghi de la Școala Populară de Artă. Ani mulți, în cadrul acesta – și având ca elevi în principal dascăli din mediul rural – Lucia Trotonghi și-a învățat discipolii nu doar să schițeze pe hârtie păpușile, ci și cum să le transpună în concretul tridimensional; să le creeze mecanismele care să asigure fiecareia mișcărilor pe care le avea de făcut, să le croiască hăinuțe și să le coasă, să facă din te miri ce tot felul de accesorii. Și toate – toate subordonate mesajului pe care păpușa, mișcându-se și vorbind, avea să-l transmită. Dar i-a mai învățat pe elevii săi arta țesutului, a tapițeriei, și câte altele încă. Cred că știa să facă tot ceea ce ține de artele plastice. A lucrat mult și pentru Fondul Plastic, obiecte care cereau o mare investiție de muncă manuală, de gust, dar și de găsire a materialelor, de creare a lor, de vopsire, de pictură etc. Ultima mea amintire legată de ea datează din 1991, când am rugat-o să verifice textul traducerii (pe care o facusem în limba franceza) a scenariului recitalului Papusa, prietena mea!, pe care Aneta Forna Christu urma să îl susțină ca invitata la un festival în Belgia. A acceptata ca în totdeauna cu mare gentilețe și am stabilit să ne întâlnim în parcul din fata teatrului. Când am sosit eu, stătea pe o banca, citind o carte și m-a întâmpinat cu un zambet.

A fost cum spuneam un om bland, de o desavarsita politete cum putini am cunoscut. S-a stins in anul 1992, fiind înmormântată la Constanța. Are un fiu, pe Cătălin (Mișu) Cristescu.

REGIZORI, SCENOGRAFI, SPECTACOLE

De-a lungul istoriei sale, minunata trupă a Teatrului de Păpuși Constanța a fost pusă în valoare de personalitățile creatoare ale regizorilor: Geo Berechet, Andrei Belgrader, Claudiu Cristescu, Mona Chirilă, Ildiko Kovacs, Ștefan Lenkisch, Margareta Niculescu, Irina Niculescu, Silviu Purcărete, Cristian Pepino.

Fiecare dintre aceste personalități creatoare au făcut ca de-a lungul stagiunilor sale Teatrul de Păpuși Constanța să devină un spațiu privilegiat care concentra energii și talente. Fiecare din aceste personalități au creat spectacole de mare forță, frumusețe și originalitate, care, păstrând elementele tradiționale ale străvechii arte a păpușăriei, au impus prin inovație valorile semnificative ale unei noi teatralități. Au fost spectacole strălucite, exemple de teatru total, adevărate metafore scenice, spectacole de o perfectă armonie între viziunea regizorală, interpretare, scenografie, spectacole-eveniment.

Seria acestor spectacole-eveniment a fost deschisă de "Poveste fără cuvinte". Iata ce scria despre acest spectacol criticul Margareta Barbuta în Revista „Teatrul” în numărul din iulie, 1958: "Tot o evocare, de data asta a papusii a prezentat Teatrul de Papusi Constanta. Incercare temerara, pe care nu stiu daca istoricii teatrului de papusi au rezolvat-o pana acum in toata amploarea ei. Spectacolul a fost apreciat pentru noutatea incercarii si a mijloacelor moderne folosite. anume. Regizorul a folosit

ajutorul atât al teatrului de umbre cât și al cinematografului, pentru a amplifica și a exprima plastic viziunea sa asupra evoluției istorice a păpușii. De la primul joc de umbre descoperit de omul preistoric pe perețele cavernei slăve, până la păpușa epocii marilor descoperiri științifice, apar în fața noastră în scurte scenete, diferite faze ale teatrului de păpuși de pe întregul glob. Scurt istoric este meritorie mai ales prin perspectivele pe care le deschide posibilităților de abordare a unor subiecte „grave”.

A urmat spectacolul „Șoricelul și păpușa” de Alecu Popovici – regia Ștefan Lenkisch, decorurile Mioara Buescu, păpușile Ioana Constantinescu – despre care, cu prilejul unui turneu în Polonia, Jan Puget scria în „Panorama Polnocy” în decembrie 1968: „Românii au reușit un succes mai mare tocmai acolo unde au accentuat planul intim, personalitatea păpușii, farmecul ei specific – anume în piesa Șoricelul și păpușa”. În 1970, spectacolul a participat la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși în limba esperanto, Zagreb – Iugoslavia.

Anii '70 au adus în repertoriul teatrului nostru un spectacol care avea să intre în istoria, în cartea de aur a TEATRULUI DE PĂPUȘI, „Copilul din stele” după Oscar Wilde, dramatizare de Victoria Gavrillescu, regia Geo Berechet (pe atunci regizor al Teatrului Dramatic Constanța) și cu scenografia Eugeniei Tărășescu Jianu, avându-i în distribuție pe toți actorii trupei. Spectacolul a fost prezentat într-un mare număr de festivaluri și turnee. La Festivalul Internațional de Teatru Experimental de la Nancy – Franța (1971), celebrul creator de modă Pierre Cardin, care a călătorit special la Nancy ca să asiste la spectacol, încântat, a invitat trupa să joace și la Paris. Din păcate, lucrul acesta nu s-a împlinit din cauza închistării politico-administrative care nu îngăduia trupei să joace decât în localitatea pentru care primise viză. Tot în anul 1971, „Copilul din stele” a participat la Festivalul Teatrelor de Păpuși de la Belgrad – Iugoslavia. În 1973, în urma unei invitații speciale, a fost prezentat, în afara concursului, la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși de la Pécs – Ungaria. Anul 1974 a adus o nouă participare la un festival internațional. De această dată este vorba despre Festivalul orașului Istanbul, un festival al artelor. La Moscova, spectacolul a fost jucat în anul 1976, pe scena elegantului Teatru de Artă, în cadrul Festivalului Internațional al Teatrelor de Păpuși orga-

nizat cu prilejul celui de-al XII-lea Congres al U.N.I.M.A. Festivalul ziarului "L'Unita" a prilejuit în 1975 întâlnirea cu publicul din Italia. Acest spectacol a adus tuturor creatorilor săi elogii unanime din partea presei, a criticii de specialitate, a confrăților de acasă și de peste hotare.

"Copilul din stele este un strălucit exemplu de teatru total, dezvăluind încă o dată faptul că arta păpușărească e una din cele mai complexe. Căci păpușa animată e sensibilitatea păpușarului devenită imagine... Spectacolul a fost în același timp teatru cu măști, ritual cu adânci rădăcini populare, pantomimă, balet, melopee. Am urmărit cu plăcere și admirație jocul trupei din Constanța: o admirabilă plasticitate a mișcării, voci armonioase, cu timbru bogat, deplină profesionalitate. Iată așadar un spectacol-eveniment care stimulează gândirea artistică..." (Andrei Băleanu - România liberă / 1970)

"Acest basm ("Copilul din stele"), povestit după Oscar Wilde de către Victoria Gavrilescu, constituie, deopotrivă, o invitație la meditație pe marginea copilăriei teatrului, a formelor sale primare, esențiale, a "vocii" sale specifice și o invitație la regândirea convenției teatrului de păpuși... Scenografi au gândit o imagine vizuală a acestei lumi... Au inventat o caracterologie fantastică: formele, "chipurile", atent reinterpretate, sugerează "sui-generis" sufletele. (Oamenii de bine au ochi simetrici, egali și uneori chiar în formă de floare sau stea, cei răi - adevărate elaborări de "urât" - estetic - un ochi mai mic, o privire mai puțin limpede). Au drapat personajele într-un fel de sariuri în cenușiu neutru. Volumele astfel create au favorizat posibilitatea de a figura cu trupurile interpreților: trunchiuri de copaci, ziduri de case, poate cetate, coline prin care curge izvorul - oglindă (reprezentat printr-o maramă purtată pe brațe)" (Natalia Stancu-Scaintea / 1970)

"Teatrul de Păpuși Constanța, România. O revelație! Poate cel mai frumos experiment al festivalului, în orice caz cel mai elevat. Un teatru de suflet și carton, alcătuit din inteligență, finețe (și ce este mai rar din sensibilitate). Plecând de la o virtuozitate tehnică scilicet, o lume de măști enorme, fantastice, variate ca formă și culoare, siluete fantomatice, personaje - obiecte sau decor... O singură păpușă extraordinar de vie (de plină de viață omenească) printr-o minune a dragostei care a legat-o de mânătoarea sa... când vizibilă, când invizibilă" (Nelly Fairise - Le Republicain Lorrain, 1971)

“Dulce ca... sarea” de Alecu Popovici și Viniciu Gaftă, regia Ștefan Lenkisch, scenografia Eustațiu Gregorian și Zizi Frențiu și “Riga Crypto și Iapona Enigel”, regia Geo Berechet, scenografia Eugenia Tărășescu Jianu, sunt alte două spectacole ce au trezit interesul criticii și al specialiștilor. Primul era un spectacol cu măști, inspirat din motive populare. Iată ce scria “L’Unita” în urma spectacolului “Dulce ca... sarea”, prezentat în Italia la Festivalul ziarului “L’Unita”: “Ritmul și complexitatea coregrafică au avut și au comunicat o neîndoieală încărcătură sugestivă și fantastică. Introducerea diferitelor modalități teatrale, balet, cântec popular și chiar cor, “au permis o varietate de unghiuri vizuale” care au avut mare priză prin inventivitatea și jocul lor spectacular. Adăugăm frumusețea păpușilor sau, mai bine zis, a măștilor purtate de actori, care necesitau o “gestică cu totul deosebită, realizată cu mare eficacitate”. De același succes s-a bucurat acest spectacol și la Festivalul orașului Istanbul.

Tot un spectacol cu măști a fost “Riga Crypto și Iapona Enigel”, inspirat de această dată din lirica poetului Ion Barbu, era de o desăvârșită originalitate, plin de fantezie artistică și născoceli tehnice, ceea ce l-a făcut să se impună publicului și mai ales specialiștilor. Jan Malik, o personalitate a păpușăriei, scria în “Ceskoslovensky Loutkar” (1972): “... folosind ca model o baladă de Ion Barbu, Teatrul de Păpuși Constanța ne-a oferit plăcerea împletirii armonioase între jocul păpușilor și al actorilor, costumați și mascați...”. Alături de actori mânăuitori evoluau Dora Carпов, în acea vreme balerină a Teatrului Liric Constanța și Petre Lupu, pe atunci actor al Teatrului Dramatic Constanța care a dat cu acest rol o strălucită probă de mim “Riga Crypto...” a fost al doilea spectacol prezentat de teatrul constănțean la Festivalul de la Nancy – Franța.

Andrei Belgrader, și el pe atunci regizor al Teatrului Dramatic, avea să adauge un nou spectacol de succes în repertoriul Teatrului de Păpuși Constanța. Suntem în anul 1973 și spectacolul se numește “Micul Prinț”, de Letiția Gitză, după Antoine de Saint-Exupery. Scenografia spectacolului era creată de Eugenia Tărășescu Jianu. Prezentat în turneu la București, spectacolul a trezit laude fără rezerve “mai întâi pentru știința de a fi făcut vizibile, traduse adică în metafore scenice adecvate, aventurile simbolice ale eternului copil îndrăgostit

de o floare. În scenografia Eugeniei Tărășescu Jianu și muzica lui Iosif Herțea, spectacolul construit cu ritm ascultă de un crescendo dramatic neostentativ, reușind să conflictualizeze epicul încântător și poezia tulburătoare a parabolei lui Antoine de Saint-Exupery... Ca o magică vindecare de tot ceea ce amenință copilăria sufletului uman, istoria lui Saint-Exupery devine pe scena artiștilor constănțeni... o parabolă a libertății și fericirii, un apel la imaginație și creație, sensibil și înduioșător” (Cezar Ivănescu – “Luceafărul” / 1975).

În anul 1974 devenea regizor al Teatrului Dramatic Constanța Silviu Purcărete. La scurt timp avea să monteze și la Teatrul de Păpuși Constanța spectacolele “Călina Făt-Frumos” de Lidia Ionescu și Agripina Hăulică-Foreanu, după Victor Eftimiu, “Paznic de flamura” de Francisca Ricinski (regia, scenografia și ilustrația muzicală S. Purcărete), Insula pe din două „de L. Ustinov. Absolvent al secției de regie a I.A.T.C. „I.L. Caragiale”, și al Liceului de arte plastice N. Tonitza”, cu o viziune plastică specială asupra teatrului, cu o bogată fantezie, cu umor stralucitor a manifestat de la începutul venirii în teatru o atracție deosebită pentru teatrul de păpuși (imi place să cred că acest lucru s-a datorat și minunatilor, talentatilor păpușari constanteni). Spectacolele create la Teatrul de Păpuși Constanța erau cuceritoare prin poezie, candoare și haz; spectacole în care se întâlneau fericite texte cu multe însușiri întemeiate pe idei poetice generoase și un regizor inteligent și sensibil, cucerit de arta teatrului de păpuși. Debutul în teatrul de păpuși cu „Calina Fat-Frumos” anunța o personalitate ce va avea multe de spus în teatrul de animație. Prezentat la Festivalul Național de Teatru, București, 1977, spectacolul „Calina – Fat Frumos” avea să fie distins cu Premiul I. Acest premiu a fost acordat de un juriu al cărui președinte era actrița Dorina Tănăsescu, o binecunoscută personalitate a artei păpușărești naționale și internaționale, pentru că “regizorul Silviu Purcărete a izbutit o montare cu păpuși dintre cele mai originale și mai interesante, elegantă și rafinată, sprijinindu-se pe ultimele cuceriri ale teatrului modern de animație. Accentuând trimiterea spre fabulos a basmului original, spre jocul straniu al fantasmelor, bucurându-se de scenografia inspirată și mai ales de prea frumoasele și sugestivele păpuși ale Eugeniei Tărășescu Jianu, regizorul a impus o realizare de zile mari, sugerând o înaltă tehnică, în toate domeniile, dar mai ales în acela al

unei complicate mânăiri (câte doi sau trei mânuitori pentru câte o păpușă. ” (Valeria Ducea – Teatrul / 1977). Spectacolul a fost prezentat și la Festivalul „Săptămâna debuturilor în teatrul de păpuși (organizat de ATM în colaborare cu Teatrul „Țândărică”). În cronică scrisă de Ștefan Iureș în revista Teatrul/mai 1977 se spunea: „Călina Făt –Frumos” în regia lui Silviu Purcărete un spectacol de certă ținută intelectuală. (...) feerie cu păpuși grațioase(Călina, Maghiran), amintind de ilustrațiile originale ale micului prinț saint-exupery-an), o coloană sonoră excelentă servind balada și bocetul, stilizate într-o ambianță incantatorie, momente intens dramatice subliniate cu meșteșug”.

La 25 august 1978 avea loc premiera spectacolului „Legendele atrizilor”, în cadrul primei editii a Festivalului *Seri de teatru antic*. „*Histria nu este o cetate, sau ruinele uneia, ci un vis despre o cetate*” a spus regizorul Silviu Purcărete după vizitarea cetății. Și pe această idee și-a construit întreaga viziune regizorală. dorindu-și spectacolul ca pe „un vis despre un posibil spectacol”. Scenariul era semnat chiar de regizor, după texte de Eschil, Sofocle, Euripide cu cantece, bocete și descantece românești. Muzica lui Iosif Herteza și scenografia-costume, papusi-Eugenia Tarasescu Jianu, au servit cum nu se putea mai bine gândul regizorului. Stravechiul dans de invocare, al paparudelor era adus în spectacolul de urias papusi, manuite de iscusiti papusari constanteni, printre replicile gigantilor dramaturgi antici, în murmurul continuu de glasuri ce vibrau ca marea și pamantul.

„Legendele Atrizilor, spectacolul Teatrului Dramatic Constanta (gândit și special structurat pentru a fi reprezentat la ruinele Cetății Histria) a fixat atenția asupra celei mai elocvente propuneri de montare, apte să confirme calitățile locului de joc, să demonstreze adecvarea peisajului natural evocator la o reprezentatie anume structurata, procesiune solemnă, ceremonial public, care îmbina întâmplări dramatice din Orestia cu momente de ritual folcloric românesc (inspirate de miturile tracice, din cultul arhaic al lui Dionysos și Bachus, în interpretarea actorilor Teatrului de Papusi Constanta. Spectacolul a relevat momente de mare frumusețe și plasticitate teatrală, cu o reală forță de emoționare” (Valeria Ducea). „Cea mai interesantă experiență de teatru în aer liber, în decor monumental și cea mai fertilă recreere scenica a unor poeme dramatice stravechi, a constituit-o în Festival *Legen-*

dele Atrizilor, compunere de regizorul Silviu Purcarete, amplasata in ruinele de la Histria. Locul s-a dovedit un admirabil spatiu teatral, folosit de altminteri cu iscusinta de tanarul regizor, de scenografa Eugenia Tarasescu Jianu si compozitorul Iosif Hertea. In distributie artisti ai teatrului dramatic, ai teatrului de papusi, instrumentisti ai teatrului liric, reunind multiplele posibilitati ale genurilor convocate, au izbutit un spectacol de veritabila corallitate, nu lipsit de maretie. Uriasa masca antica arzand pe apa, in inserarea viorie, ca un final definitiv al urgisitei familiei atride, a fost o insolita cortina de flacara, a merituosului spectacol." (Valentin Silvestru). „ *Legendele Atrizilor* , spectacolul constantean, neobisnuit si intr-un anumit fel tulburator, este rodul fericitei conlucrari dintre conducerea energica si inspirata a regizorului Silviu Purcarete, expresivitatea propunerilor-deliberat parcimonioase si frapante – ale scenografei Eugenia Tarasescu Jianu, rafinamentul reconstituirilor muzical-folclorice ale lui Iosif Hertea si spiritul de echipa care a animat interpretii - artistii scenei constantene si inimosii papusari. ” (Natalia Stancu).

În aceeași perioadă a fost și premiera spectacolului “Povestea porcului”, scenariul și regia Irina Niculescu, scenografia Antonio Albici. Irina Niculescu absolventa a Academiei de Arte din Praga, facultatea de teatru, sectia papusi un regizor atras de esenta tragicomica a marionetei, a debutat tot la Constanta „Povestea porcului „Era un spectacol cu o conceptie indrazneata, in care textul era valorificat printr-o simbioza a omului cu papusa,, in care inteligenta si bunul gust, subtilitatea, tehnica manuirii si tehnica interpretarii, fantezia si inventivitatea creau momente de mare maiestrie si emotie; era un spectacol in care papusile se transformau in metafore. Prezentat la Festivalul “Ion Creangă” de la Bacău și la Zilele teatrului pentru copii de la Iași, a fost distins și el cu multe premii, iar în anul 1992 a participat cu mult succes, alături de o altă piesă inspirată din povestirile lui Ion Creangă, “Fata babei și fata moșneagului”, la un turneu în Republica Moldova.

Irina Niculescu montase înaintea la Constanța sprintarul specatcol”O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare”. Acesta, împreună cu „Călina Făt-Frumos”, au reprezentat teatrul constănțean la „Săptămâna debuturilor în teatrul de păpuși(1977), Festival organizat de

A.T. M în colaborare cu Teatrul „Țândărică”. ”Promisiunea conținută în titlul-distih a fost respectată: povestea e un pretext pentru o joacă antrenantă, fantezie la trap în jurul unui paravan, unde un biet croitoraş, luptă cu un balaur și sfârșește prin a-l coase... pardon, a-l învinge. Albici amuză, amuzându-se: balaurul are drept corp o uriașă pâlnie trombon, pisica vrăjitoare e alcătuită din două sfere verzi, rotite autonom, cățelul e foarte mic și albastru, dar cu picioare uriașe-patru panglici fluturătoare. Prezentată în manifestările Săptămânii și ca un program experimental pentru preșcolari(desfășurat în foyer-ul de la studioul „Casandra” -cu naturalețea și prospețimea teatrului adus și jucat în grădinițe) Irina Niculescu se dovedește un bun psiholog al copilului, un exigent căutător de texte(selectate din”Antologia inocenței”)un aliat credincios al simplității bogate în sugestii. (Stefan Iures, Revista Teatrul, mai 1977)

În anul 1988, regizoarea Kovacs Ildiko crea la randu-i un spectacol ce a trezit interes.”Furtuna” de W. Shakespeare, spectacol cu actori și papusi, în scenografia lui Dan Fraticiu avandu-i în rolurile”alte duhuri în slujba lui Prospero” pe jazz-manii Harry Tavitian și Corneliu Stroie. „Se spune pe buna dreptate, ca teatrul este în primul rând arta actorului. Abia apoi vine regizorul. Nu știu dacă afirmatia ramane valabila și pentru teatrul de papusi. Pentru o dată însă și asta tocmai acum când actorul apare ca interpret-sau invers, ierarhia e rasturnata. Ca piesa e de Shakespeare, însă n-ar fi de tot socant. S-a mai văzut. Ca este vorba de Furtuna, devine și mai explicabil. Nu este Prospero un demiurg care își manevrează supușii și nesupușii ca pe niște papusi?Iată-l în carne și oase, înalt, pletos, barbos, cu gesturi hieratice, oficiind pe scena minuscula, printre siluete miniaturale, dar și printre fapturi umane la scara I(rol interpretat de Dromihete Ghiman). Asadar o idee originală îi urca pe scena cu propriile lor mișcări, pe manuitori... Iar o idee cu adevărat originală în ordinea distribuției, poate axul central al spectacolului este Ariel, să-i zicem Trifrons, personajul divizat-cu replici cu tot-în trei actrite (Ioana Jora, Aneta Forna Christu, Camelia Poenru)uniformizate și impersonalizate printr-un costum bine gândit și el(inclusiv colivii care le cuprind capetele ca niște carcere ale spiritului). Nu poate fi omis nici finalul a rebours, cu un Caliban(interpretat ireprosabil de Iulian Enache) protapit dominator pe platforma superioară a locuinței

lui Prospero, dupa ce l-a incarcerat el pe stapanul sau... Si despre ce ar mai putea fi vorba? Despre muzica, fireste. Ciudata si totusi atat de adecvata muzica in care pianul vibreaza, bateria ritmeaza, fluietul se tanguieste, clopoteii clinchetesc, in melodii de jazz traditional, in blues-uri, in folclor romanesc si oriental, cu „menestrelii” (Harry Tavitian si Corneliu Stroie) insinuati uneori pe scena, caci muzica asta bizara ca idee suna neasteptat de teatral de elisabetan, perfect in ton cu fluxul dramaturgic. Intr-un cuvânt un spectacol incantator, nascut cu inteligenta de oameni haruiti” scria dupa premiera Sergiu Selian, in revista Teatrul. In paginile aceleasi reviste (in numarul din octombrie 1989 criticul Paul Cornel Chitic remarca:”Prestigioasa regizoare Kovacs Ildiko a talmacit textul shakespearian intr-un spectacol moralizant. In final, Caliban distruge civilizatia edificata cu migala de Prospero; tot ce e rau in fiintele naufragiate pe insula se dizolva in bufonada sau veselie in care bantuie un pic de tristete. Binele triumfa, nostalgiciind la cucerirea intregii lumi, dar si Raul da semne ale dorintei inrobire. (...) regizoarea a creat spatii de joc in care rolul hegemonic il au Harry Tavitian si Corneliu Stroie, doi muzicieni-instrumentisti care nascocesc si manevreaza un ingenios personaj:muzica de scena. Gratie acestor doi instrumentisti prezenti si pe scena ca actori intocmai ca in teatrul traditional al orientului indepartat-replicile sunt argumentate, capata o aura exotica. Exotism al muzicii concrete si al fulgurantelor secvente de jazz. Paginile muzicii de scena si ideea de a face din Ariel o intreita prezenta- ubicuitatea si cele trei atitudini ale Spiridusului(harnica supusosenie, devotament entuziast si nerabdare) constituie nucleele in jurul carora regia si-a edificat intentiile”

EUGENIA TĂRĂȘESCU - JIANU

A absolvit Institutul de Arte Plastice “Nicolae Grigorescu” – București, Facultatea de Arte Decorative, Secția Scenografie, clasa prof. Mihai Tofan, Ion Bitan, promotia 1969

Din 1969 până în 1999 a fost scenograf la Teatrul Dramatic Constanța.

O scurtă perioadă a fost scenograf la Teatrul "Fantasio".

Între anii 1994-2009 a fost scenograf la Teatrul Național de Operă și Balet "Oleg Danovski" din Constanța, instituție cu care continua să colaboreze.

Este membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România (U.A.P.), UNIMA - România (Uniunea Internațională a Marionetiștilor), UNITER (Uniunea Teatrală din România).

Fișă artistică selectivă:

Teatrul de Păpuși Constanța:

"Copilul din stele", "Micul prinț", "Nu plânge, baby!"; "Vrăjitoarele"; "Metamorfoze"; "Coada cotoiului roșcat"; "Regele cerb"; "Scufița Roșie"; "Făt-Frumos din lacrimă", "Fia și calutul cel alb al văzduhului", „Albinița Maia”, "Ursulețul Winnie Pooh", "Roxi și bătrânul leu", "Călina Făt-Frumos".

A creat scenografia multor spectacole ale Teatrului Dramatic Constanța (peste 60 de titluri):

"Noaptea iguanei" (spectacol de debut) de T. Williams, regia Nicoleta Toia;

"Isabela trei caravele și un mare mincinos" de Dario Fo, regia Ion Maximilian;

"Răzbunarea" de Al. Fredro, regia Lucian Iancu;

"Legende atrizilor" (spectacol de teatru antic, jucat la ruinele Cetății Histria), regia Silviu Purcărete;

"Rinocerii" de E. Ionesco, regia Laurian Oniga;

"Oedip", regia Oleg Danovski; "Fata cinstită" de C. Goldoni, regia Laurian Oniga;

"Mincinosul" de C. Goldoni, regia Tudor Chirilă;

"Puricele în ureche" de G. Feydean, regia Laurian Oniga;

"Hecuba" de Euripide, regia Silviu Purcărete;

"Pescărușul" de A. P. Cehov, regia Alexa Visarion;

"Penthesilea" de M. și A. Crencu, cu fragmente din "Penthesilea" de A. Von Kleist, regia Cătălina Buzoianu (decoruri);

“Miles gloriosus” de Plaut, regia Silviu Purcărete;

“N-am ucis” de J. Robert, J. Duvivier și H. Jeanson, regia Silviu Purcărete;

“Gâlcevile femeilor” de C. Goldoni, regia Gavril Borodan.

Teatre dramatice din țară și străinătate cu care a colaborat:

Teatrul Național Cluj-Napoca – “Ubucurești”, după I.L. Caragiale și A. Jarry, regia Mona Marian;

Teatrul Dramatic Tolbuhin (Bulgaria) – “Regele cerb” de C. Gozzi, regia Tudor Chirilă;

Teatrul Tineretului Piatra Neamț – “Vrăjitorul din Oz”, regia Maria Mierluț;

Teatrul Național Cluj-Napoca – “Slugă la doi stăpâni” de C. Goldoni, regia Mona Marian;

Teatrul Maghiar de Stat Cluj - Napoca – “D’ale carnavalului” de I.L. Caragiale, regia Mona Marian;

Teatrul de Stat Oradea – “Bolnavul închipuit” de Moliere, regia Mona Marian,

Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu – „Pisica albastră”

de E. C. Neghina, regia Mona Marian

A colaborat cu Teatrele de Păpuși, Copii și Tineret din Craiova, Târgu Mureș, Keskemet (Ungaria), Cluj- Napoca, Alba Iulia, Timisoara.

Teatre de Operă și Balet:

Teatrul “Oleg Danovski” Constanța – “Pinocchio” – balet în coregrafia lui Călin Hanțiu, regia Dominic Dembinski;

Teatrul “N. Leonard” Galați – “Scufița Roșie” de Dumitru Lupu – operă, regia Andrei Mihalache;

Opera Constanța – “Coppelia” de L. Delibes – balet, coregrafia Ion Tugearu; “Răpirea din Serai” de W. A. Mozart – operă, regia Vera Petcova (2000); “Mam’zelle Nitouche” de Florimand Herve – operetă, regia Andrei Mihalache; “Nunta lui Figaro”, regia Ștefan Neagrău, 2006.

Premii:

Premiul de scenografie la Festivalul de Teatru de la Budapesta,

2001, pentru spectacolul "D'ale carnavalului" de I.L. Caragiale, regia Mona Chirilă;

Premiul de scenografie la Festivalul Național de Teatru, 1983, pentru spectacolul "Călina, Făt-Frumos" după Mihai Eminescu, regia Silviu Purcărete;

Premiul de scenografie la Festivalul "Ion Creangă", Bacău, 1985, pentru spectacolul "Vrăjitoarele" de Dimitrie Stelaru, regia Cristian Pepino;

Premiul II pentru scenografia spectacolului „Vrajitoarele” Festivalul national de piesă, bucuresti, 1985.

Premiul pentru scenografie la Festivalul "Gulliver", Galați, 1995, pentru spectacolul "Tinerețe fără bătrânețe" după Petre Ispirescu, regia Mona Chirilă;

Premiul revistei "Luminița" pentru scenografia spectacolului "Regele cerb" de Carlo Gozzi, regia Cristian Pepino, la Festivalul „Ion Creanga”, Bacau, 1985

Premiul pentru scenografie la Festivalul Internațional, Botoșani, 1994, pentru spectacolul "Burattino" de Al. Tolstoi, regia Tudor Chirilă;

Premiul de scenografie la Festivalul Internațional de la Cluj, 2005, pentru spectacolul "Vrăjitorul și Corbul" de Carlo Gozzi, regia Mona Chirilă;

Premiul pentru întreaga activitate, la Gala Păpușarilor, Cluj, 1995;

Mențiune pentru calitatea execuției papusilor din „Califul barza”, festivalul international al teatrelor de papusi si marionete”Puck’Cluj Napoca, 2006

Spectacolele a căror scenografie a creat-o au fost distinse cu premii în țară și în străinătate: "Copilul din stele"; "Zurinka", basm popular țigănesc, scenariu A. Nelega, regia G. Cadariu, premiat la Graz (Austria); "Dragostea celor trei portocale", premiat la Festivalul Internațional de la Subotica – Iugoslavia, în 1994

Premiul pentru păpușile din spectacolul "Califul barză" (Teatrul "Ariel" din Târgu Mureș), la Festivalul Internațional de Păpuși organizat de Teatrul de Păpuși "Puck" din Cluj Napoca, în 2006.

Premiul de scenografie, pentru spectacolul "Razbunarea", al Colocviului despre arta comediei, Galati, 1982.

Premiul pentru scenografia papusilor din spectacolul "Motanul incaltat", la Gala internationala a teatrelor de marionete, editia a V-a, Botosani

Păpuși create de Eugenia Tărășescu Jianu au fost expuse în muzee ale păpușii din Franța (Charleville-Mezieres), Elveția (Fribourg), Mexic (Ciudad de Mexico).

Eugenia Tărășescu Jianu constănțeancă de loc și-a legat, de la început, numele de marile spectacole, de marile succese ale Teatrului de Păpuși Constanța. Experiența ei în arta păpușăriei este plină de inovație și ingeniozitate în construcția (în sensul pur tehnic) păpușii. Ea este cea care a renunțat la paravanul clasic și a construit păpuși cu picioare.

Îndrăgostită de teatrul de papusi, taram fantastic, pe care spiritul sau inventiv și ingeniozitatea tehnica s-au manifestat liber.

Cu o impresionantă imaginație creatoare, mereu inventivă, cu har, Gina a creat decorul și păpușile multor spectacole ale Teatrului de Păpuși Constanța.

A fost și este invitată să colaboreze cu teatre din România și străinătate: Teatrul "Puck" din Cluj-Napoca, Teatrul "Ariel" din Târgu Mureș, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, Teatrul Național Cluj-Napoca, Teatrul Dramatic din Tolbuhin - Bulgaria, Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca, Teatrul de Stat Oradea, Teatrul de Păpuși Craiova, Teatrul National „Radu Stanca” Sibiu,

Rafinamentul și eleganța imaginilor, armonia formelor și culorilor, puterea de sugestie, originalitatea – iată marca creațiilor –decoruri și păpuși– ale Eugeniei Tărășescu Jianu.

Gina este mereu în căutarea noului; îi place să imagineze, să inventeze, să experimenteze. Este mereu plină de idei, are o fantezie bogată, este genul de creator pentru care teatrul este o permanentă provocare.

Într-un spectacol legendar, premiat cu cele mai multe și importante distincții la toate festivalurile, concursurile sau întâlnirile la care a participat și despre care s-a vorbit în toată presa europeană de specialitate, cu mari și multe elogii – "Copilul din stele", Gina are meritul de a fi contribuit fundamental.

Acest spectacol a deschis drumuri noi în arta animației, a creat nu doar o nouă modă, ci și un alt fel de a gândi teatrul de animație. "Copilul din stele" a creat o școală, a fost un strălucit exemplu în sensul încercării "eliberării" păpușii din spatele paravanului, punând astfel în valoare marioneta prin volumele și formele în mișcare ale decorului. Practic, spectacolul nu avea decor; acesta era alcătuit și schimbat la "vedere" de păpușarii înșiși, drapați în hlamide enorme și cu fețele acoperite de plasă, întruchipând fiecare pom, un pietroi, sau în grupuri, hățiușul unei păduri cu crăcile impletite, o punte etc. Printre toate acestea și folosindu-le ca atare, se mișca unica păpușă, copilul din stele, pe un fundal muzical de melopee, care sugera parcă un început de lume, o lume primară, magmatică, din care se formează totul. Spectacolul acela a înscris un mare capitol în arta teatrului de animație. După mulți ani de la premieră (care a avut loc în 1970), Gina Jianu a avut plăcuta surpriză să se vorbească cu admirație despre creația ei la Festivalul Internațional de Teatru de la Győr – Ungaria, în 1994.

Văzând, în transmisia televizată, spectacolul final al Olimpiadei de la Sidney(2000), acea păpușă uriașă care aluneca peste stadion, multiplicată în câteva exemplare, mi-am amintit, cum în anul 1969, în cadrul unui "Carnaval al veseliei" (parte componentă a "Serbărilor Mării", organizat exclusiv prin eforturile teatrelor, Gina a creat asemenea păpuși, de peste 4 metri înălțime, cu deosebirea că fiecare reprezenta câte un personaj de basm. Erau construite din țevă metalică, îmbrăcate în cârpe și cu capetele extraordinar de expresive, din butaforie pictată. Peste câțiva ani în spectacolul „Legendele Atrizilor”, Eugenia Tărășescu Jianu avea să creeze alte măști și păpuși de mari dimensiuni. Jucat la ruinele Cetății Histria, în cadrul primei ediții a Festivalului „Seri de teatru antic” spectacolul a fost așa cum l-a dorit și gândit regizorul Silviu Purcărete „un vis despre un posibil spectacol. ”Scenariul, semnat chiar de el, după texte de Eschil, Sofocle Euripide cu cântece, bocete și descântece românești, a avut ca scenograf (costume, păpuși) și compozitor pe Eugenia Tărășescu Jianu și respectiv Iosif Herța.

Gina participă cu trup și suflet la nașterea unui spectacol; îi place etapa pregătirii, a schițelor, dar și munca în atelier, locul unde o găsești zilnic până la premieră.

Vorbește întotdeauna cu respect și admirație despre colaboratorii ei din atelier: croitori, sculptori, pictori executanți, butafori, de la care spune că a învățat foarte mult. Consideră foarte important rolul lor în crearea unui spectacol. Dealtfel, biroul ei se află acum în atelierul teatrului unde lucrează. Peretii sunt împodobiti cu desenele nepoatei ei Teodora, care sigur a moștenit talentul de la bunicii ei – soțul Ginei este scenograful Șerban Jianu, mulți ani scenograf al Teatrului Liric Constanța. Înainte de a pleca din biroul ei, Gina mi-a dăruit două desene ale Teodorei

Rare au fost momentele în care pe Eugenia Tărășescu Jianu am găsit-o altundeva decât în atelierul teatrului.

Așa s-a întâmplat și acum, când am rugat-o să stabilim o întâlnire, să vorbim despre Teatrul de Păpuși Constanta

Anaïd Tavitian: Ginoța, bine te-am găsit! La ce lucrezi acum, care îți sunt proiectele?

Eugenia Tărășescu Jianu: Bună ziua, dragă Anaïd, mă bucură foarte mult revederea cu tine, pentru că în ultima perioadă această plăcere ne-o putem oferi foarte rar, nu din cauză că nu vrem, ci din cauza multor proiecte pe care le avem amândouă. Mă întrebi ce fac acum și ce am de realizat în continuare. Acum pregătesc și lucrez la realizarea premierei spectacolului de operă „Nunta lui Figaro”, regia Stefan Neagrau premieră care se va prezenta publicului constănțean la 15 octombrie 2006 la Teatrul Național de Operă și Balet “Oleg Danovski”. În paralel cu acest spectacol pregătesc schițele pentru spectacolul de păpuși “Prințesa Viorea și Prințul Trandafir”, la Teatrul “Puk” din Cluj-Napoca. Acest spectacol va fi prezentat în cadrul Festivalului Internațional de Marionete, organizat de teatrul clujean în luna octombrie. Al doilea spectacol este “O poveste de iarnă”, în regia lui Gavril Cadariu, la Teatrul “Ariel” din Târgu Mureș, și care va fi prezentat publicului în luna decembrie a acestui an.

A.T.: Faci parte dintr-o generație care a dat teatrului românesc, și nu numai, nume importante. Cum ai ales drumul spre scenografie?

E.T.J.: Cum mi-am ales calea în teatru? Calea m-a ales pe mine. Eu cred că în artă nu alegi tu, ci arta te alege pe tine. Eu am avut norocul să-mi încep studiile artistice într-o perioadă de grație și înflorire a teatrului românesc. Am avut colegi de generație care au marcat scli-

pitor cultura teatrală românească, precum Cătălina Buzoianu, Andrei Șerban, V. Holtier sau colegii de mai târziu, din teatru: Silviu Purcărete, Cristian Pepino, Laurian Oniga, Dominic Dembinski etc.

A.T.: Cum a început colaborarea ta cu Teatrul de Păpuși Constanța?

E.T.J.: După cum știi, eu am terminat facultatea în anul 1969 și cu tot sufletul (eu sunt constănțeană, minunații și iubii mei părinți erau în Constanța) m-am prezentat la Teatrul din Constanța, cu convingerea că știu totul. Dar, stupoare, fiezare spectacol pe care-l primeam în sarcină mă punea în fața unor probleme profesionale grele. Din nou norocul mă punea alături de creatori (regizori, actori) tineri începători ca mine, fapt care ne obliga să inventăm spectacole cu succes la public și ne era ușor, deoarece vorbeam aceeași limbă: a generației noastre.

Nu îți dai seama ce a însemnat pentru mine momentul când mi s-a spus că voi face un spectacol la Teatrul de Păpuși. Acest gen de teatru îmi era total necunoscut. Eu sunt dintr-o generație care nu a avut bucuria copiilor de azi de a fi duși la teatrul de păpuși și nici în facultate nu am fost inițiați în acest gen de teatru. Așa că, alături de un regizor care nu mai montase nici el spectacole de gen – Geo Berechet, am pornit la realizarea unui spectacol de animație. Neconstrânși de idei preconcepute și rutină, cu mintea liberă, am conceput un spectacol nou din punct de vedere vizual, în care a dispărut vechiul paravan și vechea păpușă pe mână. A apărut în schimb actorul paravan, cu expresivitatea lui corporală, păpușa cu picioare și vaiang și personajul cu mască, care servește uneori ca decor. Astfel am realizat o cotitură mare în scenografia de teatru de animație.

A.T.: Ești un scenograf pentru care teatrul este o provocare continuă. Ești scenograful căutărilor novatoare. Așa s-a petrecut și cu celebrul spectacol "Copilul din stele". Care crezi că este rolul scenografei în spectacolul de animație?

E.T.J.: Un spectacol de acest gen este greu de realizat dacă regizorul nu folosește cu inteligență creativă toate elementele pe care i le oferă scenograful. Nu trebuie să uităm că "actorii" sunt aici construiți din lemn, carton, cârpă, cu expresiile pictate, fixe și prin mijlocirea lor mesajul spectacolului trebuie să ajungă la un public foarte tânăr, cu multă fantezie (dispus să intre în jocul convențiilor), dar foarte pretențios și, în același timp, sincer. La reușita acestui gen de spectacol

lucrul cel mai important este imaginea și apoi cuvântul sau sunetul. O mare importanță în realizarea spectacolului o are actorul păpușar. Prin măiestria sa, el dă suflet obiectelor aduse în scenă. Lucrându-și cu minuțiozitate mișcările, glasul, armonizându-le, el transmite mesajul spectacolului. Toate acestea m-au determinat să-mi selectez pe tăcute regizorii și actorii pe care i-am simțit alături de mine, în nevoia mea nesățioasă de nou, de inovație.

A.T.: Ținând seama de experiența ta, de contribuția importantă a artei tale în teatrul de păpuși, spune-mi, care a fost relația ta cu regizorii?

E.T.J.: Eu nu am lucrat decât cu regizori tineri, care au înțeles rolul esențial al scenografiei, importanța imaginii în acest gen de teatru. Regizori care au înțeles că o imagine nu trebuie să o arăți publicului mai mult de cinci minute și că ea nu trebuie să se repete mai mult de trei ori, acestea împlinindu-se numai prin multă fantezie, inventivitate în forme și culori, mișcare, sunet și lumină – din partea tuturor realizatorilor.

Cred că am rezistat în teatrul de păpuși atâta amar de ani (și-mi place să cred că în fiecare spectacol am fost originală, nu am repetat soluții scenografice), deoarece am considerat că este important să cunoști fiecare generație, cu idealurile și gusturile ei artistice, să te adresezi lor, spectatorilor de orice vârstă.

Regizorii mei de suflet, care mi-au înțeles căutările, au fost și îmi vor rămâne prieteni, precum Silviu Purcărete, Mona Chirilă (Marian), Tudor Chirilă, Gavril Cadariu. Nu sunt mulți, dar spectacolele noastre sunt multe și toate au fost iubite de cei mai exigenți spectatori din lume – copiii. Am să-ți spun un secret: sunt foarte mândră că toate spectacolele mele de păpuși au avut și spectatori adulți, care s-au bucurat când le-au văzut și au devenit fani ai teatrului de păpuși.

A.T.: Ai o familie frumoasă, te rog să-mi vorbești despre ea.

E.T.J.: Bunul Dumnezeu a fost bun cu mine. Mi-a hărăzit niște părinți excepționali, care m-au ocrotit în viață și m-au sprijinit în profesie. Apoi mi-a dat un soț minunat care, deși de aceeași profesie cu mine, nu m-a împiedicat să mă afirm, dimpotrivă, m-a susținut și ajutat atât în familie, cât și în profesie. Soțul meu, Șerban Jianu, un bun scenograf de operă și balet, a lucrat alături de mine la câteva specta-

cole, ca de exemplu "Copilul din stele" (împreună cu Lucia Trotonghi), "Pericolla" – spectacol de operă. Eu, la rândul meu, i-am fost alături la realizarea unor montări grele, pe care el singur nu reușea să le finalizeze fără un asistent. Colaborarea noastră a funcționat de-a lungul lungii noastre cariere artistice prin schimb de idei și soluții specifice profesiei.

Norocul, soarta mi-au dăruit bucuria unui copil minunat, Loreley: copil deștept și cu un talent deosebit la desen, talent pe care și l-a folosit cu succes în profesia pe care și-a ales-c: cea de biolog. Minunea mea de copil mi-a oferit un mare dar: pe nepoțica noastră, Teodora. O fetiță frumoasă și deșteaptă, care la cei doar 5 ani ai ei desenează și colorează excepțional. Are un simț al culorii deosebit. Cred că va alege să meargă pe drumul profesional al bunicilor ei: al meu și al lui Șerban. Mi-aș dori acest lucru, dar nu știi niciodată ce-ți este sortit. (la ora la care apare aceasta carte Gina este din nou bunica fericita a gemenilor Stefan și Andrei)

A.T.: Să știi, dragă Ginuța, că așa cum am păstrat desenele dăruite odinioară de Loreley, așa le voi păstra și pe cele ale Teodorei. Ți mulțumesc că mi-ai acordat o oră din timpul tău prețios și îți doresc numai bine alături de cei dragi ție și numai proiecte împlinite!

E.T.J.: Anaidische, draga mea prietenă, eu îți mulțumesc că te-ai aplecat cu atâta drag asupra vieții mele, asupra a tot ce am realizat în viață și profesie, deoarece eu, în fuga mea din spectacol în spectacol, nu am reușit niciodată să mă așez și să privesc în urmă la ce am realizat în viața asta. Am momente în care mă acuz de lipsă de timp. Dacă nu erai tu, cred că toate realizările mele ar fi fost șterse și uitate. Ți mulțumesc ție, biograful și cronicarul tuturor marilor artiști ai Constanței și ai țării (care au făcut istorie), că m-ai așezat și pe mine alături de ei.

Energică, entuziastă, sensibilă, tonică, Gina iubește mult copiii.

Pune mult suflet în toate lucrările sale.

Creator de superbe universuri poetice, Gina – ca orice artist adevărat, își poartă cu modestie talentul.

Iulie 2006, Constanța

CRISTIAN PEPINO

A absolvit I.A.T.C. "I.L. Caragiale" București, secția de regie teatru, profesori Mihai Dimiu, David Esrig, Radu Penciulescu, promoția 1973.

1973 - 1973 - regizor artistic la Teatrul Dramatic "G. Bacovia", Bacău.

1979 - 1986 - regizor artistic la Teatrul de Păpuși Constanța 3

1986 - 1998 - regizor artistic la Teatrul "Țândărică"

Din 1996 devine cadru universitar.

Din 1999 - profesor universitar la U.N.A.T.C.

Doctor în Istoria teatrului, cu teza "Etapе istorice ale artei spectacolului de animație".

Are o bogată activitate didactică.

În 1990 participă alături de alți profesori la întemeierea secției Arta Actorului Mănuitor pentru teatrul de păpuși și marionete din cadrul A.T.F. (azi U.N.A.T.C.), concepând structura, planurile de învățământ și începe colaborarea cu A.T.F. În 1997 este ales Secretar Științific al U.A.T.C. (azi U.N.A.T.C.).

Între 1979 și 1986 susține cursuri de arta spectacolului de animație în cadrul cursurilor de reciclare organizate de C. S. P. C., cu artiștii păpușari din țară. În 1988 este invitat să susțină un curs de regie de teatru de păpuși la clasa profesor Tudor Mărăscu (secția regie).

A susținut numeroase workshop-uri în țară și peste hotare, conferințe cu tema arta animației și a construcției de păpuși.

În 2004 organizează masteratul de regie teatru de păpuși la U.N.A.T.C.

În 2006 organizează masteratul Tehnologiei digitale în spectacolul de animație (la U.N.A.T.C.).

Este autor de cursuri universitare, douăzecișisase de lucrări de istorie și teorie teatrală.

Spectacolele sale de teatru de păpuși și marionete au fost prezentate în turnee și festivaluri (unele dintre ele în versiune franceză, engleză, esperanto, spaniolă, italiană) în Franța, Japonia, Croația, Spania, Iugoslavia, Bulgaria, Marea Britanie, Cehia, Grecia.

Este dramaturg. A scris piesele: "Norocul pescarului", "Șapte păcate capitale", "Trandafirul fermecat", "Trei dorințe", "Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor", "Inelul fermecat".

A mai scris, de asemenea, numeroase adaptări și dramatizări după: Ion Creangă, Wilhelm Hauff, Carlo Collodi, E. T. A. Hoffmann, C. Brentano, Charles Perrault etc., scenarii de teatru radiofonic, traduceri de piese ("Cum vă place" și "Visul unei nopți de vară" de William Shakespeare), traduceri și adaptări de literatură pentru copii (publicate în revista "Visul copiilor").

A realizat lucrări de grafică (desene, ilustrații) pentru revistele, publicațiile: "Tomis", "Recreația mare", editura Coresi, caietele Teatrului "G. Bacovia". Spectacolele sale au fost distinse cu peste 50 de premii naționale și internaționale.

Fișă artistică selectivă:

A montat până în prezent 100 de spectacole ca regizor artistic, colaborând cu Teatrul Național Târgu Mureș, Teatrul Tineretului Piatra Neamț, Teatrul Dramatic Constanța, Teatrul "M. Eminescu" Botoșani, Teatrul "C. Nottara", Teatrul "G. Bacovia", cu Teatrul de animație Bacău, Teatrul "Tândărică", Teatrul de Păpuși Timișoara, Teatrul pentru Copii Brăila, Teatrul "Gulliver" Galați, Teatrul de Păpuși Craiova, Teatrul "Ariel" Târgu Mureș, Teatrul pentru copii și tineret Ploiești, Teatrul de Marionete Arad, Teatrul "Arlechino" Brașov. A mai colaborat cu Teatrul Național Radiofonic, cu TVR.

Spectacole montate la Teatrul de Păpuși Constanța și la Teatrul pentru Copii și Tineret Constanța: "Printesa și ecoul" de Vlasta Pospisilova; "Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor" de Cristian Pepino; "Metamorfoze", după Ovidius; "Inimă rece" de Wilhelm Hauff; "Ioaneș fără frică", "Cum să devin un om mare", ambele cu scenarii de Cristian Pepino; "Anotimpuri", scenariu de Cristian Pepino; "Roxy și bătrânul leu" de Ivan Ostricov; "Coadă cotoiului roșcat" de Nella Stroescu după I.L. Caragiale; "Sperietoarea de pițigoi" de Al. T. Popescu; "Regele cerb" de Carlo Gozzi; "Vrăjitoarele" de Dimitrie Stelaru; "Crăiasa zăpezilor", după Hans Christian Andersen; "Aladin"; "Pecetea fermecată".

Anii '80 au adus alte trofee Teatrului nostru, datorită unui regizor

ce și-a legat numele și personalitatea creatoare de Teatrul de Păpuși Constanța: Cristian Pepino.

Maestru al efectelor de o deosebită forță sugestivă, dăruit în a crea atmosferă, cu o remarcabilă imaginație creativă, a montat la Constanța spectacole ce s-au distins prin forță poetică, prin umor și prin fină ironie. Spectacolele sale au îmbogățit zestrea de premii a teatrului.

Regizor animator, caracterizat de o neobosită și febrilă căutare a unor mijloace de expresie novatoare și pline de fantezie, a montat pe scena constănțeană spectacole de ținută și gust elevat, printr-o profundă originalitate în utilizarea semnelor teatrale.

Prin spectacolele regizate la Teatrul de Păpuși Constanța, Cristian Pepino a creat un stil, o nouă estetică în arta animației: un teatru poetic care utilizează limbajul marionetei, limbajul metaforei, un teatru al forței expresive, pline de farmec, un teatru în care se animă forme în spațiu, din mișcarea cărora se nasc idei, imagini, personaje.

Superbul, tulburătorul zbor al lui Icar din "Metamorfoze"; orga uriașă unde cu fiecare sunet pulsau "inimile reci" ale celor ce-și vându-seră sufletul pentru bani - din spectacolul "Inimă rece"; zborul fericit al puiului de cocor din finalul fermecătoarei "Lecții de zbor și cor pentru puiul de cocor", sunt câteva imagini de neuitat din spectacolele lui Cristian Pepino de la Constanța.

Persoană discretă, rezervată în viața de zi cu zi, a dezvăluit prin montările sale la Teatrul de Păpuși Constanța și o altă fațetă a creativității sale: umorul. Cu fină ironie, umor strălucitor, a creat momente și personaje, adevărate bijuterii în "Regele cerb" (Pantalone, Smeraldina- roluri interpretate de Dromihete Ghiman și respectiv Marinela Marinescu) sau "Coadă cotoiului roșcat" (Diziraș, Sfetnicul Dușcă, Sfetnicul Plească- în toate fiind distribuit Dromihete Ghiman)

Edițiile Festivalului Săptămâna Teatrelor de Păpuși Constanța, organizate în timpul cât a fost regizor la Teatrul de Păpuși Constanța, au avut un plus de valoare și datorită inițiativelor sale. Una dintre ele a fost editarea unui ziar al festivalului, care s-a numit "A treia mână", și care s-a bucurat de un mare succes în rândurile participanților la reuniunea de gen de la Constanța.

Spectacolele sale au concepții regizorale îndrăznețe, care valorifică

textul sau un pretext.

Cristian Pepino este întotdeauna binevenit și așteptat de actori să monteze la Constanța.

A.T.: Dragă Cristi! Nu am să te întreb ce faci, fiindcă odată mi-ai mărturisit, cu umor, că această întrebare te pune în dificultate; am să te întreb, însă, ce spectacol pregătește acum regizorul Cristian Pepino?

C. P.: O să îți se pară ciudat, dar am să-ți spun ce fac, sau măcar unele dintre ele. Mai întâi, cu ce mă ocup acum. La U.N.A.T.C. , la secția Păpuși / Marionete, unde sunt șef de catedră și profesor, lucrez la un proiect finanțat de Ministerul Învățământului, care s-a derulat vreme de trei ani, și are ca scop înființarea unui program de studiu al tehnologiilor digitale aplicate în spectacolul de animație. E un lucru absolut necesar, pentru că studenții noștri trebuie să fie pregătiți pentru un viitor care este din ce în ce mai apropiat. Deja au început să apară și la noi tot mai multe spectacole care folosesc, de exemplu, proiecția video. Pentru acest proiect am avut mult de învățat – am învățat în primul rând să lucrez cu câteva programe de grafică și animație 3D, și foarte mult de scris, pentru că este nevoie de cursuri în acest domeniu. Recent am tipărit cursul Tehnologii digitale în spectacolul de animație, am terminat de scris cursul Introducere în grafica și animația 3D și sunt într-un stadiu avansat încă două cărți ale mele, Arta video și spectacolul contemporan și Regia spectacolului de animație. Pe urmă, am o serie de proiecte de spectacole pe care vreau să experimentez procedee noi de animație și un limbaj scenic diferit de ce am făcut până acum. Am lucrat la aceste cărți în paralel, când am avut timp, și de asta sunt acum atât de multe deodată.

Lucrez acum la o versiune după Muzicanții din Bremen la Teatrul pentru Copii din Ploiești, unde este o echipă admirabilă, cu care am făcut multe spectacole de-a lungul anilor, și unde a existat un respect deosebit pentru munca mea, acolo jucându-se și azi spectacole pe care le-am făcut începând de prin 1983, fapt pentru care le sunt recunoscător. E mare lucru să îți fie respectată munca, firește, atunci când a dat rezultate bune. În alte teatre mi s-a întâmplat ca spectacole apreciate de public și de presă să fie scoase din repertoriu, nefiind pe gustul anumitor organizatori sau stârnind gelozia unor directori care mai sunt

și regizori. Și ce mai fac? Cursuri cu masteranzii, îi ajut pe doctoranzii înscriși la mine, lucrez la proiecte de spectacole (acum avem vreo șapte contracte). Iar când suntem liberi, eu și cu Cristina Pepino mergem la casa noastră de la țară și ne facem de lucru pe-acolo.

A.T.: Mulți regizori din teatrele "mari": Cătălina Buzoianu, Alexandru Tocilescu, Silviu Purcărete, au montat și pe scenele teatrelor de păpuși. De unde această fascinație pentru arta animației? Te întreb acest lucru pentru că și tu ești regizor pregătit ca să montezi "pe scena mare".

C. P.: Mie mi se pare la fel de greu să răspund la întrebarea asta, ca și la întrebarea "de ce te-ai îndrăgostit de cutare femeie?".

Cătălina a fost păpușăreașă la Baia Mare înainte de a deveni regizoare, și știa bine despre ce e vorba. Silviu cunoștea spectacolele de la "Tândărică" și avea o formațiune de plastician. Când eram la liceu a vrut să facă Ubu rege de Jarry cu păpuși (așa cum se și jucase, dealtfel, inițial, de către autor în micul său teatru de marionete de la Paris). Așa că nu e întâmplătoare alegerea pe care au făcut-o de a pune în scenă și la păpuși. Eu nu cred că cineva poate să facă teatru de păpuși fără să știe foarte multe lucruri despre acest domeniu, care presupune o cultură a genului. Pe urmă, pentru unii poate să fie vorba despre posibilitatea de a crea și controla vizual un univers scenic. Pentru alții poate să fie nevoia de a-și crea o formă personală de spectacol, care să folosească și spectaculoasele mijloace ale teatrului de păpuși. De fapt, eu prefer să îi spun SPECTACOL DE ANIMAȚIE, pentru că nu întotdeauna e vorba despre teatru, putem avea spectacole de dans cu păpuși, de exemplu, sau momente care nu se bazează pe un text dramatic sau pe un text rostit, iar pe de altă parte, nu folosim numai păpuși, iar unele mijloace de expresie plastică în spectacolul contemporan folosesc umbrele, proiecția video, obiectele, materialele etc. Poate că este cel mai limpede în spectacolul de animație că regizorul poate și trebuie să creeze o lume, și este o lume în care totul este posibil. În sfârșit, mai sunt două motive care sunt sigur că m-au determinat să lucrez în teatrul de păpuși: libertatea și atmosfera de lucru. În mare măsură, în teatrul de păpuși m-am simțit în anii 1980 mult mai liber decât în teatrul dramatic. Pe de o parte, puteam să pun în scenă basme, mituri, povestiri fantastice, și nu piese "de actualitate", așa cum ni se tot cerea în acei ani din ce în ce mai

agresiv. Și prin basme puteam să mă exprim destul de liber, ceea ce am și făcut. Până la urmă tot mi s-au interzis două piese (una la Timișoara, "Poveste cu un pescăruș", și una la Craiova, "Lecție de zbor și cor", pe care o pusese în scenă Daniela Peleanu), dar asta a fost mai târziu, către sfârșitul acestei perioade. La început puteam să spun tot ce-mi trecea prin cap (cred că îți amintești cum mai râdeau părinții la unele "șopârle" din "Ioaneș făr' de frică" și din alte piese. Sub masca inocenței, a naivității, jucam rolul de "umil păpușar". E un mare avantaj să fi marginal și disprețuit cumva de "oamenii serioși și importanți". E un lucru care îți permite să fii liber, să spui lucrurilor pe nume și să te joci cu minunatele jucării pe care ți le oferă spectacolul de animație, rămânând veșnic copil. Mai ales că aveam și actorii care gândeau ca și mine. Și acesta este un lucru foarte important. Păpușarul nu este vedetă, nu are cum, nu își dorește asta. Mai mult decât atât, e de cele mai multe ori anonim. Copiilor din sală nu le pasă cum ne numim. Spectacolul de păpuși este ca un tort frumos pe care îl pui pe pervazul unei ferestre, și păpușarul nu așteaptă mulțumiri, ci se bucură pitit acolo, după paravan, când reușește să îi facă fericiți pe copii. Acest anonim cred că îl face să fie mai pur. Și mai liber și mai lipsit de prejudecăți.

Teatrul de animație este un domeniu care m-a fascinat și în care m-am simțit întotdeauna foarte bine. Asta poate pentru că am o pregătire serioasă în domeniul graficii, o vreme am crezut că voi urma cursurile de la Institutul de Arte Plastice, dar m-am răzgândit în ultimul moment, și am dat la I.A.T.C. la Regie. Îmi place enorm să fac teatru de păpuși, și mi-ar plăcea și să fac filme cu păpuși, dar nu am avut ocazia până acum, dar poate că voi reuși să îmi realizez acest vis, dacă mă va ajuta cineva. În timpul anilor de liceu am început să pun în scenă piese în care jucau colegii mei și am luat chiar un premiu la un festival de elevi. Imediat după ce am absolvit facultatea, în 1973, am fost invitat de regizorul Petru Valter la Teatrul de Animație Licurici din Bacău (unde era pe atunci și director), să pun în scenă un spectacol, "Aventurile unei vrăjitoare". Spectacolul s-a jucat apoi vreo cincisprezece ani. Petru Valter era o personalitate puternică, un neobosit inventator în domeniul animației. El a inventat (și brevetat) o serie de dispozitive și sisteme pentru cabinetul negru, a introdus la noi tehnica Bunraku, a creat un sistem de animație care se baza pe persistența retiniană, în care

imaginile erau create prin agitarea unor lumini în cadrul unui cabinet negru, a proiectat trapa hidraulică de la Teatrul de Animație din Bacău. Făcea spectacole puternice, cu păpuși de mari dimensiuni, cu imagini frapante, pline de haz și fantezie. Acest om s-a ocupat de mine ca de propriul lui copil, a urmărit spectacolul în toate fazele de lucru, mi-a dat idei, m-a învățat cum să rezolv tehnic o idee scenografică.

După asta, Margareta Niculescu m-a invitat la Tândărică să pun în scenă și să scriu niște piese pentru acest teatru. Dintre textele pe care le-am scris s-a pus în scenă "Pescarul și norocul", pe un motiv din Anton Pann (regia Irina Niculescu, scenografia Antonio Albici, muzica Vasile Sirlu).

După asta, prin 1975, cred, a venit la mine în București un grup de minunați artiști de la Teatrul de Păpuși din Brașov (printre care Liviu Steciuc, Mihaela Nestorescu, Doru Gomboș), care văzuseră ceea ce făcusem, și care m-au rugat să vin la Brașov și să dau concurs la teatrul lor. M-am bucurat foarte mult, pentru că trupa era extraordinară, și probabil că aș fi făcut spectacole frumoase cu ei. Ajuns acolo am aflat că de fapt domnul Mercus (care conducea atât Teatrul Dramatic, cât și Teatrul de Păpuși din Brașov, și până la urmă el hotăra pe cine să ia la teatru) dorea să angajeze pe altcineva și că făcusem drumul degeaba. A fost, și pentru mine, și pentru actori, o mare dezamăgire. Am mai dat un concurs și la Ploiești, dar și acolo trebuia să fie angajat altcineva. Pentru un tânăr regizor era foarte greu să își găsească de lucru în București, pentru că nu era privit cu ochi buni de stăpânire. Tinerii aveau idei incomode, suspecte, și puteau să spună tot felul de lucruri subversive. Ca să vii în București ca tânăr regizor trebuia ca un director să își asume unele riscuri, și puțini erau dispuși să o facă. În general, regia era privită cu suspiciune. Un dramaturg al cărui nume nu-l voi pronunța (se va recunoaște singur) scria chiar că nici nu ar trebui să existe regizori în teatre, și că regia nu ar avea nicio legătură cu teatrul românesc, fiind o modă adusă din străinătate.

Apoi, într-o zi, m-a sunat prietenul meu Silviu Purcărete, care era angajat la Teatrul de Păpuși din Constanța pe vremea aceea, unde făcuse niște spectacole superbe, și mi-a spus că el va pleca la Teatrul Mic și, dacă mă interesează, să vin să dau concurs la Constanța, deoarece postul lui rămânea liber. M-a sunat și șeful de secție, domnul

Iordăchescu, un extraordinar director de teatru. El mi-a spus că, în loc de concurs, preferă ca eu să fac un spectacol. Și am început repetițiile cu "Printesa și ecoul". Am întâlnit un colectiv de mari artiști: Aneta Forna-Christu, Ioana Jora, Gigi Nicolau, Vasile Hariton, Mircea Romanescu, Mugur Prisăcaru, Dromihete Ghiman... Era, indiscutabil, cea mai bună trupă de păpușari din țară la acea vreme. Climatul din acest teatru era extraordinar. Eram fericit că lucrez cu asemenea artiști, atât de entuziaști, de pasionați de munca lor, de talentați, de profesioniști. Ceea ce m-a determinat să mă dedic aproape complet acestei arte a fost întâlnirea cu colectivul Teatrului de Păpuși din Constanța în anul 1979. Ridicasem câteva tablouri și mergea totul foarte bine și, la una dintre repetiții, după pauză, actorii s-au adunat la marginea scenei. Am întrebat dacă s-a întâmplat ceva grav, și chiar eram îngrijorat că cineva pășise un accident, pentru că toți aveau un aer cumva solemn. Și-atunci, unul dintre ei, cred că Puiu Catrava, a rostit cu gravitate un mic discurs care se încheia cu cuvintele: "Vă rugăm să veniți regizor în teatrul nostru". Eram atât de fericit, că mi-au dat lacrimile. Le-am spus că este lucrul pe care mi-l doresc cel mai mult.

Apoi am terminat spectacolul, care a ieșit foarte bine, apoi am mai făcut nu mai știu câte spectacole vreme de vreo șase ani, spectacole cu care am luat Marele Premiu la Zagreb și vreo patruzeci de premii la festivaluri naționale.

A. T.: La Constanța ai scris piese, ai fost parte – cu idei și entuziasm – la echipa care a organizat festivalul "Săptămâna Teatrelor de Păpuși", în anii '80; ai montat spectacole pentru copii, dar și spectacole dedicate tinerilor și adolescenților. Te rog să vorbești despre toate acestea.

C. P.: Despre toate, poate că ar fi mult prea multe de spus. Festivalul de la Constanța era cea mai importantă întâlnire a păpușarilor din țară și a avut o contribuție majoră la dezvoltarea teatrului românesc de gen. Dacă îți amintești, am avut ideea să publicăm un fel de ziar al festivalului, multiplicat la rotaprint în vreo o sută de exemplare, care era desenat de mine în întregime, inclusiv textele articolelor, ca să fie mai clare literele. Au publicat la acest ziar Horia Deleanu, Dinu Kivu, Victor Parhon, Stelian Vasilescu și mulți alții, și cred că au apărut vreo cincisprezece numere, vreme de câțiva ani, pe durata festivalului.

La Teatrul de Păpuși din Constanța am experimentat mult, atât în

ceea ce privește spectacolul de animație pentru copii, cât și cel pentru adulți, diferite sisteme de construcție, tehnologii, limbaje scenice. Dealtfel, încă de la începuturile sale, regizorul Cristescu realizase unele spectacole pentru adulți. Apoi a făcut Geo Berechet – cred că prin 1970 – acel genial spectacol – “Copilul din stele”. Apoi a făcut Andrei Belgrader “Micul Prinț”, un spectacol de asemenea memorabil, și Silviu Purcărete a făcut un spectacol extraordinar care era pentru toate vârstele, “Călina Făt-Frumos”. Era o tradiție pe care încercam să o continui, era un sistem de valori deja instituit.

Pe vremea aceea stabileam repertoriul în urma discuțiilor cu colectivul teatrului, și nu atât cu direcțiunea. De fapt, păpușarii simțeau cel mai bine ce fel de spectacole trebuie să facem. Porneam de la sugestiile lor, și veneam apoi cu texte, le citeam, le discutam, și alegeam. Așa am ajuns să facem “Metamorfoze”, care a luat Marele Premiu la Zagreb în 1981. Era o cantitate uriașă de păpuși în acest spectacol, și sculptorul de atunci, Veniamin Mârza, care lucra foarte bine dar foarte lent, calculase că îi va trebui un an să le facă. Scenografa, Gina Tărășescu, mi-a spus că o să execute ea o parte din capete, ca să fie gata într-un timp rezonabil. Atunci i-am spus că o să lucrez și eu. Am și acum acasă o copie după unul dintre capetele făcute de mine. Și soția mea, Cristina, care pe atunci se ocupa de design vestimentar, și nu aveam habar că peste vreo cincisprezece ani va deveni una dintre cele mai bune scenografe de teatru de păpuși din țară, s-a oferit și ea să ne ajute, pentru că era în concediu. Nu mai știu exact, dar cred că erau peste cincizeci de păpuși de făcut pentru spectacol. Lucram mai mult sus, în curtea bisericii, pentru că foloseam pap ca să facem papier-mache, și mirosul era insuportabil. În orice caz, era mai bine decât a fost când m-am intoxicat cu prenadez lucrând la păpușile pentru “Lecție de zbor și cor”, și când mi se întâmpla să leșin din când în când din cauza asta. Ce să mai spun? Așa lucram, cu toții, multe păpuși au fost făcute de Gigi Nicolau, care nu era numai o genială păpușăreasă, dar și un mare constructor de păpuși. Faptul că lucram efectiv la construcție îmi era de mare ajutor, pentru că experimentam în atelier materiale, mânuiam păpușile ca să vedem ce se poate face cu ele, făceam numeroase modificări până când ajungeam la un rezultat interesant. Și asta fac uneori și acum și cred că este necesar în acest domeniu să experimentezi mai întâi în atelier. Pe

urmă am început repetițiile. Propuneam teme actorilor, le povesteam scenele, le spuneam ce trebuie să sugereze mișcările lor și ei improvizau în timp ce încercam diferite piese muzicale (muzica era făcută de grupul Poesis, din care făcea parte și Dicran Asarian). Așa am lucrat, de pildă, la scena lui Icar, în care Aneta Forna făcea un adevărat moment de balet. Spectacolul era de fapt un fel de istorie a lumii, care pornea de la mituri din capodopera lui Ovidius, Metamorfoze (Crearea lumii, Vârsta de aur, Gee, Daphne, Narcis, Midas, Orfeu, Vârsta de fier etc.), în care foloseam diverse mijloace de expresie: păpuși, măști, actorie. Când am văzut că spectacolul ieșise bine, am hotărât cu toții (pentru că și aceste decizii se luau de către colectiv) că merită să mergem cu el la Festivalul PIF de la Zagreb. Și acolo am luat Marele Premiu. Apoi, când ne-am întors, am mai prezentat spectacolul cu mare succes în câteva festivaluri din țară, la Piatra Neamț, la Pitești etc.

Un alt moment important pentru mine a fost spectacolul "Inimă rece", în scenografia lui Mircea Nicolau, în care au debutat Crenguța Hariton (astăzi actriță la Nottara) și Lică Gherghilescu, astăzi director al Teatrului pentru Copii și Tineret. Erau încă elevi de liceu, dar strălucitori pe scenă, siguri pe ei, firești, ca niște actori adevărați. Elementul central din decór era o plută din bușteni care era de fapt o pantă, și pe care veneau actorii la începutul spectacolului, avansând către sală. Pluta se desfăcea apoi în două segmente și se transforma în mansarda în care locuia Peter Munk, masa de joc din tavernă, trăsura lui Peter când era bogat etc. La sfârșitul spectacolului se suiau cu toții pe plută și se depărtau. Spectacolul (care a luat și el o serie de premii) se bucura de un mare succes la copii. La sfârșit, năvăleau pe scenă, urmărindu-i pe actori până la cabine. Într-un an, în drum spre Bacău, am jucat la Adjud. La sfârșitul spectacolului copiii au năvălit pe scenă, ținându-se după actori, și ne-au condus apoi până la autobuz. Unii dintre ei au adus actorilor pâini, și autobuzul se umpluse cu pâini. A fost emoționant. Un alt spectacol la care țin foarte mult este "Regele Cerb", în scenografia Ginei Tărășescu. A avut mare succes, a fost premiat de multe ori. Făceau acolo creații extraordinare Vasile Hariton, în Tartaglia, acest mare păpușar care avea geniu comic, Nuți Forna în Pedro-lino și Angelica, Dromihete Ghiman în Pantalone. Am auzit că s-a jucat mult. Când am fost în Franța, la festivalul de la Charleville-Mezi-

eres, directorul unui post de radio m-a rugat să jucăm pe stradă, în fața sediului lor. Actorii au fost de acord, am montat scena care intra fix sub portalul unei clădiri, de parcă fusese proiectată pentru acel loc, și a început spectacolul (care era jucat în franceză). Lumea de pe stradă s-a adunat imediat în fața scenei. Era multă lume. La un moment dat a început o ploaie mărunță, și am crezut că spectatorii vor pleca să se adăpostească, dar nu s-a întâmplat așa. Au rămas până la sfârșit și au aplaudat minute în șir.

A.T.: Același lucru s-a petrecut și la Sighișoara, la Festivalul de artă medievală, când am jucat spectacolul în fața unei clădiri cu parfum de epocă, care făcea parte parcă din decor. Și atunci printre spectatori s-a aflat un grup de turiști din Franța, care vizitau Cetatea. Se juca varianta cu banda în limba franceză și nu au plecat până nu s-a terminat spectacolul (cu toate că ghidul era nerăbdător și neliniștit că nu se respecta programul). Ne-au felicitat și ne-au întrebat pe Gina (Eugenia Tărășescu Jianu) și pe mine (noi stând în public în timpul spectacolului) cine a înregistrat vocile, impresionați de felul cum era rostit textul în franceză. Ți amintești că și tu ai interpretat vocea unuia dintre personaje?

C. P.: Am făcut zeci de spectacole în acea perioadă, și majoritatea au luat numeroase premii. Numai spectacolul "Sperietoarea de pițigoi" a luat la diverse festivaluri 16 premii (de regie, scenografie, interpretare etc.)

A.T.: Aș vrea să ne oprim puțin la un spectacol al tău pe care îl iubesc foarte mult: "Lección de zbor...". Îmi amintesc că a fost jucat la București, la sala Atelier a Teatrului Național, în cadrul Festivalului Național de Teatru. Printre spectatori se aflau regizorul și profesorul Mihai Dimiu, împreună cu studenții săi de atunci Tompa Gabor, Victor Ioan Frunză, D. Dembinski, Andrei Mihalache... Toți au fost încântați de spectacol, de jocul celor două actrițe.

C. P.: Am scris textul "Lección de zbor și cor pentru puiul de cocor" când tema pe care mi-o dăduseră colegii era să fac un spectacol pentru copiii din grădinițe. L-am făcut ținând cont de faptul că ei au nevoie de un alt tip de spectacol decât cel obișnuit. Un copil de patru-cinci ani nu poate sta locului pe un scaun mai mult de cincisprezece minute. El trebuie să se miște din când în când, pentru că fizic nu poate suporta

să stea pe un scaun prea mult. Am făcut spectacolul în holul teatrului, și el s-a jucat și în aer liber, în curțile grădinițelor sau în taberele de pe litoral. Erau momente de joc cu copiii, momente în care participau sau interveneau chiar fizic în spectacol. Pentru adultul care vedea piesa asta era chiar un meta-spectacol, cel al actrițelor și cel al copiilor care erau așezați pe două laturi ale spațiului de joc, pe pernuțe colorate pe care le primeau la intrare. Pe de altă parte, erau aceste două mari actrițe, Georgeta (Gigi) Nicolau și Aneta Forna-Christu, care doreau să facă un asemenea spectacol. Textul a fost inspirat de personalitatea lor. E piesa lor.

A.T.: Ți-ai legat numele de cel al trupei constănțene. Îmi place să cred că și pentru tine a fost un moment important întâlnirea cu actorii, cu scenografia teatrului de la mare.

C. P.: Am mai spus mai înainte. Trupei de la Constanța din 1979 îi datorez pasul pe care l-am făcut, și care m-a condus către împlinirea visurilor mele în domeniul teatrului de animație. De la acești mari artiști am învățat cred cele mai importante lucruri despre această artă, inclusiv să mânuiesc și să construiesc păpuși. Am colaborat mult cu Gina Tărășescu, cu Mircea Nicolau și puțin cu Ion Țițoiu, care venea cu idei foarte interesante și un spirit nou.

A.T.: Ai revenit de multe ori la Constanța. Chiar de curând ai montat un spectacol. Cum ți se pare acum trupa teatrului?

C. P.: Am revenit la Constanța după foarte mulți ani, când în teatru nu au mai rămas din trupa veche decât Nuți Forna și compozitorul Dicran Asarian. E drept, am mai scris între timp o piesă pentru Constanța, "Califul barză", după care au făcut un spectacol foarte bun regizorul Daniel Stanciu și scenografa Cristina Pepino. Între timp s-au mai întâmplat și lucruri triste și tulburi, dar din fericire a venit la conducere un director extraordinar, Lică Gherghilescu, care a reușit să facă să renască acea atmosferă de lucru extraordinară, adică așa cum trebuie să fie la Teatrul din Constanța. Este o trupă extraordinară, pasionați de munca lor. Și de la an la an văd cum "cresc" spectaculos. Cred că un mare merit are și Lică Gherghilescu, care nu numai că este un actor excelent, dar și un profesor foarte bun, și urmărește spectacolele, repetițiile, dându-le mereu sfaturi. E un lucru minunat să lucrezi cu asemenea artiști, cu artiști adevărați, și într-un climat sănătos de lucru.

A.T.: Ești o persoană cu mult umor. Te rog, dacă îți amintești o întâmplare cu haz din vremea când erai la Constanța.

C. P.: În suflet ne mai rămân întotdeauna lucrurile frumoase și adevărate, cum ar fi succesul uriaș de la Zagreb cu "Metamorfoze" sau amintirea aceluși moment când, în turneu, copiii, fericiți, încântați de spectacolul "Inimă rece", ne aduceau pâini calde – poate că cel mai frumos premiu pe care îl poate primi un artist. Amintirile acestea extraordinare nu ți le poate lua nimeni.

Dar, în sfârșit, hai să încerc să-ți spun și ceva mai vesel. Ca să înțelegă cititorii istorioara, trebuie să explic faptul că păpușarii aveau și atunci, ca și acum, lefuri foarte mici, și cum majoritatea aveau copii de crescut, trebuiau să se descurce și ei într-un fel. Puiu Catrava mi-a adus într-o zi niște foi de cupru și mi-a propus să fac niște lămpi, alții mai făceau prin turneele din străinătate câte un mic comerț cu Gero-vital sau cu salam de Sibiu, sau din mica diurnă economisită cumpărau Vegeta sau țigări. În sfârșit, se descurca fiecare cum putea, ducând o luptă continuă cu existența, dar reușind să trăiască civilizată și să își practice meseria cu pasiune și fără compromisuri. Cel mai activ era Vasile Hariton – Lache, un mare păpușar, un mare actor de comedie, și un suflet de aur. Pentru că știa că sunt la fel de strămtorat ca și el, dar fiind și un om deosebit de sociabil, mă invita adeseori la el la masă. Era un bucătar genial, care a și inventat cel puțin trei feluri de mâncare: fasolea cu maioneză și batogul de uger de vacă sau cel de rechin. Pe vremea aceea, la noi rechinul nu se mânca. Într-o zi, Lache Hariton mi-a dat să gust batog de rechin, pe care îl afumase în afumătoarea făcută de el în mica lui gospodărie unde creștea, de altfel, și tot soiul de orătănii. Era excepțional. După masă, pentru că eu plecam la București, m-a rugat să îi duc domnului Lenkisch o bucată din acel batog. Ștefan Lenkisch, mare regizor de teatru de păpuși, care lucra la Tândărică, era și el un mare gurmand și bucătar. I-am dus batogul și, după o vreme, Lache a uitat episodul și mi-a povestit cum încerca el să se descurce cu hrana. După ce mi-a povestit cum adună melci din parc, mi-a spus și că într-o zi, pe cheiul portului Tomis, a găsit un rechin mort cu care se jucau niște copii. "L-am mirosit, nu era stricat, l-am adus acasă și l-am pus la afumat. A ieșit un batog extraordinar. L-am trimis și lui domnului Lenkisch la București și mi-a spus că n-a mai mâncat ceva atât de bun.

Dar vă rog, să nu-i spuneți cum am făcut rost de el, să nu cumva să i se-apelece. Oricum, vă rog să mă credeți că era grozav batogul... ". "Știu, Lache, c-am mâncat și eu", i-am răspuns eu. "Păi nu eu i l-am dus la București?" Când i-am spus asta, Lache s-a fâstâcit de tot și nu mai știa cum s-o-ntoarcă.

O altă întâmplare cu Lache: mergeam la festivalul de la Zagreb, cu spectacolul "Metamorfoze". Pe drum, Lache mă întreabă dacă am luat cu mine ceva de vânzare. I-am spus că nu, că eu nu mă pricep oricum la comerț. M-a bătut la cap până am luat și eu o ladă de vodcă rusească. Ajunși la Zagreb, Lache s-a dus în piață și a vândut toată marfa pe care o avea. La Zagreb nu stăteam la hotel, ci la particulari care sprijineau astfel festivalul, scutindu-i pe organizatori să plătească hotelul pentru sutele de participanți. Gazdele noastre erau niște oameni deosebit de drăguți și de ospitalieri. Seara, târziu, ne așteptau îmbrăcați elegant, și cu o masă ca de Crăciun, cu zeci de feluri de mâncare. Eram destul de stânjeniți amândoi. Lache mi-a spus că ar trebui să le facem un cadou, și când i-am spus că așa cred și eu că ar trebui să facem, mi-a zis: "Atunci, hai să le dăm lada aia de vodcă de la dumneavoastră". M-a pufnit râsul, dar le-am dat-o cu bucurie, că scăpasem de rușinea de a le vinde în piață. Dar bietul Lache avea copii de crescut, așa că trebuia să facă asta.

Altă întâmplare. Regizorul tehnic de pe vremea aceea, Nicu Gheorghiu, dealtfel un regizor tehnic excelent, unul dintre puținii care aveau un dosar al spectacolului, cu text, plantație, indicații de scenă, de manevre de decor etc., a avut – și bănuiesc că are și-acum – un mod foarte prețios de a vorbi, mult prea prețios. Într-o zi, se certase – pentru a nu știu câta oară – cu Gigi Nicolau, care întârziase. Trebuiau să plece într-o deplasare, și autobuzul a așteptat-o vreo zece minute. Gheorghiu a certat-o și ea s-a enervat. Pe drum, stăteau alături în autobuz. Treceau printr-un peisaj monoton, în inima Dobrogei – câmpie și iar câmpie. Gheorghiu dorea să se împace cu Gigi și tot încerca să intre în vorbă cu ea. Dar Gigi stătea încruntată, privind pe fereastră, și nu îi răspundea nimic. La un moment dat, autobuzul a trecut peste o movilă de pământ. Imediat, Gheorghiu i-a zis lui Gigi: "Priviți, doamnă, ce reliefuri are Terra!", iar pe Gigi, firește, a bufnit-o râsul.

Eram în holul teatrului și trebuia să începă spectacolul. În ultimul

moment intră Gigi, gâfâind, și se repede spre culise. Gheorghiu o pândea să îi facă scandal ca de obicei. Eu tocmai îl rugasem să nu mai țipe la Gigi, pentru că e o doamnă și o mare actriță. Gheorghiu mă vede și îmi zice: "Vedeți, domnu' Pepino, că iar a-ntârziat?! Eu nu fac obstrucție la fantezie!..."

Octombrie 2006

"Doua spectacole "Harap Alb" al Teatrului National din Bucuresti si "Inima rece" prezentat de trupa Teatrului de Papusi Constanta au conferit actualei editii a Festivalului spectacolelor pentru copii, Focsani, dimensiunea competitionala care a ingaduit nu numai decantarea unor valori spectaculare, dar si urmarirea catorva directii de dezvoltare a montarilor de gen, demne de luat in seama. (...) Sprijinit pe inaltele valori morale ale basmului "Inima rece" spectacolul constantenilor s-a distins prin profesionalism in toate compartimentele. Imbinand armonios realul cu fantasticul, montarea (in care evolueaza impreuna personaje - actori si personaje - papusi, unele mici, altele uriase, cu masti expresive, caricaturale) a evidentiat atat calitatile actoricesci ale artistilor papusari cat si talentul lor de manuitori. Pentru calitatile sale, montarea a fost incununata cu un sir de premii."

Valeria Ducea, revista "Teatrul", mai, 1984

"Ambele reprezentatii ale teatrului gazda in cadrul Festivalului "Saptamana teatrelor de papusi": "Coadă cotoiului roscat" in regia lui Cristian Pepino, dramatizare de Nela Stroescu dupa un motiv oriental, de I.L. Caragiale, montare in registrul satirei grotesti si "Anotimpuri", tot in regia lui Cristian Pepino, (un spectacol cu trimiteri la mituri si legende). au situat in atentia generala si talentul artistilor constanteni.

Valeria Ducea, revista "Teatrul", iulie-august, 1984

ION TIȚOIU

A absolvit Academia de Arte Frumoase "Nicolae Grigorescu", București, 1978, clasa profesor Eugen Popa.

Între anii 1978-1990 a fost scenograf la Teatrul Dramatic Constanța, secția Teatrul de Păpuși Constanța.

Este fondator al primei școli de gravură din Dobrogea, 1978.

Președintele primei Fundații de Artă din România, 1990.

Organizator al Simpozionului de pictură, sculptură și gravură Midia, România, 1996.

Organizator al Simpozionului de artă Moreni (prima ediție), al Simpozionului de Artă Techirghiol, 2002, 2003.

Între anii 2002- 2010 director al Revistei de cultură "Tomis".

A fost lector universitar la Universitatea de Vest din Timisoara

Este membru al Asociației Internaționale de Arte Plastice – UNESCO, Paris, al UAP.

Este membru fondator al Clubului "Rotary International" – Constanța, România.

A întreprins călătorii de documentare în Anglia, Austria, Bulgaria, Danemarca, Emiratele Arabe Unite, Finlanda, Franța, Grecia, Italia, Letonia, Olanda, Polonia, Portugalia, Rusia, Serbia-Muntenegro, Spania, Suedia, Turcia, Ungaria, S. U. A.

Expoziții personale de gravură, sculptură, ceramică sau pictură la: Constanța, New York, Roma, Budapesta, Paris, Viena, Atena, București, Veneția.

Participări la expoziții naționale de gravură, desen, acuarelă, grafică, organizate la Cluj Napoca, București, Timișoara, Tulcea, Brașov, Baia Mare, Bacău, Arad, Constanța.

A participat la expozițiile internaționale de gravură, de grafică din: Spania, Rusia, Italia, Germania, Franța, Bulgaria, Polonia, Japonia, Olanda, Slovenia, Argentina, Emiratele Arabe Unite, Mexic, Argentina, Serbia, Belgia.

1997-1999 colaborări la Editura "Ex Ponto" Constanța (ilustrații

de carte, volumul cu scrierile lui Radu Gyr).

Premii:

1993 – Medalia de Aur la Târgul de Artă Sharjah – Emiratele Arabe Unite.

A participat la tabere și simpozioane organizate la Hamangia, Techirghiol, Constanța.

A publicat articole în Revista "Arta" și revista "Tomis" Constanța.

La Teatrul de Păpuși Constanța a realizat scenografia spectacolelor:

„Lectie de zbor si cor pentru puiul de cocor”, „Cum sa devii un om mare” „Artistii padurii” „Roxi si batranul leu”(alaturi de E. Tarasescu Jianu), „Ioanes Fardefrica”, „Capra cu trei iezi”

La Teatrul Dramatic Constanța a realizat grafica pentru spectacolul "Credința" de Ion Coja, regia Constantin Dinischiotu, scenografia spectacolelor: "Joc de pisici" de Orkeny Istvan - regia Gali Laszlo; "Gaițele" de Al. Kirițescu, regia Andrei Mihalache; "Anunț la mica publicitate" de Al. Sever, regia Andrei Mihalache; "Jolly Joker" de Tudor Popescu, regia Andrei Mihalache; "Vânătoarea de rațe" de Al. Vampilov, regia A. Mihalache; "Troia în flăcări", spectacol de teatru antic, în aer liber, regia A. Mihalache; "Macbeth" de W. Shakespeare, regia A. Mihalache; decorul spectacolului "Sânziana și Pepelea" de V. Alecsandri, regia Andrei Mihalache.

MONA MARIAN (CHIRILA)

A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică "I.L. Caragiale" București, Facultatea de Teatru, Cinematografie și Televiziune, specializarea regie de teatru, film, televiziune, promoția 1987, clasa profesor Cătălina Buzoianu.

Între anii 1987-1994 a fost regizor la Teatrul Dramatic Constanța, secția Teatrul de Păpuși. Șef de secție la Teatrul de Păpuși Constanța între anii 1991-1994.

Din 2000 – regizor la Teatrul Național Cluj -Napoca

Din 2005 – director la Teatrul de Păpuși "Puck". Cluj- Napoca

Este lector la Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, Catedra de Teatru, titular al următoarelor cursuri: Improvizatie scenică, Colaborare regizor – actor, Arta regizorului de teatru, Ecleraj, Scenografie.

Spectacole montate la Teatrul de Păpuși Constanța:

"Ivan Turbincă", "Fetița cu chibrituri"; "Pitt și Muf"; "Capra cu trei iezi"; "Făt-Frumos din lacrimă"; "Scufița Roșie"; "Păstorița și hornarul".

Este autor de dramatizări și scenarii, a montat spectacole pe texte din dramaturgia universală la: Teatrul Dramatic Constanța; Teatrul Național Cluj; Teatrul de Stat Oradea; Teatrul Maghiar de Stat din Cluj; Teatrul "Ariel" Târgu Mureș; Teatrul de Păpuși Cluj; Teatrul "Cziroka" – Kecskemeth, Ungaria; Teatrul de Păpuși Craiova; Teatrul "Țândărică" București.

A întreprins turnee, a participat la workshop-uri în Phoenix-Arizona - S. U. A. (2001, 2005), New York (1999), Italia (1996, 1998); Wiener Festival – participare la workshop-ul condus de Peter Brook și colaboratorii săi de la Teatrul Bouffes du Nord din Paris.

Distincții și premii:

2004 – Ordinul Meritul Cultural în Grad de Cavaler – Arta Spectacolului;

2002 – Medalia 2002 Anul Caragiale, Primăria municipiului Cluj-Napoca;

1997 – Premiul pentru cea mai bună regie la Festivalul Teatrului Scurt, Oradea, cu spectacolul "Regina mamă" realizat la Teatrul Național Cluj;

1997 – Premiul pentru cea mai bună regie la Festivalul Gulliver, Galați, cu spectacolul "Păstorița și hornarul" realizat la Teatrul de Păpuși Constanța;

1996 – Premiul pentru originalitatea creației la Festivalul Gulliver, Galați, cu spectacolul "Ivan Turbincă", realizat la Teatrul de Păpuși Constanța;

1994 – Premiul pentru cea mai bună scenografie, cea mai bună interpretare, cea mai bună muzică de spectacol la Săptămâna Teatrelor

de Păpuși și Marionete Constanța, cu spectacolul "Fetița cu chibrituri" realizat de Teatrul de Păpuși Constanța (același spectacol a fost invitat de onoare la Trienala UNIMA a Teatrelor de Păpuși și Marionete din Pecs, Ungaria);

1992 - Premiul special al juriului la Festivalul Internațional de Teatru din Subotica, Iugoslavia, cu spectacolul "Dragostea celor trei portocale", realizat la Teatrul de Păpuși Craiova;

1991 - Premiul pentru cea mai bună regie la Săptămâna Teatrelor de Păpuși și Marionete Constanța cu spectacolul "Capra cu trei iezi" realizat la Teatrul de Păpuși Constanța (spectacolul a mai fost distins la același festival cu premiul pentru cea mai bună scenografie, cea mai bună interpretare, cea mai bună muzică de spectacol);

1991 - Premiul pentru cel mai bun spectacol străin la Trienala UNIMA a Teatrelor de Păpuși și Marionete din Pecs, Ungaria, cu spectacolul "Făt-Frumos din lacrimă", realizat la Teatrul de Păpuși Constanța.

1988 - Premiul pentru cel mai bun spectacol la Săptămâna Teatrelor de Păpuși și Marionete Constanța cu spectacolul "Steaua lui Arlecchino" realizat la Teatrul "Țândărică", București (spectacolul a mai fost distins, în același an, cu Premiul ATM pentru cea mai bună interpretare feminină);

1987 - Premiul pentru Debut la Festivalul de Teatru Tânăr, Galați, cu spectacolul "Matca" realizat la studioul Cassandra al I.A.T.C. "I.L. Caragiale" București;

1987 - Premiul pentru debut la Festivalul de Teatru Brăila cu spectacolul "Matca" realizat la studioul Cassandra al I.A.T.C. "I.L. Caragiale" București (spectacolul a mai fost distins la același festival cu Premiul pentru cea mai bună scenografie și cu premiul pentru cea mai bună interpretare feminină).

Mona Chirilă a venit la Constanța imediat după absolvirea facultății. Era o mamă tânără cu trei copii, gemenele Ioana și Cătălina și Mihai. Era la puțin timp după plecarea lui Cristian Pepino la Teatrul "Țândărică". Ne-am bucurat că Mona a ales Teatrul de Păpuși Constanța, fiindcă am considerat ca foarte important ca un teatru să aibă un regizor care să cunoască, să lucreze în permanență cu trupa, să fie un animator.

Regretata profesoară Ileana Berlogea în drum spre Festivalul de Teatru de la Costinesti venise, în vizită la teatru. Eram în biroul secre-

tariatului literar și ne-a întrebat ce absolvenți ai IATC vor face parte din trupa constanteană începând cu noua stagiune. I-am povestit despre Mona și atunci domnia sa a spus că teatrul a făcut o alegere bună. Ne-a vorbit despre forța creatoare a talentului tinerei regizoare, despre seriozitatea și tenacitatea ei în timpul lucrului.

Așa a și fost. Stau mărturie spectacolele ei de la Constanța.

La Teatrul Dramatic Constanța a montat "Trăsura la scară" de M. Ispirescu, spectacol văzut de regretatul regizor Dan Micu, care a admirat cutezanța în abordarea textului, forța de pătrundere și viziunea satirică necruțătoare, susținută de o mare limpezime și ordine a ideilor. Mai în gluma mai în serios tot el ne-a spus că doamna Chirila reprezintă un adevărat "pericol" pentru bărbații regizori.

Prin spectacolele montate la Teatrul de Păpuși Constanța, în tandem cu scenografele Eugenia Tărășescu Jianu și Carmencita Brojboiu-Mona a impus un stil caracterizat prin dramatism, forță emoțională și creatoare, bogăția imaginilor.

Ca șef de secție, Mona a inițiat un curs de pregătire pentru tinerii actori păpușari – cursul a fost susținut de Mona Chirilă, actrițele Ioana Jora și Aneta Forna-Christu; de Anaid Tavitian – care a predat istoria teatrului universal și românesc.

Am vrut la început să-i propun o discuție, dar apoi m-am răzgândit, fiindcă așa cum o cunosc, Mona nu prea este omul șuetei. Imi amintesc că în primii ani traie la Constanta spunea că noi dobrogenii suntem prea galagiosi, prea obositori (Mona este ardeleanca). Astăzi când mai vorbim la telefon imi spune că îi este dor de noi dobrogenii cei prea vorbăreți, de anii petrecuți la Constanta și iată ce gânduri a mărturisit:

„Mă gândesc cu nostalgie, cu o adâncă tandrețe la prietenii mei din Constanța: prietenii mei, talentați, entuziaști. Mă gândesc și la anii în care am condus Teatrul de Păpuși din Constanța, când am aflat cum un director NU poate impune un climat de deplină pozitivitate cu:

- o curiozitate vicioasă;
- un ton imperativ – patetic;
- un discurs pompieristic, cu tăieturi din ziare, cu cronici comandate la amici, cu hârtoage care consemnează o activitate ce nu există în fapt;

- cu o arătare diavolească, cu o privire plină de repulsie pentru subalternii tăi;
- cu maxilarele încleștate.

Ceea ce-i sigur acum e că eu nu mai am nimic de disimulat! Asta mă relaxează și mă face să mă bucur așa că, dragii mei colegi, să ne bucurăm împreună pentru că ne bucurăm pentru copiii care vin să ne privească.

Am lucrat ani de zile în teatrele de păpuși și cunosc o mulțime de oameni talentați, ludici, plini de haz, fascinați de păpuși, de basme, de privirea copiilor. Sigur, ei vor fi colaboratorii mei de azi, de mâine, dintotdeauna. Îmi amintesc de un text al unui mare autor de teatru, care suna cam așa: Robinson Crusoe a trebuit să caute cuvinte în memorie și să încerce să reconstituie cu ele povești citite demult. Singurătatea l-a făcut să uite multe dintre ele și atunci a început să schimbe cuvintele cu un gest. Pe măsură ce memoria nu-l mai ajuta, gestul a înlocuit cuvântul. Bucuria ficțiunii l-a copleșit pe bietul singuratic: acum trăia povestea, nu o mai citea. El deborda acum de o viață pe care doar cuvintele nu o cunoșteau. E o parabolă superbă ce definește teatrul. În teatru numai noi existăm: nu există scenă, sală, fără noi; nu există text fără noi și fără cel care ne privește. Teatrul e opera de artă care se confundă cu autorul său; teatrul trăiește pentru că noi trăim. El e principiul de cultură ce ne asigură o bogată înflorire interioară și de o bună asimilare a lui va depinde ceva din dezvoltarea noastră viitoare. Teatrul adună la un loc, pune în comun oameni care se alătură într-un efort pozitiv. El adună comunitatea ce exprimă astfel o disciplină redată colectiv. În pedagogie schimbul strict între pedagog și elev este condiția unei discipline productive. Teatrul ne strânge în comunitate în numele unui principiu de cultură și de instrucție colectivă. Artă a jocului prin excelență, teatrul a fost creat pentru mobilitatea sufletului viu. Copilul îi lasă teatrului ceva din propria lui viață pentru a o primi de la acesta reordonată și transfigurată după modele esențiale. Asta pentru că teatrul de păpuși este arta ce consacră basmul și-i oferă rangul de realitate. Din această cauză, teatrul de păpuși implică o serioasă responsabilitate civică din partea creatorilor săi. Aici și acum învățăm societatea tânără să capete reflexele pozitive de civilizație. Nu trebuie să uităm că trăim într-o lume utilitară, într-un univers practic în care fiecare

lucru are o valoare de schimb și în care intrarea marionetei însoțită de clown deschide o breșă pe unde va putea adia o boare de liniște și de viață. Această baie de grațitudine adusă păpușii și actorului mascat din spatele ei, ne obligă să regândim tot ceea ce ni s-a părut important. Am învățat de la colaboratorii mei, de la actori, scenografi, muzicieni, tehnicieni de teatru, că noi ne îngrijim de "igienizarea" memoriei comunității noastre prin efortul de întoarcere în lumea sentimentală a basmelor copilăriei. Asta pentru că noi cu toții recunoaștem în teatrul de păpuși o artă capabilă de a resuscita energiile sensibilității noastre. Am învățat, mai ales în anii petrecuți la Constanța, că trebuie să ne apropiem de copii, de tineri, de oamenii vii cu delicatețe, cu o bunăcuviință ce vine de mai departe, din lumea blândă a copilăriei exprimată de păpușă. Asta pentru că se știe că teatrul de această factură are o vitalitate aparte, o vitalitate arhaică capabilă să regenereze și să întinerească "marea artă".

Cu teatrul de păpuși, pe care l-am îndrăgit, eu m-am cam ars. De ce? Multă vreme ești calificat regizor de păpușele, te simți vinovat, plângi cu sughituri, debutul tău ca regizor nu e marcat, te umpli de o ură copilărească, neputincioasă și te întorci obosit la teatrul cu actori. Am debutat la Teatrul Tândărică cu un spectacol după textele lui Tudor Arghezi, apoi am continuat cu un spectacol de Commedia dell'Arte, cu care am luat ceva premii. A urmat Teatrul de Păpuși din Constanța, în care am intrat cu un soi de avânt spre libertate, m-am simțit ca un copil care fantazează, visează la expediții și-și povestește sieși un basm... "iată peisajul de carton, mestecenii, marionetele care plutesc, cerul meu iubit și cenușiu, ploaia măruntă...". Cred că același lucru l-au făcut și scenografi mei dragi, Gina Tărășescu Jianu, care a însemnat și însemna enorm pentru mine, Carmencita Brojboiu, cu care lucrez și azi.

Nu prea cred în expresii de genul "trainica iubire", „veșnica dragoste” etc care să țină oamenii la un loc, dar pe actorii păpușari din Constanța nu-i voi uita... Nuți, Titi... ei m-au învățat că teatrul de păpuși e unic. Din păcate, teatrul de păpuși e văzut ca o soră săracă a celui alt teatru și nu i se acordă atenția care i se cuvine. Cred însă că între teatrul "mare" și teatrul de păpuși diferă intensitatea credinței. Ei m-au învățat că tu, actor păpușar, trebuie să crezi total în ceea ce faci, pentru că altfel riști

să faci un teatru pe care eu îl numesc "clinic". Ce poate să fie mai bizar decât un matur care face pe copilașul? Actorul păpușar alternează tot timpul între o stare paradisiac-copilăroasă și alta de implicare fanatică, matură, în munca lui. Sunt două stări-ființă aparent diferite, de un contrast incredibil, aproape ilariant. Ce e unic în lumea lor e că aceste două stări-ființă se topesc într-una singură care însuflețește materia, bucata aceea de lemn sau de cârpă care e păpușa. Și vocea mică de copilaș devine vocea copilului, vocea alterată de vrăjitoare devine vrăjitoarea. De la toți oamenii apropiați mie din Constanța am învățat că atunci când e bine făcut, în acest teatru de cârpe, lemne, carton, se înfăptuiește miracolul."

„ Doua curente serioase s-au impus in Festival : clasic și modern. (...)Fetita cu chibrituri, pus in scena de regizoarea Mona Chirila la Teatrul de Papusi Constanta,asigura tranzitia spre linia inovatoare. Plasticitatea deosebita a spectacolului (scenografia este semnata de Carmencita Brojboiu) , jocul de lumini, tehnica impecabila in manuire a Ioanei Jora, ofera montarii un echilibru creator și face totodata un pas major, pe noul drum."

Marina Constantinescu, Revista Teatrul azi nr.10-11-12 / 1994

„Un spectacol care a trezit admiratia este Scufita Rosie al Teatrului de Papusi Constanta (...). O tentativa de persiflare a germenului de expresionism sumbru, teriomorf, ce se ascunde in aparent senina poveste a Scufitei Rosii, caci meritul regizoarei Mona Chirila si al scenografei Eugenia Tarasescu-Jianu in spectacolul constantean consta tocmai in faptul de a fi divulgat si discreditat prin umor esafodajul teratologic camuflat al acestui basm. Spectacolul da de gandit asupra unei teme de acuta importanta : Scufita Rosie de la Constanta ne-a dezvaluit ca traditionalele basme ascund mai mult decat stim, decat putem crede."

Paul Cornel Chitic, Revista Teatrul , august 1989

CARMENCITA BROJBOIU

A absolvit: Liceul de Arte Plastice din Constanța, secția scenografie; Universitatea Iași, Facultatea de Geologie – Geofizică.

Este președinte executiv al Fundației Culturale "Menthor".

Este membru al Uniunii Teatrale din România, al Uniunii Artiștilor Plastici din România.

Între anii 1991–1998 a fost scenograf al Teatrului de Păpuși Constanța.

Din 2006 este scenograf la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj Napoca.

Fișă artistică selectivă:

La Teatrul de Păpuși Constanța a creat scenografia spectacolelor: "Stan Bolovan"(regia Maria Mierlut); "Ivan Turbincă"(regia Mona Chirila); "Capra cu trei iezi"(regia Mona Chirila); "Fetița cu chibrituri"(regia Mona Chirila); "Punguța cu doi bani"(regia Ioana Jora); "O călătorie fără egal"(regia Liviu Manolache); "Prăfurile vrăjitoarei"(regia Mona Chirila), "Albă ca Zăpada"(regia Ioana Jora);Harap Alb(regia Aneta Forna Christu).

Premii:

Premiul pentru scenografie la Festivalul "Săptămâna Teatrelor de Păpuși", Constanța, 1992 – spectacolul "Capra cu trei iezi";

Premiul pentru scenografie la Festivalul "Săptămâna Teatrelor de Păpuși", Constanța, 1994 – spectacolul "Fetița cu chibrituri";

Premiul pentru originalitate la Festivalul "Gulliver", Galați, 1998, spectacolul "Albă ca Zăpada";

Premiul pentru originalitate la Festivalul "Gulliver", Galați, 1996, spectacolul "Ivan Turbincă";

Premiul revistei „Varianta” pentru scenografia spectacolului "Fetița cu chibrituri"

Premiul pentru inovație și noi tehnici în teatrul de animație la

Festivalul "Puck Anima Fest", 2002, pentru spectacolul "Ivan Turbincă";

Premiul pentru scenografie la Festivalul Dramaturgiei Românești, Timișoara, 2004, pentru spectacolul "Jaques sau supunerea".

A realizat scenografia la peste 20 de spectacole de teatru de păpuși regizate de Mona Chirilă, Ildiko Kovacs, Ioana Jora, Aneta Fornachristu, Liviu Manolache, Aristița Albacan, Bori Varga Ghitulescu

Teatre cu care a colaborat sau colaborează: Bristol Old Vic (Anglia); Theatre Centre (Londra - Anglia); Sherman Theatre (Cardiff - Anglia); Spring Theatre (Atena - Grecia); Teatrul Regional și municipal din La Mia (Grecia); Novosadko Pojoriste - Teatrul Maghiar de Stat din Novi Sad (Serbia); Teatrul Mic; Teatrul Act (București); Teatrele Naționale din Cluj-Napoca și Târgu Mureș; Teatrul Dramatic Constanța; Teatrul de Balet "Oleg Danovski" Constanța; Teatrele de Păpuși din Constanța, Baia Mare, Cluj, Oradea, Teatrul pentru Copii și Tineret "Ariel" Târgu Mureș, Teatrul Alexandrinski (Sankt Petersburg)

A participat cu lucrări de grafică la expoziții personale și de grup - în țară și străinătate: București, Constanța, Oradea, Piatra Neamț, Bulgaria, Germania, Olanda, Japonia, Franța, Canada, Italia.

Colaborează foarte mult - realizând scenografia (costume / decouri / măști / machiaj / obiecte animate) pentru spectacole de teatru, de dans, de opera regizate de Cătălina Buzoianu, Andrei Serban, Gabor Tompa, Philip Osment, Mona Chirilă, Yannis Margaritis, Florin Zamfirescu, Tudor Chirilă, Răzvan Ionescu, Gigi Căciuleanu, Sergiu Anghel, Radu Alexandru Nica, Kerestes A.

A participat la festivaluri de teatru în România: București, Sibiu, Oradea, Constanța, Galați, Cluj, Bacău, Timișoara, dar și în străinătate: Ungaria - Budapesta, Pecs, Keskemet, Kisvarda; Moldova - Chișinău; Turcia - Alacate, Denizli; Norvegia - Lillehammer; Germania - Hanovra; Polonia - Zakopane; Grecia - Atena.

Între anii 1994-2004 a participat la workshop-uri de teatru, a coordonat proiecte culturale în domeniul teatral, în cadrul programului Art for Social Change, organizat de European Cultural Foundation.

Pentru spectacolele create la teatre dramatice a fost de asemenea distinsa cu premii la: Festivalul Dramaturgiei Romanesti, Timisoara, Festivalul de la Uzice (Serbia-Muntenegru), si a fost nominalizata la Premiul

UNITER pentru cea mai buna scenografie in anul 2007 si anul 2011. Recent a fost nominalizata pentru Premiul Masca de Aur (Rusia, 2010)

Carmencita Brojboiu a debutat la Teatrul de Păpuși Constanța. S-a impus foarte repede în lumea teatrului de păpuși.

Spirit novator, noi tehnici în teatrul de animație, o viziune plastică modernă, originală, sunt marca creațiilor ei. Scenografia spectacolelor ei la Teatrul de Papusi Constanta au fost precise si sugestive, caracterizate printr-un element specific; materialele folosite fiind si ele o dovada a fanteziei ei creatoare.

Scenografia Carmencitei Brojboiu este magic-sugestivă, așa cum aprecia presa britanică -- în The Times -- în 1997, în urma spectacolului "Cu dragoste, Nicolae", o coproducție Clear Day Productions, Bristol Old Vic și Teatrul Dramatic Constanța.

Gândurile pe care mi le-a dăruit stau mărturie că nu a uitat Teatrul de Păpuși Constanța și ce a însemnat el pentru devenirea ei artistică:

„Despre teatrul de păpuși și în special despre Teatrul de Păpuși din Constanța nu pot vorbi decât cu mare dragoste și nostalgie. Aici am pășit pentru prima dată în teatru, ca timid ucenic în ale tainelor scenei. Și am fost întâmpinată de căldura și prietenia celor de aici, fiind imediat adoptată în această lume specială.

M-au ajutat să descifrez tainele ascunse bine între fire, lumini, sunete și culori, mi-au deschis poarta de joc și joacă în ale păpușăriei artistii, colegii mei de atunci. Și trebuie să rostesc cu drag și respect numele câtorva, celor care mi-au fost călăuze: Mona Chirilă (primul regizor care mi-a deschis "cutia misterelor" în teatru), Aneta Fornacristu și Ioana Jora (adevărate maestre-măiestre ale păpușăriei), Liviu Manolache (veșnicul îndrăgostit de teatrul de păpuși) și toți ceilalți, alături de care am creat câteva spectacole dragi, speciale, și unde am primit, cu uimire și bucurie, primele premii în ale scenografiei.

Teatrul m-a purtat apoi pe alte drumuri, în alte locuri, dar port mereu în suflet, într-un loc bine păzit, imaginea și atmosfera Teatrului de Păpuși din Constanța, acolo, pe malul mării, mereu în bătaia vântului, a valurilor și-n căldura soarelui, dar mai ales în căldura sufletelor copiilor care vin de generații să descopere lumea minunată a teatrului de păpuși.

Pentru mine, teatrul de păpuși reprezintă ABC-ul pe care fiecare scenograf are datoria să-l învețe.”

Carmencita Brojboiu (22. 10. 2006, Cluj, în prag de premieră la “Regele Lear”, la Teatrul Național Cluj)

ELOGIUL MODESTIEI

În teatrul de păpuși putem vorbi despre o noblețe a modestiei; pentru că aici vedetele sunt ele, PĂPUȘILE.

Cu har și iubire pentru copii, actorii mânători ai Teatrului de Păpuși Constanța au animat zeci de personaje, dăruind publicului lor de acasă și de peste granițele țării frumusețe, înțelepciune și bucurie.

Papusarii constanteni aveau ambizia sa creeze mereu altceva: spectacole în care mestesugul traditional era dus la perfectiune pentru a face casa buna cu inovatia cea mai indrazneata, iar fantezia artistica se impletea armonios cu virtuozitatea tehnica.

Sentimentul dăruirii totale, spiritul de echipă au caracterizat dintotdeauna valoroasa trupă constănțeană, contribuind esențial la succesele naționale și internaționale ale Teatrului.

Atât acasă, cât și atunci când participau la o competiție națională sau peste granițele țării, concentrarea era maximă pentru fiecare membru al trupei; concentrare asupra propriului rol, dar și asupra modului în care va da "replica" partenerului de scenă.

Întotdeauna au fost remarcate la trupa Teatrului de Păpuși Constanța tehnica mânăuirii, dar și interpretarea, tehnica frazării replicilor, rostirea artistică, nuanțata a cuvântului. Trebuie subliniat faptul că păpușarii constănțeni au mânăuit și totodată au interpretat vocile personajelor, au și cântat – dacă așa o cerea rolul.

În ani i-am urmărit din culise și din sală, la repetiții și specta-

cole, acasă sau în deplasare. I-am văzut și m-a impresionat efortul lor: mânuind de multe ori în spatele paravanului din poziții nu tocmai ușoare păpuși grele, stând ore întregi cu mâna ridicată.

Le-am văzut chipurile căpătând expresia pe care doreau să o transmită alcătuirii din cârpe, sârmă și lemn, în dorința de a le însufleți (verbul "a însufleți" face parte din familia cuvântului "suflet").

I-am văzut bucurându-se de bucuria copiilor, mândri și emoționați atunci când simpatia micilor spectatori era câștigată de personajul pe care îl interpretau.

JUSTIN DEFTA

Între 1952 și 1956 este actor al Teatrului de Păpuși din Petroșani.

Din 1956 devine, prin transfer, actor al Teatrului de Păpuși Constanța, până la pensionare, în anul 1990.

A fost membru fondator al Teatrului de Păpuși Constanța.

A semnat regia spectacolului "Rică Iepurică" (împreună cu Aneta Forna-Christu). A fost membru al UNITER

Fișă artistică selectivă:

Motanul ("Iepurele și Motanul"); Piticul ("Clopoțelul de argint"); Cățelul ("Artiștii pădurii"); Vrăjitoarea ("Hänsel și Gretel"); Moșul ("Peștișorul de aur"); Morarul ("Motanul încălțat"); Zmeurică ("Ursuleții veseli"); Omul de tinichea ("Vrăjitorul din Oz"); Fram ("Fram, ursul polar"); Aguridă ("Dulce ca... sarea"); Leul ("Elefanțelul curios"); Ioaneș ("Ioaneș Fărdefrică"); roluri în "Metamorfoze", "Copilul din stele", "Cinci băieți, toți isteți"; Gonzalo ("Furtuna"); Regele 1, Regele 2 ("Insula pe din două"); Împăratul / Una din fetele vrăjitoarei ("Povestea porcului"); Bătrânul ("Vrăjitoarele"); Vântul / Un clown ("Băiatul și vântul").

Oltean din Rusăneștii de Jos, familist convins (soția sa, Stela, a fost mulți ani coristă la Teatrului Liric Constanța), om cu mult umor, a poposit la Constanța în vara anului 1956.

Venit în concediu la mare, află despre pregătirile pentru înființarea unui teatru de păpuși la Constanța și se hotărăște să devină actor al acestui teatru.

A îndrăgit teatrul încă din școala primară (din satul natal), unde era animatorul cercului artistic.

Îi datorează intrarea în lumea minunată a păpușăriei maestrului Val Mugur (atunci regizor al Teatrului Dramatic din Petroșani), care l-a distribuit în rolul principal din spectacolul "Iepurele și Motanul".

Actor mânăitor cu experiență, a contribuit din plin la pregătirea celor ce concureau spre a deveni actori păpușari.

A participat la toate evenimentele importante din viața teatrului constănțean, începând cu prima confruntare internațională, la Festivalul Internațional de la București (1958), când păpușarii constănțeni au stârnit cu spectacolul "Poveste fără cuvinte" interesul marilor păpușari ai lumii.

Talentul său, seriozitatea, au făcut din Justin Defta un actor, un partener de scenă deosebit. S-a distins în roluri de compozitie, în rolurile care îi puneau în valoare glasul cald, frumos timbrat.

De la el am aflat cât suflet au pus el și colegii lui – membrii fondatori ai teatrului – în amenajarea foaiierului de la balconul Teatrului de Stat (astăzi sediul Teatrului National de Opera și Balet "Oleg Danovski")

Dar efortul orelor de muncă a fost răsplătit în ziua premierei inaugurale, când micii spectatori urcau voiniceste scările spre sala, ca la final să aplaude entuziasmați și fericiți spectacolul.

Bucuria și plăcerea jocului nu se puteau naște pentru el, decât dintr-o plăcută colaborare cu colegii.

Bucuria și placerea jocului nu se puteau naste pentru el decat dintr-o placuata colaborare cu colegi de scena.

ELENA (COCA) MOȚOC

Între 1956 și 1976 (anul pensionării) a fost actriță a Teatrului de Păpuși Constanța (al cărui membru fondator a fost).

A fost membră a Uniunii Teatrale din România – UNITER.

A interpretat peste 100 de roluri.

Fișă artistică selectivă:

Baba ("Peștișorul de aur"); Bobocel ("Prima lecție"); Alina ("Alina și găscănelul"); Muk ("Micul Muk"); Zmeurica ("Ursuleții veseli"); Prințesa Năzurica ("Năframa fermecată"); Împărăteasa ("Albă-ca-Zăpada"); Fetița Păi-De-ce? ("Rochița cu figuri"); Elefanțelul ("Elefanțelul curios"); Băiatul ("Meșterul Drege-Tot"); Hangița ("Băiatul și Vântul"); Vrăjitoarea ("Vrăjitorul din Oz"); Fata babei ("Fata babei și fata moșneagului"); Ariciul ("Ariciul albastru"); Păpușa ("Șoricelul și Păpușa"); Prințesa Mălina ("Dulce ca... sarea"); Colombina ("Nu plânge, baby!"); Marta ("Spărgătorul de nuci"); Dădaca ("O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare").

A realizat regia spectacolului "Lie" (împreună cu Georgeta Nicolau).

Visul de a deveni actriță i s-a îndeplinit din clipa în care a reușit cu succes la concursul organizat de teatrul constănțean.

Am cunoscut-o la scurt timp după venirea mea în teatru, în duminica unei premiere: o doamnă drăguță, veselă, elegantă.

Tânăra pensionară – potrivit legilor de atunci – Coca a mai continuat să joace o vreme, fără nicio pretenție financiară. Pasiunea, dragostea pentru teatrul de păpuși, nu au preț, mi-a mărturisit ea.

Orele petrecute în teatru, la repetiții, spectacole și turnee în țară și peste hotare, au fost mai multe decât cele petrecute în familie. Soțul ei, Edi, povestea zâmbind că erau perioade în care se "întâlnea" cu soția lui prin mijlocirea biletelor pe care și le lăsau unul altuia, acasă.

A fost distribuită în toate septicacolele teatrului. A jucat foarte mult și numai roluri importante.

Consideră că talentul, multă, multă muncă, dăruirea, sunt cele care asigură succesul și fac ca totul să pară foarte ușor atunci când crezi un rol în teatrul de păpuși. Cu har și pasiune a dat viață unei bogate galerii de portrete în mișcare: roluri pe viu (Alina din "Alina și găscănelul", Prințesa Mălina din "Dulce ca... sarea", O colombină în "Nu plânge, baby!", în "Riga Cripto și lapona Enigel"), compoziții (Hangița

din "Băiatul și vântul", Baba din "Peștișorul de aur") și multe alte roluri.

Împreună cu colegul ei Justin Defta a realizat regia spectacolului "Lie".

Coca era și o bună gospodină, o gazdă care știa să te facă să te simți binevenit. Pentru mine era întotdeauna o bucurie să mă întâlnesc cu ea, să o ascult și să o rog să-mi dăruiască puțin din optimismul ei.

„Dragă Anaid, este destul de greu să întorc clepsidra timpului. Au trecut 30 de ani de când am ieșit la pensie. Sunt ani mulți, despre care păstrez amintiri plăcute – chiar dacă uneori a fost greu.

Teatrul este viața mea. Mi-a adus foarte multe bucurii, multe împliniri. De aceea momentul plecării – prin pensionare – a fost foarte greu. M-am despărțit atunci de tot ce mi-a dăruit mai frumos destinul: să fiu parte a unui teatru dedicat copiilor. Din păcate, eu nu am avut copii, dar zecile, miile de mici spectatori în fața cărora am jucat, au fost copiii mei de suflet.

Fiecare rol pe care l-am jucat era o dedicație, era o comunicare cu copiii care veneau la spectacol să se desfete, să se bucure. Se manifestau cu energie, fiind alături de personajele principale. Sufereau și se bucurau odată cu ele.

Noi, păpușarii constănțeni, am deschis porțile împărăției poveștilor pentru mii de copii din Dobrogea. Multe, multe piese jucate la Teatrul de Păpuși Constanța au fost vizionate de foarte mulți copii, și nu numai din orașul și județul nostru, ci și de copii din România, în timpul turneelor prin aproape toate orașele țării sau în fața copiilor veniți în tabără vara pe litoral. Teatrul a avut mulți admiratori și în rândurile copiilor din alte țări. Aceștia ne-au cunoscut în timpul turneelor peste hotare.

Nu pot uita emoțiile pe care le aveam la fiecare premieră: emoții creatoare, care nu făceau altceva decât să ne ajute, să ne sensibilizeze, astfel încât totul să iasă bine. Mi-am iubit fiecare rol, indiferent dacă era un personaj pozitiv sau negativ.

Încercam cât mai multe soluții de mânăuire, mă străduiam, îmi îndrăgeam toate rolurile.

Pot spune că în 20 de ani m-am identificat cu personajele pe care

le-am interpretat. Nu-mi era greu să le iubesc.

Fiecare personaj era foarte diferit și mă făcea să caut noi mijloace de expresie. Astfel am descoperit că pot da viață personajului "Împărăteasa" din "Albă ca Zăpada" în spectacolul de la ora 10, iar în următorul – cel de la ora 15 – să fiu Zmeurica din "Zmeul și Zmeurica" sau Ariciul din "Ariciul albastru" sau Marta din "Spărgătorul de nuci" ș. a.

Nu pot spune cum reușeam, dar reușeam!

Îmi iubeam toate rolurile, cu cât mai diferite, cu atât mai interesante.

Nu am jucat, sau cel puțin nu-mi amintesc să fi jucat roluri secundare. Mi-a fost foarte ușor și găseam că este foarte interesant când descopeream că pot să-mi modelez vocea, s-o armonizez în funcție de personaj.

Mă bucurau, erau pentru mine o provocare aceste diferențe de interpretare și, mai ales, cele de simțire, de stare sufletească. Puteam să râd, să plâng, să mă bucur sau să sufăr potrivit rolului pe care trebuia să-l interpretez. Cu cât un personaj era mai diferit de celălalt, cu atât îmi reușea rolul mai bine. Cred că de aceea am și jucat numai roluri mari și deloc ușoare.

Publicul fidel teatrului era formidabil și fericit când aveam o nouă premieră. Copiii erau foarte nerăbdători, încă de la intrarea în teatru, să intre în sală. Când începeau spectacolele se manifestau în funcție de ce se întâmpla în scenă. Erau de acord sau protestau – în felul lor copilăresc, sincer.

Au trecut ani multi de al debutul meu, dar îmi amintesc, sunt trăiri importante. Trăiri permanent emoționante, care mi-au schimbat total viața, modul de a trăi și de a mă bucura.

Înainte de teatru, de a-l descoperi, lucram pe o funcție de contabil principal la un sector al Canalului Dunăre – Marea Neagră (făcusem un curs de contabilitate). Casa de Cultură a Sindicatelor din Constanța avea o trupă de artiști amatori – la secția de dansuri populare, la care participa și Stelică Bucovală, care mai târziu, când a luat ființă Teatrul de Revistă "Fantasio", a devenit administrator al acestei instituții. Tot la Casa de Cultură mai funcționa o secție de operetă, unde colabora și Jean Constantin, când își descoperise talentul atât de apreciat în

timpurile acelea și până în ziua de azi

Pentru că și copiii aveau nevoie de un teatru pentru ei, se preconiza să se înființeze și o secție de teatru de păpuși. De acest lucru am aflat de la doi actori ai Teatrului de Stat Constanța, respectiv Jean Ionescu și Costel Rădulescu (pe atunci soțul soriei mele Marieta Mihalcea, și ea actriță la Teatrul de Stat).

Costel Rădulescu s-a oferit să dea o mână de ajutor pentru realizarea acestui proiect. La Casa de Cultură exista deja un început pentru o secție de teatru de păpuși. M-am îndrăgostit de această idee. Sora mea m-a sfătuit să mă interesez dacă este posibil să particip și eu. M-am interesat, a fost posibil, și acesta a fost începutul. Lucrările Canalului Dunăre – Marea Neagră se întrerupseseră. Până la finalizarea acestui lucru am continuat să muncesc, dar în timpul liber mă dedicam secției de păpuși de la Casa de Cultură. În acel timp am cunoscut-o pe Gigi Nicolau, pe care am întrebat-o dacă nu o interesa o colaborare cu echipa de la secția de păpuși. Gigi a primit cu entuziasm ideea și așa am recomandat-o celor care se ocupau de trupa noastră. S-au bucurat și ei, ca de fiecare dată când reușeam să conving mai mulți amatori să participe la spectacole, spre bucuria copiilor. Am muncit cu plăcere, reușind să prezentăm copiilor (și nu numai) un spectacol cu piesa "Alina și Gâscănelul". Această piesă a fost montată mai târziu și la Teatrul de Păpuși Constanța.

Teatrul de Păpuși Constanța s-a înființat ca secție a Teatrului de Stat Constanța, după ce o comisie de la Ministerul Culturii, împreună cu regizoarea Margareta Niculescu, directoarea Teatrului "Țândărică" din București, au venit la Constanța și i-au exminat pe toți cei care colaborau la echipa de la Casa de Cultură a Sindicatelor. Au decis apoi că la Constanța se poate înființa un teatru pentru copii.

Astfel, la 14 decembrie 1956, a avut loc premiera piesei "Peștișorul de aur", după Pușkin, spectacol reprezentat de 109 ori, în fața a 9000 de spectatori. Spectacolul a fost jucat într-o sală amenajată la balconul Teatrului de Stat.

O vreme, nu prea îndelungată, am jucat acolo; după care am primit un teatru adevărat, acela în care azi se desfășoară spectacolele Teatrului pentru Copii și Tineret.

Câțiva dintre actorii din echipa de artiști amatori de la Casa de

Cultură a Sindicatelor am devenit membri fondatori ai Teatrului de Păpuși Constanța.

Nu după multă vreme s-au alăturat trupei fondatoare actori și actrițe de la alte teatre de păpuși din țară, care au auzit de valoarea spectacolelor constănțene. Astfel s-a format aici o echipă de actori buni, iubitori ai artei păpușărești.

La început, când nu existau tehnicieni de ateliere care să construiască păpușile pentru spectacole, noi, toți actorii, colaboram la construirea lor din papier-macher (carton prelucrat).

A venit și vremea deplasărilor în toate așezările județului Dobrogea și mai apoi multe deplasări în țară și în străinătate. Eram atât de apropiați, atât de legați sufletește, încât aș compara această relație cu bucuria împărtășită de fotbaliști la câștigarea unui meci. În multe zile de deplasare, nimeni nu mânca singur ce aducea de acasă. Eram un tot. Ne lega dragostea de teatru, de copii.

Nu aș fi părăsit atât de devreme teatrul, dar așa erau legile de atunci.

Am plecat cu părere de rău și lacrimi... Păcat! A fost prea devreme...

Nu voi uita niciodată Teatrul de Păpuși! "

Iunie 2006, Constanța

GEORGETA (GIGI) NICOLAU

Din 1956 și până la pensionarea pe caz de boală, a fost actriță a Teatrului de Păpuși Constanța. A fost membru fondator al Teatrului de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Vulpea ("Prima lecție"); Baba ("Peștișorul de aur"); Motanul încălțat ("Motanul încălțat"); Băiatul ("Băiatul și vântul"); Cățelușul Toto ("Vrăjitorul din Oz"); Maimuța ("Elefântelul curios"); Hans ("Spărgătorul de nuci"); Cavalerul de fier ("Dulce ca... sarea"); Păpușa ("Șoricelul și Păpușa"); Prezentatorul II / Vameșul / Omul de bani

("Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor"); Winnie ("Ursulețul Winnie Pooh"); Cloanța / Vrăjitoarea albă ("Coadă cotoiului roșcat"); Baba ("Fata babei și fata moșneagului"); Doamna Munk ("Inimă rece"); Burigan ("Călina Făt-Frumos"); Sperietoarea ("Sperietoarea de pițigoi"); Geea / Bahus copil / Pygmalion / Medeea ("Metamorfoze"); Nucu / Măgărușul / Pisicuța / Cățelușul / Pasărea ("O fetiță caută un cântec"); Împărăteasa ("Prințesa și ecoul"), recitalul „La anu”

A semnat regia spectacolelor "Lile" (împreună cu Elena Moțoc) și "Punguța cu doi bani".

A realizat scenografia spectacolului "Detectivii particulari".

Premii:

Premiu de interpretare la Reuniunea teatrelor de Păpuși "Ion Creangă", Bacău, 1985, pentru rolul Sperietoarea din "Sperietoarea de pițigoi".

Premiul II la Gala recitalurilor, Sinaia, 1974, pentru recitalul "La anu".

Dobrogeanca, născută într-o familie de oameni ai mării, Gigi ocupă un loc aparte în familia păpușarilor constănțeni, în istoria Teatrului de Păpuși Constanța și a teatrului românesc de animație.

Gigi a fost membru fondator al Teatrului de Păpuși Constanța.

A debutat ca actriță mânăitoare în echipa de păpușari amatori a Casei de Cultură a Sindicatelor din Constanța – echipă căreia i s-a alăturat cu entuziasmul care a caracterizat-o întotdeauna.

Rar mi-a fost dat să cunosc pe cineva care să iubească atât de mult copiii și animalele; un actor dedicat cu pasiune artei sale. Gigi era un om luminos, vesel, bun ca pâinea caldă

Parcă o vad coborând zambitoare strada spre teatru. Grabita mereu în întârziere, era într-un vesnic război cu timpul care o zorea din urma la întâlnirea cu pupusile și publicul său

Era întâmpinată de fiecare dată cu strigăte de bucurie de toți copiii din cartier. Așa se întâmpla și în turnee. Era întotdeauna înconjurată de copii. De cum cobora din autobuz, cumpăra biscuiți, bomboane sau pâine pe care le împărțea micilor ei prieteni.

Ea a aparținut acelei nobile stirpe a actorilor dăruțiți cu talent și

generozitate. De aceea Gigi a fost un partener de scenă admirabil.

Odată, după o participare la un Festival important, unde avusese un mare succes, dar din păcate nu se puteau acorda mai multe premii de interpretare – am întrebat-o dacă nu și-a dorit să fi fost mai des premiată (așa cum și merita). Mi-a răspuns, fără să ezite, că ceea ce contează pentru ea este spiritul de echipă și că dorește ca întotdeauna spectacolul în care joacă să fie câștigătorul.

Ani de zile a fost mentorul iubit a zeci de tineri păpușari, cărora le-a împărtășit din tainele fascinantei arte a păpușăriei, la cursurile organizate de Centrul Special de Perfecționare al Ministerului Culturii.

Verile avea casa mereu plina. La Gigi tinerii papusari din tara, invatacicii ei găseau găzduire(fara nici o plata) și sfaturi despre păpușărie.

A fost animatorul unor formații de păpușari amatori din orașul și județul Constanța, totuși purtându-i o caldă amintire. Doamna Eleonora Ioil de la Biblioteca Județeană Constanta isi aminteste cu tandrete si recunostinta de Gigi, pe vremea cand a fost alaturi de inimosul grup de bibliotecare care imaginau spectacole de teatru de papusi pentru micii cititori. Bunatatea si talentul erau armele cu care castiga lupta in fata unor oameni mai greu de impresionat. Asa s-a intamplat o data, cand impreuna cu un grup de doamne inimoase s-a prezentat in fata directorului unei mari intreprinderi. Blazat si obisnuit cu astfel de cereri, directorul se lasa greu convins sa doneze unele materiale pentru case de copii. Atunci a intrat in scena Gigi care a inceput o pledoarie emotionanta despre viata acestor copilasi. La sfarsit toti cei prezenti aveau lacrimi in ochi, iar directorul(si el cu lacrimi in ochi) nu stia ce sa mai adauge pe lista de donatii.

Cu felul ei de a fi, cu talentul ei, reușea să capteze atenția, să țină în mână o mare adunare de copii. Așa s-a întâmplat într-o vară la Tabăra de la Năvodari (cea mai mare din România), unde am fost nevoiți să amânăm spectacolul cu aproape o oră, din cauza unui accident tehnic. Gigi a improvisat, a povestit în tot aceasta vreme tinand treaza atenția micilor spectatori, ca sa nu se plictiseasca si timpul ramas pana la inceperea reprezentatiei a trecut pe nesimtite

A predat, totodată, cursuri de interpretare, mânăuire, construcție de păpuși la Școala populară de artă Constanța.

Gigi a fost și un foarte talentat constructor de păpuși. A făurit multe și expresive păpuși pentru spectacolele teatrului său, dar și pentru Teatrul de Păpuși Craiova.

Mi-o amintesc satnd pe un scaun in atelierul de croitorie fumând țigară dupa tigara si cosand cu migală.

Înțeleaptă, plină de haz, era pasionată de lectură.

Gigi a împrumutat tuturor păpușilor sale din umorul și tandrețea ei.

Cu o tehnică desăvârșită a mânuirii, cu inteligență, lăsând loc zborului fanteziei creatoare, a jucat multe roluri principale, compoziții, roluri pe viu în spectacolele Teatrului de Păpuși Constanța

. Cata candoare, poezie si sinceritate erau in recitalui ei „La anu”. Împreuna cu eroul, un ursulet simpatic si curios, actrita improviza cu talent (numai cu o umbrela, un cuier cu panglici colorate si cateva papusi) o calatorie prin mirifice anotimpuri si prin anii fericiti ai copilariei.

Cu cata mandrie imi arata in cabina, dupa specatcolulul „Lectie de zbor si cor pentru puiul de cocor” vanataile de la picioare. In acest spectacol juca mai multe personaje, printre care si Omul de bani, cel care il fura pe dragalasul Rococor si le cerea ajutor micilor spectataori momindu-i cu daruri sa-l prinda. Reactia copiilor era intotdeauna prompta si uneori in zelul lor de al goni pe odiosul personaj, o mai loveau pe Gigi, care era drapata cu o mantie lunga pana la pamant si purta o masca.

Gigi a reușit performanța de a mânui până la 14 păpuși într-un singur spectacol.

A cunoscut bucuria de a o avea parteneră de scenă pe fiica ei, Crenguța Hariton – pe care a iubit-o nespuse de mult si care a fost un fermecător Christopher Robin în “Ursulețul Winnie Pooh”. Crenguța – cu amândoi părinții actori în teatru – a însoțit-o la vârste fragede pe mama ei în celebrele turnee cu trenul. Durau și câte o săptămână și “trenul artiștilor” – așa i se spunea – devenea pentru ei, o vreme, un adevărat cămin. Despre un astfel de turneu mi-a povestit cu duioșie Nuți Forna, când ea și Titi Jora încercau s-o învețe pe micuța Crenguța să rostească corect cuvintele. Atunci Gigi s-a supărat pe ele fiindcă

modul de a vorbi al micuței era plin de haz - rostea t în loc de c. Acum Crenguța este actriță a Teatrului "Constantin Nottara" din București și are, la rândul ei, o fică.

Parcă o văd și acum pe Gigi în cabina - fete, stând întotdeauna pe scaunul de lângă fereastra de unde se vedea marea, mereu cu zâmbetul pe buze, gata să spună o vorbă bună, o glumă în momentele mai tensionate.

Gigi a plecat, din păcate, prea devreme dintre noi, dar banda magnetică i-a păstrat vocea inconfundabilă, iar colegii și învățăceii îi păstrează în suflet amintirea.

GEORGETA MARICA RADU (TĂTARU)

Între anii 1956 și 1976 este actriță a Teatrului de Păpuși Constanța.

Este **distinsă cu:** Diploma pentru aportul adus la activitatea teatrului, acordată de Primaria Municipiului Constanta și Teatrul Dramatic Constanta -2001 și Diploma de onoare pentru o viață închinată scenei primită din partea Inspectoratului Județean pentru Cultura Constanta-1997.

Este educatoare, cu studii de specialitate, absolvite la școala postliceala de educatori "Pia Bratianu" și a fost- între anii 1950-1955-educatoare în Tîrgu Magurele și apoi la Baneasa(județul Constanta).

Este membru fondator al Teatrului de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Lenea ("Pestisorul de aur"); Catrina ("Punguța cu doi bani"); Rața ("Prima lecție"); Regina ("Motanul încălțat"); Bunica / Vulpea ("Scufița Roșie"); Maharajahul ("Poveste fără cuvinte"); Cămila/Marele vizir, Pisica("Micul Muck"); Privighetoarea ("Copilul din stele"); Bunica ("Ursuleții veselii"); Pinguinul / Marinarul/Foca/Catelul ("Fram ursul polar"); Drăgan ("Jos Tudorache, sus Tudorache"); Morcovăț / Corbuleț /Usca Ratusca("Artiștii pădurii"); Zeița ("Heracle"); Prințul / Botosul

("Albă-ca-Zăpada"); Ursache ("Bursucel învață carte"); Cioara ("Șoricelul și Păpușa"); Girafa ("Rochița cu figuri"); Borea ("Marele vrăjitor"); Baba Rada / Zâna lacului ("Sânziana și Pepelea"); Generalul ("Alfabet împărat"); Hipopotamul / Papagalul ("Elefântelul curios"); Vasia / Bunicul ("Băiatul și gheata"); Baba ("Când n-ai vreme de pierdut"); Bunica ("Băiatul și vântul"); MendozaEsplata ("Magelan"); Mătușa Em ("Vrăjitorul din Oz"); Mama ("Spărgătorul de nuci"); Agrafena ("Lucruri de nimic"); Bufnița / Lingușilă ("Năframa fermecată"); Rața / Vulpea ("Spaima dovlecilor"); Egon / Sfântul Petru ("Cu 100 km spre Iad"); Generalul litere ("Alfabet împărat"), Rata/Vulpea („Lie”)

A jucat în toate spectacolele cu care Teatrul de Păpuși Constanța a participat la Festivaluri de gen naționale și internaționale sau turnee în Franța, Italia, Polonia, Turcia, Rusia, Iugoslavia.

Marica iubește în egală măsură copiii și teatrul de păpuși. În teatrul de papusi Marica a continuat ceea ce a început ca educatoare: sensibilă și dificilă lucrare de modelare a cugetului și spiritului micilor spectatori.

Este o bucurie fiecare întâlnire a mea cu Marica. Întotdeauna elegantă, plină de energie, mereu cu zâmbetul pe buze, gata să te ajute. Marica a fost cea cu care am stat în cameră la Bacău, în anul 1978, cu prilejul Festivalului "Ion Creangă". Era prima mea ieșire în lume ca secretar literar și aveam emoții. Marica m-a încurajat ca o mamă. Venise să-și ajute Teatrul, colegii, înlocuind o actriță în spectacolul ce se juca în turneul care precedea participarea la Festival.

Mi-a fost greu să cred că doamna tânără și atât de plăcută din fața mea este pensionară. Mi-a citit uimirea din ochi și mi-a explicat că actrițele din teatrele de păpuși se pensionează, potrivit legii, la 45 de ani, fiindcă profesia lor era încadrată la categoria de muncă grea (alături de mineri, piloți, balerini). Tot atunci mi-a povestit despre începuturile pline de entuziasm, despre cursurile de arta mânăuirii pe care le-a urmat - cursuri conduse de regizorii Margareta Niculescu, Ștefan Lenkisch, Claudiu Cristescu; despre serioasele ore de studiu (istoria teatrului, psihologia copilului, literatura)

În acel turneu Marica mi-a dat o pildă despre ce înseamnă spiritul de echipă, devoțiunea, altruismul și, mai ales, marele profesionalism în

lumea păpușarilor. De fapt, de câte ori ne vedem îmi spune acest lucru: că fără pasiune, dăruire și multă, multă muncă, nu poți fi cetățean în Cetatea Teatrului.

În spatele zecilor ei de roluri – mănuire și interpretare – stau multe ore de repetiții, de căutări, studiu, lecturi, multă tenacitate. Cu maiestrie și mestesug, cu un registru vocal complex așa și-a desenat marica rolurile.

A dat viață cu talent unor roluri foarte diverse-peste 100 în mai mult de 50 de spectacole; a jucat și roluri pe viu, cum este cel al Mamei din "Spărgătorul de nuci" sau Cioara din "Șoricelul și Păpușa", spectacole de mare succes și cu o viață lungă în care și-a pus în valoare calitățile actricești, glasul și nu în ultimul rând plastica corporală.

Prin interpretarea sa a adus în spectacole nota unei personalități distincte, dublată de o nuanțare și diversitate a vocilor personajelor.

Iată ce îi scria regizorul Claudiu Crăstescu în ziua premierei spectacolului „Motanul încălțat”: <Pravila-Lui Marica Tataru cea prea cunoscută de toți/De la noi atotputernicul, preaslăvitul și injuratul (regizor) Claudiu Crăstescu/spre aducere amintire a zilei de 2 noiembrie 1957/Când din tumultul celor 87 repetițiuni au ieșit spre infatisare „Motanul încălțat” spre lauda celor făcute, 2 noiembrie 1957, Claudiu Crăstescu>.

Marica este o mamă și o bunică bună și devotată. Nepotul ei, pe care îl aducea mereu la spectacolele Teatrului, a fost firul de mătase care a continuat să o lege de mult iubita ei profesie.

Prin interpretarea sa a adus în spectacole nota unei personalități distincte dublată de o nuanțare și o diversitate a vocilor personajelor.

Iunie 2006 Constanța

TRAIAN POPESCU

Între anii 1956 și 1958 a fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța; În perioada 1958 – 1971 a fost balerin la Teatrul Liric Constanța.

Din 1971 până la pensionare, în 1985, actor al Teatrului de Păpuși Constanța.

Este actor fondator al Teatrului de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Prințul Perjă ("Dulce ca... sarea"); Polițaiul ("Jos Tudorache, sus Tudorache"); Trenulețul ("Piticul Nas-Pestriț"); Meșterul Manole / Spiridușul ("Paznic de flamură"); roluri în "Călina Făt-Frumos", "Ioaneș Fărdefrică", "Nu plânge, baby!", "Cinci băieți, toți isteți", "Coadă cotoiului roșcat", "Roxi și bătrânul leu".

Când îl vezi pentru prima oară, n-ai crede că în omul slab, mic de stat, zace atâta energie.

Traian Popescu a avut ca mare și statornică pasiune dansul, dar îi mai place tare (și are pentru asta talent) să repare, să meșterească tot felul de lucruri din metal: de la brățări (gravate tot de el), la piese pentru diferite mașinării. Pasiunea pentru tehnică l-a dus la Brașov, unde a urmat cursurile Școlii de tehnică aeronautică de pe lângă I. A. R. Acolo a învățat să piloteze, așa l-a cunoscut pe celebrul pilot Agarici. Au urmat apoi patru luni în care a făcut parte din brigăzile de voluntari de pe șantierul Bumbesti - Livezeni (unde au lucrat și alți viitori actori: Ilarion Ciobanu, Jean Constantin), fără să știe că unii dintre ei îi vor fi colegi la teatrul din Constanța: Jean Constantin și Sadedin Geambec, ultimul mulți ani electrician la Teatrul Dramatic Constanța. Tot atunci a participat la construirea fabricii "Apaca". Timp de doi ani a fost tipograf, lucrând în cadrul Secției de mecanică fină a Tipografiei "Scânteia". Este momentul în care a ales cariera artistică. Îi plăcea dansul. Impresionat de frumusețea dansurilor, a costumelor formației Institutului de mine și petrol, hotărăște că va urma acest drum. Este ales de poetul Dan Deșliu, pe atunci redactor la "Scânteia", să facă parte din formația de artiști amatori a tipografiei. Din dorința de schimbare, dar mai ales ca să poată dansa mai mult, se prezintă la un concurs și este angajat ca dansator la Ansamblul de cântece și dansuri al M. F. A., unde director era Dinu Stelian. Cu acest ansamblu va participa la turnee în țară, dar și peste hotare (Ungaria, Cehoslovacia). Când vine vremea să facă armata, este încorporat la marină.

După patru ani, cât dura stagiul în marină, alege să rămână la Constanța. Devine, în urma unui concurs, dansator la Teatrul Marinei, condus de dirijorul și compozitorul Aurel Manolache. Acel neastâmpăr, acea dorință de a învăța lucruri noi, îl îndeamnă să urmeze un curs de arta mânăuirii și face parte din trupa de păpușari amatori a Casei de Cultură a Sindicatelor din Constanța. În urma unui concurs, în anul 1956 este angajat actor al Teatrului de Păpuși Constanța. Va fi actor al acestui teatru între anii 1956 – 1957 și din nou din 1971 până la pensionare. Pentru o vreme se întoarce la vechea lui pasiune – dansul, fiind balerin la Teatrul Liric Constanța, unde se remarcă în rolul Coppe-lius din baletul "Coppelia" de L. Delibes, în Tatăl din "Domnișoara Nastasia". În opereta "Vanzătorul de păsări" a interpretat unul dintre rolurile principale. A dansat și în câteva spectacole ale Teatrului de revistă "Fantasio". Dintre rolurile jucate pe scena Teatrului de Păpuși Constanța l-au făcut cunoscut cele interpretate în "Dulce ca... sarea" (Prințul Perjă), "Piticul Nas-Pestriț" (Trenulețul), "Paznic de flamură" (Manole / Spiridușul).

Cele două arte cărora li s-a dedicat – dansul și păpușăria, l-au inspirat în animarea expresivă a unor personaje din spectacolul de varietăți "Nu plânge, baby!" sau dansatoarele din "Călina Făt-Frumos".

Acum se dedică unor vechi pasiuni: motociclismul și pescuitul.

ANETA (NUTI) FORNA CHRISTU

*n. 13 sept 1939 Tulcea, 1957 Liceul
Teatral, Constanța*

Între anii 1957 și 1999 actriță a Teatrului de Păpuși din Constanța. Este membră a Uniunii Teatrale din România – UNITER.

Studii superioare de specialitate actor mânăuitor păpușar cu derogare de la Ministerul Culturii.

A interpretat pe scena Teatrului de Păpuși din Constanța peste 100 de roluri.

Fișă artistică selectivă:

Carabas ("Motanul încălțat"); Șoricelul Zamfir ("Șoricelul și

Păpușa"); Copilul ("Copilul din stele"); Angela ("Regele cerb"); Prințesa ("Povestea porcului"); Roxi ("Roxi și bătrânul leu"); Rococor ("Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor"); Lupul ("Scufița Roșie"); Micul Prinț ("Micul Prinț"); Icar ("Metamorfoze"); Lupul ("Capra cu trei iezi"); Băiatul ("Băiatul și vântul"); Ivan ("Ivan Turbincă"); Heracle ("Isprăvile lui Heracle"); Albă-ca-Zăpada ("Albă-ca-Zăpada"); Apolodor ("Cartea lui Apolodor"); Nils ("Nils Prichindelul"); Elefântelul ("Elefântelul curios"); Dorotheea ("Vrăjitorul din Oz"); Fata moșneagului ("Fata babei și fata moșneagului"); Papură Vodă ("Sânziana și Pepelea"); Motanul ("O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare"); Bunica (Fin și căluțul cel alb al văzduhului").

A semnat regia spectacolelor: "Harap Alb"; "Surprize de Crăciun"; "Iată, vin colindători"; "Fin și căluțul cel alb al văzduhului" (împreună cu Eugenia Jianu); "Albinița Maia" (împreună cu Ioana Jora); "Rică Iepurică" (împreună cu Justin Defța); "O călătorie cu surprize"; "Magia Circului" (împreună cu Lică Gherghilescu).

Premii:

Zagreb, Iugoslavia, 1970 Festivalul Internațional al teatrelor de Păpuși - Premiul special pentru cea mai bună interpretare, pentru rolul Șoricelul din "Șoricelul și Păpușa"

Zagreb, 1970, Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși - Premiu pentru interpretare, pentru rolul Copilul din "Copilul din stele"

Bacău, 1978, Festivalul "Ion Creangă" - Premiu pentru interpretare, pentru rolul Prințesa din "Povestea porcului"

București, 1981, Festivalul Național de Teatru, Premiul I pentru rolul din „Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”

Focșani, 1984, Festivalul Teatrelor pentru copii - Premiu pentru interpretare, pentru rolul Omulețul de sticlă din "Inimă rece"

Piatra Neamț, 1971 - Diploma pentru interpretare, pentru rolul Copilul din "Copilul din stele"

1972, Festivalul Internațional de la Nancy, Franța - Diploma pentru interpretare, pentru rolul Copilul din "Copilul din stele"

Bacău, 1985, Festivalul "Ion Creangă" - Premiu de interpretare pentru rolul Pedrolino din "Regele cerb"

Varna, Bulgaria, 1984 – Premiul I de interpretare și medalia de aur pentru rolul Roxi din “Roxi și bătrânul leu”

București, 1981, Festivalul național de teatru – Premiul I de interpretare pentru rolul Rococor din “Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”

1987 – Premiul ATM pentru întreaga activitate

Constanța, 1992, “Săptămâna teatrelor de păpuși” – Premiul I de interpretare pentru rolul Lupul din “Capra cu trei iezi”

Constanța, 1999, “Săptămâna teatrelor de păpuși” – Premiul I de interpretare pentru rolul Barbanduk din “Califul barză”

2001 – Premiul pentru excelență în animația românească, acordat de Unima România și Teatrul “Țândărică”

2001-Diploma de onoare pentru merite deosebite în slujirea scenei constantene, acordată de Primăria municipiului Constanta și Teatrul Dramatic Constanta

2002-Diploma de excelență pentru modul în care reprezentat municipiul Constanta pe parcursul a 45 de ani de activitate artistică în cadrul Teatrului de păpuși Constanta.

1990 – Invitată a Festivalului Internațional de la Chassepierre, Belgia

Diploma pentru Experiența, devotamentul, timpul, căldura, profesionalismul oferite Fundației ESTUAR și beneficiarilor săi (persoane cu dizabilități)

2011- Premiul special pentru teatru de păpuși, acordat de Senatul UNITER, în cadrul Galei premiilor UNITER

Cu recitalul ei “Păpușa, prietena mea”, a prezentat spectacole în grădinițe, spitale, case de copii. Neobișnuita frumusețe, dăruirea artei ei, este în primul rând una de suflet, care vine dintr-o mare sensibilitate și o mare dragoste pentru copii.

Aneta Forna-Christu este actrița despre care marii maeștri ai genului Jan Malik și Serghei Obrazțov spuneau cu admirație, referindu-se la interpretarea rolului ei din “Copilul din stele”: “performanță de adâncă sensibilitate, înaltă cultură și expresivitate, precum și de o

extremă dificultate fizică” (Jan Malik); “... rolul Copilului din stele l-a interpretat Aneta Forna-Christu, de o manieră foarte simplă, emoționantă, într-un chip surprinzător de fresc. A fost în înțelesul deplin al cuvântului, o animatoare a păpușii, care prinde viață în mâinile ei.” (Serghei Obrazțov).

De câte ori o văd jucând îmi vin în minte cuvintele regretatului critic Dinu Kivu – era la “Gala recitalurilor păpușărești” de la Botoșani, pe când actrița – ca invitată în Festival, prezenta recitalul ei “Păpușa, prietena mea”: “Anaid, dacă această doamnă ar fi trăit în Evul Mediu, ar fi fost arsă pe rug ca vrăjitoare”.

Era vorba de magia mâinii cu care anima păpușa, armonia dintre ea și păpușă, armonia dintre mișcarea păpușii și vocea ei, care poate căpăta cele mai diverse tonalități și inflexiuni.

La Varna, Bulgaria, pe timpul desfășurării Festivalului “Delfinul de aur”, păpușarii din Japonia au urmărit-o cu admirația lor după spectacolul “Roxi și bătrânul leu”. La sfârșitul reprezentației au venit la cabină să vadă păpușa de aproape, să se convingă că multe momente ale mânăuirii nu erau datorate unui mecanism sofisticat de construcție.

În seara în care au fost decernate premiile, o sală plină de păpușari, critici, ziariști au întâmpinat-o cu ropote de aplauze în clipa în care a urcat podiumul – împreună cu păpușa Roxi, pentru a-i fi înmănat premiul. În acea seară, actrița a mai primit un premiu, unul simbolic, dar la fel de prețios: un cocor din hârtie mătăsoasă, din partea colegilor din Japonia.

Aneta Forna-Christu este actrița care, cu un talent cu totul și cu totul ieșit din comun, cu suflet vibrant și gândire profundă dăruiește viață păpușilor sale.

Ea este creatoarea unei impresionante și strălucitoare galerii de roluri, în care i-au fost admirate superbia mânăuirii și a interpretării, înaltul rafinament artistic. Este un nterpret virtuoz al unor claviaturi de o finete chopiniana, care au starlucire si au fost slefuite cu mare minutiozitate.

Prin creațiile sale prezentate în cadrul festivalurilor internaționale, pot spune că Aneta Forna Christu a fost un distins ambasador al teatrului românesc de animație. La multe dintre reuniunile de gen la

care a luat parte, a fost considerată revelația festivalului. Perfecțiunea rolurilor ei se datorează cred, în primul rând Sufletului cu care își însușește păpușile. Prin creațiile sale a demonstrat că în teatrul de păpuși posibilitățile de expresie sunt aproape nelimitate, fantezia creatoare de cale liberă oricărei încercări și mai ales puterea de seducție a marionetei.

Cu o tehnică desăvârșită, într-o meserie unică, specială, aceea de artist mânător, Aneta Forna Christu și-a pus fiecare creație sub semnul unei mari exigențe. Fiecare rol al ei a însemnat ore de exerciții inepuizabile, mult curaj, aplomb și energie

Este artistul bolnav de perfecțiune, ce vrea mai mult, caută mai mult, nu se mulțumește cu puțin, se agită, se pune în criză, se „îmbolnăvește” pentru lucrarea sa. Creator – nelinistit știe să valorifice obstacolele, limitele.

Este și un pedagog neobosit, un ghid și un protector discret (pentru tânără generație de actori.) în apropierea căruia te simți asistat, sprijinit, inspirat. A predat cursuri de mânător în cadrul unui curs organizat de Teatrul de Păpuși Constanța, în urma căruia au fost selecționați tineri care mai târziu au devenit actori ai teatrului.

Vorbește întotdeauna cu afecțiune și recunoștință despre cei care au primit-o la început cu încredere și dragoste în familia păpușarilor constănțeni: Jean Ionescu, Claudiu și Lucia Cristescu, Georgeta Nicolau, Elena Moțoc, Marica Radu, Bebe Stănică, Georgeta Martoiu. Le mulțumește tuturor regizorilor, scenografilor, partenerilor ei de scenă (celor din generația ei, dar și celor tineri) cu care a colaborat creator și împreună cu care a descoperit noi mijloace, noi nuanțe de exprimare în minunatul limbaj al artei păpușărești.

Mărturisește că, deși au trecut 50 de ani de la debut, în fața unui rol nou se simte la fel de emoționată ca în primii ani de teatru, simte că mai are multe de descoperit, de învățat, de oferit.

Își iubește nespuse de mult fiica, pe Cristiana. Cristiana și Teatrul sunt toată viața ei. Sunt bucuria și izvorul ei nesecat de energie.

Aneta Forna-Christu își poartă cu modestie și discreție talentul.

Anaid Tavitian: Mă bucur să ne revedem aici, în decorul atât de plăcut, cald și primitor al casei tale, la o ceașcă de ceai, vorbind (oh! Pentru a câta oară, oare?), despre superba, fascinanta și mereu tână artă a păpușăriei. Ce vom vorbi astăzi va apărea în paginile unei cărți dedicate vouă, păpușarilor constănțeni.

Aneta Forna-Christu: Bun venit, dragă Anaid! Întotdeauna mi-e drag să te văd și, mai ales, să te-ascult vorbindu-mi atât de frumos și interesant despre oameni, despre teatru. Așa este! Arta păpușăriei este superbă, fascinantă și mereu tânără. Descoase-mă, pentru că și de data asta vorbind despre teatru, știi că-mi faci plăcere!

A.T. – Cum a început povestea ta de iubire cu teatrul de păpuși?

A.F.C. – Ce frumos sună cuvântul “poveste”! Și mie îmi plac foarte mult poveștile, mai ales acelea cu final fericit. Și cum povestea mea de iubire pentru Teatrul de Păpuși se află acum spre un final fericit, sunt onorată să-ți destăinui cum a început.

Văd că zâmbești! Toate poveștile au final. Și cum eu mă apropiu curând de aniversarea a 50 de ani de teatru, e firesc să conștientizez că se va termina povestea mea. Știi că nu-mi place să vorbesc prea mult despre mine, dar amintiri despre începutul “iubirii mele”, îți voi spune câteva.

Sunt născută în 1939. Copilăria mea nu era prea fericită, ca-n timpul și după război. Nu știam pe atunci că exista în lume teatrul de păpuși. Bunica-mi povestea că pe vremea ei veneau la bălciul din sat păpușari cu lăzile și cutiile lor cu păpuși, dar eu nu văzusem niciodată așa ceva. Povești ne spunea tot bunica, pentru că părinții mei n-aveau timp, erau brutari și munceau foarte mult. Cel mai mult m-a impresionat povestea cu “Fata babei și fata moșneagului” spusă de bunica cu interpretare, căldură și mult haz. Iar în clasa I (1946), când am învățat să citesc, am citit-o singură și am învățat-o pe de rost. Ce multe am reținut din ea: să fiu bună, harnică, să-i respect și să-i ajut pe cei mari. Atunci am încercat să mă joc cu păpușile confecționate de mine și sora mea Sia, din coceni de porumb îmbrăcați cu foi de porumb. Părul tot din foi de porumb, ochii – nasturi. Nici prin minte nu-mi trecea atunci că peste 20 de ani voi avea pe mână o păpușă adevărată, Fata moșului, într-un teatru adevărat.

La școală eram foarte conștiințioasă, dar aveam destul timp

și pentru joască. La noi în curte era un fel de atelier. Puneam pe jos un preș, ne așezam de obicei fetițele și construiam, croiam, coseam păpuși din boboci de maci, din cârpe (pe care uneori le decupam din rochiile mamei), din mănuși, ciorapi umpluți cu lână. Eram tare mândre când, după ce le terminam, ne jucam de-a mama, tata, bunica și nepoatele. După sărbătoarea Paștelui venea ritualul "Caloianului", în care modelam păpuși din lut și le îmbrăcam cu coji colorate de la ouă. Mergeam cu caloianul ca-ntr-un colind, cântând "Caloiane, Ene..." convinși că "ceremonialul" nostru era foarte necesar și aducător de sănătate și ploaie. Dar cea mai mare bucurie a copiilor de pe strada mea din cartierul Medeea era atunci când mama ne lăsa să acoperim gardul casei noastre cu un covor cu îngerași și flori, țesut de bunica. În fața acestuia toți copiii spuneam poezii, cântam, dansam. Scenele cu păpușile confecționate de noi erau cele mai duioase. Noi eram și interpreți și mânuitori și spectatori. Într-un fel, de-atunci cred că-mi plăcea teatrul, fără să conștientizez noțiunea în sine a teatrului.

A.T. – Când ai debutat, nu exista o școală de pregătire a actorilor mânuitori. Cum ai deprins tainele artei păpușăriei?

A.F.C. – În ultimul an de liceu, spre norocul meu, din întâmplare mi-a reținut atenția un afiș: Teatrul de Stat Constanța – secția Păpuși înființează un curs de inițiere în arta mânăuirii păpușii, în vederea încadrării după concurs în posturi de actori păpușari". Să existe așa o ocazie și eu s-o pierd? M-am înscris. Pe atunci, secretar literar era Geta Mărtoiu (Tu ai venit în teatru mai târziu.). M-a primit cu un zâmbet cald, încurajator și tare mult m-a ajutat. Așa am urmat, după bacalaureat, cursul de mânăuire (profesori mi-au fost Claudiu Cristescu și Justin Defta), am dat concurs (îmbrăcată în uniformă școlară) și am fost admisă. Eram atât de fericită! La nici 18 ani, eram într-un Teatru de Păpuși, cu salariu de 400 lei vechi, dar păpușar. De-atunci am început de fapt să cunosc și să iubesc PĂPUȘA. Tainele mânăuirii le-am cunoscut lucrând cu actorii ce înființaseră Teatrul de Păpuși în Constanța – 1956. Cu câtă admirație îi urmăream pe Justin Defta, Coca Moțoc, Gigi Nicolau, Marica Radu, Bebe Stănică, care aveau deja experiență de un an. Păpușile din mâinile lor mi se păreau miracole. Cu toții m-au primit cu căldură, m-au încurajat, m-au ajutat să-mi înfrâng timiditatea. Până prin 1970, spectacolele erau toate pe viu. Mânuiam și vorbeam în același timp. În

scenă făceam noi, păpușarii, tot: decor lumini, recuzită. Repertoriul era 99% compus din basme. Primul meu rol a fost Găina din "Punguța cu doi bani". La premieră, găina mea tremura de mama focului pe cuiabar, dar explozia ei de bucurie că a ouat... o mărgică a stârnit hohote de râs și aplauze pe care nu le voi uita niciodată.

Am primit apoi în fiecare spectacol roluri de o foarte mare diversitate. Aveam fiecare din noi câte două – trei personaje de interpretat. Se lucra (repetă) foarte mult la un spectacol: trei sau patru luni. Dura atât de mult pentru că se făceau analize literare, ore de dicție, ore de interpretare, ore de mânuire. Mai târziu s-au introdus ore de pregătire profesională exact ca la universitatea de Teatru, pentru că ni se aduceau profesori de specialitate din orașul nostru sau din București. S-a studiat Istoria Teatrului Românesc, Teatrul Universal, Arta vorbirii scenice, Improvizatie, Psihologia copilului, Limba franceză etc. În permanență a fost o preocupare din partea Ministerului Culturii ca păpușarii din toate teatrele să fie pregătiți precum studenții de la Teatrul Dramatic. De aceea se făceau cursuri de specializare în cadrul Universității de Teatru din București unde timp de două săptămâni, pe rând, toți păpușarii asistau la conferințe, vizionau spectacole, după care discutau, analizau, făceau proiecte și programe pentru viitor. Cursurile cu profesori, conferențieri ca Ileana Berlogea, Ion Toboșaru, Horia Deleanu, Romeo Profit, Georgeta Mărtoiu etc., la care am participat, au fost pentru noi o adevărată școală de pregătire profesională. Înainte de fiecare premieră a teatrului nostru se făceau vizionări la care asistau reprezentanți din partea Ministerului Culturii, critici literari, secretariatul literar al teatrului, cadre didactice. După aceste vizionări se discuta calitatea artistică a spectacolului. Se propuneau modificări și, dacă era cazul, repetițiile se continuau până la o nouă vizionare. De fiecare dată emoțiile noastre, ale creatorilor, erau ca la examene. Toate acestea nu ne-au dezarmat. Ne-au determinat pe noi înșine să fim mai exigenți, să nu facem rabat la calitatea spectacolului.

A.T. – "Pe vremea noastră", cum spun de obicei dragii noștri buni și părinți, uneori se juca în condiții foarte grele, se jucau foarte multe spectacole, erau multe turnee în țară și străinătate, stagiuni estivale, spectacole foarte longevive. Ce amintiri păstrezi de atunci?

A.F.C. – Sala Teatrului de Păpuși, până prin 1962, era în sala "Studio"

a Teatrului Dramatic. Directorul teatrului, Jean Ionescu, Claudiu Cristescu – șeful secției de păpuși și trupa de păpușari au improvisat o minune de sală și scenă: scaune, paravan, ștangi, câteva reflectoare, panouri, cortină. Intim și cochet. Cabine nu erau. Doar niște draperii în spatele cărora ne schimbam în costumele de scenă. Nu ne-am plâns niciodată că aveam condiții improprii de lucru. Eram ca o familie în care fiecare membru avea locul lui sfânt în echipă: Claudiu Cristescu regizor, Lucia Trotonghi scenograf, 10 actori (5 băieți și cinci fete), 2 mașiniști, un electrician și un organizator de spectacole. Jucam câte 2 – 3 spectacole pe zi. La sediu și în deplasare. Colindam adesea satele Dobrogei. În orice anotimp. Copiii, și chiar părinții lor, ne așteptau ca pe niște oaspeți de onoare. În Măcin, Tulcea, Băneasa, Ostrov, Adamclisi, Ceamurlia, Babadag etc., în taberele de pe litoral, era pentru copii un mare eveniment când sosea Teatrul de Păpuși constănțean. Iarna era mai greu pentru noi. Mai ales sălile în care jucam erau uneori neîncălzite, prin geamurile sparte zăpada era foarte aproape de noi, ne înghețau mâinile și păpușile deveneau cam rigide, dar jucam. Și jucam cu plăcere, pentru că știam că bucuria copiilor era imensă. După spectacole, copiii năvăleau în scenă să ne cunoască și să facă cunoștință cu păpușile. Odată, într-o deplasare la Năvodari, în pauza dintre cele două spectacole cu "Spărgătorul de nuci", un băiețel a furat-o pe Marta (Era atât de frumoasă păpușa și atât de perfect mănuită de Titi Jora!...). Nimeni n-a observat dispariția ei din scenă. Dar din spusele copiilor de afară, care-l văzuseră pe "îndrăgostit" cu Marta în brațe, am putut s-o recuperăm rapid din camera casei lui, în care o ascunsese.

A.T. – Cu ce vă deplasați la început?

A.F.C. – La începuturi, ne deplasam cu un autobuz ce avea motorul în interiorul mașinii. Scotea motorul acelea gaze, de nu puteai respira, dar ne și încălzeam la el când era frig. De multe ori mergeam și cu camionul, iar dacă aveam organizate spectacole în două sate, ne mai transportau și cu căruța uneori încărcată și cu fân proaspăt cosit. Doamne, ce frumos mirosea! Iarna rămâneam adesea înzăpeziți și tremuram ore în șir până venea un tractor din sat să ne scoată din nămeți. Îmi amintesc că la 3 luni după ce mă angajasem în teatru era, prin decembrie 1957, o iarnă cumplită. Trebuia totuși să ajungem cu un spectacol la Adamclisi. Trebuie să fac o paranteză: mama mea,

căreia în Tuzla (unde și eu m-am născut) i se spunea "Voica, voinicul satului", era de acord cu mine să lucrez la Teatrul de păpuși, dar tata, nici nu voia să audă. Îți imaginezi prin ce emoții au trecut ei, și ce scandal a fost datorită faptului că timp de o săptămână fiica lor Nuți era înzăpezită la Adamclisi! Zăpada acoperise complet drumul și nu ne puteam întoarce. Noi, însă, ne-am simțit ca-n vacanță. Directorul școlii de-acolo ne-a cazat într-un cămin încălzit de o sobă ce ardea cu rumeguș, mâncam la cantina școlii, jucam pe rupte rummy și povesteam. Când ne-am întors, însă, tăticul meu, hotărât, mi-a spus: "Gata, termini cu teatrul! Îți gălesc eu un servici aproape de casă cu program 7 - 15, ca să știi că vii devreme acasă!" Mi-a fost foarte, foarte greu să-l conving să vină să vadă "Motanul încălțat". A venit și după spectacol m-a luat în brațe, nu mi-a spus niciun cuvânt, și-am înțeles că i-a plăcut ce fac și m-a înțeles de ce îmi place așa de mult această meserie. Am primit astfel acordul lui de-a merge mai departe.

Ne-am deplasat și cu trenul. Da, am făcut turnee cu vagonul de tren. Nu ne puteam odihni mai deloc, dar a fost frumos. Noaptea ne trezeam către dimineață "izbiți" puternic de trenul la care ne atașam pentru a ne continua ruta în alt oraș. "Nea Ioanee, ia-i și du-i păia cu teatru' la linia 7!", striga impegatul gării. Adormeam din nou și ne trezeam în altă gară, mergeam cu bagajele în alte săli, întâlneam alți copii. Era frumos. Eram și atât de tineri! Nu aveam telefoane mobile, dar ne descurcam cu telefoanele de la poștă. Unele spectacole au avut o viață foarte lungă. Cu "Scufița Roșie", cu "Fata babei... ", cu "Elefăntelul curios", cu "Băiatul și vântul" se ajungea uneori și la 300 - 400 spectacole. ("Scufița Roșie" - regia Claudiu Cristescu; "Fata babei... " - regia Francisca Mirișan; "Elefăntelul curios" - regia Francisca Mirișan; "Băiatul și vântul" - regia Margareta Niculescu).

"Copilul din stele", în regia lui Geo Berechet și scenografia Ginei Tărășescu, a fost un spectacol foarte longeviv. S-a prezentat la sediu, dar și în toate întâlnirile cu păpușarii din țară și străinătate, mai ales în festivaluri. Pretutendeni a primit numai laude din toate punctele de vedere. Premiile și elogiile criticilor de specialitate stau mărturie calității și originalității lui. Stilul în care a fost montat spectacolul, trupurile păpușarilor erau pe lângă mănuitoari păpuși și decoruri vii ce dăruiau piesei un surplus de veridicitate, de farmec, de feerie, de viață. Și astăzi,

după aproape 30 de ani, se mai vorbește despre el. Din păcate, nu se mai poate juca. Motivele sunt prea triste ca să ți le pot povesti. Atâta îți pot mărturisi: mi-e tare dor de protagoniștii spectacolului "Copilul din stele" – de Gigi Nicolau, de Tina Romanescu, Mircea Romanescu, Vasile Hariton, Puiu Catrava – Domnul să-i odihnească în pace! Au rămas din "Copilul din stele" doar fotografii și amintiri deosebit de frumoase. Da, și păpușa, la care merg din când în când, jos, în magazia teatrului, să-i spun ce dor îmi e de ea!

A.T. – Ce impresie îți fac tinerii tăi colegi?

A.F.C. – Da, după pensionarea mea, în 1999, am rămas câteva luni acasă. Nu m-am simțit bine deloc. Adesea aveam coșmaruri, în care mă aflam în turneu, mă rătăceam și întârziam la spectacol. Mi-am adus aminte de o întâmplare din care am tras concluzia că nu trebuie să întârzi niciodată la spectacol: prin 1958, am avut o deplasare la Medgidia cu "Punguța cu doi bani". Înainte de pregătirea pentru spectacol, am pornit-o cu Gigi Nicolau prin oraș. Și cum Gigi era îndrăgostit de copii, le lua bomboane și "Eugenia" și stătea de vorbă cu ei foarte mult. Ce mai?! Am întârziat. Zic eu: "Gigi dragă, cred că am depășit ora de începere a spectacolului". Gigi: "Oricum, fără mine nu poate începe". Dar, vai, când am intrat în acea imensă sală de la I. M. U. M., plină cu sute de copii, și am văzut că spectacolul începuse, mie mi s-a făcut rău. Am plâns, mi-am cerut iertare, dar sancțiunea – prima mea sancțiune și ultima din viața mea –, am primit-o: 50 de lei din salariu (aveam 400 de lei vechi salariu pe atunci). De atunci am înțeles cât de importantă este prezența actorului înainte de spectacol cu cel puțin 30 de minute înainte.

Să revin la pensionarea mea. Da, am făcut o pauză de câteva luni și n-am mai rezistat: m-am întors în teatru. Poate datorită "iubirii mele față de păpușă, poate rugămintilor tinerilor mei colegi ce-mi spuneau adesea: Doamna Nuți, vă rugăm întoarceți-vă, ne e dor de dumneavoastră, avem nevoie de dumneavoastră! Și în 2000, directorul teatrului, Lică Gherghilescu, și toți tinerii mei colegi, m-au reprimat cu atâta căldură, respect și dorință de a le împărtăși din experiența mea! Iată-mă-s și acum, în 2006, alături de ei. Mă simt fericită ca o mamă cu copii mulți, talentați și iubitori de teatru.

În 1990, domnul Geo Saizescu înființase și în Constanța facultatea

de teatru "Hyperion", care includea și o secție de păpuși. Cu tânăra și foarte talentata regizoare Mona Chirilă răspundeam de acest sector. N-a durat însă decât două luni. Nu erau bani pentru paravan, pentru construcție păpuși, pentru materiale. Pentru toți păpușarii care se înscrieseră la cursuri și care erau deja angajați ai teatrului a fost o șansă benefică. Toată trupa a trecut la "actori dramă". De ce noroc? Pentru că salariile actorilor de dramă sunt ceva mai mari decât ale păpușarilor. Astăzi cu toții își continuă activitatea în Teatrul pentru Copii și Tineret (în afară de foarte talentații Gabi Monțescu și Mădălina Petrencu, ce s-au retras și și-au făcut trupă particulară).

Repertoriul de azi al teatrului cuprinde spectacole pentru toate vârstele și în toate genurile. Toți actorii sunt pregătiți să joace și ca actori pe viu, și ca păpușari. Denumirea teatrului azi de Teatru pentru Copii și Tineret, cuprinde foarte multe spectacole și pentru cei foarte mici. M-am temut la un moment dat că spectacolele cu păpuși nu vor mai fi. Dar sunt, și vor fi întotdeauna, cu siguranță. Repertoriul a devenit foarte bogat și variat. De-a lungul celor 50 de ani de existență a teatrului, preocuparea de a se lucra cu cei mai buni regizori de teatru a fost continuă. Regizori precum Claudiu Cristescu, Ștefan Lenkisch, Margareta Niculescu, Horia Davidescu, Francisca Simionescu, Cristian Pepino, Silviu Purcărete, Irina Niculescu, Andrei Belgrader, Drăgulescu, Daniel Stanciu, Ranin, au dăruit teatrului spectacole de o calitate remarcabilă, au fost pentru trupa teatrului adevărați pedagogi, de la care s-a învățat și s-a progresat foarte mult din punct de vedere artistic.

Acum, spre finalul carierei mele artistice, am mai mult timp să urmăresc din sală, alături de copii, majoritatea spectacolelor. Îi văd pe spectatori de aproape, le urmăresc reacțiile, participarea lor directă la acțiunea piesei, le aud comentariile și mi se pare extraordinar. Acceptă convenția, cred în păpuși ca în personaje adevărate. Am auzit odată, într-un turneu la Iași, glăsciorul unui copil, eu fiind în scenă cu Albă-ca-Zăpada: "Sărăcuța di ie, plânji!" Ne-a încântat pe toți cât de mult a fost impresionat acel copil de necazul Albei-ca-Zăpada, alungată de la palat. Acum, am fericita ocazie să-i ascult îndeaproape și mă emoționează foarte tare. De exemplu, în timpul "Scufiței Roșii", toți copiii sunt încântați când lupul este pedepsit de vânător, iar la sfârșitul spectacolului vin aproape de cortină și fac pe vitejii, strigând: "Lupule, răule!".

Dar când lupul apare la cortină, fug cu toții, deci ei cred că răul de lup e adevărat.

Sunt fericită că pasiunea pentru păpușă printre tinerii mei colegi n-a dispărut. Sunt conștienți că munca fizică în mânăire este mai grea, dar dorința lor de a însufleți o păpușă este la fel de mare. Colegii mei cei tineri sunt precum copiii mei: Dana, Rovena, Claudia, Mădă, Gabi, Clara, Flori, Rodica, Adrian, Tibi, Lucian, Ion, Daniel. Îi admir foarte mult pentru că-i simt și-i văd cum lucrează. Sunt talentați, pasionați, joacă întotdeauna cu plăcere, iar eforturile lor, interpretările lor, sunt întotdeauna răsplătite cu apaluze.

A.T. – Cum ți se pare publicul? Copiii de astăzi, obișnuiți cu computerul, cu desenele animate (uneori pline de violență), mai vin la teatrul ce le este dedicat? Ce fel de spectatori sunt?

A.F.C. – Publicul? Este atât de variat! Ca vârstă, mă refer. Cei (copiii) de grădiniță vin însoțiți de educatoare, cei mari – de profesori, iar duminica avem spectatori cu vârste cuprinse între 3 și 80 de ani. Toți privesc încântați la miracolul de pe scenă. Repertoriul teatrului cuprinde peste 20 de titluri, pentru toate vârstele. În fiecare stagiune se adaugă două – trei noi premiere. Sălile sunt întotdeauna pline. Uneori, când nu mai sunt locuri în sală, Muezel, tanti de la bilete și organizatoarea teatrului, harnica, prietenoasa și nelipsita (și ea împlinește în teatru 50 de ani de muncă), pune băncuțe aproape de scenă pentru copiii cei mici, pe care cu nici un chip nu-i poți convinge să vină altă dată. Am crezut că azi, când canalele TV sunt invadate de jocuri mecanice, de filme cu pistoale și lupte care de care mai atractive și zgomoatoase, atracția pentru teatru va scădea la copii, la tineri. Dar nu stau așa lucrurile. Părinții, educatorii, profesorii au un rol foarte important în a educa copilul și prin lectură și prin vizionare de spectacole. Mulți dintre spectatorii de azi visează să ajungă actorii de mâine.

A.T. – Ce crezi despre teatrul nostru – cel constănțean, la ora asta? Cum îl vezi? Fiindcă tu, deși în acte ești pensionară, mai lucrezi?!

A.F.C. – Deja am mai atins răspunsul la această întrebare. În Teatrul de Copii și Tineret preocuparea de a avea un repertoriu cât mai variat, sub bagheta unor regizori consacrați, sub semnătura unor scenografi de renume, cu sunt Lucia Trotonghi, Gina Tărășescu, Mioara Buescu, Ioana Constantinescu, Mircea Nicolau, Carmencita Brojboiu, Cris-

tian Pepino și mulți alții, cu scenarii scrise după opere literare de mare valoare sau scenarii originale, cu muzică – fond muzical original sau ilustrație muzicală ce subliniază sugestiv fiecare moment artistic, cu actori talentați și dornici să descopere mereu noi modalități de exprimare artistică, cu lumini fascinante, cu tehnicieni de scenă - adevărați ingineri în arta mânăirii decorului, toate acestea la un loc îmbogățesc, înalță, subliniază rolul de estetician în teatrul nostru.

În concluzie, teatrul constănțean este pe un drum bun. În ultimii ani, s-au creat condiții mai bune de lucru. Foarte greu. Bugetul, se știe, e foarte mic. Dar scena s-a reparat și s-a îmbogățit cu noi reflectoare, sala s-a refăcut și ea, studioul s-a dotat cu aparatură modernă. E o mare diferență în ceea ce privește condițiile de lucru de azi față de cele din începuturile existenței teatrului nostru. Și nu-i păcat să nu mă bucur și eu de aceste condiții? Da, încă mai lucrez, mai joc, mai regizez spectacole pentru cei mici, încă mă bucur de încrederea pe care o au în mine cei din conducerea teatrului și tinerii și dragii mei colegi.

A.T. – Ai o familie frumoasă, pe care o iubești foarte mult. Vorbește-mi despre ei, fiindcă întotdeauna eu am crezut că familia e foarte importantă în viața unui actor.

A.F.C. – Familia mea ? Îmi dăruiește un imens echilibru sufletesc, îmi dăruiește dragoste, energie și ... mă suportă, mă înțelege și mă ascultă când nu-mi reușesc toate rolurile mele. Cristiana, fiica mea, cea mai frumoasă realizare a vieții mele, mi-a fost cel mai sever critic. Dar și sfătuitor, și încurajator. Se mândrește cu mine, dar și eu cu ea. Soțul meu, Costel, e ca un balsam liniștitor în clipele mele de nemulțumire și neliniște, un înțelegător al pasiunii mele "nebune" pentru teatru. El însuși iubitor de teatru și admirator al meseriei noastre atât de fascinante, mă ajută, mă liniștește, mă încurajează, mă sfătuiește. Este nelipsit de la toate premierele teatrului, este iubit și respectat de toți colegii mei. A, să știi, mai am un membru în familia mea. De un an și ceva, s-a pripășit în casa noastră Mițuca-Cleopatra, împărăteasa casei, care de câte ori scriu sau citesc, e necăjită că n-o bag în seamă și mă zgârie. Dealtfel o iubesc și pe ea foarte mult, pentru că e frumoasă, grasă, mâncăcioasă și jucăușă. Mă relaxează, mă amuză și încerc să joc cât mai bine rolul unei pisici, parteneră de joacă pentru ea.

Și ca să-nchei, te rog, nu-mi cere să vorbesc despre realizările mele.

Te rog, dacă e cazul și e nevoie s-o faci, fă-o tu! Te rog.

A.T. – Atunci, cu voia ta voi cita din câteva cronici:

Un spectacol magnific cu o admirabilă interpretă în rolul copilului: A.F. Christu.

Gyurko Lazslo, Pecs, Ungaria, 1976.

O imagine de excepție: Motanul, pe care o artistă de talia Anetei Fornă Christu o impune cu strălucire în „O poveste oarecare joacă-ncepe la intrare”, regia Irina Niculescu.

Mihai Nadin, România Literară, 1977.

Înalta măiestrie a mânuirii, demonstrată de Aneta Fornă Christu a restituit acestei arte veritabila ei strălucire. „Omulețul de sticlă” a dobândit, în interpretarea sensibilă și plină de umor a aristei, valoare de simbol (premiată la Festivalul Teatrelor pentru copii și tineret de la Focșani).

Valeria Ducea, Teatru, 1984.

Rolul șoricelului în interpretarea Anetei Fornă Christu îl pot considera dreptul una dintre creațiile cele mai frumoase și mai strălucitoare ale teatrului de păpuși, din câte am văzut: nu șovăiesc în a folosi cuvântul „creație”, deoarece rar poți întâlni o inventivitate atât de mare și o artă a animației atât de pronunțată.

Jan Puget în Panorama Polnocy, nr. 48 din 1968.

Demonstrația de virtuozitate a acestei excelente mânăitoare, sensibilă și inteligentă, care se dăruiește cu o totală pasiune însuflețirii unei alcătuirii de lemn și cârpă a constituit cel mai elocvent exemplu despre ce înseamnă măiestrie și profesionalism, mai ales în acest gen de artă deschis tuturor posibilităților.

Valerie Ducea în Teatru, nr. 10, 1997

O singură păpușă evoluează în „COPILUL DIN STELE”, erou titular al piesei, căreia excelența mânăitoare Aneta Fornă Christu îi

dă suflet din sufletul ei, înzestrându-l cu o copilărească inconștiență, când cu tristețe, când cu căldură, cu uimire sau cu generozitate. Mânuitoarea, înveșmântată în cenușiu, se identifică cu elementele naturii, își poartă păpușa în fața noastră ca un duh al pământului, o leagănă în brațe ca o madonă iubitoare, iar în final se desparte de păpușă, lăsând-o să zboare într-un univers imaginar, cu un gest tulburător de supremă dăruire și adopție.

Andrei Băleanu, România Liberă, 3.11.1977

...cele două recitaluri extraordinare care au încheiat prima și a doua zi a galei au constituit culmi indiscutabile de măiestrie, astfel că toate comentariile și comparațiile au avut drept model practic și reper teoretic recitalurile realizate de Aneta Forna Christu și Brândușa Zaița Silvestru... Opiniile potrivit cărora recitalul ar fi o reprezentare „pură”, realizată de mânuitor fără ajutorul scenografului, al regizorului și al scenaristului, opinii stârnite de bijuteria interpretativă a Anetei Forna Christu, ar fi exclus de la dreptul la competiție șapte din cele nouă participări. Faptul că Aneta Forna are atâta virtuozitate încât textul, coloana sonoră și păpușa pălesc în comparație cu forța ei de a însufleți, de a vitaliza orice obiect ce încapă pe mâinile sale, este o fericită excepție. Refuzând dreptul și accesul mânuitorului la amintitele componente ale spectacolului de animație, într-o asemenea Gală ar trebui invitați, fatalmente, numai performerii care multiplică acea specială factură interpretativă întrupată de Aneta Forna”.

Paul Cornel Chitic, în Teatrul, nr. 12, 1988

Asist și eu la repetiția doamnei Aneta Forna Christu de la Teatrul de Păpuși Constanța. Se pregătește și ea pentru pentru sărbătorirea Zilei Mondiale a Teatrului. E atât de min unată că-mi vine să mă duc s-o strâng în brațe și s-o sărut. Grație ei și păpușilor sale, mă simt brusc de vârsta fetei mele, și abia reușesc să nu sar într-un picior în fața tuturor.

Rodica Mandache, Teatrul, 1995.

Trei spectacole succesive au fost prezentate de Teatrul de Păpuși Constanța. Cea care ne-a vrăjit a fost Aneta Forna Christu, una dintre

marile artiste ale teatrului românesc. Aneta Forna Christu ne-a arătat că și în lumea animatorilor și a marionetelor există actori totali.

Horia Deleanu, Elogiul Actorului.

A.T. – Îți mulțumesc, dragă Nuți, pentru ceasurile acestea plăcute și sper să ne revedem cât de curând la o nouă premieră a Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța, în care joci și tu! (În tot timpul vorbirii noastre, martor jucăuș și drăgălaș a fost Mițuca Cleopatra).

Iunie 2006, Constanța

Neobisnuita frumusetesi darnicie a artei ei, este in primul rand una de suflet, care vine dintr-o mare sensibilitate și o mare dragoste pentru copii.

ELENA FLORENTINA (TINA) ROMANESCU

Din 1963 până în anul 1986, când s-a pensionat pe caz de boală, a fost actriță a Teatrului de Păpuși din Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Sânziana ("Sânziana și Pepelea"); Rică ("Rică Iepurică"); Hangița ("Bănuțul și vântul"); Veverița ("Fata babei și fata moșneagului"); Răducu ("Jocul orelor"); Matteo ("Printesa și ecoul"); Ștefan ("Paznic de flacură"); Fiul călăului ("Insula pe din două"); Un copil ("Copilul din stele")

Premii:

Sinaia, 1974, Gala recitalurilor – Mențiune pentru rolul Răducu din "Jocul orelor"

Mi-o amintesc mereu veselă și plină de energie. Avea pasiunea lecturii, a horoscoapelor. Venea adesea la secretariatul literar să ne povestească ce a mai citit sau despre ce noi horoscoape a mai aflat. Intram amuzați în jocul ei și uneori se întâmpla ca unele lucruri descoperite de Tina, în urma unor calcule, să se potrivească.

Și-a dorit foarte mult un copil. Când minunea s-a împlinit, avea o vârstă destul de înaintată. Venirea pe lume a fiicei lor Laura a adus o mare bucurie în casa Tinei și a lui Mircea Romanescu. Laura este un copil crescut în teatru, care își însoțea părinții la spectacole și repetiții. Mi-o amintesc micuță și vioaie ca un spiriduş, era ba la cabine, ba în culise sau în sală. Odată, în timpul unei repetiții ce se petrecea într-o atmosferă încărcată de tensiune, cum se întâmplă de multe ori în teatru, mai ales când se apropie premiera, regizorul Cristian Pepino i-a atras atenția să meargă în sală și să stea acolo cuminte. Dezamăgită, dar ascultătoare, Laura s-a îndreptat spre ieșirea din scenă, nu înainte de a spune cu năduf: "Bine, am plecat, dar să știți că eu vă pot spune replicile, le știu pe toate, de la cap la coadă!". Toți au izbucnit în râs și repetiția a continuat într-o atmosferă mai destinsă.

Tina a venit la Constanța din Vâlcea natală. A lucrat la început în domeniul turismului. Tot atunci a "debutat" prezentând un spectacol la o serbare de Crăciun pentru copiii colegilor de la I. H. R. Mamaia. În acest mic recital, cu păpuși împrumutate de la gazda ei, o fostă actriță a genului, Tina a improvizat scene din filmul "Lily". Colegii au încurajat-o să se prezinte la concursul organizat de Teatrul de Păpuși Constanța. Cea care a îndrumat-o, a pregătit-o a fost actrița Georgeta (Marica) Radu

Confirmându-și calitățile, după un curs de șase luni devine actriță mânăuitoare, putând să-și exprime liber talentul vădit încă din școală, unde se remarcase recitând, dansând și cântând cu prilejul tradiționalilor serbări.

A debutat cu rolul Sânziana din "Sânziana și Pepelea".

De atunci, Tina a interpretat cu talent și egală dăruire roluri principale pe viu, compoziții și travestiuri în spectacolele "Călina Făt-Frumos", "Copilul din stele", "Insula pe din două", "Prințesa și ecoul", "Fata babei și fata moșneagului", "Băiatul și vântul", "Jocul orelor".

Din dorința de a se perfecționa, a urmat cursuri teoretice și prac-

tice în cadrul C. S. P. C. București, cu profesori de la I.A.T.C. "I.L. Caragiale" București.

Optimismul, energia și dragostea ei pentru frumos i-au animat mereu păpușile.

Ca și colegii ei, Tina a fost animatorul multor echipe de amatori din Constanța, echipe premiate la festivaluri naționale.

Pentru rolul Răducu din "Jocul orelor", i-a fost acordată o mențiune la "Gala recitalurilor", Sinaia, 1974

Dacă o boală nemiloasă nu ar fi împiedicat-o, așa cum am cunoscut-o, Tina și-ar fi împlinit visul de a realiza un recital.

Povestea de multe ori despre dramatizările ei după versurile lui Marin Sorescu și Marcel Breșlașu; despre un scenariu original intitulat "Unde fug, uneori, ciii".

A iubit foarte mult și poezia.

A fost o actriță tenace și muncitoare.

În anii în care nu a mai putut urca pe scenă și-a revărsat în versuri dragostea ei pentru frumos.

Tina a plecat prea curând dintre noi.

Nu demult, în semn de dragoste și neuitare, i-am adunat și tipărit versurile în placheta "Ce ușoară este crucea mea!".

MIRCEA ROMANESCU

Între 1953 și 1958 a fost actor al Teatrului de Păpuși "Vasilaché" din Petroșani.

Între anii 1958 - 1964 este actor al Teatrului de Păpuși Oradea.

Din 1964 până la pensionare a fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Șarpele ("Vopsele fermecate"); Ursulică ("Ursulică trist"); Omul de fier ("Inimă de mamă"); Spânul ("Harap Alb"); Prințul ("Povestea porcului"); Marchizul ("Motanul încălțat"); Pitac ("Pitac și Pităcel");

Barbă Cot ("Albă-ca-Zăpada"); Hangiul ("Băiatul și vântul"); Lampa-
giul ("Micul Prinț"); Bătrânul ("Copilul din stele"); Vrăjitoarea ("Călina
Făt-Frumos"); Împăratul șoarecilor ("Spărgătorul de nuci"); Stephano
("Furtuna"); Lupul ("Ioaneș Fărdefrică"); Ajutorul soartei ("Insula pe
din două"); Codruț ("Micii muschetari"); Dizir / Diziraș ("Coadă coto-
iului roșcat").

Visul său din copilărie a fost să urce pe scenă. A intrat în lumea
teatrului mai întâi ca tehnician de scenă la Teatrul de Stat din Valea
Jului, Petroșani.

Totodată, a urmat cursurile de actorie la Școala Populară de Artă
din oraș.

În anul 1953, după un concurs, devine actor mânăitor la Teatrul
de Păpuși "Vasilache" din Petroșani. A debutat la acest teatru cu rolul
Șarpele din "Vopsele fermecate".

În anii de actorie la teatrul din Petroșani s-a făcut remarcat prin
rolul titular din "Ursulică trist", cu Motanul din "Motanul încălțat",
Omul de fier din "Inimă de mamă".

Dintre rolurile interpretate la Teatrul de Păpuși Oradea sunt de
reținut Spânul din "Harap Alb", Pitac din "Pitac și Pităcel", Prințul din
"Povestea porcului".

Cunoaște Teatrul de Păpuși din Constanța cu prilejul unei reuniuni
de gen naționale și este atras de proiectele acestui teatru. Astfel se hotă-
răște să se transfere la teatrul de la mare.

Mircea Romanescu a venit la Constanța aducând cu el experiența
dobândită în ani ca actor păpușar.

Foarte bun mânăitor, cu deosebite calități interpretative, cu un glas
cu infinite inflexiuni, înzestrat cu mult umor (aș zice cu fină ironie), a
dezvăluit toate aceste calități cu fiecare rol interpretat. Era un meloman,
având o solidă cultură muzicală. Cânta frumos.

Foarte discret și deosebit de politicos, Mircea Romanescu era un
bărbat înalt, ușor adus de spate. Cu un chip "cioplit" din linii foarte
expresive, ar fi fost un bun model pentru un sculptor sau un pictor ori
pentru a ilustra într-o carte un personaj de poveste.

PETRU (PIIU) CATRAVA

Din 1958 până în 1961 este actor al Teatrului de Păpuși Brăila.
Între anii 1961 - 1964 a fost actor al Teatrului de Păpuși Galați.
1964 - 1980 actor la Teatrul de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Vasile ("Păcală"); Aladin ("Aladin și lampa fermecată"); Gerilă ("Harap Alb"); Cățelul ("De ce fuge câinele după pisică"); Sfetnicul ("Sânziana și Pepelea"); Dirijorul ("Cartea cu Apolodor"); Oz ("Vrăjitorul din Oz"); Vlad ("Dulce ca... sarea"); Împăratul ("Copilul din stele"); Orgoliosul ("Micul Prinț"); Clovnul ("Trenulețul fermecat"); Clovnul Tache ("Nu plânge, baby!"); Sleder ("Nevestele vesele din Windsor") și Păcală ("Sânziana și Pepelea"), Un cântăreț țap ("Legendele atrizilor") - spectacole ale Teatrului Dramatic Constanța.

A fost pasionat de teatru încă din vremea când era școlar. În timpul liber făcea **figurație la Teatrul Dramatic din Brăila** - orașul său natal. Avea 16 ani și, **pe lângă figurație în teatru**, se înscrisese și la clasa de actorie a Școlii populare de artă.

Cunoaște mai bine trupa constănțeană, spectacolele sale, cu prilejul unei întâlniri a teatrelor de gen din Brăila, Galați, Constanța, **găzduită de Teatrul din Brăila**, și își manifestă dorința de a deveni actor al teatrului constănțean.

A debutat la **Teatrul de Păpuși Brăila**, apoi a devenit actor al **Teatrului de Păpuși din Galați**.

A jucat mult la **Teatrul de Păpuși Galați**, dar și la Constanța.

A mânuit și interpretat, dar a realizat și roluri pe viu pe scena **Teatrului de Păpuși Constanța**, dar și la **Teatrul Dramatic Constanța**. Talentul, glasul frumos cu care a fost inzestrat, dar pe care a știut să-l cultive prin ore de artă vorbirii, au făcut din regretatul Puiu Catrava un actor ce s-a remarcat atât ca mânăitor, cât și ca actor prin rolurile Dirijorul din "Cartea cu Apolodor", Oz din "Vrăjitorul din Oz", Vlad din "Dulce ca... sarea", Clovnul din "Trenulețul fermecat", Clovnul Tache din "Varietăți".

Puiu are doi copii - un băiat și o fată (Adrian și Alina). Băiatul - Ion Adrian, copil fiind, a fost distribuit în spectacolele Teatrului Dramatic "Călător fără bagaje" și "Hecuba", fără să urmeze însă mai târziu profesia tatălui său.

Petru Catrava a fost o vreme actor la Teatrul "Fantasio" - secția pentru copii, după care a emigrat în S. U. A.

Când vine în țară, soția sa Angela nu uită să viziteze și teatrul în care a fost actor soțul ei.

Mi-l amintesc ca pe un coleg deosebit, un om bun, de o politețe desăvârșită, datorită frumoasei îndrumări primită de la părinții săi: tatăl său a fost profesor de desen și un specialist în grafologie

. Era un actor pasionat de arta sa, de o mare seriozitate în relația cu partenerii de scena, și mai ales un actor care se lăsa cuprins de plăcerea și bucuria jocului teatral.

VASILE HARITON

Între 1951 - 1966 actor al Teatrului de Păpuși din Brăila.

Din 1966 până la pensionare a fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța.

A fost membru al A.T.M.

Fișă artistică selectivă:

Sidor ("Căluțul cocoșat"); Aviatorul ("Micul Prinț"); Clovnul ("Varietăți"); Soarta ("Insula pe din două"); Unchiul ("Spărgătorul de nuci"); Tonino ("Prințesa și ecoul"); Tartaglia ("Regele cerb"); Moșul ("Povestea porcului"); Aladin / Vizitiul / Vizirul ("Aladin și lampa fermecată"); Moșul ("Peștișorul de aur"); Surcică ("Concertul extraordinar"); Omul de paie ("Vrăjitorul din Oz"); Burigan ("Călina Făt-Frumos"), Împăratul ("Dulce ca... sarea"); Pădurarul ("Copilul din stele"); Omul de afaceri ("Micul Prinț"); Croitorașul ("Croitorașul cel viteaz"); Clovnul ("Trenulețul fermecat"); Clovnul Lache ("Nu plânge, baby!").

Premii:

Bacău, 1978, Festivalul "Ion Creangă" – Premiu de interpretare pentru rolul Moșul din "Povestea porcului"

Bacău, 1985, Reuniunea Teatrelor de Păpuși, Marionete și Animație – Premiu de interpretare pentru rolul Tartaglia din "Regele cerb"

București, Festivalul Național de Teatru – Premiul I de interpretare pentru rolul Nodul pământului din "Vrăjitoarele"

1988 – Premiul A.T. M. pentru întreaga activitate

Vasile Hariton, pentru prieteni Lache sau Hari, și-a petrecut copilăria și adolescența la Brăila. Se pregătea pentru o carieră sportivă, dar întâmplarea a făcut să-și însoțească un prieten la un concurs pentru interpretarea rolului Spiridon din "O noapte furtunoasă" la Teatrul Dramatic din Brăila. Avea 16 ani când a fost distribuit în spectacolul în care rolurile principale erau interpretate de Vasilica Tastaman, Ștefan Mihăilescu Brăila, T. Vedeș.

Dar a ales teatrul de păpuși. A urmat cursuri de perfecționare în cadrul Școlii populare de artă din Brăila.

Ca actor mânăitor a debutat în trupa de păpușari de la Brăila, condusă de scenograful Mihail Gavrilov, și care a funcționat între anii 1949 – 1951 pe lângă Teatrul Dramatic din Brăila. Atunci a deprins arta mânăirii, dar și pe cea a interpretării, a construirii păpușilor și a decorului.

În 1951 devine actor mânăitor, membru fondator al Teatrului de Păpuși din Brăila. Timp de 15 ani a jucat din plin la acest teatru. Tot aici a realizat, ca regizor, spectacolul "Micul Prinț" și a interpretat pe viu rolul Aviatorului. De atunci, a mai jucat pe viu în spectacolele Teatrului Dramatic Constanța ("Sinziana și Pepelea", "Oedip" - ambele în regia lui Andrei Mihalache, "Hecuba" - regia Silviu Purcărete), iar la Teatrul de Păpuși Constanța a jucat cu succes zeci de stagiuni rolul Clovnul din "Variatăți" (rol anume creat pentru el de regizorul Ștefan Lenkisch), Unchiul din "Spărgătorul de nuci", Soarta din "Insula pe din două", Statuia din "Regele cerb". Chipul expresiv, talentul, au convins pe mulți regizori să-l distribuie în filmele lor: Tudor Mărăscu, Ion Popescu Gopo, G. Nagy.

De-a lungul carierei sale și-a demonstrat pasiunea pentru teatrul de păpuși ajutând la pregătirea primelor spectacole ale Teatrului de Păpuși Galați, montând spectacole la Teatrul de Păpuși Constanța, la teatre din Republica Moldova.

A predat lecții de arta păpușăriei la Școala populară de artă din Brăila. A pregătit multe echipe de amatori din județul Constanța, echipa Școlii populare de artă din Constanța, echipe premiate la diferite competiții. Spectacolul pe care l-a montat la Școala populară de artă Constanța a fost premiat cu Medalia de aur și Premiul I la Festivalul de la Hrudim din Cehoslovacia.

A fost mulți ani dascăl în ale teatrului de păpuși pentru mulți tineri actori, la cursurile organizate de C. S. P. C.

Regizorul Ștefan Lenkisch l-a ales să-i fie asistent la câteva dintre spectacolele pe care le-a montat la Constanța.

Excelent mânuitor și bun interpret, tip jovial și hâtru, a creat cu har roluri care au stârnit cascade de râs, dar și roluri caracterizate prin bonomie și căldură. Au fost multe roluri de comedie, compoziții, roluri pe viu.

A mânuit cu talent diverse tipuri de păpuși.

Ca toți actorii păpușari, Hari iubea mult copiii.

A povestit că odată, prin anii '60, a ținut locul unei educatoare într-o tabără unde era plecat cu fetița lui, Crenguța. În zilele ploioase îi aduna pe copii într-o cameră, le spunea povești, improviza mici spectacole. Tabăra s-a terminat, a venit toamna și odată cu ea a început școala, dar și stagiunea teatrală. Într-o zi, în holul teatrului, un grup mare de copii aștepta începerea spectacolului. Trecând printre ei, Hari mergea grăbit spre cabine. La un moment dat aude un copil strigând: "Tovarășa! Tovarășa!". Nu se oprește din mers, convins fiind că unul dintre copii își striga educatoarea. Dar i se atrage atenția că micuțul îl striga pe el. Își amintise că Hari i-a fost pentru scurtă vreme "educatoare".

Bun povestitor, a scris două cărți de povestiri în versuri, una dintre ele - "Moșlache povestește", fiind dedicată nepoatei sale Ioana, fetița Crenguței Hariton.

O vreme a avut o trupă de păpușari numită Teatrul de la mare,

unde a regizat, a jucat și a construit păpuși până să plece, prea devreme, dintre noi, din cauza unei boli necruțătoare.

IOANA (TITI) JORA

1956

Între anii 1957 – 1969 este actriță la Teatrul de Păpuși Galați.

Din 1969 devine, prin transfer, actriță a Teatrului de Păpuși Constanța, până la pensionare, în anul 1998.

Studii superioare de specialitate actor mânăitor păpuși cu derogare de la Ministerul Culturii.

Este membră a Uniunii Teatrale din România – UNITER.

A interpretat peste 100 de roluri.

Fișă artistică selectivă:

Scufița Roșie ("Scufița Roșie"); Călina ("Călina Făt-Frumos"); Ursulețul Winnie ("Ursulețul Winnie Pooh"); Ciora ("Șoricelul și Păpușa"); Ariel ("Furtuna"); Miro ("Sperietoarea de pițigoi"); Păstorita ("Păstorita și Hornarul"); Fetita ("Fetița cu chibrituri"); Capra ("Capra cu trei iezi"); Iepurașul / Cerșetoarea ("Copilul din stele"); Fata moșneagului ("Fata babei și fata moșneagului"); Colombina ("Varietăți"); Vrăjitoarea ("Povestea porcului"); Marta ("Spărgătorul de nuci"); Brotăcelul ("Strop de rouă brotăcelul"); mai multe roluri – Atena, Cupidon, Orfeu ("Metamorfoze"), Sânziana ("Sânziana și Pepelea"); Regele ("Micul Prinț"); Prințesa ("O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare"); Rătușca Mac-nu-Tac ("Paznic de flamura"); Zulina / Caliroe ("Coadă cotoiului roșcat"); Clovnul negru / Fata Genarului ("Făt Frumos din lacrimă"); Mândra ("Vrăjitoarele").

Cu multe dintre personajele în care a jucat a participat – așa mi-a spus – alături de talentata trupă a Teatrului de Păpuși Constanța, la Festivaluri naționale și internaționale (Bulgaria, Croația, Norvegia, Rusia, Turcia, Franța, Italia).

Premii:

Bacău, 1978, Festivalul "Ion Creangă" – Premiu de interpretare

pentru rolul Vrăjitoarea din "Povestea porcului"

Zagreb, Iugoslavia, 1979 – Premiul II pentru interpretarea unui rol secundar, pentru rolul Iepurașul din "Copilul din stele"

Bacău, 1985, Reuniunea Teatrelor de Păpuși, Marionete și Animație – Premiu de interpretare pentru rolul Miro din "Sperietoarea de pițigoii"

București, 1985, Festivalul Național de teatru – Premiul I pentru interpretarea rolului Miro din "Sperietoarea de pițigoii"

Constanța, 1992, Festivalul "Săptămâna Teatrelor de Păpuși", premiul I de interpretare pentru rolul Capra din "Capra cu trei iezi"

Constanța, 1994, Festivalul "Săptămâna teatrelor de Păpuși" – Premiul de interpretare pentru un rol feminin, rolul Fetița din "Fetița cu chibriturile"

Galați, 1997, Festivalul "Gulliver" – Premiul de originalitate pentru spectacolul "Albă-ca-Zăpada".

A realizat la Teatrul de Păpuși Constanța regia spectacolelor: "Albă-ca-Zăpada" (scenariul și regia); "Punguța cu doi bani" (scenariul Ioana Jora și Anaid Tavitian); "Nastratin Hogeș"; "Albinița Maia" (împreună cu Aneta Forna-Christu).

Apartține unei familii care i-a cultivat dragostea pentru artă, pentru frumos. Părinții ei fiind animatori ai vieții artistice de amatori din Galați, orașul ei natal; tatăl ei, avocat, a studiat la Paris și arta dramatică, iar mama ei a fost directoarea Ateneului popular "V. A. Ureche" și, mai apoi, a Palatului Culturii din Galați.

Copil fiind, primul spectacol de teatru de păpuși pe care l-a văzut a fost "Prințesa mofturoasă". Mai târziu a cunoscut îndeaproape lumea păpușarilor, fiind fascinată de misterul păpușilor ce ies la lumină, înainte de fiecare spectacol, din sacul actorului păpușar.

Debutul a venit firesc, cu mult succes, la vârsta de 18 ani, cu rolul titular din "Scufița Roșie", pe scena Teatrului de Păpuși Galați.

Își amintește cu plăcere despre rolurile din "Elefanțelul curios" și din "Sânziana și Pepelea" (în regia lui Valeriu Moisescu) și de un rol principal creat anume pentru ea, din "Măinile, sus!", spectacol scris și regizat de Ion Maximilian. Despre acei ani își vorbește cu duioșie.

A devenit actriță a Teatrului de Păpuși Constanța convinsă de regizorul Ion Maximilian, atunci director al Teatrului Dramatic Constanța.

Rolurile ei pe scena constănțeană le-aș asemui cu un curcubeu: au fost roluri în culori calde, altele în culori tari, puternice; splendidă alcătuire de măiestrie, sensibilitate, dar și de forță, dramatism interpretativ, dar și mult umor. Roluri brodate pe aripi largi de fantezie. Cu grijă de artizan pentru fiecare detaliu, cu inteligență, cu un glas vibrant – ce stă sub semnul tuturor armoniilor, așa își mănuieste Ioana Jora păpușile.

Fiecare participare a ei la un festival de gen național sau internațional i-a adus admirația criticii.

Un cronicar exigent, foarte zgârcit cu laudele, asemuia – la Festivalul de teatru de la Keszthely, Ungaria, 1993 – felul ei de interpretare a rolului Capra din "Capra cu trei iezi", cu cel al unei Medei moderne.

Criticul Valentin Silvestru i-a admirat la Gala Națională a Păpușarilor – Cluj, 1994, înalta măiestrie a mânăuirii, rafinamentul interpretării.

Dacă ar fi să mă opresc doar la trei dintre creațiile sale, aș alege Scufița Roșie, Vrăjitoarea din „Povestea porcului” și Fetita din „Fetita cu chibrituri”. Rolul Scufița Rosie a fost o încântătoare și măiastră interpretare, deschisă tuturor improvizațiilor comice, un joc palpitant și antrenant între un virtuoz actor papusar și public, pe ideea articulării și dezarticulării basmului clasic. Un joc spiritual, incarcat de ironie și umor. Vrăjitoarea din „Povestea porcului” este un rol care i-a dezvăluit culorile tari, de forța ale talentului ei. Fetita cu chibrituri a fost un personaj care avea, grație, eleganta, sensibilitate și armonie însufletit și inobilat de actrita., într-o creație desvârșită.

Ioana Jora este actrița care în întreaga ei carieră a fost gata oricând să primească și să dea înapoi orice indicație, îmbogățită cu acel miraculos plus, de care numai marii actori sunt capabili.

Un actor generos, așa cum numai marii actorii știu să fie, Ioana Jora a dăruit mult din experiența ei tinerilor actori. Dintotdeauna tinerii actori au avut nevoie de modele, de maestri, de un sfetnic. Prezentat ei în Teatrul de Papusi Constanta a însemnat pentru tinerii ei colegi o sansa, o promisiune de soluții creatoare, pe care ei au valorificat-o la maximum sub îndrumarea ei.

O altă etapă a carierei ei o consideră "cochetăria cu regia" (cum ea însăși spune): spectacolele "Punguța cu doi bani" și "Albă-ca-Zăpada"

fiind un alt mijloc de a pune în valoare expresivitatea artei păpușărești, dar și un mod de a pune în valoare – prin distribuția aleasă – pe tinerii actori ai teatrului, de a le dărui ceva din știința ei în ale păpușăriei. Aceeași dorință a animat-o atunci când a predat cursuri de mânăuire în cadrul cursurilor inițiate de Teatrul de Păpuși Constanța, dar și atunci când a acceptat invitația de a preda la cursul de vară de la Buziaș, curs de perfecționare coordonat de regizoarea Ildiko Kovacs și organizat cu sprijinul Fundației Soros.

De o desăvârșită eleganță în port, Titi impune prin felul ei de a fi: politicos, echilibrat, discret.

Iubește foarte mult copiii și florile, este un interlocutor plăcut (îmi amintesc cu multă plăcere discuțiile noastre purtate (în micuta și frumoasa oaza de verdeata din balconul casei sale sau în turnee) despre cărți, teatru, filme și expoziții. Într-una din aceste discuții mi-a mărturisit că își iubește la fel de mult toate păpușile.

Se consideră o combinație între Micul Prinț și Peter Pan. Primul caută societatea oamenilor, își face sau vrea să își facă prieteni, se maturizează prin cunoaștere, dar păstrează totodată valorile copilăriei: capacitatea de a se minuna în fața lumii, puritatea inimii, forța încrederii, a dragostei și dăruirii. Al doilea nu vrea să devină adult. Refuză maturizarea, încearcă să păstreze candoarea copilăriei.

Ioana Jora își dedică rolurile copiilor, dar și oamenilor mari care își mai aduc aminte că "au fost mai întâi copii".

Ioana Jora este actrita care în întreaga sa cariera a fost gata oricând sa primeasca și sa dea inapoi orice indicatie, imbogatita cu acel miraculos plus , de care numai actorii daruiti de mama natura sunt capabili.

MARINELA MARINESCU

Din anul 1963 până la pensionare din anul 1997 a fost actriță a Teatrului de Păpuși Constanța.

Între anii 1969 – 1971 urmează cursurile de specializare organizate

de Centrul Special de Perfecționare al Ministerului Culturii, sustinute de Dorina Tanasescu, Ana Predescu.

Fișă artistică selectivă:

Vulpea / Iepurașul ("Jucăriile Mihaelei"); Păpușa ("Semnul magic și Piticul Nas-Pestriț"); Nils ("Nils Prichindelul"); Mama ("Spărgătorul de nuci"); Maimuțica ("Elefântelul curios"); Crenguța ("Micii muschetari"); Dădaca ("O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare"); O prințesă ("Călina Făt-Frumos"); Scufița Roșie ("Paznic de flămură"); Smeraldina ("Regele cerb"); Iedul cel mare ("Capra cu trei iezi"); Împărăteasa ("Făt-Frumos din lacrimă"); Vulpea ("Scufița Roșie"); Sebastian / Antonio ("Furtuna"), Strajerul/Copilul („Copilul din stele”), O taranca („capra cu trei iezi”).

Pasiunea pentru dans și teatru i-au fost remarcate încă de când era elevă și era distribuită în spectacolele organizate de școala din comuna natală Lădești și, mai târziu, de Liceul sportiv din Râmnicu Vâlcea.

Vine în Dobrogea în anul 1962, ca bibliotecară la Casa de Cultură din Eforie Sud, unde se remarcă în spectacolele formației de amatori a Casei de Cultură a orașului.

Este îndrumată spre o instituție profesionistă de spectacol și, după cursurile pe care le-a urmat la Teatrul de Păpuși Constanța, este angajată în anul 1963.

Staornică i-a fost pasiunea pentru dansul popular.

După ce a devenit actriță a continuat să danseze în cunoscute formații din Dobrogea (la "Nunta Zamfirei")

A debutat în spectacolul "Cartea cu Apolodor", sub îndrumarea regizorului și animatorului de teatru Claudiu Cristescu.

Au urmat rolurile din "Drumul piperului", "Meșterul drege tot"; "Fata babei și fata moșneagului".

Între anii 1969 - 1971 urmează cursurile de specializare la Centrul Special de Perfecționare București. A fost distribuita de regizorul Ion Bostan în filmul documentar „Delta necunoscută”

Rolurile care i-au adus succes sunt cele din "Jucăriile Mihaelei" (Vulpea, Iepurașul), "Elefântelul curios" (Maimuțica), "Micii musche-

tari" (Crenguța), "Paznic de flămară" (Scufița Roșie), "Semnul magic și Picul Nas pestriț"; "O poveste oarecare, joaca-ncepe la intrare", "Călina Făt-Frumos", "Prințesa și ecoul"; "Alte aventuri ale ursulețului Winnie Pooh", "Ioaneș Fărdefrică", "Regele cerb" (Smeraldina).

A interpretat pe viu, multe stagiuni, trei roluri foarte dragi ei, dar și micilor spectatori: Mama din "Spărgătorul de nuci", Nils din "Nils Prichindelul", O Colombină din "Variatăți" (spectacol văzut de mii de copii din Constanța, cei veniți în vacanță în tabere sau cu părinții la mare, dar și de copiii turiștilor străini(spectacole jucate la cazinou, Castel tui, pentru Firma Nekerman), fiindcă spectacolul nu avea vorbe, ci numai frumoase, amuzante și inspirate momente de păpușărie).

De când s-a pensionat, Marinela sau Coli (de la colega), așa cum îi spunem cu toții, joacă în mica trupă de teatru de păpuși creată de fostul ei coleg, Vasile Hariton.

Mereu elegantă, în pas cu moda, Coli este malițioasă dar și caldă, comunicativă cu cei pe care îi cunoaște.

DROMIHETE GHIMAN

Între anii 1970 - 1976 actor al Teatrului de Păpuși din Târgu Mureș.
Din 1976 până în anul 1991, actor al Teatrului de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Motanul ("Povestiri la gura sobei"); Harap Alb ("Harap Alb"); Vizitiul ("Punguța cu doi bani"); Monșerul ("Cuconițele mele dragi"); Fram ("Fram, ursul polar"); Călin ("Călina Făt-Frumos"); Zmeurică ("Paznic de flămară"); Al doilea fiu ("Balada celor trei fiuți"); Prințul ("Povestea porcului"); Florindo ("Prințesa și ecoul"); Judecătorul ("Inimă rece"); Motanul ("Raza de soare"); Voinicel ("Vrăjitoarele"); Prospero ("Furtuna"); Pantalone ("Regele cerb"); Plească / Străjerul ("Coadă cotoiului roșcat"); Apollo / Prometeu / Narcis / Iason / Orfeu ("Metamorfoze").

Era un ardelean îndrăgostit de mare.

La început, ca elev, a fost un spectator foarte fidel, dar și interpret în spectacolele montate cu prilejul serbărilor școlare.

Mai târziu, la 21 de ani, la Târgu Mureș, orele petrecute alături de actorii acelei trupe la repetiții sau în culise i-au dezvăluit frumusețea, bogăția mijloacelor de expresie ale artei păpușăriei.

Din anul 1970, după un concurs, devine actor al Teatrului de Păpuși din Târgu Mureș.

Trupa teatrului constănețean i-a trezit admirația pe când participa la tradiționalul Festival "Săptămâna Teatrelor de Păpuși". A dorit mult să devină actor al acestui teatru.

Foarte bun mânător, cu remarcabile calități vocale, cu o bogată imaginație creatoare, cu o deosebită plastică corporală, cu un umor cuceritor, Heti a creat roluri principale, a jucat prinți și feți-frumoși, roluri pe viu, de compoziție, musicaluri cu păpuși.

Cu o siluetă longilină, părul lung, cu o față expresivă, cu un glas limpede, puternic, a fost ales să joace și în spectacolele de teatru antic ale Teatrului Dramatic Constanța.

Vesel, mereu pus pe glume, Heti era un actor pasionat de arta sa, un actor cu spirit ludic, inteligent. L-am văzut adesea la repetiții concentrat să găsească cele mai potrivite mijloace de expresie din mânăuire și interpretare – pentru a-și anima păpușa.

Din multe roluri în care l-am văzut și admirat, îmi stăruie în minte: Pantalone, din "Regele cerb" (unul dintre puținele spectacole de marionete ale Teatrului). Câtă savoare, cât farmec, cât umor avea personajul de commedia dell'arte în interpretarea lui Heti! Parcă-i aud și acum vocea, cântând: "Vă sunt un servitor supus / Un mic cadou eu v-am adus / Este cadoul ideal / Pentru doi miri, un papagal"; Prospero din „Furtună” în interpretarea lui Heti era un om matur miniat de tradarea fratelui, a curtenilor din Milano și stăpânit de o sete de răzbunare ce se stinge treptat când este confruntat cu vizitatorii lui plini de cainta și cu dragalaseria în vorba și port a fiicei sale Miranda.

Era și un interlocutor plăcut, cu care puteai discuta multe, fiindcă Heti era un cititor pasionat, dorind mereu să afle cât mai multe lucruri din domenii cât mai diferite.

Pana la plecarea lui la stele, Heti a locuit în Germania împreună cu soția sa Silvia Roxana Ghiman și dragălașa lor fiică Andrea

MUGUR PRISĂCARU

Între 1971 – 1979 a fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Al treilea fiuț ("Balada celor trei fiuți"); Căpitanul Dan ("Paznic de flamură"); Povestitorul ("Prințesa și ecoul"); Soarta ce rea("Insula pe din două"), »Cinci baieti toti isteti »

Premii:

Mugur Prisăcaru este constănțean. Părinții săi sunt cunoscutul și talentatul actor al Teatrului Dramatic Constanța, Vasile Prisăcaru și scriitoarea Sanda Ghinea.

Mentor în ale păpușăriei i-a fost Gigi Nicolau.

La Constanta a jucat in peste 20 de spectacole, in care a creat cinci roluri principale si roluri de intindere

Și după plecarea la Craiova, a avut în Gigi un sfătuitor. Ea a fost cea care a creat scenografia unui recital al actorilor Mugur și Rodica Prisăcaru.

Mugur este un actor dăruit cu talent, cu o remarcabilă plastică corporală, cu o voce expresivă și mult umor, cu inteligenta scenica.

Astăzi, Mugur Prisăcaru este actor al Teatrului "Colibri" din Craiova, unde a jucat în peste 90 de spectacole, în 48 de titluri având roluri principale. Împreună cu actrița Rodica Prisăcaru (soția sa) au creat specatcole recital: *După melci*, *Lecție de zbor și cor pentru puil de cocor* (spectacol susținut și în limba italiană în cadrul unui turneu de o săptămână în Sassari, Italia), *Crocodilul Ghena si prietenii sai*. A pregătit multe echipe de teatru de amatori, cu care a obținut peste 12 premii în cadrul Festivalului Cântarea României. Totodată, a predat cursuri de pantomimă la Liceul Militar și Liceul Energetic din Craiova. În anul 1990 a predat cursuri de arta mânăuirii unor tineri care doreau

să cunoască și să îmbrățișeze profesia de actor mânăitor.

„Deși am avut sansa să joc în spectacole montate de mari regizori și am interpretat roluri foarte frumoase (în Ivan Turbinca, regia Tudor Chirila, Dragostea celor trei portocale, regia Mona Chirila, Cavalerii mesei rotunde, regia Cristian Pepino), plecarea din Teatrul de Păpuși Constanta a fost pentru mine ca o alungare din Rai. Port în suflet amintirea prietenilor și colegilor mei: Gigi, Nuti Forna, Hary, Defta, pe toți.”

ADRIANA RUSU STOIAN

A absolvit Liceul Pedagogic din Bacău.

Între 1972-1988 este actriță a Teatrului de Animație din Bacău.

Între anii 1988-1994, este actriță a Teatrului de Păpuși Constanța.

Între 1994, până la pensionare, revine la Teatrul de Animație din Bacău.

A urmat cursurile Școlii Populare de Artă sub îndrumarea regizorului I.G. Rusu și a actorului I. Ghelu Destelnică.

Studii de specialitate actor mânăitor păpuși, cu derogare de la Ministerul Culturii.

Fișă artistică selectivă

A jucat peste 1000 de roluri, dintre care foarte multe principale:

Băiatul - „STELE, STELE”; Domnița - „ALADIN ȘI LAMPA FERMECATĂ”; Jianu - „LANCU JIANU”; - Baba - „PUNGUȚA CU DOI BANI”; Bucătarul - „CEL MAI BUN BUCĂTAR”; Baba - „FATA BABELI ȘI FATA MOȘNEAGULUI”; Băiatul mijlociu - „PRĂSLEA CEL VOINIC ȘI MERELE DE AUK”; Mărioara / Ursul - „MĂRIOARA ȘI VASILACHEM Sora mijlocie - ; Dresoaara și Ursulețul Zgăbărici - „FRAM, URSUL POLAK”; Aurora - „LAGARDERE, TATĂL ȘI FIUL”, Mărioara - „GULLIVER ÎN ȚARA PĂPUȘILOR”; Suflătorul - „SUFLEȚEL”; Ariciul Albastru - „ARICIUL ALBASTRU”; Scufița Roșie - „SCUFIȚA ROȘIE”; Pisica - „MUZICANȚII VESELI”; Tândală - „PĂCALĂ”; Zâna cea bună/

Gretie - „CENUȘĂREASA”; Tartaglia - „REGELE CERB”; Prințul - „DULCE ÎMPĂRAT”; Vrăjitoarea - „FĂT-FRUMOS ȘI VRĂJITOAREA”; Șoricelul - „ȘORICELUL ȘI PĂPUȘA”; Boierul / Baba - „SÂNZIANA ȘI PEPELEA”; Făt-Frumos din lacrimă - „FĂT-FRUMOS DIN LACRIMĂ”; Porcul / Prințul - „POVEȘTEA PORCULUI”; Purcelușa - „URSULEȚUL WINNIE POOH”; Vrăjitoarea - „VRĂJITOARELE”; D'artagnian - „MICII MUȘCHETARI”; Itarpia / Regele - „FURTUNA”; Prințul / Nodul pământului - „TINEREȚE FĂRĂ BĂTRĂNEȚE”; Ara Eschimosul - „O CĂLĂTORIE FĂRĂ EGAL”.

Alegerea artei păpușărești nu a fost pentru ea întâmplătoare - iubește copiii, a fost pentru trei ani învățătoare. În urma unui concurs, unde au fost foarte multe candidate, devine actriță a Teatrului de Animație din Bacău, în 1972. Povestește cu emoție că a debutat, ca mulți actori păpușari, într-un spectacol, „GRĂDINA POVEȘTILOR”, cu ajutoare: la mânăuirea unei maimuțe interpretate de Corneliu Dobrescu și a unui șoricel interpretat de Emilia Volter. Următorul spectacol i-a adus un rol principal.

A jucat pe scena Teatrului de Animație din Bacău - un teatru important în viața teatrelor de gen din România - și prin Festivalul „Ion Creangă”, peste 100 de roluri. A creat personaje de referință în spectacolele regizorului și animatorului Petru Valter, mulți ani regizor și director al Teatrului de Animație din Bacău. Au fost roluri principale, a jucat roluri pe viu („GRĂDINA POVEȘTILOR”, „LAGARDER”, „TATĂL ȘI FIUL”), în spectacole de pantomimă („EU, TU EL ȘI UN ELEFÂNȚEL”), a mânăuit diverse tipuri de păpuși, uneori trei roluri într-un spectacol („HERCULE ȘI MERELE DE AUR”), sau cinci, în celebrul spectacol de varietate „FANTEZII”, prezentat în turnee peste hotare.

Participarea la mai multe ediții ale importantului Festival „Săptămâna Teatrelor de Păpuși”, prilej cu care a cunoscut mai bine trupa și spectacolele, a făcut ca Adriana să dorească să vină la Constanța. În urma unui concurs devine actriță a teatrului constănțean. Aici și-a demonstrat talentul de mânăuitor, maturitatea artistică, experiența.

Își aduce aminte cu dor de perioada constănțeană, lucru pe care mi-l spune de câte ori îmi scrie sau vorbim la telefon.

MARIA VARSAMI

Dupa absolvirea UATC „I.L.Caragiale” s-a intors la Teatrul de Papusi Constanta, a carui actrita a mai fost. Avand experienta unor spectacole experimentale (in care se imbinau armonios dansul, muzica si cuvantul) a emisiunilor de televiziune, Maria si-a pus in valoare prin rolurile create deosebita expresivitate corporala, talentul de manitor si mim, bogata imaginatie creatoare in rolurile sale din Alba ca zapada, Harap-Alb, Califul barza. A fost o vreme actrita la Teatrul „Tandarica” Bucuresti. Pentru Maria „teatrul de papusi este un soi de triunghi al bermudelor unde se cufunda inimile noastre de copii, pentru ca intr-o buna zi ele sa repara imbogatite de adancuri in inima spectatorilor.”

MARIA LUPU

Între anii 1979 – 1990 a fost actriță a Teatrului de Păpuși Constanța. Din 1990 până în anul 2004 – actriță a Teatrului “Fantasio” Constanța.

Din anul 2004 este actriță a Teatrului de Stat Constanța.

Fișă artistică selectivă:

La Teatrul de Păpuși Constanța: Balerina (“Raza de soare”); Robin (“Ursulețul Winnie Pooh”); Iedul cel mic (“Capra cu trei iezi”); Colombina (“Variatăți”); Girafa (“Elefanțelul curios”); Bunica (“Băiatul și vântul”); Mioara (“Vrăjitoarele”), Miranda (“Furtuna”); Daphnis / Nimfa / Echo / Euridice (“Metamorfoze”), „Insula pe din doua”.

La Teatrul “Fantasio” a jucat in peste 40 de premiere: “Să trăiască... răposata!”, “Love story în lift”, “Al doilea glonț”, “Zaraza de la Alcazar”, “Falstaff-Story”, “Sfânt și păcătoși”, “Săracu’ Gică”. roluri in teatrul dramatic in spectcolul de teatru antic regizate de

A urmat cursuri de actorie, muzică, dans la Școala populară de artă Constanța. A deprins arta mânăuirii sub îndrumarea regizorilor

Claudiu Cristescu și Ștefan Lenkisch. Cu trupa de teatru de păpuși a Școlii populare de artă a întreprins turnee în Bulgaria, Cehoslovacia, Belgia.

A jucat și în spectacole de teatru de amatori – la clubul S. N. C. – pregătite de actorul Emil Sassu, de la Teatrul Dramatic Constanța.

Înzestrată cu un glas cu calde tonalități, cu prezență scenică, cu sensibilitate, a interpretat la Teatrul de Păpuși Constanța roluri diverse: compoziții, roluri în tonuri vesele sau lirice, roluri pe viu.

La Teatrul "Fantasio" a jucat comedii, comedii muzicale, spectacole de revistă. A fost premiată cu Premiul "Zizi Șerban" pentru cea mai bună interpretare feminină, ex aequo, la Festivalul Teatrelor de Revistă, 1994;

Premiu de interpretare feminină pentru rolul Doamna Quickly din musicalul "Falstaff-Story" la Festivalul Teatrelor de Revistă, 1995; Premiu de interpretare feminină "Zizi Șerban" pentru rolul Bufonul din revista "Nimeni nu ne vrea!", la Festivalul Teatrelor de Revistă, 1996; Premiul pentru cel mai bun rol secundar, cu rolul din "Am pierdut ultimul tren", la Festivalul teatrelor de revista, 1997; premiul „Zizi Șerban”, cu rolul din " Pudra de talc show", la Festivalul teatrelor de revista, 1998, Premiul „Zizi Șerban” din „Opera de trei... pazeste”, la festivalul teatrelor de revista, 1999. Astăzi interpretează roluri principale pe scena Teatrului de Stat Constanța.

IULIAN LINCU

A absolvit Universitatea "Ovidius" Constanța, Facultatea de Arte, secția actorie, clasa Lucian Iancu.

A fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța apoi al Teatrului Dramatic Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Zmeul Zmeilor ("Stan Bolovan"); Un soldat / Boierul ("Ivan Turbincă"); Hangiul ("Băiatul și vântul"); Vânătorul ("Scufița Roșie");

Deramo ("Regele cerb"); Păstorul ("Vrăjitoarele"); Împăratul vecin ("Făt-Frumos din lacrimă"); Caliban ("Furtuna"); Muf ("Raza de soare").

Experiența dobândită în ani, glasul bine timbrat, baritonal, silueta expresivă, s-au făcut remarcate în interpretarea rolurilor – multe dintre ele principale – pe scena Teatrului de Păpuși Constanța.

A jucat și în spectacolele Teatrului "Ovidiu", în spectacolele "Tache, Ianke și Cadâr", "Oedip", "Penthesilea", "Operă pentru viitorii dictatori", roluri care l-au ajutat să descopere noi fațete ale artei teatrale.

Odată, mi-a mărturisit că va crede mereu în nemurirea teatrului, căci el, teatrul, va trăi veșnic prin discipolii săi, actorii.

ADRIAN BĂDILĂ

A absolvit Universitatea "Ovidius", Facultatea de arte, specializarea Pedagogie muzicală și specializarea Interpretare muzicală – Canto. Licentiat al Universității „G. Enescu” Iasi, 2006

Între anii 1999 și 2002 a fost actor la Teatrul de Păpuși Constanța.

Între anii 1999 și 2002 a fost corist la Filarmonica "Marea Neagră" Constanța.

Între 2001 -2002. actor colaborator al Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța. Actor al Teatrului de Copii și Tineret Constanta între 2003-2005.

Acum este colaborator în spectacolele Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Pepi / Fritz / Tecla / Străjer ("Albinița Maia"); Moșul / Cocoșul / Catrina / Paița II ("Punguța cu doi bani"); Fierarul ("Capra cu trei iezi"); Portos ("Micii muschetari"); Arhivarul / Comisionarul / Arlechinul ("Fetița cu chibrituri"); Meș Crăciun / Viscolul / Un arlechin ("Fin și căluțul cel alb al văzduhului"); Papagalul Ara ("O călătorie fără egal"); Zmeul / Sf. Petru ("Stan Bolovan"); Piticul, Picior de Țap ("Păstorita și hornarul"); Ferdinand / Antonio ("Furtuna"); Iepu-

rașul ("Ursulețul Winnie Pooh"); Calul lui Făt-Frumos ("Făt-Frumos din lacrimă"); Tartaglia ("Regele cerb"); Muf ("Pitt și Muf"); Moșul / Străjerul / Sfetnicul / Fata vrăjitoarei ("Povestea porcului"); Girafa ("Elefanțelul curios"); Vânătorul / Dentistul ("Roxi și bătrânul leu"); Judecătorul ("Inimărece"); Zmeul ("Sânziana și Pepelea"); Tatăl / Șoricei / Străjer ("Cenușăreasa"); Vlad ("Anotimpuri cu povești"); Coriganul / Mandragora-păpușă ("Fergie și floarea fermecată"); Animație / Străjer ("Turandot"); Moșul / Părul / Un copil al Sfintei Duminiici ("Fata babei și fata moșneagului"); Cocoșul / Pisica / Bucătarul / Străjerul Șoarece ("Pecetea fermecată"); Spiriduș ("Crăiasa Zăpezii"); Motanul Leonard ("Aventurile motanului Leonard").

Adrian Bădilă iubește cu pasiune teatrul de păpuși. Copil fiind, a urmat cursurile Cercului de teatru de păpuși din cadrul Clubului elevilor din Constanța, unde le-a avut ca profesoare pe actrițele Georgeta Nicolau și Elena Romanescu. A fost în același timp și membru al trupei de teatru de păpuși a Clubului, condus de profesoara Ioana Sandu.

Elev fiind, și-a petrecut multe ore în culisele Teatrului de Păpuși Constanța, ajutându-i pe tehnicieni, urmărindu-i cu atenție iscodi-toare pe actori (repetând sau jucând).

A absolvit cursurile de mânăuire și istoria teatrului inițiate de Teatrul de Păpuși, sub îndrumarea actrițelor Ioana Jora și Aneta Forna-Christu și a regizoarei Mona Chirilă. Pasionat de profesia sa, de arta păpușăriei, dorind să învețe cât mai mult, a urmat și cursurile de perfecționare a actorului păpușar ale Școlii "Ptam Nesam" organizate cu sprijinul Fundației "Soros" și al Teatrului de Păpuși Timișoara, cursuri conduse de regizoarea Kovacs Ildiko.

Fie că joacă roluri principale, fie că joacă roluri secundare, este preocupat de spectacol în ansamblu, fiind un bun partener. Este un om neobosit. Adi stie toate spectacolele in cele mai mici amanunte(artistice și tehnice), de aceea cand e nevoie ajuta la montarea lor sau joaca un personaj (fara sa aiba nevoie de multe repetitii)

A jucat câte trei, chiar patru roluri într-un spectacol. Este un foarte bun manuator

A jucat roluri principale și episodice, roluri pe viu, compoziții, în aproape toate spectacolele, în anii în care a fost actor al Teatrului de

Păpuși Constanța. Își creează rolurile atent la tehnica mînuirii, dar și la interpretare. Este tatăl a doi băieți: Eusebiu Catalin și Flavius Cristian pe care îi iubește și de care se ocupă cu multă grijă. Intre spectacole și repetitii este profesor titular de educație muzicală la o școală generală.

„Nimic nu este mai minunat decât sufletul copilului. Nici o misiune nu-i mai grea, mai Dumnezeiesc de frumoasă și mai responsabilă decât aceea de a-l ajuta să se cunoască și să cunoască ce-i mai bun în el și în jurul său, prin adevăratele valori ale artei.

Spectacolul de teatru de păpuși este și va fi pentru copil acel joc magic unde totul este posibil, unde se întîmplă minuni, unde imaginația și bucuria e atotstăpână, dar unde, spre deosebire de filmul de animație, totul este cu siguranță real, pentru că... e palpabil.

Până și subiectul ales de mine pentru lucrarea de licență la specializarea Pedagogie muzicală: „Muzica cultă și teatrul de păpuși, argument pentru o generație mai sănătoasă și mai bogată spiritual” dovedește puterea „microbului” care a intrat în mine – PĂPUȘĂRIA.

Tratarea lui mi-a dat prilejul să studiez și să caut căi pentru o eventuală soluție. Faptul că sunt actor-mînuitor și că în același timp am urmat cursurile unei facultăți la specializarea pedagogie muzicală, dirijat cor academic și canto, m-au ajutat să o găsesc: întîlnirea cu adevăratele valori universale încă de la cele mai fragede vârste, atunci când se clădesc componentele și „gustul” ce vor alcătui viața spirituală și culturală a noii generații. Această întîlnire trebuie să fie făcută fără constrîngerii, fără limite, așa încît odată ajuns adult, omul să-și poată făuri și ridica el singur ștacheta spirituală.

Și de ce teatrul de păpuși și muzica cultă? Pentru că „muzica este graiul în care se oglindesc fără putință de prefăcătorie însușirile sufletești ale omului” (George Enescu), iar Teatrul de Păpuși este cel care, cu ajutorul cuvîntului, mișcării, luminilor și culorilor – cultivă gustul pentru frumos, învață copilul ce este curajul, prietenia, bunătatea. Cu un astfel de bagaj cultural copilul va avea o altă scară de valori; iar apărarea lui împotriva mediocrității va fi reală, prin realizările lui viitoare, dovedind spusele lui Octavian Goga: „Patrimoniul artistic este suprema avuție a unui om”.

MĂDĂLINA PETRENCU

A absolvit Universitatea "Hyperion", Facultatea de Teatru, secția Actorie, promoția 1996, clasa Lucian Iancu, Liviu Manolache.

Între 1991 – 1992 – actriță la Teatrul Dramatic Constanța

Între 1992 – 2002 – actriță la Teatrul de Păpuși Constanța.

Din 2002 până în 2005 – actriță la Teatrul Pentru Copii și Tineret Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Winnie ("Ursulețul Winnie Pooh"); Baba / Găina ("Punguța cu doi bani"); prezentatorul ("O călătorie fără egal"); Codruț ("Micii muschetari"); Miranda (Furtuna); Clarice ("Regele cerb"); Marghiolița ("Cușca de hârtie"); prezentatorul ("Lección de zbor și cor pentru puiul de cocor"); Moartea ("Ivan Turbincă"); Maștera ("Albă-ca-Zăpada"); roluri în spectacolele "Cenușăreasa", "Harap Alb", Califul barză, "Albi-nița Maia", "O poveste pentru toți".

Îi place să spună despre ea că viața ei stă sub semnul Capricornului și al bucuriei de a trăi. Și așa este: pe Mădălina am văzut-o zâmbind mereu. Este plină de viață, dinamică, prietenoasă, gata să-l asculte pe cel de lângă ea. Este un actor care lucrează bine în echipă. Este foarte spontană și are multă imaginație.

Mădălina își compune rolurile cu fantezie, cu profunzime, cu minuție, cu foarte multă poftă de joc. O foarte bună mânătoare, acordă o atenție deosebită și interpretării. Mădălina are marele har de a atrage în jocul teatral o sală plină de copii; o face cu dezinvoltură, farmec și inteligență.

Mădălina e toată un suflet. Veșnic în mișcare, plină de idei, a fost pe rând realizator de emisiuni, scenarist, prezentator la Radio Neptun, "dezinhibator" de copii la Grădinița "Piticot".

Are trei băieți – Ștefan-Antonio, Mario și Amza Împreună cu copiii și soțul ei, Gabriel Monțescu, sunt o familie frumoasă.

„Anaid, draga noastră,

Vei ști că am intrat în teatru în anul 1991 – întâi la Dramatic, apoi, un an mai târziu, am trecut la (pe atunci) secția Teatrul de Păpuși, unde

m-au luat la modelat și construit la modul cel mai păpușăresc doamna Nuți (Aneta Fornea-Christu) și doamna Jora. Ani frumoși. Pe de o parte picurau profesorii de la facultate, pe de alta prelucrau doamnele noastre. De asta mă simt vinovată că în toamna lui 2005 mi-am făcut bocceluța și am pornit în lume... deși cred că tocmai de asta am și avut curajul să plec, fiindcă știam că m-au arat și semănat suflete nobile. Și rostul meu era să duc taina zborului sufletului prin lume. Și să strig lumii despre viață ca despre o sărbătoare. Acum (împreună cu Gabi Monțescu) ne cheamă "Sufletel." Animăm zilele și întâmplările celor pe care-i întâlnim, organizăm evenimente – prilej de bucurie pentru cei care au descoperit că trăiesc cel mai important eveniment: viața... Și că singura unitate de măsură pe care o ai e sufletul! Puiul nostru mic, Mario, e fascinat de păpuși, de mânuire, de paravane și crede (poate, pe bună dreptate!) că totul se mânuiește. E mai greu pentru mine ca adult să deconspir cum se mânuiește acest tot. Adolescentul casei, Toni, este clasa a IX-a la coregrafie, la Liceul de Artă. Deocamdată, stările lui fac dansuri bizare și el se lasă pacifist în voia interiorului său. Lupta cu sine i se pare dăunătoare.

Cu drag, Mădălina. „

GABRIEL MONȚESCU

A absolvit cursurile Facultății de actorie din cadrul Universității "Hyperion", promoția 1996, clasa Liviu Manolache și Lucian Iancu.

Actor al Teatrului de Păpuși Constanța între anii 1999 – 2002.

Din anul 2002 până în anul 2006 a fost actor al Teatrului Pentru Copii și Tineret Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Muma Pădurii (Făt-Frumos din lacrimă"); Sf. Petru ("Ivan Turbincă"); Ferdinand ("Furtuna"); Harap Alb ("Harap Alb"); Clovn / Vizitiul / Cocoșul ("Punguța cu doi bani"); Prințul ("Albă-ca-Zăpada"); Măgărușul ("Ursulețul Winnie Pooh"); Stan ("Stan Bolovan"); Kurt / Puc / Amadeus / Alois ("Albinița Maia"); Pantalone ("Regele cerb").

Gabi este un introvertit în viața de zi cu zi, preferând tovărășia cărților, fiind un îndrăgostit de lectură.

Pe scenă, însă, preface cuvântul astfel încât el să fie imediat preluat de copii, subliniază hazul discret, cu bonomie. Joacă cu vervă, își pune în valoare umorul, plastica corporală și calitățile de foarte bun mânăitor.

“Teatrul este o întâmplare fericită a vieții mele – spune Gabi, teatrul mă salvează în cele mai grele momente, îmi este casă, masă, familie, mamă, tată, iubită, dușman... Da, chiar și dușman, pentru că tot el, teatrul, m-a învățat că cei ce ne sunt potrivnici ne duc spre desăvârșire”.

A plecat din Teatrul pentru Copii și Tineret Constanța în 2006, în mai. L-a furat ideea de primăvară ca o promisiune de tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte... Îi țin pumnii să-și împlinească visele, dar sper că într-o zi se va întoarce la TEATRU.

ROVENA PARASCHIVOI

A absolvit Universitatea de arte “Hyperion”, Facultatea de actorie, promoția 1996, clasa Lucian Iancu și Liviu Manolache. Licențiată a UNATC, București 1997

Din anul 1990 până în anul 2002a fost actriță a Teatrului de Păpuși Constanța.

Din anul 2002 este actriță a Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Iedul cel mic (“Capra cu trei iezi”); Căluțul zăpezii (“Fin și căluțul cel alb al zăpezii”); Crăiasa zăpezii (“Crăiasa zăpezii”); Cenușăreasa (“Cenușăreasa”); Fata moșneagului (“Fata babei și fata moșneagului”); Kristen / Un Korigan (“Fergie și floarea fermecată”); Bunica (“Scufița Roșie”); Maia (“Albinița Maia”); Christophor Robin (“Ursulețul Winnie Pooh”); Rococor (“Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”); Cren-

guța ("Micii muschetari"); Pago ("O călătorie fără egal"); Clovnul ("O poveste pentru toți"), roluri în spectacolele "Albă-ca-Zăpada", "Harap Alb", "Fetița cu chibrituri".

Rovena Paraschivoi își construiește cu talent, cu finețe, cu gingășie personajele. Foarte sensibilă, cu o frumoasă voce, îi vin ca o mânășă rolurile în tonalități calde, lirice. De aceea, îi sunt aproape de suflet rolurile pe care le-a creat în spectacolele "Albinița Maia", "Capra cu trei iezi", "Fin și căluțul cel alb al văzduhului", "Cenușăreasa".

Rovena iubește foarte mult copiii, are darul de a-i atrage în jocul ei. O face cu inspirată fantezie, cu mare poftă de joc, așa cum a fost în spectacolele "Ursulețul Winnie Pooh" sau "Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor".

Mai are o pasiune: dansul sportiv. Asta o ajută la împlinirea rolurilor, fiindcă în teatrul de animație importantă este și expresivitatea corporală.

Rovena este și o mamă minunată. Are o fetiță frumoasă, pe nume Cristiana, care i-a moștenit talentul și care a debutat deja ca actriță în spectacolul "Transplant" al Teatrului Dramatic Constanța.

"Am crescut în lumea poveștilor. Când eram copil, bunicul îmi povestea în fiecare seară cum Făt-Frumos o salvează pe Cosânzeana din ghearele Zmeului.

Când am devenit actriță, poveștile au devenit realitate.

Am trăit pe scenă emoțiile Iedului cel mic din "Capra cu trei iezi", ale Căluțului de zăpadă din "Fin și căluțul cel alb al văzduhului" și visele Cenușăresei le-am trăit. Am râs și am plâns împreună cu păpușile cărora le dădeam viață (Fata moșneagului, Crăiasa zăpezii, Albinița Maia).

Scena e un miraj, o oază de lumină în deșertul realității. Sub lumina reflectoarelor pot să-mi deschid larg aripile și să zbor. Scena este locul unde mă reîntorc în mine însămi și găsesc zâmbind copilul pe care-l credeam pierdut.

Dăruiesc suflet și bucurie micilor spectatori și mă hrănesc cu aplauzele și zâmbetele lor. Pe scenă mă simt un om împlinit."

DANIELA MANOLACHE

A absolvit Universitatea "Hyperion", Facultatea de arte, la clasa Lucia Iancu și Liviu Manolache, promoția 1996. Licențiată a Universității de Artă Teatrală Targu Mures, 2000

Între anii 1992 - 1994 a fost actriță la Teatrul "Fantasio" Constanța, secția copii.

Între anii 1994 și 2002 - actriță la Teatrul de Păpuși Constanța.

Din anul 2002 până în 2006 - actriță la Teatrul pentru Copii și Tineret Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Fin ("Fin și căluțul cel alb al văzduhului"); Albă-ca-Zăpada ("Albă-ca-Zăpada"); Bül-Bül ("Nastratin Hoge"); Ara ("O călătorie cu surprize"); Iedul cel mic ("Capra cu trei iezi"); Drăcoica ("Ivan Turbincă"); Cioara ("Șoricelul și păpușa"); Purcelușa ("Ursulețul Winnie Pooh"); Prințesa Roșie / Prințesa Verde ("Harap Alb"); Baba ("Povestea porcului"); Bunica ("Băiatul și vântul"); Sânziana ("Sânziana și Pepelea"); Tınca ("Rămășagul");.

La Teatrul Dramatic a fost distribuită în "Opera de trei parale" (Lucy), "Regele cerb" (Truffaldino), "Penthesilea" (O amazoaică),

A participat la programe educaționale cu caracter național și internațional: Art School - Art Ecole - inițiat de UNITER; Play against violence - Art For Social Change (în cadrul Fundației "Menthor").

În anul 2000 a participat la Forum Theatre (în Bulgaria), la workshop-uri organizate de Fundațiile "Concept" și "Menthor" sub egida Fundației Culturale Europene (cu invitați fundații și artiști din Serbia).

Prin tonurile calde, expresive ale vocii, prin sensibilitatea interpretării, pare anume creată pentru rolurile de prințese și zâne grațioase. Dar Dana a creat cu talent, cu umor, cu temperament, farmec și roluri de compoziție, ca cele din "Ivan Turbincă", "Nastratin Hoge", "O călătorie fără egal". Roluri în care a "desenat", prin mânuirea inspirată, prin nuanțele vocii, câte un portret în relief.

În "Cenușăreasa" (unde a interpretat rolul uneia dintre surorile vitrege) a realizat cu vervă scânteietoare, umor spumos și scilpitor, un

rol de comedie.

Daniela Manolache este o actriță care își iubește nespuse de mult personajele.

Anaid Tavitian - Bună ziua, Dănuța! Mă bucur să te revăd. Știu că timpul tău este prețios - împărțit între teatru și familie, deci voi începe să te întreb: spune-mi, ți-ai dorit dintotdeauna să devii actriță?

Daniela Manolache - Nu-mi aduc aminte să-mi fi dorit în copilărie să devin actriță. Știu doar că doream, ca fiecare fetiță de altfel, să devin doctoriță. Apoi, pentru că îmi adoram învățătoarea, voiam să fiu ca domnia sa. După o vreme m-am răzgândit. Mai târziu, observam pregătirile din casă în așteptarea musafirilor. Îmi plăcea cum se destinde atmosfera și cum mama, cu zâmbetul pe buze, pregătea bună-tăți. Auzeam din camera mea râsete și pe musafir cum povesteau veseli. Toți erau încântați de prezența lor. Atunci m-am hotărât că vreau să fiu musafir. Simțeam că el aduce bucurie în casele oamenilor. Acum mă gândesc că tot ce mi-am dorit în copilărie s-a împlinit. Toate cele trei "meserii" pe care doream să le îmbrățișez le regăsesc în teatru. Nu vindec trupuri, dar sufletul spectatorului, dacă vibrează cu noi, cei de pe scenă, este pe jumătate vindecat. Teatrul mai înseamnă educație, dar și bucurie.

A.T. - De ce ai ales teatrul de păpuși?

D. M. - În teatrul de păpuși m-am angajat pentru că mi se părea că este cea mai deplină formă de teatru. Eram curioasă cum reușeau colegii mei să însuflețească o mână de obiecte. Ce m-a determinat să merg mai departe și să mă prezint la concursul de angajare la Teatrul de Păpuși Constanța a fost îndemnul doamnei Aneta Forna-Christu (care mă pregătise), care mi-a spus să nu mai stau pe gânduri, pentru că "am mână de păpușar". Și așa am pornit la drum. Am muncit mult ca să ajung la același nivel cu colegii mei și muncesc în continuare.

A.T. - Există un rol anume pe care îl iubești mai mult?

D. M. - Nu cred că am un rol preferat, pentru că mă gândesc că fiecare rol a contribuit la formarea și dorința mea de perfecționare.

A.T. - Ce înseamnă teatrul pentru tine?

D. M. - Astăzi, când totul în lume a luat-o razna, simt că sunt pe

marginea prăpastiei. Pentru cei care s-au dăruit teatrului, sunt vremuri nesigure. Trăiesc cu grija zilei de mâine și în fiecare zi mă gândesc să mă rup de teatru și să fac altceva, mai practic. Sper că într-o zi voi reuși să mă rup. Va fi o ruptură dureroasă, dar am s-o consider ca pe o maturizare.

Dar, de fiecare dată, scena are puterea de a-mi absorbi toate grijile cotidiene și de a amâna hotărârea decisivă. De ce? Pentru că scena te rupe de tot ce înseamnă realitatea și numai trăind în ea înveți să supraviețuiești. Teatrul m-a ajutat să mă formez ca om, să caut dincolo de aparență și să percep viața altfel decât un om obișnuit. Pentru că am crezut că actorii nu sunt oameni obișnuiți.

A.T. – Aș vrea să încheiem întâlnirea noastră într-o notă optimistă. Spune-mi ce face minunata ta fiică, Ana? Cu doi părinți actori (n. n. Dana este căsătorită cu actorul Liviu Manolache), talentați, dăruțiți cu totul artei lor, crezi că va alege o carieră artistică?

D. M. – Ana are înclinații artistice, dar nu cred că va alege același drum ca noi.

TIBERIU ROȘU

A absolvit Facultatea de Arte, secția actorie, a Universității "Hyperion" București, promoția 1996, clasa Liviu Manolache și Lucian Iancu. Licentiat al Universității de arta teatrală Targu Mures, 2000

Din 1994 până în 2002 a fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța.

Din 2002 este actor al Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Peter Munk ("Inimă rece"); Barah ("Prințesa Turandot"); Prințul ("Cenușăreasa"); Fiul sfetnicului ("Lampa lui Aladin"); Jecker ("Prăfuriile vrăjitoarei"); Selim ("Califul barză"); Clovn ("Magia cercului"); Nicu ("Piatra din casă"); Nicu ("Rămășagul"); Cioara / Ursulețul ("Anotimpuri"); Unui din copiii Sf. Duminiți ("Fata babei și fata moșneagului"); Păcurarul / Zmeul ("Stan Bolovan"); Hans ("Spăr-

gătorul de nuci”)); Împăratul (“Povestea porcului”); Bufnița (“Ursulețul Winnie Pooh”); roluri în spectacolele “Ivan Turbincă”, “Păstorita și hornarul”(Chinezul)“, Harap Alb”(Verde Imperat, setila, Feciorul mijlociu al lui Galben Imperat)

Tiberiu Roșu este un actor ce și-a demonstrat harul pentru roluri de compoziție, construite cu minuție, cu umor, cu o interpretare elaborată. În rolurile interpretate pe viu se remarcă și o deosebită grijă acordată plasticii corporale, valorii ei expresive. Tibi nu are astâmpăr, este implicat cu multă seriozitate și pasiune în multe proiecte. Este colaborator ARAS, în cadrul unui proiect al UNICEF – Peer Drama, realizând spectacolele “Salvați-vă de mine”și „Rosu și alb” ce s-au jucat în liceele constănțene, în centre de plasament. Realizează spectacole în cadrul unei colaborări cu Școala “Comenius” și Școala”Gh. Titeica”. Din anul 2005 colaborează cu trupa de teatru a Colegiului Național “Mircea cel Bătrân”, fiind parte a echipei de organizatori ai Festivalului internațional de teatru pentru elevi „Aplauze”.

„Totul a început cu câțiva ani în urmă, mai precis prin 1992, când mă pregăteam să intru în examenul de admitere la Facultatea de Arte a Universității “Hyperion”. Se întâmpla chiar în culisele Teatrului de Păpuși când doamna Aneta Fornea-Christu a venit la mine și m-a întrebat: “Tu nu vrei să dai examen pentru secția de păpuși și să te faci actor păpușar?”. Plin de emoția examenului, i-am răspuns: “Eu însumi sunt o păpușă!”. Deși nu am dat prea mare importanță atunci, se pare că sămânța a fost aruncată și în timp a incolțit. După 2 ani – pe atunci eram student, domnul Liviu Manolache mi-a propus să dau concurs la Teatrul de Păpuși. Ceea ce am și făcut. Și așa a început povestea care continuă și azi.

Când eram mic am învățat să pășesc, am învățat să scot sunete, să înțeleg ce frumoasă e viața privită prin prisma unui copil. Când mă gândesc la lucrul acesta îmi dau seama că de pe atunci aveam afinități pentru supraréal, pentru lucrurile ieșite din comun, pentru povești cu spirite și zâne, pentru jocuri și povești create de mine în acea vreme și luate în serios de cei cu care mă jucam odinioară.

De fapt, toate acestea nu sunt decât bucăți din mine. Și această bucată – teatrul – a fost un prim pas spre maturizare, în culori palide la început, iar apoi din ce în ce mai vii. Când mă gândesc la începutul

meu în teatru revăd povestea unui copil în căutare de sine, în căutare de exprimare, sinele fiind șiret și înfumurat, cu brațe multe, cu rădăcini ce s-au născut să mănânce exprimarea. Acolo unde cuvintele dispăreau, măștile râdeau în ascuns.

Apoi am văzut o scenă ca un foc arzând într-o sobă. Toți cei de acolo ardeau roșu desuet. Și m-am aruncat și eu acolo. Focul arde de atunci și până azi nimeni nu a reușit să-l stingă.”

Începutul anului 2000 a adus în trupă patru tineri actori, pe numele lor Ion Ciolan, Maria Roșu, Claudia Zaharia, Lucian Zaharia. Toți născuți pe plaiuri moldave, au fost colegi la Universitatea de Arte “George Enescu” din Iași, Facultatea de teatru, secția Arta actorului mânăitor de păpuși și marionete, promoția 1999, clasa profesor Natalia Dănăilă, asistent Aurelian Bălăiță. În arta mânăirii marionetei i-au avut ca dascăli pe actrița Ana Vlădescu, asistent Eliza Rusu, cursurile de actorie au fost urmate sub îndrumarea actrițelor Mihaela Arsenescu Werner și Ruxandra Bucescu.

Pentru scurt timp au fost actori ai Teatrului de Păpuși din Baia Mare.

La începutul anului 2000 s-au prezentat toți la concursul organizat de Teatrul de Păpuși Constanța, ai cărui actori au devenit. I-am văzut atunci prima dată și m-au impresionat prin complexitatea programului prezentat, prin seriozitate.

ION CIOLAN a dat viață, ca student, unor roluri în piese din dramaturgia națională și universală Mihai într-o dramatizare după “Viața la țară” de Duiliu Zamfirescu, Spiridon în “O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, Lelio într-un spectacol de Commedia dell’arte, Patrocle / Safta în “Dumbrava minunată”. A jucat în spectacolul Teatrului Național Iași “Cabala bigoșilor”. Ca interpret în spectacolul Commedia dell’arte și în “Întoarcerea lui Ulise” a participat la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși - Viena, Austria.

Prin rolurile jucate la Teatrul din Constanța și-a dovedit vocația pentru rolurile de comedie, că este un bun mânăitor, că joacă cu bucurie.

Mărturisește că încă din copilărie dorea să devină actor, să poată

da viață mai multor personaje de poveste. Iubește teatrul fiindcă dăruiește oamenilor clipe de frumusețe și armonie. Prin Teatru își găsește echilibrul. Teatrul pentru el este însăși rațiunea de a fi.

MARIA ROȘU

MARIA ROȘU a mănuit la clasă păpuși și marionete în spectacolele "O noapte furtunoasă" (Veta), "Justiția" (Leanca), "Bubico" (Bubico), "Five o'clock" (Mândica), "Dumbrava minunată" (Mama vitregă).

La Teatrul din Constanța a jucat roluri diverse ca gen, cu talent la mănuire, cu grijă pentru interpretare în "Dumbrava minunată" (Mama vitregă), "Cenușăreasa" (Mama vitregă – rol pe viu), roluri în "Scufița Roșie", "Magia cercului", "Califul barză", "Iată, vin colindători"

"Am avut bucuria să joc în Regele cerb" – rolurile Angela și Pedro-lino, interpretate cu mare talent de doamna Nuți Fornă, la premieră. Sunt mândră că am fost actriță a Teatrului de Papusi Constanta. Îmi este dor de acest loc. Am avut șansa să întâlnesc aici actori de mare valoare și un colectiv minunat." Sunt gânduri trimise de Maria de departe, din Norvegia, unde trăiește acum.

CLAUDIA ZAHARIA

CLAUDIA ZAHARIA a interpretat în spectacolele din timpul studenției rolurile Zoe ("O scrisoare pierdută"), Doamna ("Bubico"), Madam Protopopescu ("Five o'clock"), Fata babei ("Fata babei și fata moșneagului"), Sfiosul ("Albă ca Zăpada"), Lizuca ("Dumbrava minunată"), Julieta ("Romeo și Julieta"), Lady Macbeth ("Macbeth"). Cu vocație pentru arta mănuirii, cu talent în interpretare, joaca roluri pe viu, compozitii, în tonuri vesele sau lirice.: Printesa Turandot ("Turandot"), Lizuca ("Dumbrava minunată"), Sora vitrega ("Cenușăreasa").

Claudia („Anotimpuri cu povești”), Colombina („Dragostea lui Pantalone”), Iedul cel mare („Capra cu trei iezi”).

Pentru Claudia, a fi actor reprezintă un privilegiu, o minune, șansa de a fi cetățeanul unei planete fascinante, misterioase, planeta Teatrul, pe care el, actorul, poate trăi prin personajele sale mai multe vieți.

Cu vocație pentru arta mânuirii, cu talent în interpretare, joacă roluri pe viu, compoziții, în tonuri vesele sau lirice.

LUCIAN ZAHARIA

LUCIAN ZAHARIA (acum Lucian locuiește la Busteni și a parasit sper eu, vemelnic, teatrul de papusi) a interpretat, student fiind, roluri în spectacole de animație: Vadră („Iașii în carnaval”), Împăratul / Un pitic („Albă ca Zăpada”), Telemah („Aventurile lui Ulise”), mai multe roluri în „Momente” de I.L. Caragiale, Piticul / Domnul Nicuș („Dumbrava minunată”), dar și în spectacole de teatru dramatic: Sganarel („Doctor fără voce”), Fundulea („Visul unei nopți de vară”). A mai jucat în spectacole ale Teatrului Național Iași: „Cabala bigoților” și „Don Juan”. Ca interpret în spectacolul „Capul de rățoi” a participat la Carnavalul de la Spoleto și la Carnavalul de la Veneția.

Este un actor complex, care își compune rolurile cu grijă pentru detaliu, mânuiește cu talent. Temperamentul artistic îl face potrivit pentru rolurile în tonalități grave, dar și pentru cele calde.

„Teatrul și eu... (sau îndrăzneala de a-mi aduce aminte).

Teatrul, ca stare de spirit, la care am visat nu e și nici nu a fost cel în care viețuiesc. Pe scenele improvizate ale Facultății de teatru din cadrul Universității de arte „George Enescu” din Iași, lumea asta se compunea din imagini idilice, din mulțumitoare speranțe, din foarte multe proiecte și un mare vis... acela de a fi actor.

Teatrul de animație a apărut brusc... în mine, consecință a frustrărilor, nemulțumirilor și neîncrederii... Crescut la țară până la 18 ani, pășind timid pe scenele teatrelor, complexat de lipsa de informații și

de oraș... am început lupta cu mine însumi și cu viața! Datorz enorm profesorilor mei, dar mai ales prietenilor – profesori Dan Aciobăniței și Aurelian Bălăiță. De la primul am învățat primii pași în meserie, am citit primele cărți despre teatru și m-am bucurat de gestul blând și bunăvoința nemaiîntâlnită cu care m-a înconjurat. Mai apoi, chiar și din stele! De la al doilea am prins gustul pentru teatrul de animație și tot de la dumnealui, bunul meu profesor, am înțeles ce rol important joacă în viața unui copil acest gen de manifestare artistică.

Lumea s-a deschis odată cu terminarea studiilor și fiecare și-a ales drumul. Hazardul sau soarta m-au adus la Constanța! Teatrul pentru Copii și Tineret este în acest moment polul care mă atrage... cu plusul său, contribui cum știu mai bine... cu minusul meu, pentru ca împreună să putem dărui întregul unei bucurii. Spectacolele în care am jucat au însemnat tot atâtea prăpăstii și piscuri.

O imagine: valuri ce se izbesc în continuare de țârm! Țârmul sunt eu. Supraviețuiesc."

Din dorința de a nu uita pe nimeni, voi vorbi și despre cei care au fost pentru scurta vreme actori ai Teatrului de Papusi Constanta, cei despre care am reusit sa aflu cate ceva sau cei pe care i-am cunoscut: **Coca Peteanu** (1961-1962) a jucat in spectacolele *Heracle*, *Mingica Piciulica* și in cele aflate in repertoriul curent. Dupa plecarea din teatru a urmat cursurile Facultatii de Educatie fizica si sport, devenind profesoara. **Georgeta Momarla** (1962 - 1964). A fost Sarpele din *Micul print*, Un pitic in *Alba ca Zapada*, Un pinguin in *Cartea cu Apolodor*, Murgila din *Sanziana si Pepelea*. Purta o mare admiratie colegilor ei E.Motoc, J.Defta, G.Nicolau, A.Christu. Constienta ca nu va putea egala talentul lor, s-a retras si a devenit telefonista. In aceasta profesie fiindu-i de folos cele invatate in teatru : dictia si mai ales modul de a raspunde „partenerului” de la celalalt capat al firului. **Elisabeta Surulescu** (1962 -1964) sensibilă și constiincioasă, a jucat in *Cartea cu Apolodor* și in *Sanziana si Pepelea*. **Maria Iova**, o actrita blajina, inteligenta care citea foarte mult. A urmat Facultatea de litere si a devenit profesoara. **Ani Gregorian** (1961-1964), talentata, sensibilă. **Cristian Müller** , dupa plecarea din teatru , pana la disparitia sa prea timpurie, a fost unul dintre cei mai buni, talentati și pasionati operatori ai TVR,

de multe ori a venit la Constanta sa filmeze spectacole sau evenimente ale teatrului, neuitand niciodata sa-si viziteze fosti colegi.

Paul Hartia, actor cu o statura impunatoare (inaltimea sa depasea pe cea a paravanului), foarte talentat, a jucat cu mult talent roluri importante. A plecat din teatrul de papusi, a urmat cursurile Institutului de arhitectura „Ion Mincu”.

Petre Popa, a urmat cursurile Conservatorului de Arta Dramatica din Bucuresti, la clasa profesorului Costache Antoniu. Tot atunci, a urmat un curs de istoria teatrului, sustinut de Camil Petrescu, unde le-a avut colege pe Monica Lovinescu și Karen Rex. A debutat la Teatrul de Papusi din Brasov. La Teatrul de Papusi Constanta a venit prin transfer in 1958. A dorit sa se alature trupei constantene in urma unui spectacol vazurt la Bucuresti, in cadrul Festivalului International al Teatrelor de Papusi. Marturiseste ca a mostenit pasiunea pentru arta de la mama sa (care invatatoare fiind, organiza frumoase serbari scolare) și ca a avut doua mari pasiuni: mama sa și teatrul. De aceea, nu intelege ce l-a facut sa renunte la studiile teatrale. La Brasov a urmat un curs de biblioteconomie, ceea ce il va ajuta cand va deveni bibliotecar la Biblioteca Judeteana Constanta (1962 -1984), unde a avut pana la pensionare o activitate remarcabila ca sef al Sectiei pentru copii și tineret.

George Stilu, și el actor cu o fulguranta trecere prin Teatrul de Papusi Constanta (1959 -1960) a ramas in memoria spectatorilor printr-un rol exceptional realizat : *Heracle din Ispravile lui Heracle*. A fost descoperit ca talent la Constanta, in Scoala Populara de Arta de actrita Marcela Sassu. Fiu de condamnat politic, și-a facut cu mare greutate studiile liceale si facultatea. A debutat ca actor de teatru dramatic la Teatrul din Ploiesti, iar dupa stagiatura a devenit actor al Teatrului Bulandra. Avea un talent viguros, inteligenta, tinuta si mai ales un glas profund, vibrant si invaluitor totodata. In 1972, in urma unui turneu, a ramas in Germania, la Hamburg. Cu multa tenacitate a invatat foarte bine limba germana, numai astfel putand sa-si exercite profesia. A fost actor la Teatrul din Konstantz, unde a jucat roluri multe si importante, timp de un deceniu, apoi la Hamburg si Hannover. A intemeiat si un mic teatru particular, unde a montat printre altele si *Micul print*, jucand alaturi de fiul sau si unde si-a fructificat calitatile de bun papusar. A pastrat permanent legatura cu Romania, cu colegii lui de la Teatrul de

Papusi din Constanta. De cate ori venea in Constanta ne vizitasi pe noi la secretariatul literar, unde vorbeam ore intregi, intrebandu-l despre ora exacta a teatrului german. S-a imbolnavit foarte grav si s-a stins din viata la 60 de ani, fiind inmormantat la Constanta, conform dorintei lui. **Marcela Naidin** a fost actrita Teatrului de Papusi intre anii 1990-1995. A jucat in spectacolele *Ursuletul Winnie Pooh*, *Albinita Maia*, *Povestea porcului*, *Capra cu trei iezi*, *Punguta cu doi bani*, *Soricelul si papusa*, *Spargatorul de nuci*, *Artistii padurii*. Marcela a fost una dintre tinerele actrite talentate ale teatrului, sensibila, ambitioasa, inteligenta. Inca de la inceput foarte dornica sa invete arta manuirii, a dovedit ca iubeste foarte mult teatrul de papusi. Inventiva, perseverenta, dorea sa descopere noi modalitati de interpretare. A jucat cu mare succes in *Albinita Maia*. In acest spectacol, rolul ei *Lacusta* facea deliciul micilor spectatori; personajul avea foarte mult haz si era rasplatit cu aplauze la scena deschisa. Acum, Marcela traieste in America, la Los Angeles. Impreuna cu sotul ei Danny prezinta mici spectacole recital cu papusi si marionette foarte frumoase, expressive si foarte bune de manuit, fiind construite de ea. In aceasta vara a prezentat cu mare success un astfel de spectacol in Santa Monica, pe Promenada si ca invitati intr-un spectacol de caritate pentru veteranii raniti in Vietnam, Irak si Afganistan. Au fost invitati sa prezinte acest spectacol si la televiziunea din Los Angeles. „ In iarna anului 1990 am dat in ziar peste un anunt in care scria ca Teatrul de Papusi Constanta organizeaza , incepand cu luna martie, cursuri de arta manuirii. Adesea imi reamintesc de starea prin care am trecut atunci: emotie, curiozitate nemarginita...triumf. De parca lucrasem in teatru intr-o alta viata si o data cu descoperirea anuntului ma intorceam parca ACASA. Mi-am spus atunci in gand : arta asta este pentru mine. Doamne, cat de frumos ar fi sa manuiesc papusi ! Eu fiind de felul meu o persoana timida, nu-mi trecea prin minte ca as putea ajunge vreodata pe scena, in fata publicului. Si dupa ce ani parasit teatrul mi s-a confirmat faptul ca atunci, in anul 1990, am avut o revelatie providentiala, de vreme ce inima mea a ramas daruita acestei arte: teatrul de papusi.

CEI CARE NU SE VĂD

Ca secretar literar, prin datul profesiei mele i-am cunoscut și pe cei care nu se văd.

Cu modestie, cu mintea și cu brațele, dar mai ales cu dragoste și dăruire, ei au contribuit din plin la strălucirea spectacolelor teatrului.

N-a fost ușor să ma hotărasc cu cine să încep, dar mi-am amintit zicerea "de la director la portar".

Deci vom începe cu directorii și șefii de secție. Directorii Teatrului de Păpuși Constanța, secție a Teatrului Dramatic Constanța, au fost, de-a lungul anilor, **Jean Ionescu, Ion Maximilian, Lucian Iancu, Eugen Mazilu, Titus Gurgulescu, Vasile Cojocaru, Virgil Andriescu**. Portretele lor le-am schițat în volumul "Thalia ex Ponto la cumpănă de milenii" de Georgeta Martoiu și Anaid Tavitian, apărut la Editura Ex Ponto în anul 2001 și dedicat semicentenarului Teatrului Dramatic Constanța. În aceeași carte am vorbit și despre directorii administrativi (care diriguiau în acele timpuri și compartimentul tehnic-economic al teatrului).

O vreme mai îndelungată a deținut această funcție **Aurel Ungureanu** – nea Aurică, cum îi spuneam cu toții. Un bărbat înalt, cu mâini mari, puternice, cu o ținută impunătoare (lucrase în marină). Cu mâna sigură, cu pricepere, a condus întâi ca și contabil-șef și apoi ca director tehnico-administrativ Teatrul de Stat (Dramatic), deci și Teatrul de Păpuși. Calm, bonom, avea soluții tehnice ingenioase, rapide și economice. Avea gust și dragoste pentru teatru. Se entuziasma pentru toate proiectele artistice și nu se sfia să pună umărul la realizarea unui decor.

Regizorul **Mihai Berechet** mi-a povestit că l-a găsit într-o zi în atelierele Teatrului stând pe un scaun mic cu trei picioare și împletind sânguincios noduri marinărești (scenograful dorise o cortină de catifea împletită cu fire aurii). Întrebat de ce face el acest lucru, a răspuns: "Cine știe să facă noduri marinărești mai bine ca un marinar!?"

După pensionare era adesea consultat de Ministerul Culturii în probleme economice specifice teatrului. Dorul îl aducea adesea în teatru, unde îl primeam cu bucurie la noi, în secretariatul literar, ca

să-l ascultăm povestind sau să-i cerem sfatul.

Aproape toți directorii Teatrului Dramatic Constanța, în perioada despre care povestim, au fost actori (cu excepția lui Ion Maximilian, care a fost regizor). Așa se face că **Jean Ionescu**, **Titus Gurgulescu**, **Vasile Cojocaru**, dăruiți cu glasuri frumoase, deosebit de expresive, au interpretat vocile unor personaje din spectacolele Teatrului de Păpuși Constanța: "Fata babei și fata moșneagului", "Metamorfoze", "Furtuna". Mai mult, Vasile Cojocaru a interpretat pe viu rolul Prospero din "Furtuna" (spectacol cu actori și păpuși, creând personajul cu inteligență, cu forță, dar și învăluindu-l cu o undă de tristețe. Tot Vasile Cojocaru, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Dobrogea, a scris anume pentru Teatrul de Păpuși Constanța piesa în versuri "O călătorie fără egal", dar și versurile cântecelor spectacolelor "Artiștii pădurii" și "Scufița Roșie".

Lui Claudiu Cristescu i-a urmat ca șef de secție **Mircea Iordăchescu**. Timp de cincisprezece ani (între anii 1963 și 1978) a condus teatrul ca un adevărat animator. Este perioada în care se deschid noi orizonturi trupei ajunsă la un grad de maturitate, cu artiști creatori, de o valoare incontestabilă. Acum sunt invitați să colaboreze cu Teatrul de Păpuși Constanța regizorii Ștefan Lenkisch, Margareta Niculescu, Kovacs Ildiko, Petru Valter, Horia Davidescu, Francisca Simionescu (Mirișan), Irina Niculescu, Geo Berechet, Andrei Belgrader, Silviu Purcărete, scenografi Ioana Constantinescu, Eustațiu Gregorian, Mioara Buescu, Zizi Fentiu, Eugenia Tărășescu Jianu, Antonio Albici. Își încredințează spre reprezentare piesele scriitorii: Alecu Popovici, Al. T. Popescu, profesoara și scriitoarea Victoria Gavrilescu. Teatrul participă la reuniuni de gen din țară, dar și la festivaluri internaționale la Belgrad, Istanbul, Nancy, Moscova, Pêcs.

A făcut parte din echipa care a organizat primele ediții ale Festivalului "Săptămâna Teatrelor de Păpuși".

Romeo Profit (portretul lui a fost desenat de asemenea în cartea „Thalia ex Ponto”) Absolvent al Facultății de Drept București și al I.A.T.C. București, secția teatrologie, doctor în filologie, a fost actor și membru fondator al Teatrului de Stat (Dramatic) Constanța și secretar literar al acestuia timp de aproape patruzeci de ani.

Un împătimit de teatru, un mare entuziast, cu vocație de animator,

a condus ca șef de secție Teatrul de Păpuși Constanța între anii 1978 și 1988.

I se datorează aducerea și menținerea timp de mulți ani a Teatrului în familia celor mai bune teatre de gen din lume. Sigur că nu a făcut acest lucru singur, sigur că s-a bazat pe talentul și munca întregului colectiv, format sub semnul marilor ambiții încă de creatorii săi, Claudiu Cristescu și Lucia Trotonghi-Cristescu. Dar ca și în alte domenii, în teatru lupta pentru a te menține în frunte nu trebuie să înceteze niciodată. Romeo Profit și-a asumat această luptă.

O corespondență interminabilă (intr-o vreme în care nu existau faxuri, computere și telefoane mobile): telefoane și telegrame, deplasarea cu colectivul – nu întotdeauna în condiții ușoare – la festivaluri naționale și internaționale. I-a susținut pe păpușarii care – e drept – în orice concurs ajungeau să joace se întorceau acasă încununăți cu premii.

I se datorează repertoriul echilibrat și divers al teatrului. I se datorează numărul mare de premiere (multe din ele absolute), repertoriul bogat.

I se datorează relațiile cu regizori, scenografi importanți – invitați de el să monteze la Constanța.

Deschis oricărei idei novatoare, era gata să-și asume orice efort pentru a o împlini. Știa să recunoască tinerele talente; le sprijinea și le ajuta să se alăture colectivului pe care îl conducea.

Mereu cu zâmbetul pe buze, foarte politicos, se și aprindea ușor, se însuflețea pentru o idee nouă.

I se datorează nivelul elevat al structurii și organizării Festivalului "Săptămâna Teatrelor de Păpuși", selecția spectacolelor, colocviile organizate cu acest prilej, invitarea personalităților din domeniul universitar, critici și esteticieni.

Era într-o veșnică mișcare, nu cunoștea odihna (la propriu). De aceea s-a și îmbolnăvit și s-a stins prea devreme.

O viață în care a ars neconținut, o viață dedicată necondiționat TEATRULUI.

Liviu Manolache a fost în două rânduri șef de secție la Teatrul de Păpuși Constanța, dar a și regizat, a compus muzica pentru spec-

tacolele acestui teatru. Întâlnirea sa cu teatrul de păpuși s-a întâmplat însă mai demult. Pe când era student la I.A.T.C. București, s-a împrietenit cu actori ai Teatrului "Țândărică". Prin ei a ajuns să participe la cursurile de mânăuire conduse de celebrul actor marionetist Zola. În anii aceia a văzut mari spectacole regizate de Cătălina Buzoianu, Alexandru Tocilescu la Teatrul "Țândărică" și prezentate în cadrul Nocturnelor Teatrului "Țândărică". Doamna Margareta Niculescu i-a propus ca la absolvire să devină actor al Teatrului "Țândărică". Firul s-a reînnoțat odată devenit actor al Teatrului Dramatic Constanța, când a fost invitat de regizori să facă înregistrări, realizând voci ale unor personaje în spectacolele Teatrului de Păpuși Constanța.

Actor talentat, dăruit cu totul artei sale, de o deosebită seriozitate, cu o mare putere de muncă, ca șef de secție a continuat buna tradiție a menținerii Teatrului în circuitul vieții teatrale naționale și internaționale, prin turnee și participări la festivaluri în Norvegia, Turcia, Ungaria; a fost preocupat de permanenta perfecționare a trupei – sub îndrumarea actorilor cu experiență. A mai colaborat cu alte teatre de animație sau pentru copii: Teatrul "Ariel" – Târgu Mureș (asistent de regie și compozitor), Theatre Centre – Londra, Shermann – Cardiff (actor și compozitor). A participat, în calitate de coordonator, la programul Art School–Art Ecolle (proiect inițiat de UNITER); La Theatre Workshops – ateliere cu elevi din România și Marea Britanie – în colaborare cu Clear Day Productions.

În anul 1997 i-a fost acordată de către ziarul "Cuget liber" – Premiul "Omul anului" și pentru felul în care a dirigit Teatrul de Păpuși Constanța.

Au mai fost șefi de secție: **Anaid Tavitian**, teatrolog, secretar literar la Teatrul Dramatic și Teatrul de Păpuși Constanța între anii 1978–2004. **Eugen Vasiliu** – filolog, prieten al teatrului și al actorilor constănțeni. Om cu o solidă cultură, a fost o vreme secretar literar al Teatrului Dramatic Constanța (calitate în care a tradus piese, a făcut asistență de regie) și șef de secție la Teatrul de Păpuși Constanța. **Valentin Sgarcea** – filolog, împătimit și fascinat de teatru. A fost ani buni el însuși artist amator. A văzut zeci de spectacole de teatru. Este un comentator avizat al fenomenului teatral în paginile revistei „Agora”. A transmis și elevilor săi pasiunea pentru teatru, însoțindu-i la specta-

celele Teatrului de Păpuși și ale Teatrului Dramatic Constanța. **Iulian Enache** –din 1990 actor al dramaticului constănțean. I se datorează venirea la începutul anului 2000 a unui grup de tineri actori în trupa teatrului (cu sprijinul directorului de atunci, actorul Virgil Andriescu, căruia i se datorează și reluarea – după o pauză de câțiva ani – în anul 1999 – a Festivalului “Săptămâna Teatrelor de Păpuși” Constanța).

Un sector cheie al activității unui teatru de păpuși este cel numit construcție păpuși; acolo unde lucrează sculptorul modelator și croitorul. Aici au lucrat oameni a căror măiestrie tehnică s-a împletit cu talentul artistic: Veniamin Mârza, Marcel Balotă, Eugen Stoian, George Neagu, Fănică Gîrneată, Roxana Stancu, Vasilica Beer.

Comandant peste armata tehnicienilor de scena și din ateliere este regizorul tehnic. Complexitatea atributelor care îi revin, fac din el un personaj foarte important. După premiera el ramane – în lipsa regizorului și scenografului să aibă grija ca și după multe reprezentări a vaita să nu se piardă nimic din frumusețea unui spectacol. Nu pot cuprinde în aceste rânduri munca imensă și răspunderea acestor oameni, al căror creier trebuie să lucreze ca un claculator. De la prezenta tuturor (actori și tehnicieni la scena) la ora exactă, la montarea decorurilor și luminilor, la plasarea recuzitei în locurile stabilite, prezenta la repetiții a fiecărui actor și tehnician la posturile lor, la scrierea avizierului și a condițiilor de spectacol. Regizorii tehnici răspund nu doar de calitatea artistică, tehnică și administrativă a spectacolului, ci și de integritatea corporală a numeroșilor participanți la spectacol, de disciplina și liniștea perfectă în care aceștia trebuie să lucreze. Teatrul de Păpuși Constanța a avut mulți ani, în persoana lui **Nicolae Gheorghiu**, unul dintre cei mai buni regizori tehnici din țară. Având experiența lucrului la scena, în echipa (a fost la început sunetist la Teatrul Dramatic Constanța) și-a îndeplinit profesia cu precizie tehnică și pasiune. În caietul său de regie tehnică avea notate până în cele mai mici amănunte mișcarea actorilor, modul de montare a decorurilor și luminilor, astfel încât și după zece reprezentări spectacolul rămânea așa cum fusese gândit și realizat de regizor și scenograf. Ani de zile, tonul vocii sale, calm și politic, anunțând la difuzor începerea spectacolului sau intrarea actorilor în

scena, a contat enorm în momentele de concentrare care precedau o premieră sau un spectacol, jucat la sediu, în turneu sau festivaluri. Când intrai în culise, primul pe care îl vedeai era regizorul Nicolae Gheorghiu așezat la masuta sa. Eu una, gaseam întotdeauna, când aveam nevoie, în dulapul lui din teatru, textele pieselor din repertoriul curent, sau mai ales, celor de la începuturile teatrului, toate pastrate cu multa grija.

Veniamin Mârza

A creat vreme îndelungată în teatru, ca sculptor modelator și constructor de păpuși, într-un timp când, premergător apariției polistirenului, acest proces era deosebit de greu, complicat și migălos.

A sculptat sute de capete de păpuși, unele mai expresive ca altele, folosindu-se în special de lut, mai rar de lemn. Odată chipul păpușii transpus de pe schița scenografului în planul tridimensional al lutului, acesta era așteptat să se usuce, apoi se scotea de pe el un "negativ" de ipsos și pe acesta (desprins de lut) meșterul butafor lipea cu o cocă specială sute, mii de coli de mucava, cu mare grija să se păstreze toate amănuntele formei. Se lucra pe bucăți, desigur, care odată uscate se asamblau, lucru deloc ușor pentru că trebuia ca încheieturile să nu se vadă, ori trebuia ca articulațiile să poată face mișcări, cu mult mai diverse și neașteptate decât în realitate, aflându-se în lumea supranaturală a poveștilor. Odată cu apariția expandatului, sculptura se făcea direct în acesta, apoi se acoperea cu tifon și un lac ca forma să nu se deterioreze... E greu de imaginat câtă muncă a stat în spatele acelor făpturi de mucava expandat, burete și cârpe, care au încântat generații întregi de mici spectatori, pentru că odată intrate pe mâna păpușarului prindeau viață cât să pară ființe adevărate, grație măiestriei celui care le împrumutau o parte din sufletul său.

Dar Veniamin Mârza a creat și pentru scena Teatrului Dramatic lucrări memorabile, ca acel tron sculptat în lemn, în motive românești, folosit în spectacolul "Vlaicu-Vodă" cu George Vraca, în "Io, Mircea

Voievod" cu Sandu Simionică sau în "Viforul" cu Mircea Nicolae Crețu.

Îmi vine în minte, copleșitoare, statuia uriașă a lui Octavian August care patrona sala tronului, "strivindu-l" parcă pe împăratul, bătrân și fără puteri, aflat la picioarele ei ("Ovidius" - 1956).

Afișele extraordinar de frumoase pe care le-a sculptat în negativ, în linoleum, rămân cele mai frumoase din toată jumătatea de secol a Teatrului Dramatic. Cele mai frumoase afișe ale teatrului, "Romaști-oșii", ca și sculpturile de care am vorbit și multe alte lucruri ieșite din mâinile acestui mare artizan, Veniamin Mârza, ar fi meritat statut de obiecte de patrimoniu pentru că artăși erau.

Veniamin Mârza un om de o mare sensibilitate, scria și versuri, canta frumos la chitaraera. Era un autodidact, un enciclopedist, care pare a ști totul. Odată-cand venise la secretariatul literar- i-am spus că ar ști "și toaca în cer când bate", lucru care l-a făcut să râdă cu mare poftă. Un mare artist dintre cei care au creat în umbră pentru Teatrul de Păpuși, la a cărui strălucire a contribuit major în anii, mulți, când această instituție era recunoscută oficial ca cea mai bună, de profil, din toată țara.

Marcel Balotă

Marcel Balotă a absolvit cursurile Școlii medii de arte plastice București (care în scurt timp va primi titlul de Liceul de arte plastice), promoția 1959.

A studiat temeinic sculptura, pictura, grafica, desenul tehnic, istoria artelor.

Credea că locul nașterii sale, comuna Merei - Buzău, este așa de frumos, încât cei care văd lumina zilei pe acele meleaguri aleg mai târziu drumul artelor. Înclin să-i dau dreptate, fiindcă mi-a povestit că i-a avut colegi de școală pe buzoienii săi: actorul Ștefan Sileanu și graficianul Mihai Stănescu. Poarta spre lumea teatrului i-a fost deschisă de sora sa Nicoleta, care a fost sculptor la Opera Română. În atelierele acestui teatru a învățat și apoi a realizat lucrări de butaforie. La Teatrul

de Păpuși Constanța, cu har, cu fantezie, a născocit mecanisme, oferind soluții pentru construirea unor păpuși cu sisteme de mânăuire cât mai complexe, care odată dăruite actorului, să prindă viață.

Meșter măiastru în construirea păpușilor clasice, a măștilor în sculptură și butaforie, a construit o adevărată galerie de păpuși: 80 de păpuși numai pentru spectacolul "Drumul piperului"; impresionantele măști și păpuși din "Copilul din stele", frumoasa păpușă și fermecătorul șoricel Zamfir din "Șoricelul și păpușa"; păpușile din "Spărgătorul de nuci", "O fetiță caută un cântec" și multe, multe altele.

A fost butafor la Teatrul Dramatic Constanța și la Teatrul Liric (Opera) Constanța. La Operă a creat, nu demult, partea de butaforie pentru scenografia spectacolului "Aida", contribuind la strălucirea și măreția acestuia. A făcut parte din echipa care a predat la Liceul pedagogic ore de teatru de păpuși: scenografie – Lucia Trotonghi, construcție păpuși – Marcel Balotă, mânăuire – Aneta Forna-Christu, Georgeta Nicolau, interpretare – Marcela Sassu. A realizat scenografia pentru spectacolele ansamblului folcloric "Pandelașul", pentru spectacolele echipelor de teatru de amatori de la Cernavoda, Medgidia, Kogălniceanu. La Teatrul de Păpuși Constanța a creat decorurile pentru spectacolul "Lie". A fost distins cu Medalia de aur - pentru merite culturale.

Un om cald, prietenos, plin de lecturi și umor, știa o mulțime de povești adevărate despre teatrele constănțene și creatorii săi; a câștigat prietenia și prețuirea scenografilor cu care a colaborat. Marcel Balotă este unul dintre cei care, din umbră, prin talentul și inspirația sa creatoare, a contribuit la marile succese ale Teatrului – dacă ne gândim numai la "Copilul din stele".

Eugen Stoian

Eugen Stoian a absolvit Facultatea de desen, Institutul de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu" București. A fost, la început, pictor executant la Teatrul Dramatic Constanța, apoi sculptor la Teatrul de Păpuși Constanța. Talentat, meticolos, sculptor inspirat, despre regretatul

Eugen Stoian, regizoarea Mona Chirilă spunea că dintre toți sculptorii cu care a lucrat, Eugen sculpta cele mai frumoase mâini. După Constanța, a plecat la Teatrul de animație "V. Alecsandri" Bacău, unde, în urma unui concurs, devine scenograf. Aici a realizat scenografia spectacolelor "Să căutăm o poveste" – un spectacol cu măști foarte frumoase; "Regele Cerb" (regia Doina Zotinca); "Șoricelul și păpușa" (regia Radu Popovici) – un spectacol ce a reprezentat Teatrul din Bacău la festivalul "Săptămâna Teatrelor de Păpuși" – Constanța, 1999; "Poveste chinezească" (regia Oana Leahu) – spectacol propus pentru Premiul pentru scenografie la Festivalul "Gulliver" – Galați.

George Neagu

Pasionat, dăruit lucrului său, artizan minuțios, talentat, este constructorul, sculptorul multor păpuși frumoase și expresive, ca cele din spectacolele "Califul barză", "Cenușăreasa", "Fetița cu chibrituri", "Ivan Turbincă", "Fin și căluțul cel alb al văzduhului", "Capra cu trei iezi", "Scufița Roșie", "Colinde".

Inimos, serios, organizat, a știut mereu să evite momentele de criză, intervenind cu calm și profesionalism atunci când e nevoie. Așa a fost cu o zi înaintea plecării la Festivalul de la Pécs, când, în timpul unei repetiții, păpușa din „Fetița cu chibrituri” s-a rupt. George Neagu a reparat imediat păpușa.

În colaborarea cu actorii mânăuitori, atât de importantă în teatrul de păpuși, George Neagu a știut să primească sugestii, dar să și dăruiească idei, soluții tehnice originale.

Are pasiunea picturii și sculpturii. Din păcate, s-a îmbolnăvit grav, fiind obligat să se pensioneze. Fiul său Antonio i-a urmat la atelierul de sculptură al Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța, moștenindu-i talentul.

Roxana Silvia Stancu Ghiman

Roxana Silvia Stancu Ghiman, constructor păpuși, a crescut în teatru: este fiica actorului George Stancu, iar mama Roxița Stancu a fost mulți ani magaziner și apoi șef de sală la Teatrul Dramatic Constanța. Copil fiind a jucat în spectacolele dramaticului constantean: "Papa se lustruiește" și "Fantana turmelor"

Foarte talentată, plină de imaginație, creativă, harnică, a știut – colaborând cu regizorul, cu scenograful și actorul – să fie parte a celui miracol care înseamnă animarea unei alcătuirii din lemn, cârpe și carton: păpușa. Când se pregatea un nou spectacol, Roxana petrecea ore nesfârșite în atelier, lucrând cu migală la expresia papusilor, sau la costume, toate adevărate bijuterii. Din mâinile Roxanei ies numai lucruri frumoase: păpuși, dar și broderii, măștișoare sau felicitări. Om bun și generos, până la plecarea din țară Silvia a fost sufletul micului grup care de Crăciun încerca să ofere, pe lângă un spectacol, și mici cadouri micuților din casele de copii. Roxi era cea care meșterea din materialele rămase în atelier fel de fel de cadouri colorate și atrăgătoare. Acestea li se adăugau dulciuri, cumpărate din banii pe care îi adunam noi, cei din teatru.

Nu pregeta să ajute în orice împrejurare; așa se întâmpla în timpul Festivalului "Săptămâna Teatrelor de Păpuși", când scria cu o calligrafie elegantă avizierul sau aranja cu mult gust coșurile cu flori ce urmau să fie oferite trupelor participante. Imi amintesc o întâmplare amuzantă (acum, dar care atunci mi-a dat mari emoții). Comandasem un frumos cos de flori, pentru premiera unui spectacol al teatrului ce urma să fie prezentat în cadrul Festivalului. Tot atunci avea loc și Festivalul „Luna operi”. Cu câteva minute înainte de finalul spectacolului am mers la locul unde era cosul și am constatat că a dispărut. Nu știu cum am reușit să o strig pe Roxana, să-i spun ce s-a întâmplat dar mai ales nu-mi dau seamă nici acum, cum a putut ea să improvizeze un aranjament floral într-un timp așa de scurt. Mai târziu am aflat, că din motive de economie fusese dus spre a fi oferit la finalul unui spectacol din cadrul Festivalului organizat la opera (în acea vreme Teatrul Dramatic și Teatrul Liric funcționau în aceeași clădire și cu o

administratie comuna), cu speranta ca spectacolul papusarilor se va termina mai tarziu si cosul o sa ajunga inapoi la timp.

Roxi a emigrat in anii '90, impreună cu soțul ei, actorul Dromihete Ghiman, în Germania.

În anii '80, regretata Rodica Dianu, directoarea Centrului Special de Perfecționare a Ministerului Culturii, a propus - urmărind și admirând lucrul la atelierele de construcții păpuși unde maistri erau pe atunci Roxana și Eugen Stoian - ca Teatrul din Constanța să devină, în timpul cursurilor de perfecționare, o stație pilot pentru pregătirea constructorilor de păpuși. Păcat că acest lucru nu s-a întâmplat, pentru că astăzi această artă specifică teatrului, și spun asta în deplină cunoștință de cauză, este pe cale de dispariție, așa cum mai sunt și altele, precum cea de butafor, peruchier, maistru mode-flori.

Vasilica Beer

Discretă, modestă, blândă, a devenit constructor de păpuși la Teatrul din Constanța după plecarea Roxanei Ghiman. Venise cu experiența lucrului într-un atelier de croitorie și în scurt timp a devenit un foarte bun constructor de păpuși.

Vasilica construiește papusile cu talent, migală, finețe, gingășie.

În timpul pregătirii unui spectacol, atunci când în ateliere tensiunea este maximă, Vasilica primește cu calm sugestiile actorilor, le înțelege dorințele, contribuind cu soluții eficiente și rapide. Înainte ca ele să ajungă la actori, Vasilica, meticuloasă, le duce acasă și încearcă ea însăși să le mânuiască, ca să se convingă dacă păpușa se mișcă așa cum și-ar dori mânătorii.

Vasilica iubește păpușile pe care le-a construit - le așează la vedere în atelierul ei, le privește adesea și le mângâie.

Pentru o vreme la atelier i s-a alaturat Ecaterina Nica. Ani buni croitor la Teatrul Dramatic Constanța, cu talent și profesionalism, cu pricepere și gust, ea a fost cea care realizează costumele pentru specta-

coatele în care actorii joacă pe viu.

Muezel Geambec are meritul de a deține un record absolut în viața teatrelor constănțene, și anume acela de a fi muncit neîntrerupt, timp de peste 50 de ani, în aceeași instituție în care mai lucrează și acum. Muezel (alături de Sebastian Tașcă și Tanța Drăghici) este un model al impresarului absolut, care nu obosește niciodată, funcționând ca un perpetuum mobile, care știe bine că oricât de mari, frumoase și bune, spectacolele nu valorează nimic dacă nu ajung la public, care nu numai că le consumă, validându-le sau nu, dar parțial le și creează. Că publicul este coautor al operei de artă o spun nu doar esteticienii cei mai avizați, dar o știe și o simte fiecare creator. N-am văzut-o niciodată pe Muezel cu o geantă "diplomat" – ar fi părut mai mare decât stăpâna. Avea doar o trăistuță, ca un porthart, în care ținea biletele și caietele de evidență. Dar ce caiete! Se aflau înscrise în ele toate școlile orașului și județului Constanța, numele directorilor și ale profesorilor răspunzători de activitățile culturale și toate spectacolele din repertoriul teatrului văzute de fiecare clasă. Când mergea în școli (sau grădinițe sau cămine) să facă o ofertă, știa exact care sunt spectacolele văzute de copiii respectivi, dar și potrivit nivelului lor de înțelegere. Și să te ții, pledoarie avocătească: Muezel știe ca nimeni altul să recomande și să vândă cu multă căldură și mult talent o marfă atât de fragilă și de puțin căutată – din păcate – cum este spectacolul.

Dar ea n-a fost numai impresar. S-a "lipit" pur și simplu de instituția pe care o slujește de 50 de ani cu un devotament exemplar. A fost actriță corp ansamblu (la începuturile teatrelor constănțene), a făcut figurație în spectacolele Teatrului Dramatic (este foarte mândră că a jucat alături de marele actor George Vraca, despre care povestește că era un om foarte politicos și bun); a făcut parte din corpul de balet al secției estradă, a făcut parte din corul secției de operă – operetă; a fost administrator, secretară, magaziner, pompier, femeie de servici, supraveghetor sală. Dacă ar fi să alegem cuvântul care să o caracterizeze cel mai bine, am zice neoboseală... N-ar fi însă destul. Este un om inteligent, cu suflet bun, cu un acut simț al dreptății, de o franchețe dezarmantă – vecină cu duritatea. Pe Muezel o mai cheamă și Güzel – ceea ce în limba turcă înseamnă "frumos". Intuiție perfectă a celor care i l-au dat, pentru că este un om cu suflet mare și frumos. Muezel a făcut

mii de deplasări în mediul rural și turnee în țară, toate temeinic și cu știință organizate. Cunoaște pe toată lumea din aria ei de activitate și dacă nu cunoaște deschide toate ușile fără trac. Are soluții pentru toate situațiile, oricât de dificile ar fi acestea. Muezel a fost și este sufletul teatrului. Tot ceea ce am spus despre Muezel rămâne pe deplin valabil, fără să invocăm faptul că este de etnie turcă. O fac cu plăcerea mare cu care abordez acest subiect, neobosind în a afirma că tot mozaicul etnic tipic acestui loc, trăiește în Dobrogea într-o armonie perfectă, ce ar putea fi luată exemplu de mulți. Și meritul este în egală măsură al majoritarilor și minoritarilor. Lucru întâmplat și la Teatrul de Păpuși Constanța. A intrat în istoria Teatrului ca o vorbă de duh, o butadă, un ordin telefonic al directorului Teatrului, Vasile Cojocar: "Turcoaică (Muezel), spune-i grecului (N. Gheorghiu, regizor tehnic) să-l anunțe pe neamț (Raymund König - maestru de sunet) că deseară am nevoie în studio de el și de armean (Dicran Asarian, electroacustician).

Muezel este cea care, cu un zâmbet, întâmpină în fiecare duminică pe micuții veniți la Teatru cu părinții sau bunicii, știe ca nimeni altul cu o vorbă potrivită să convingă spectatorii să vină și duminica următoare la teatru. În anii grei ai așa-numitei autofinanțări a teatrelor, directorii de teatre de păpuși din țară ne invidiau că avem un așa organizator de spectacole ca Muezel.

Muezel a fost căsătorită cu Sadedin Geambec, șef electrician al Teatrului Dramatic timp de trei decenii și are o fiică, pe Sevil.

Gen de artă foarte greu din toate punctele de vedere, nu în ultimul rând din cel tehnic, Teatrul de Păpuși Constanța a avut în echipa tehnică un personal calificat, dar și cu o deosebită măiestrie.

Un loc important în echipă îl ocupă electricienii. Dacă în orice spectacol luminile sunt importante, aici, unde ele trebuie să dea viață unei alcătuirii din cârpe, lemn, butaforie, făcând-o să pară că respiră ori vorbește aieva, încetează să mai fie o meserie, devenind artă. Este ceea ce a realizat **Nicolae Popescu**, apropiindu-se cu drag și inteligență de sufletul păpușii, compunând din umbre și culori o lume de basm. El a fost premiat la Festivalul Internațional de la Zagreb pentru luminile la spectacolul "Copilul din stele". Înaintea lui au fost electricieni Marin Condruț și Mișu Enescu. După pensionarea lui Nicolae Popescu au

fost electricienii teatrului Liviu Blăgău și Dan Chicioroagă.

Timp de mai multe decenii, Raymund König a fost stăpân absolut și competent peste tot ce însemna sunet în spectacolele teatrului. Când îi rostesc numele îmi vine în minte o întâmplare – nu știu cât de adevărată, dar care a circulat mult în mediile artistice. Se spune că poetul Tudor Arghezi, invitat să viziteze la inaugurare Studioul Cinematografic "Buftea", ar fi exclamat, privind mulțimea de aparate: "Dar nemții unde-s?". Noi nu am avut aparate, dar am avut neamț. Un tehnician excepțional, a compus în atelier aparate și piese de sonorizare din aproape nimic, dar cu care a asigurat sonorizarea impecabilă nu doar a spectacolelor curente de la sediu, ci și a celor prezentate în deplasări vara în tabere, în aer liber. Dar nu numai atât – era un maestru al efectelor, al imprimărilor care să facă și mai sugestivă interpretarea actorilor. Avea în studioul de imprimări o fonotecă foarte bine organizată. În ziua în care se imprima era acolo, în studiou nu numai ca să direjeze tehnic imprimarea ci și ca să inventeze sunete, să cante la un instrument. A asigurat sunetul nu numai pentru spectacolele teatrului nostru, ci și pentru alte teatre. Cu puțin timp înainte de pensionare – în anii '90 – a realizat imprimarea pentru spectacolul "Bastien și Bastienne" al Teatrului "Tândărică" din București, regia Ion Caramitru, care s-a realizat cu orchestra Teatrului Liric Constanța în studioul Teatrului de Păpuși. Un om foarte politicos, de un calm imperturbabil, care a făcut întotdeauna cu aparatele lui treabă nemțească (corectă, la timp și de mare calitate), dar care a iubit cu duioșie teatrul, fiecare spectacol, ca un veritabil latin.

La sectorul sunet a fost mulți ani electro-acustician un bun profesionist și tehnician, Nision (Kirk) Kirkorian. Masiv, cu un chip expresiv, cu părul negru și creț, om calm și cu mult umor, semăna bine cu actorul Lucian Iancu. Acesta l-a distribuit în spectacolul "Răzbu-narea", folosind artistic această asemănare. În timp ce Lucian Iancu juca în partea din fața scenei, sus, pe o platformă luminată nu foarte tare, apărea Kirk. Efectul era spectaculos pentru publicul care se întreba prin ce minunăție actorul apare în același timp în două locuri. Kirk a făcut figurație și în spectacolul de teatru antic "Hecuba",

Acum trăiește în S. U. A., dar de câte ori vine în țară nu uită să-și

viziteze foștii colegi, fiindcă păstrează în suflet teatrul de păpuși.

Lui Kirk i-a urmat la pupitrul de sunet **Dicran Asarian**.

Dic a moștenit talentul regretatului său tată, Ara Asarian, ani mulți instrumentist în orchestra Ansamblului "Brăulețul".

Dic nu manevrează pur și simplu butoanele unui magnetofon sau al unui aparat sofisticat, pentru a-l folosi cu pricepere, la timp și corect în spectacol.

El chiar face această bandă în studio, mixând muzica potrivită și de foarte multe ori chiar de concepție proprie.

Dic este un veritabil om orchestră: cântă la diverse instrumente(chitara, pian, tobe, saxofon, flaut) A făcut parte din formația "Poesis" (grup muzical cu care au colaborat și Teatrul Dramatic și Teatrul de Păpuși Constanța.

Foarte bun și inspirat compozitor de muzică de teatru, Dic a compus muzica pentru foarte multe spectacole Teatrului de Păpuși.:Scufita Rosie(impreuna cu L. Manolache) Fin si calutul cel alb al vazduhului(impreuna cu L. Manolache) Inima rece, Punguta cu doi bani. Pentru muzica spectacolelor "Inimă rece" și "Secretul pădurii bătrâne" (acesta din urmă fiind o colaborare cu Teatrul de Păpuși Ploiești), a fost premiat la Festivalul Teatrelor pentru Copii și Tineret, Focșani, 1986.

În spectacolul "Punguța cu doi bani" a compus muzica pe care a și interpretat-o pe viu, creând astfel chiar un personaj în spectacol: Omul – orchestră; în spectacolul "Furtuna" a mânuit și a imprimat vocea unuia dintre nobilii sosiți pe insula lui Prospero.

Dic are o voce frumoasă, cu un timbru cald și expresiv.

Adevărații Sisifi ai scenei sunt mașiniștii (sau mânuitorii de decoruri), care au cărat, încărcat și descărcat, montat și demontat de atâtea ori decoruri cât să ajungă să facă o scară până la cer, să atingă stelele. **Ismail Ismail, Anghel Bărbulescu, Nicolae Vleju, Ion Ungureanu, Nicolae Răchită, Ion Măgureanu, Erchin Curtamet, Cristian Beer, Ion Chelaru, Paul Lăzureac** sunt doar câțiva dintre cei mulți care au trudit (chiar acesta e termenul), serioși și harnici, ca tehnicienii de

scenă.

Numai iubirea pentru teatru i-a făcut să nu simtă truda. Uneori regizorii îi distribuiau în spectacole să facă ajutoare la mânăuire. Astfel, Ion Ungureanu fusese ales de regizorul Cristian Pepino să facă parte din grupul nevăzut care pregătea momentul nunții din "Regele cerb". Purtând mănuși colorate, aranjau rochia de mireasă a Angelei și aruncau petale de flori. Chipurile lor nu se vedeau, dar după mișcările atente, chiar duiioase cu care aranja rochia, știam că este nea Ungureanu. Îl văzusem din culise. De multe ori după ce își termina treaba urmărea fascinat jocul păpușilor. L-am întrebat odată dacă nu se plictisește să vadă același lucru de zeci de ori. A răspuns fără să stea mult pe gânduri că nu te poți sătura de un lucru așa de frumos ca teatrul de păpuși.

Nu-i pot uita pe recuziteri și cabiniere: **Valentina Stănescu, Rodica Vleju Parase, Doina Neagu**, cei care au grijă de păpuși și costume, care pregătesc păpușile și obiectele de care au nevoie actorii în scenă, pentru ca aceștia să le găsească la locul lor și în stare de a îndeplini funcția pe care o au în spectacol. Unii dintre ei au fost distribuiți în roluri de figurație sau ajutoare la mânăuire (așa ca Doina Neagu) sau chiar au jucat în spectacole, cum s-a întâmplat cu Rodica Parase. Cu un glas frumos, a cântat în spectacolul "Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor" inspiratele melodii compuse de Eugen Baboi, a interpretat roluri în spectacolele „Arap Alb”(Roșu Împărat, Setilă), "Dumbrava minunată"(Piticul Ofițerul, Patrocle), "Șoricelul și Păpușa" (Cioara), "Albă ca Zăpada"(Un pitic, Vrăjitoarea), "Băiatul și vântul"(Clovnul, Bunica), "Albinița Maia"(Snuk, Regina albinelor), pe mecanicii **Ion Gonțea, Lascu Constantin, Vasile Rădăcină**, pe șoferii **Costea Gheorghe, Mircea Tămoianu, Babasanda, Cornel Aldea**, foarte buni profesioniști, oameni răbdători, care au purtat în siguranță colectivul pe drumurile țării și prin străinătate (mașinile fiind niște veritabile piese de muzeu...). Ei sunt și cei care zeci de ani au adus zilnic la teatru mii de copii din școli, cămine și grădinițe la Teatrul de Păpuși. Tot ei sunt cei care vara, timp de trei luni pe an, pe când teatrul juca seară de seară în taberele și teatrele de vară de pe litoral, uneori făceau în aceeași zi mai multe drumuri ca să ducă decorurile și apoi pe actori la locul spectacolului.

Vrednice de stimă le-am considerat întotdeauna pe plasatoarele – garderobiere, care pe lângă obligațiile ținând de această funcție, mai asigurau și curățenia sălii, a foaiierului, a cabinelor, șmotruind neobosite până la ora începerii spectacolului pentru ca atunci să apară frumos îmbrăcate, făcând oficii de gazdă.

După ani petrecuți în teatru, văzând sute de repetiții și spectacole, unele dintre ele îți puteau spune care spectacol va avea sau nu succes la public. Și de multe ori "prezicerea" lor se împlinea. Numele lor: **Maria Cristea, Viorica Ungureanu, Elena Bercu, Sina Urzică, Steliana Teoharie, Victoria Aldeș.**

Comandant peste armata tehnicienilor de scenă și din Ateliere este regizorul tehnic.

Îi port pe toți în suflet cu duiosie și prețuire, iar celor pe care – fără voie – i-am uitat, le cer smerit iertare.

REPERTORIUL

Peștișorul de aur de Romulus Alexandrescu, după Pușkin, regia și decorurile Claudiu Cristescu, păpușile Lucia Cristescu. Premiera la 14 decembrie 1956

Prima lecție de Ana Ioniță și Gabriel Teodorescu, regia și decorurile Claudiu Cristescu, păpușile Lucia Cristescu. Premiera la 14 decembrie 1956

Pungața cu doi bani de Ioan Gheliuc, după Ion Creangă, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 30 iulie 1957

Motanul încălțat de I. Brausevici, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 3 noiembrie 1957

Scufița Roșie de Toma Paraschivescu, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 31 decembrie 1957

Lucruri de nimic de G. Gradov, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 17 ianuarie 1958

Gâscânelul de Nina Ghernet, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu

Poveste fără cuvinte de C. Cristescu, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 19 mai 1958

Micul Muck de Tudor Petcu, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 25 octombrie 1958

Ursuleții veseli de M. Polivanova, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 15 noiembrie 1958

Fram, ursul polar de C. Petrescu și A. Kiseleff, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 1 mai 1959

Artiștii pădurii de N. Ghemet, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 5 august 1959

Ala-Bala-Portocala de Octav Pancu-Iasi, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 24 decembrie 1959

Mingică-Piciulică de Jan Malik, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 24 decembrie 1959

Heracle de Al. Mitru, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 19 mai 1960

Năframa fermecată de V. Hulubei, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 6 noiembrie 1960

Necazurile lui Șurubel de V. Silvestru, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 30 decembrie 1961

Impaărâteasa perie de dinți de M. Gheorghiu, regia și decorurile C. Cristescu,

păpușile L. Cristescu, premiera la 22 mai 1961

Poveste despre un băiat mic de Alecu Popovici, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 8 octombrie 1961

Bursucel învață carte de Ștefan Horia și T. Bogdan, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 8 octombrie 1961

Albă ca Zăpada de M. Manoilescu, după Frații Grimm, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 16 decembrie 1961

Spaima dovlecilor, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 15 februarie 1962

Rochița cu figuri de V. Filipoiu, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 8 aprilie 1962

Marele vrăjitor de V. Gubarev, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera 24 iunie 1962

Cu o sută de km spre iad de P. Piller și G. Diezmann, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 16 decembrie 1962

Micul prinț de L. Gitza, după A. de Saint-Exupery, regia și deco-

rurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 12 martie 1963

Sânziana și Pepelea de M. Cupcea, după V. Alecsandri, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 16 iunie 1963

Alfabet - Împărat de I. și H. Lamkovi, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 18 august 1963

Cartea cu Apolodor de Gellu Naum, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 6 iunie 1964

O întrebare cu bucluc de Vladicina, după R. Kiepling, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu, premiera la 8 august 1964

Băiatul și gheața de V. Andeevici și S. Prokofieva, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile L. Cristescu. Premiera la 10 decembrie 1964.

Magellan (Drumul piperului) de C. Popovici, regia și decorurile C. Cristescu, păpușile Dan Sachelarie, premiera la 22 august 1965

Mășterul dregetot de M. Georgescu, regia A. Anchin, scenografia L. Cristescu, premiera la 24 noiembrie 1964

Băiatul și vântul de N. Trandafilova, regia Margareta Niculescu, decorurile Mioara Buescu. păpușile Ella Conovici, premiera la 12 aprilie 1966

Jucăriile Mihaelei de Al. Popescu, regia Horia Davidescu, scenografia Eustatiu Gregorian, premiera la 26 iunie 1966

Rică-Iepurică de George Stancu, regia Justin Defta și Aneta Forna Christu, decorurile Veniamin Mirza, păpușile L. Cristescu, premiera la 30 septembrie 1966

Lie de E. Conovici Al. Baracila, regia G. Nicolau și E. Motoc, decorurile Marcel Balota, păpușile L. Cristescu, premiera la 30 septembrie 1966

Vrăjitorul din Oz de Iordan Chimet, după F. Baum, regia Stefan Lenkisch, decorurile L. Trotonghi, păpușile I. Constantinescu., premiera la 19 februarie 1967

Detectivii particulari de R. Raduzewsky, regia V. Hariton, scenografia G. Nicolau, premiera la 12 august 1967

Fata babei și fata moșneagului de I. P. Stoicescu, după Creangă, regia Francisca Mirisan, premiera la 12 august 1967

Ariciul albastru de Al. Popescu, regia Kovacs ILdiko, scenografia Lucia Trotonghi, premiera la 20 august 1967

O fetiță caută un cântec de Al. Popovici, regia Stefan Lenkisch, decorurile L. Trotonghi, păpușile L. Constantinescu, premiera la 8 octombrie 1967

Șoricelul și păpușa de Al. Popovici, regia Stefan Lenkisch, decorurile M. Buescu, păpușile I. Constantinescu, premiera la 16 mai 1968

Prâslea cel voinic și merele de aur, de O. Georgescu și C. Ghinea,, după P. Ispirescu, regia C. Cristescu, păpușile L. Trotonghi, premiera la 4 iulie 1968

Cercul piraiților de I. P. Stoicescu, regia Mircea Suciuc, scenografia L. Trotonghi, premiera la 29 decembrie 1968

Nils prichindelul de V. Huber, după S. Lagerlof, regia Mircea Suciuc, scenografia L. Trotonghi, premiera la 6 iunie 1969

Trenulețul fermecat de I. Danek, regia St. Lenkisch, păpușile Ella Conovici, premiera la 17 iulie 1969

Punguța cu doi bani de Ioan Gheliuc, după Creanga, regia G. Nicolau, scenografia L. Trotonghi, premiera la 2 mai 1970

Copilul din stele de V. Gavrilescu, după O. Wilde, regia Geo Berechet, decorurile L. Trotonghi, păpușile E. Tarasescu Jianu, premiera la 13 iunie 1970

Strop -de -rouă, brotachelul de Al. Popescu, regia Gh. Jora, scenografia Zizi Frențiu, premiera la 24 septembrie 1970

Dulce ca ... sarea de Alecu Popovici și Viniciu Gafita, regia St. Lenkisch, scenografia Eustațiu Gregorian și Zizi Frențiu, premiera la 8 decembrie 1971

Semnul magic și piticul nas-pestriț de Al. Popescu, regia Petre Valter, scenografia I. Priscaru, premiera la 14 mai 1972

Nu plânge baby, regia și scenariul St. Lenkisch, scenografia E. Tarasescu Jianu
premiera la 17 iunie 1972

Fin și calul cel alb al văzduhului de Ada Teodorescu, regia Horia Davidescu, scenografia Eustațiu Gregorian, premiera la 16 decembrie 1972

Micii pinguini de B. Aprilov, regia Traian Ghițescu Ciurea, scenografia Zizi Frențiu, premiera la 4 martie 1973

Croitorasul cel isteț de Maria Cupcea, după Frații Grimm, sceno-

grafia Irina Borovski, premiera la 14 august 1973

Micul prinț după Antoine de Saint-Exupery, regia Andrei Belgrader, scenografia Eugenia Tărășescu Jianu, premiera la 28 octombrie 1973

Jocul orelor de Xenia Roman, regia Francisca Simionescu, scenografia Zizi Frentiu, premiera la 28 aprilie 1974

Spărgătorul de nuci de V. Gavrilescu, după E. T. A Hoffman, regia Traian Ghiteșcu Ciurea, scenografia Mircea Nicolau, premiera la 1 decembrie 1974

La anu' de Xenia Roman, regia și scenografia G. Nicolau, premiera la 15 decembrie 1974

Micii muschetari de Lizica Musatescu, regia Francisca Simionescu, scenografia W. Bolony, premiera la 15 august 1975

Călina Făt-Frumos de Lidia Ionescu și Agripina Haulica Foreanu, după V. Eftimiu, regia Silviu Purcărete, scenografia Eugenia Tărășescu Jianu, premiera la 24 august 1975

Balada celor trei fiuți de Nela Stroescu, regia Traian Ghiteșcu Ciurea, scenografia Mircea Nicolau, premiera 13 decembrie 1976

Paznic de flamură de Franciska Ricinski, regia și scenografia Silviu Purcărete, premiera la 28 august 1977

Povestea porcului, după, Ion Creangă, scenariul și regia Irina Niculescu, scenografia Antonio Albici premiera la ... ..

Insula pe din două, de Lev Ustinov, regia Silviu Purcărete

O poveste oarecare ,joaca-ncepe la intrare de M.Kownaka,regia Irina Niculescu,scenografia Antonio Albici, premiera la 7 mai 1976

Balada celor trei fiuți de Nela Stroescu, regia Traian Ghiteșcu Ciurea,scenografia Mircea Nicolau,premiera 13 decembrie 1976

Paznic de flamură de Franciska Ricinski,regia și scenografia Silviu Purcărete, premiera la 28 august 1977

Povestea porcului,după, Ion Creangă, scenariul și regia Irina Niculescu,scenografia Antonio Albici ,1977

Insula pe din două, de Lev Ustinov,regia Silviu Purcărete, premiera 1977

Printesa si ecoul de V.Pospisilova,regia C.Pepino,scenografia Mircea Nicolau,premiera la 17 aprilie 1979.

Cinci baieti toti isteti de E.Engel, regai Kovacs Ildiko, scenografia Ion Titoiu, premiera 1979

Lectie de zbor si cor pentru puiul de cocor de C.Pepino, regia C.Pepino, scenografia Ion Titoiu, premiera 1979

Ioanes Fardefrica de Cristian Pepino, regia C.Pepino, premiera 1980

Metamorfoze, scenariu de C.Pepino dupa Ovidius, regia C.Pepino, scenografia scenografia Eugenia Tarasescu Jianu, premiera la 19 noiembrie 1980

Ursuletul Winnie Pooh, dramatizarea si regia Kovacs Ildiko, scenografia Eugenia Tarasescu Jianu, premiera la 19 octombrie 1981

Inima rece dramatizare de V.gavrilescu, dupa W.Hauff, regai C.Pepino, scenografia Mircea Nicolau, premiera 1982

Anotimpuri scenariul si regia C.pepino, premiera iunie 1983

Cum sa devii un om mare, scenariul si regia C.Pepino, scenografia I.Titoiu si E.Tarasescu Jianu, premiera ianuarie 1983

Roxi si batranul leu de I.Ostrikov, regia C.Pepino, scenografia E.Tarasescu Jianu, premiera ianuarie 1983

Asa zmeu mai zic si eu de E.Zaimu, regia C.Pepino, scenografia E.Tarasescu Jianu, premiera noiembrie 1983

Coadă cotoiului roscat dupa L.Creanga, regia Cristian Pepino, premiera mai 1984

Raza de soare de Al.T.Popescu, regia C.Pepino, scenografia E.Tarasescu Jianu, premiera octombrie 1986

Scufita Rosie dramatizare de R.Vaida, dupa Ch.Perrault, regia Mona Chirila, scenografia E.Tarasescu Jianu, premiera decembrie 1988

Albinita Maia de V.Gavrilescu, dupa W.Bousels, regia A.Forna Christu si Ioana Jora, scenografia E.Tarasescu Jianu, premiera iunie 1992

Micii Muschetari de L.Musatescu, coordonator A.Forna Christu, premiera februarie 1993

Fetita cu chibrituri, dupa Ch.Andersen, J.Swift, D.Buzzati, scenariu si regia M.Chirila, scenografia C.Broboiu, premiera iunie 1993

Punguta cu doi bani, dupa I.Creanga,scenariu de A.Tavitian si I.Jora, regia I.Jora, scenografia C.Brojboiu, premiera februarie 1994

Fin si calutul cel alb al vazduhului de Ada Teodorescu Fartais, regia Aneta Forna Christu, premiera 1996

Califul barza dupa W.Hauff, regia Daniel Stanciu ,scenografia Cristina Pepino, premiera mai 1999.

Furtuna dupa W.Shakespeare, regia I.Kovacs, scenografia C.Brojboiu, premiera iulie 1996

Alba ca Zapada si cei sapte pitici, de Fratii Grimm,regia Ioana Jora,scenografia Carmencita Bojboiu, premiera octombrie 1999

O calatorie fara egal , scenografai Camencita Brjboiu,1999

Harap Alb de I.Creanga, scenariul si regia A.Forna Christu, scenografia C.Brojboiu, premiera septembrie 2001

Dumbrava minunata de M.Sadoveanu ,regia C.Brehnescu, premiera aprilie 2000

O calatorie cu surprize scenariul și regia Aneta Forna Chistu, premiera septembrie 2001

Prafurile vrajitoarei scenariu si regia Mona Chirila,scenografia C.Brojboiu, premiera septembrie 2002

Magia cercului regia A.Forna Christu , V. Gherghilescu, 2003

DISTINCȚII, PARTICIPĂRI LA FESTIVALURI, TURNEE

1970 - Premiul I - Festivalul internațional de păpuși în limba esperanto, pentru spectacolul ȘORICELUL ȘI PĂPUȘA și Premiul special al juriului pentru cea mai bună interpretare acordată Anetei Forna-Christu, Zagreb - Iugoslavia.

1971 - Diploma Festivalului internațional de teatru experimental pentru spectacolele COPILUL DIN STELE, RIGA CRYPTO și LAPONIA ENIGEL și Diploma de interpretare actriței Aneta Forna-Christu. Nancy - Franța.

- Diploma Festivalului teatrelor de păpuși pentru spectacolul COPILUL DIN STELE. Belgrad - Iugoslavia.

1973 - Diploma Festivalului internațional al teatrelor de păpuși pentru spectacolul COPILUL DIN STELE. Pécs - Ungaria.

- Diploma de onoare pentru contribuția adusă la educarea tinerei generații la Festivalul spectacolelor de teatru pentru copii și tineret, pentru spectacolul COPILUL DIN STELE și Diploma de interpretare actriței Aneta Forna-Christu. Piatra Neamț.

1974 - Premiul de interpretare acordat actriței Georgeta Nicolau la Gala recitalurilor - Sinaia.

- Mențiune acordată actriței Elena Romanescu la Gala Recitalurilor - Sinaia.

1976 - Diploma Uniunii internaționale a marionetiștilor - Festivalul internațional al marionetiștilor, pentru spectacolul COPILUL DIN STELE - Moscova.

1977 - Premiul I - Festivalul național de teatru, pentru spectacolul CĂLINA FĂT-FRUMOS.

1978 - Diploma de onoare la Festivalul teatrelor pentru copii, pentru spectacolul POVEȘTEA PORCULUI, Iași.

- Premii de interpretare acordate actorilor Aneta Forna-Christu, Ioana Jora, Vasile Hariton, la Festivalul „Ion Creangă” - Bacău, pentru rolurile din POVEȘTEA PORCULUI.

1979 - Premiul pentru mesajul umanist; Premiul pentru extraordinara expresivitate a întregului colectiv; Premiul pentru interpretare și mânăuire și Premiul pentru exprimare în limba esperanto actriței Aneta Forna-Christu; Premiul pentru interpretarea unui rol episodic actriței Ioana Ionescu-Jora; Premiul pentru crearea luminilor de scenă maestrului electrician Nicolae Popescu - Festivalul internațional al teatrelor de păpuși în limba esperanto, pentru spectacolul COPILUL DIN STELE. Zagreb - Iugoslavia.

1981 - Premiul II - Festivalul național de teatru - București, ediția a III-a, pentru spectacol LECȚIE DE ZBOR ȘI COR PENTRU PUIUL DE COCOR și Premiul I și titlu de laureat pentru rolul din spectacol, actriței Aneta Forna-Christu.

- Marele Premiu - Festivalul internațional al teatrelor de păpuși în limba esperanto, pentru spectacolul METAMORFOZE și Premiul I pentru exprimarea în limba esperanto. Zagreb - Iugoslavia.

- METAMORFOZE premiat la Festivalul spectacolelor de teatru pentru copii și tineret Piatra Neamț.

- Diploma Reuniunii studiourilor teatrale, pentru spectacolul

METAMORFOZE. Pitești.

1983 - Premiul pentru cel mai bun spectacol experimenta; Premiul de interpretare actriței Georgeta Nicolau; Premiul pentru regia lui Cristian Pepino, pentru spectacolul ANOTIMPURI la Festivalul național de teatru - București.

1984 - Premiul pentru regie - Cristian Pepino; Premiul pentru interpretare Anetei Forna-Christu; Mențiune pentru interpretare lui Lică Gherghilescu; Dicran Asarian - Premiul special al juriului pentru muzică, spectacolul IMIMĂ RECE, la Festivalul teatrelor pentru copii de la Focșani.

- Participare la Festivalul teatrelor de păpuși în limba esperanto cu spectacolul INIMĂ RECE. Zagreb, Iugoslavia.

- Premiul I și Medalia de aur actriței Aneta Forna-Christu, la Festivalul internațional „Delfinul de aur”, Varna-Bulgaria.

1985 - Premiul I pentru spectacol; Premiul I de interpretare actriței Ioana Jora; Premiul I de interprete actriței Georgeta Nicolau; Premiul I de regie, Cristian Pepino, pentru spectacolul SPERIETOAREA DE PIȚIGOI. Premiul A.T. M. acordat de Centul Național UNIMA.

Laureat al Festivalului Ion Creangă Bacău; Premiul de interpretare actriței Aneta Forna Christu; Premiul revistei „Luminița”, acordat scenografei Eugenia Tărășescu-Jianu, pentru spectacolul REGELE CERB.

1987 - Premiul III pentru spectacol; Premiul I de interpretare actriței Aneta Forna Christu; Premiul I de interpretare actorului Vasile Hariton; Premiul I pentru regie lui Cristian Pepino; Premiul II pentru scenografie Eugeniei Tărășescu-Jianu, pentru spectacolul VRĂJITOARELE, la Festivalul național de teatru.

1990 - Aneta Forna-Christu, participare cu recitalul său, „PĂPUȘA, PRIETENA MEA”, LA Foire aux artistes-Chaspierre, Belgia.

1991 - Participare la Festivalul Mondial al teatrelor de păpuși. Chalevilles-Méjères, Franța, cu spectacolul FĂT-FRUMOS DIN

LACRIMĂ.

1992 – Premiu pentru spectacol. Premiu pentru regie, Mona Chirilă; Premiul pentru scenografie, Carmencita Brojboiu; Premiul I pentru interpretare actriței Ioana Jora; Premiul pentru muzică acordat Corinei Iosif, pentru spectacolul CAPRA CU TREI IEZI, la Festivalul internațional „Săptămâna teatrelor de păpuși”, Constanța.

Turneu în Republica Moldova, cu spectacolul FATA BABEI ȘI FATA MOȘNEAGULUI și POVESTA PORCULUI.

Participare la Festivalul Spectacolelor de Teatru de Păpuși pentru Adulți, Pécs, Ungaria, cu spectacolul FĂT-FRUMOS DIN LACRIMĂ.

1993 – Participare la a II-a întâlnire a TEATRELOR DE PĂPUȘI. Keszthely, Ungaria, cu spectacolul CAPRA CU TREI IEZI.

1994 – Premiul pentru interpretare feminină, Ioana Jora; Premiul pentru scenografie Carmencita Brojboiu; Premiul pentru muzică, acordat Corinei Iosif, pentru spectacolul FETIȚA CU CHIBRITURI, la Festivalul internațional „Săptămâna Teatrelor de păpuși”, Constanța.

Participare la Festivalul Internațional Győr, Ungaria, cu spectacolul SCUFIȚA ROȘIE.

Participare la Gala Națională a Păpușarilor, Cluj-Napoca, cu spectacolele CAPRA CU TREI IEZI și FETIȚA CU CHIBRITURI.

1995 – Participare la Festivalul de Artă Medievală pentru Tineret, Sighișoara, cu spectacolul REGELE CERB.

Participare la Festivalul Internațional al Spectacolelor de Teatru de Păpuși pentru Adulți, Pécs, Ungaria, cu spectacolul FETIȚA CU CHIBRITURI.

Participare la Gala Internațională a Teatrelor de Păpuși. Chișinău, Republica Moldova, cu spectacolul PUNGUȚA CU DOI BANI, scenariu de Anaid Tavitian, după Ion Creangă, regia Ioana Jora, scenografia Carmencita Brojboiu.

1996 – Trofeul Festivalului Internațional al teatrelor pentru copii, Alacati, Turcia, pentru spectacolele PUNGUȚA CU DOI BANI și CĂLĂTORIE FĂRĂ EGAL.

Premiul pentru originalitate la Festivalul „Gulliver”, Galați, pentru spectacolul IVAN TURBINCĂ.

1997 – Premiul pentru regie la Festivalul Gulliver, Galați, pentru

spectacolul PĂSTORIȚA ȘI HORNARUL.

Participare la Festivalul „La Strada”, Sibiu, cu spectacolul O POVESTE PENTRU TOȚI, recital de grup, pe un scenariu de Mădălina Petrencu.

- Participare la Festivalul internațional al Teatrelor pentru copii și tineret, Alacati, Turcia, cu spectacolul REGELE CERB, distins cu Trofeul Festivalului.

1998 – Premiul de interpretare Ioana Jora pentru rolul din spectacolul FETIȚA CU CHIBERITURI, la Festivalul „Ion Creangă”, Bacău.

Premiul pentru originalitate pentru spectacolul ALBĂ CA ZĂPADĂ la Festivalul Gulliver, Galați.

Participare la Festivalul „La Strada”, Sibiu, cu spectacolul PUNGUȚA CU DOI BANI.

1999 – CALIFUL BARZĂ – Marele premiu ex-aequo, Premiu de interpretare acordat actriței Aneta Forna-Christu și Premiul pentru scenografie Cristinei Pepino, Festivalul Internațional „Săptămâna teatrelor de Păpuși”, Constanța.

Au fost actori ai Teatrului de Păpuși din Constanța

Sergiu Aliuș, Sofia Bonchis, Matia Brădișteanu, Adrian Bădilă, Marian Bucur, Aneta Forna-Christu, Mihai Cioroboreanu, Florica Cruceru, Petru Catrava, Justin Defta, Ion Dumitrescu, Ioana Epure, Ion Ghiță, Elena Grădinaru, Petre Grejdeanu, Dromihete Ghiman, Ana Gregorian, Paul Hartia, Vasile Hariton, Maria Iova, Ioana Jora, Maria Lupu, Iulian Lincu, Elena Moțoc, Gergeta Momârlă, Criatian Muller, Marinela Marinescu, Gabriel Montescu, Ștefania Militaru, Georgeta Nicolau, Marcela Naidin, Traian Popescu, Petre Popa, Constanța Popescu, Maria Prodan, Mugur Prisăcaru, Camelia Poenaru, Madalina Petrencu Georgeta Radu, Elena Romanescu, Mircea Romanescu, Maria Rosu, George Stilu, Stânică Stânică, Carolina Stoica, Elisabeta Surulescu, Livia Șerban, Adriana Rusu-Stoian, Maria Tănase, Anton Turc, Maria Varsami, Lucian Zaharia, Claudia Zaharia.

Actori din teatrul dramatic care au interpretat vocile personajelor sau care au jucat în spectacole:

Emil Bărlădeanu, Silvia Chicoș, Vasile Cojocaru, Iulian Enache, Lică Gherghilescu, Titus Gurgulescu, Jean Ionescu, Liviu Manolache, Longin Mărtoiu, Cristina Oprean, Sandu Simionică.

Regizori ai teatrului de păpuși: Claudiu Cristescu, Mona Chirilă

Cristian Pepino.

Regizori și scenografi invitați:

Aurel Anchin, Traian Ghițescu-Ciurea, Horia Davidescu, Ildico Kovacs, Gheorghe Jora, Ștefan Lenkisch, Margareta Niculescu, Irina Niculescu, Maria Mierlut Liana Maria Petrutiu, Mircea Suci, Monica Teodorescu, Petru Valter, Antonio Albici, Mioara Buescu, W. Bölöny, Irina Borovski, Oana Botez, Ioana Constantinescu, Ella Conovici, Zizi Frențiu, Dan Frățiciu, Eustațiu Gregorian, Mircea Nicolau, I. Prisăcaru, Dan Sachelarie, Carmen Stănescu.

Au compus muzica spectacolelor:

Dicran Asarian, Cristofor Barbatti, Aurel Bucur, Eugen Baboi, Lucian Ban, Gabriel Bassarabescu, C-tin Daminescu, Adrian Enescu, George Grigoriu, Geza Gombos, Iosif Herțea, Radu Ionescu, Nicolae Kirculescu, Dumitru Lupu, H. Maiorovici, Aurel Manolache, Liviu Manolache, Smaranda Oțeanu, Grupul Poessis, Lică Stamate, Corneliu Stroe, Harry Tavitian, Paul Urmuzescu, Peter Vermessy, Costel Zaharia, Ștefan Zorzor.

Au fost șefi de secție:

Mircea Iordăchescu, Romeo Profit, Anaid Tavitian, Eugen Vasiliu, Valentin Sgarcea, Liviu Manolache, Mona Chirilă, Iulian Enache, Vasile Gherghilescu.

Tehnicienii de scenă și ateliere:

Nicolae Gheorghiu: regizor tehnic.

Marin Cădruț, Mișu Enescu, Nicolae Popescu, Liviu Blăgău: electricieni

Nision Kircorian: electro-acustician.

Anghel Bărbulescu, Nicolae Vleju, Ion Chelaru, Ion Ungureanu, Laurențiu Dogaru, Paul Lăzureac, Ion Crețu, Nicolae Răchită, Ion Măgureanu, Erchin Curtamet, Izmail Izmail, Cristian Beer: montatori decoruri.

Maria Lefter, Fănică Gîrneată, Roxana Stancu-Ghiman: constructori păpuși.

Marcel Balotă, Veniamin Mîrza, Eugen Stoian: sculptori.

Ion Gonțea, Vasile Rădăcină: mecanici.

Gheorghe Costea: șofer.

Valentina Stănescu: recuziter.

Maria Cristea, Viorica Ungureanu, Elena Bercu: plasatoare.

Victoria Aldeș: pompier.

Păpușii de Constanța

ARC PESTE TIMP

Deschisa mereu formelor noi de expresie, zestrea cultural-artistică (a unui oras, tari sau institutii) constituind filonul traditiei, e mai de pret decat aurul insusi.

Din dorinta de a continua o frumoasa traditie, de a o imbogati, s-a nascut tot in luna decembrie (cea a anului 2002) Teatrul pentru Copii si Tineret Constanta, condus de Vasile Gherghilescu.

Astazi, trupa Teatrului pentru Copii si Tineret ii cuprinde pe actorii care au debutat la Teatrul de Papusii Constanta (despre care am scris in capitolul Elogiu modestiei) si pe cei care au venit o data cu infintarea noului teatru:

CLARA GHIUVELECHIAN

A urmat, după absolvirea liceului, cursurile secției canto a Școlii Populare de Artă Constanța (1989 – 1992).

A absolvit Universitatea de Arte "Hyperion" București, Facultatea de actorie, clasa Lucian Iancu, Liviu Manolache, promoția 1996.

Între anii 1992 – 1994 – actriță la Teatrul "Fantasio" Constanța.

Din 1994 până în 2004 – actriță la Teatrul "Ovidiu" Constanța.

Din 2005 este actriță la Teatrul pentru Copii și Tineret Constanța.

Din 2002 este asistent universitar la Universitatea "Ovidius", Facultatea de arte, catedra de teatru.

Fișă artistică selectivă:

Doamna Peachum ("Opera de trei parale" de B. Brecht, regia Liviu Manolache); Kera Nastasia ("Cușca de hârtie" după Vasile Alecsandri, regia Liviu Manolache); Trudy ("Trei jobene" de Miguel Mihura, regia Andrei Mihalache); Smeraldina ("Regele cerb" de Carlo Gozzi, regia Liviu Manolache); Duniaska ("Căsătoria" de Gogol, regia Andrei Mihalache); Rosaura ("Muncile lui Pulcinella", scenariu de commedia dell'arte, regia Tudor Petruț); Elisabeth Rebuffard ("Crazy Cats" de P. Veber și M. Hanequin, regia Tudor Petruț); Fața ("Visul unei nopți de vară" de Tudor Mușatescu, regia Lucian Iancu); Camerista ("Hotel" de R. Cooney, regia Horațiu Mălăele), Niura ("A innebunit lumea", după V. Sușkin, regia George Bănică); Safta (Tache, Ianke și Cadâr de V. I. Popa, regia Lucian Iancu); Maria Antonovna ("Revizorul" de N. V. Gogol, regia Tudor Mărăscu); Bob de muștar ("Visul unei nopți de vară" de W. Shakespeare, regia Tudor Mărăscu); Nina Zarecinaia ("Pescărușul" de A. P. Cehov, regia Alexa Visarion); Marghiolița ("Piatra din casă" de V. Alecsandri, regia Diana Cheregi și Eugen Mazilu); Diana ("Filumena Marturano" de Eduardo de Filippo, regia Gavril Borodan); Eleonora ("Bârfele femeilor" de Carlo Goldoni, regia Gavril Borodan); Aneta Duduleanu ("Gaițele" de Al. Kirilescu, regia Lucian Iancu - rol interpretat în spectacolul de licență a studenților Universității "Ovidius" - Facultatea de arte); Mama Cenușăresei ("Cenușăreasa", regia Daniel Stanciu); Mama lui Aladin ("Aladin", regia Cristian Pepino); Pong ("Turandot", regia Constantin Ranin); Madam Franț ("Rămășagul" de Vasile Alecsandri).

Clara Ghiuvelechian joacă încă din anii studenției în spectacolele Teatrului Dramatic Constanta. La scurt timp după debutul său, a interpretat roluri variate în comedii, drame, musicaluri.

Cu charismă, cu temperament, cu umor, a întruchipat cochetă, ingenue și rolul unei bătrâne într-o compoziție de mare succes (în "Tache, Ianke și Cadâr").

Tot un rol de compoziție, cel din "Hotel", i-a adus la fiecare reprezentare ropote de apaluze la scenă deschisă, din partea publicului.

Astăzi, în rolurile pe viu interpretate în spectacolele Teatrului

pentru Copii și Tineret, Clara dovedește aceeași seriozitate și minuție în realizarea personajelor, dragoste de joc.

“De-a lungul istoriei Omenirii, Teatrul a slăvit vitejia și cinstea, a cântat dragostea și prietenia, a îndreptat moravuri răsând, a bucurat, dar a și îndemnat la meditație. Teatru! Am putea oare trăi fără tot ce înseamnă teatrul? Nu mă refer la teatrul prost pe care îl joacă unii dintre semenii noștri în viața de zi cu zi. Vorbesc despre ceea ce înseamnă TEATRU în adevăratul sens al cuvântului!

Când spunem teatru, spunem scenă: Tărâmul unde poți trăi mai multe existențe, locul unde ne refugiem în vis – atunci când vrem să fugim de noi înșine, în care găsim încredere și dragoste, un tărâm care ne acaparează și în care ne dăruim total, până la uitarea de sine...

Teatru! Teatrul este un amestec de “nebunie”, visare, mâhnire, bucurie, suferință, teamă, zbucium, amestec fără de care unii “nebuni”, asemeni mie, nu ar putea trăi! Dar lumea ar putea exista fără această frumoasă “nebunie”? Tăcerea care se așterne peste sală în momentele de duiosie, bucuria care însoțește o izbândă a eroului de pe scenă, ropotele de apaluze de la finalul unui spectacol stau mărturie că nu putem trăi fără TEATRU.”

DANIEL MINCIUNĂ

A absolvit Universitatea “Ovidius”, Facultatea de Arte, secția Artele spectacolului, promoția 2004, clasa profesor Vasile Gherghilescu.

1993 – 2000 – actor la Teatrul “Mihai Eminescu” Botoșani.

Din anul 2002 este actor al Teatrului pentru Copii și Tineret Constanța.

A colaborat cu Teatrul “Ovidiu” Constanța, Teatrul “Fantasio” Constanța, Teatrul de Balet “Oleg Danovski” Constanța.

Fișă artistică selectivă:

Cârciumarul (“Inimă rece”); Franț Birman (“Piatra din casă”); Regele (“Cenușăreasa”); Papură Vodă (“Sânziana și Pepelea”); Povesti-

torul ("Fata babei și fata moșneagului"); Vrăjitorul Mahabdar ("Aladin și lampa fermecată"); Teodoreanu ("Rămășagul"); Ping ("Prințesa Turandot"); Galinicius ("Pecetea fermecată"); Caliban ("Furtuna" de W. Shakespeare, regia Sergiu Anghel); Bărbatul ("Paparudele", un spectacol de Liviu Manolache); Gabriel ("Parking" de J. L. Vanderstraeten, regia Gh. Jora); Luca Lacrimă ("Domnișoara Nastasia" de G. M. Zamfirescu, regia M. Rogojinski); Guliță ("Chirița la Iași" de V. Alecsandri, regia I. Sandu Scurea); Abdulin ("Revizorul" de N. V. Gogol, regia Ion Bordeian); Actorul / Duhul / Un gardian ("Hamlet" de W. Shakespeare, regia Ion Sapdaru), Ministrul Justiției ("Operă pentru viitorii dictatori" de A. Doriadis, regia Yannis Margaritis).

Este membru al trupei de teatru francofon "1, 2, 3 Soarel" a Universității "Ovidius" Constanța.

Daniel Minciună este un actor cu multe disponibilități ludice: are un chip de o mare expresivitate, pe care știe să-l pună în valoare, este un bun mim. Este un actor cu vocație pentru rolurile în cheie comică – meșteșugite cu nuanțare, dar și pentru cele în cheie lirică. Este un spirit neliniștit, mereu în mișcare, dorește să joace, să-și împlinească proiectele.

De curând m-a vizitat împreună cu colegul său, Lucian Zaharia, și mi-au vorbit de un proiect al lor: un spectacol – recital (în două personaje), pe un text de H. Pinter.

„... două vorbe...

Ce Dumnezeu să zic despre mine!... Să zic de bine!!!... Momentan nu simt decât o imensă dezamăgire, aș zice proporțională cu entuziasmul pe care-l simțeam venind la Constanța, și chiar și-n primii ani de facultate... Poate că nu am muncit și nu am luptat suficient să-mi depășesc limitele (dar, măcar, le-am atins???)... Lasă... Nu mă băgați în seamă... O fi o depresie de toamnă!

Hai cu Doamne-ajută!

Alin Constantinescu

A absolvit Academia de Muzica, Teatru si Arte Plastice Chisinau, Republica Moldova. A fost prezentator in cadrul emisiunii "Buna dimineata" - 2003, "Clipa siderala" - 2003, ambele la TV Moldova. A jucat in serialul "Prietenii" (Barmanul) - Kanal D, 2007. A jucat in spectacolele Teatrelor "Ginta latina", "Mihai Eminescu" si "Satiricus" din Republica Moldova. A fost distribuit in filmele: "Dincolo de soare", "Inca o zi de singuratate", "Anaconda 3" s.a. In spectacolele Teatrului pentru Copii si Tineret Constanta poate fi vazut in spectacolele: "Legendele Olimpului", "Sindbad, marinarul", "Vacanta cu peripetii", "Georges Dandin", "Aladdin", "Dragostea lui Pantalone".

"(...) sunt ferm convins ca teatrul bun poate schimba mentalitati si le poate schimba in bine. A schimbat-o pe a mea si continua s-o faca piesa dupa piesa. Asadar, imi pastrez convingerea ca rolurile mele de pe scena aduc o mare bucurie in ochii spectatorului, ajutandu-l in devenirea sa."

Alina Mantu

A absolvit Universitatea "Ovidius" Constanta, Facultatea de Arte, clasa prof. Vasile Gherghilescu, asistent Clara Ghiuvelechian si a sustinut licenta la U.N.A.T.C. "I.L. Caragiale" - Bucuresti. Joaca in spectacolele Teatrului pentru Copii si Tineret Constanta: "Inima rece", "Alba ca zapada", "Legendele Olimpului". "Sa joci pentru copii nu e deloc usor, cum ar parea la prima vedere. Copilul e cel mai dur critic. Daca nu te crede, iti spune direct. Asadar trebuie sa le captezi mereu atentia, iar asta te ajuta sa-ti pastrezi sufletul tanar. Deci am multe de castigat in urma acestei experiente."

Ioana Barca

Ioana Barca, fosta mea studenta a absolvit Universitatea "Ovidius", Facultatea de Arte si este licentiata a UNATC "I.L.Caragiale Bucuresti. A fost actrita a Teatrului de Stat Constanta unde a fost interpreta in specatcolele Satra in regia lui Beatrice Rancea si revizorul in regia lui Suba Laszlo. acum este actor colaborator al Teatrului pentru Copii si Tineret si poate fi vazuta jucand in spectacolele: Capra cu trei iezi (Capra), Gorge Dandin (Angelique), Califul barza (Barbanaduc), Cenusareasa (Zana), Lampa lui Aladin (Strajerul), Inima rece (Mikel-manuire) pentru putina vreme au fost actori colaboratori ai Teatrului pentru Copii si Tineret Radu Niculescu, Florina Bulgaru, Cosmin Mihale, Victor Petcu. Alaturi de ei sta echipa tehnico-administrativa alcatuita din oameni priceputi, pasionati, devotati, harnici. Ei sunt: Carmen Eugenia Raducanu - economist contabil sef, Atena Stefanescu - economist, Laurentiu Dogaru - regizor tehnic, Muezel Geambec - casier organizator, Dicran Asarian - electroacustician, Constantin Teletin - luminiat, Vasilica Beer - croitor, Ecaterina Nica - croitor, Ionut Adrian Comanici - montator decor, Magdalena Damian - sculptor papusi, Marin Voicu - tamplar, Laurentiu Cocos - administrator, Mircea Valentin - merceolog.

Teatrul pentru Copii si Tineret Constanta este un teatru cu un repertoriu dinamic, variat, cu regizori, scenografi colaboratori de marca, cu actori ce primesc apaluze la scena deschisa (la specatcolele de acasa, dar si in turnee si la festivaluri), cu premii ale unor festivaluri de gen importante.

Pe Vasile (Lica) Gherghilescu, directorul teatrului, l-am cunoscut pe vremea cand era un licean subtirel, frumusel, cu par saten lung, mistuit de pasiunea pentru teatru. Avea har si dragoste pentru teatru. De aceea a fost sfatuit, incurajat si sprijinit de actorii de atunci ai Teatrului de Papusi Constanta sa se inscrie la concursul de admitere la I.A.T.C din Bucuresti; examen pe care l-a sustinut cu scucces, fiind admis imediat.

Putini stiu ca directorul Teatrului pentru Copii si Tineret actorul Vasile(Lica) Gherghilescu a debutat pe o scena de teatru la Teatrul de Papusi Constanta. Student fiind la I.A.T.C "I.L.Caragiale",clasa profesorului Dem Radulescu (alaturi de maestrul sau l-a interpretat pe Gulita in comedia "Coana Chirita")a fost ales de regizorul Cristian Pepino sa joace rolul principal: Peter Munch din spectacolul "Inima rece", care i-a adus si primiul premiu.Acest debut a fost pentru el ca o stea norocoasa. La putina vreme dupa ce a devenit actor al Teatrului Dramatic Constanta a avut sansa de a debuta (de aceasta data ca actor profesionist), intr-o piesa de o mare frumusete- «Acesti ingeri tristi » de D.R.Popescu, in regia lui Dominic Dembinski . Pe linia investitiei de multa gandire in rol si-a compus personajul Ion, din acest spectacol.A compus profilul unui "tanar furios" al spatiului acesta, purtandu-i, inconfundabila, sigla, dar cu largi si tulburatoare ecouri. Si acest rol a fost premiat. La aproape doua decenii de la premiera cu "Inima rece" S-a intors la Teatrul de Papusi Constanta,de aceasta data ca sef de sectie. De curand, a sarbatorit douazeci si cinci de ani de viata artistica tot cu un rol din piesa "Inima rece" (rolul Ezechiel) fiind si autorul regiei. Lucrarea sa de doctorat "Teatrul, intre educatie si divertisment" este si ea dedicata teatrului de animatie, fiind rodul propriilor sale experiente si preocupari legate de aceasta arta. Ii urez -ca in anul ce vine – an aniversar -Teatrului pentru Copii si Tineret al carui director este, sa ii fie dedicata o monografie.

Povestea merge mai departe prin Teatrul pentru Copii și Tineret Constanța.

Aneta Forna-Christu

Georgeta Nicolau

Ioana Jora

Vasile Hariton

Petru Catrava

Elena Romanescu

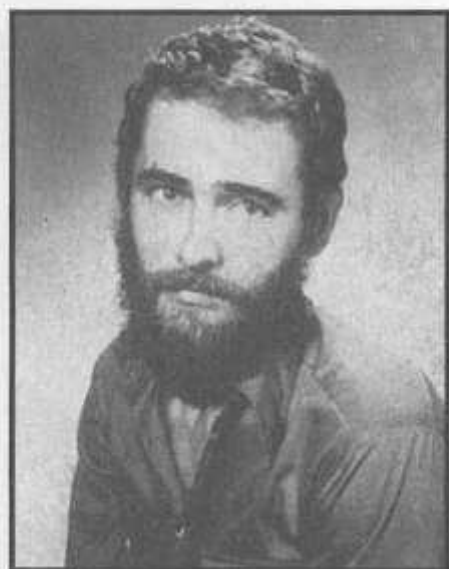

Traian Popescu

Marinela Marinescu

Dromihete Ghiman

Georgeta Radu

Elena Moțoc

Mugur Prisăcaru

María Lupu

Daniela Manolache

Clara Ghiuvelechian

Magda Baciu

Alina Mantu

Alin Constantinescu

Adrian Bădilă

Mircea Romanescu

M. Geambec, V. Gherghilescu, A. Tavitian

Rovena Paraschivoi

Claudia Zaharia

Tiberiu Roșu

Iulian Lincu

Mădălina Petrencu

Gabriel Monțescu

Maria Roșu

Lucian Zaharia

Ion Ciolan

Justin Defta

AFIȘ INAUGURAL

TEATRUL DE STAT
CONSTANȚA

Prezintă în zilele de:

vineri 14 decembrie 1956, orele 17
Premieră inaugurală

simbătă 15 decembrie, orele 16 și
duminică 16 decembrie, orele 10 dim.
și orele 16

PEȘIȘORUL DE AUR

traducere după A. S. Piskin

de TOMILIS ALEXANDRESCU

muzică din P. I. Gontarevski

regia artistică și decorurile: CLAUDIU CRISTESCU

muzică: Lucia Cristescu   Esculmura: Florica Cristescu

PRIMA LECȚIE

de ANA DUTIA ȘI GABRIELA TOADERESCU

muzică: Mircea Georgescu

regia artistică și decorurile: CLAUDIU CRISTESCU

Păpușii: Lucia Cristescu   Esculmura costumelor: Colectivul de artești tineri

Irina Ibrăniță, Zoltan Colanescu

Esculmura: Irina Colan, Balbescu

Costum: Eugenia Alexandru   Muzică: Veronica Măruș   Esculmura: Florica Cristescu

Decorurile: Irina Ibrăniță, Irina Colan, Balbescu

muzică: Irina Ibrăniță, Florica Cristescu

Regia de scenă: Claudiu Cristescu   Regia de scenă: Claudiu Cristescu

teatrul de păpuși
constanța

TEATRUL DE STAT-CONSTANTA
 In cadrul saloanelor de conferinta experimentale din ISTORIA TEATRULUI
 duminică 15 martie 1933, ora 11 dim.
 Teatrul de Stat-Constanta

ION MARIN SADOVEANU
 Regia
Păpușa și teatrul
Poveste fără cuvinte
 București 1933

TEATRUL DE PĂPUȘI
 CONSTANTA

L A L E K   T E A T R
 R O M A N I A

P R Z E D S T A W I A

MYS I L A L K A
 Alecu Popovici

CONFERINȚA
 „Rolul actorului mioritor în teatrul de păpuși”
 Lectură: **STEFAN LENKISCH**
 din teatrul „Păpuși” București

Urmează spectacolul
ARICIUL ALBASTRU
 de Al. N. Popescu
 în interpretarea: Motor Elena, Radu Georgea, Cetrava Puiu, Romanescu, Ștefan Gheorghiu, Florentin

W O B S A O Z I E :
 I O N S T A N C I
 F L O R E I
 P U I
 R e z e r v a
 L e
 C O M I S I O N E
 R a z v o d e

TEATRUL DE STAT-CONSTANTA
 SECTIA „TEATRUL DE PĂPUȘI”
 Teatrul de Stat-Constanta

Teatrul de Stat-Constanta
 S.S.A. TEATRULUI DE STAT

In cadrul saloanelor de conferinta experimentale din ISTORIA TEATRULUI
 Marșrută editată de teatru

VOLENTIN SILVESTRU
 Regia

PĂPUȘA
IN TEATRUL ROMINESC
 Cu un studiu de teorie și practică

ARTISTII PADURII, NECAZURILE LUI SURUBEL,
 IMPARATESSA PERIE DE DINTI, ISPRAVILE LUI HERACLE

teatrul de păpuși constanta

teatrul de păpuși constanța

TEATRUL DE PĂPUȘI CONSTANȚA

prezintă

BAIA TUL

scenariu
ELIADANUȘI

regie
LUCIA TREBESARIU

coșturi
R. BĂRĂSCUȚĂ

scenariu
R. BĂRĂSCUȚĂ

TEATRUL DE PĂPUȘI CONSTANȚA

Strada Gramicci 10 | Telefon: 0238 567

PREZ

regie
LUCIA TREBESARIU | scenariu
ELENA COMENTARIU

Teatrul de păpuși Constanța

JOCUL ORELOR

Scenariu: NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ | Regie: LUCIA TREBESARIU

prezintă
PREMIERA

scenariu
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie
LUCIA TREBESARIU
coșturi
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
scenariu
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie
LUCIA TREBESARIU
coșturi
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ

scenariu
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie
LUCIA TREBESARIU
coșturi
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
scenariu
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie
LUCIA TREBESARIU
coșturi
NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ

regie
FRANCIȘCA ȘOBIȘNEȘCO

regie
ZILIA FRENTEȘU

TEATRUL DE PĂPUȘI
SECTIA „TEATRUL DE PĂPUȘI”
CONSTANȚA

PREZINTĂ

Scenariu: NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ

PREMIERA

NECAZURILE LUI SURUBEL

Scenariu: NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ | Regie: LUCIA TREBESARIU

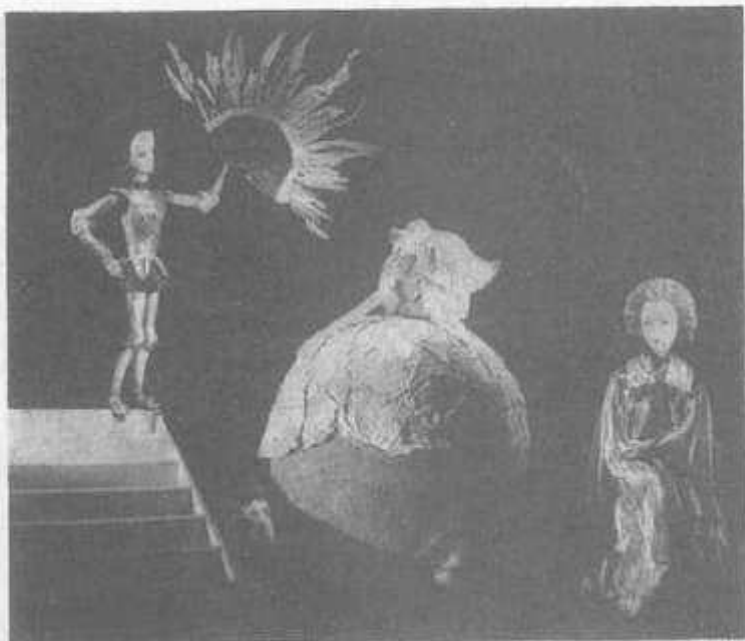
Strada Gramicci 10 | Telefon: 0238 567

DISTRIBUȚIA	
scenariu	NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie	LUCIA TREBESARIU
coșturi	NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
scenariu	NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie	LUCIA TREBESARIU
coșturi	NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
scenariu	NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ
regie	LUCIA TREBESARIU
coșturi	NICOLAE BĂRĂSCUȚĂ

regie
LUCIA TREBESARIU

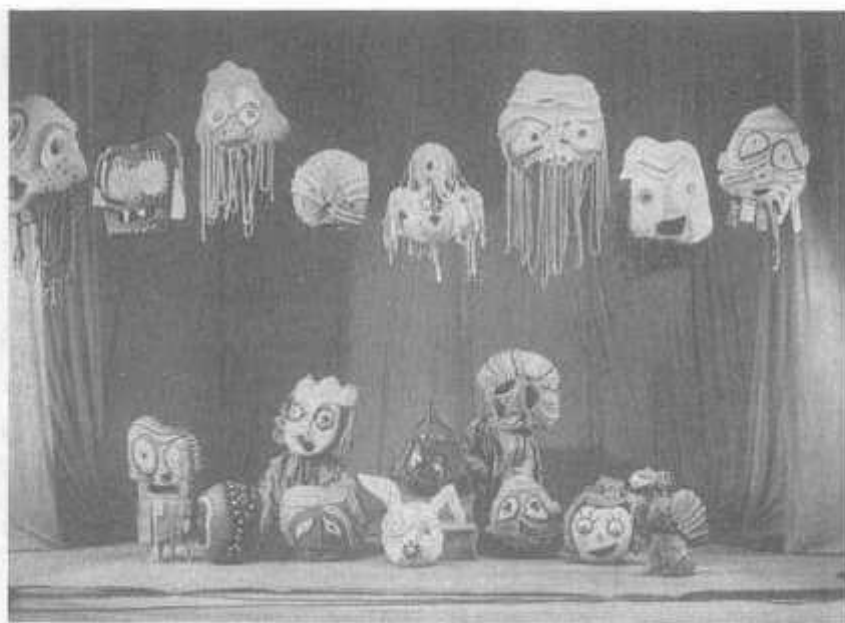
regie
LUCIA TREBESARIU

regie
LUCIA TREBESARIU

Scene din spectacolul **CĂLINA FĂT-FRUMOS**

Scene din spectacolul **COPILUL DIN STELE**

Scenă din spectacolul

COPILUL DIN STELE

www.ziuaconstanta.ro

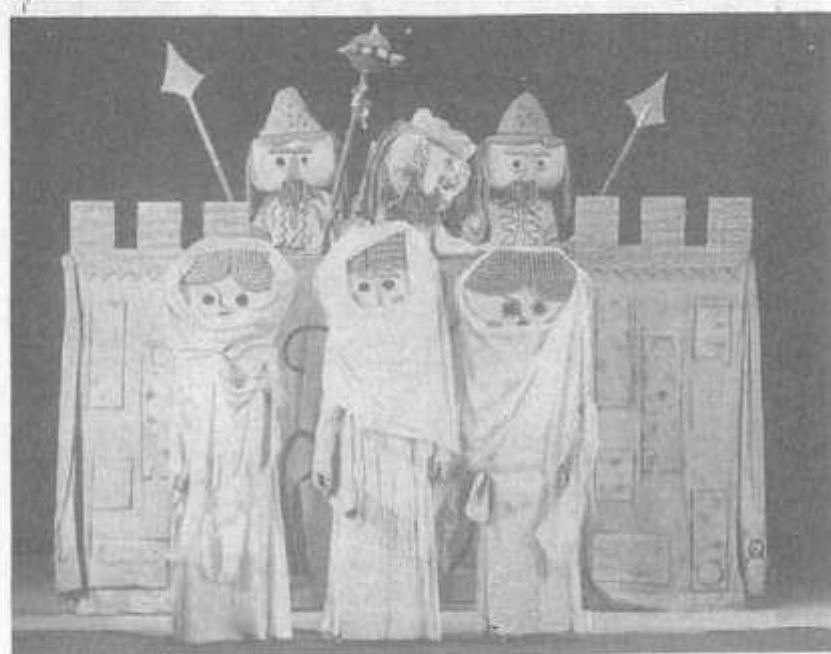
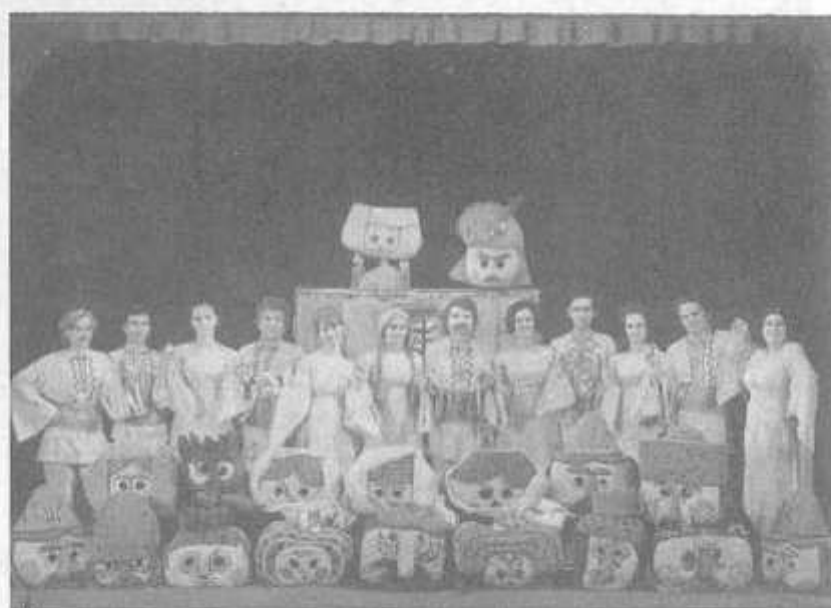
Scenă din spectacolul **MICUL PRINT**

www.ziuaconstanta.ro

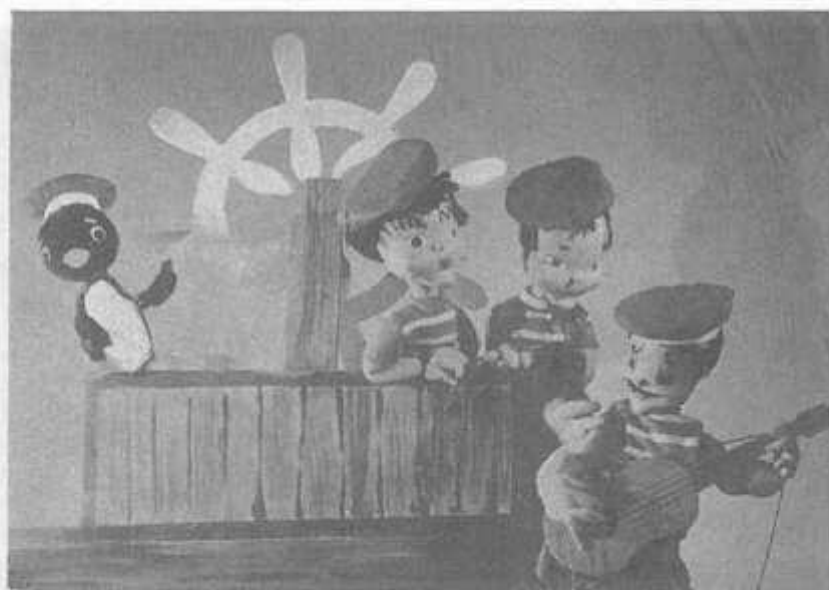
Scenă din spectacolul MICUL PRINT

Scene din spectacolul **Dulce ca... sarea**

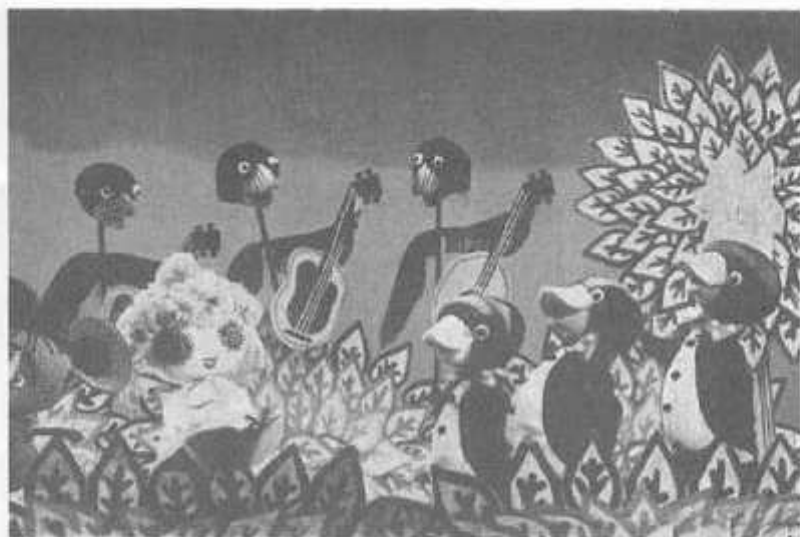
www.ziuaconstanta.ro

Scene din spectacolul

CARTEA CU APOLODOR

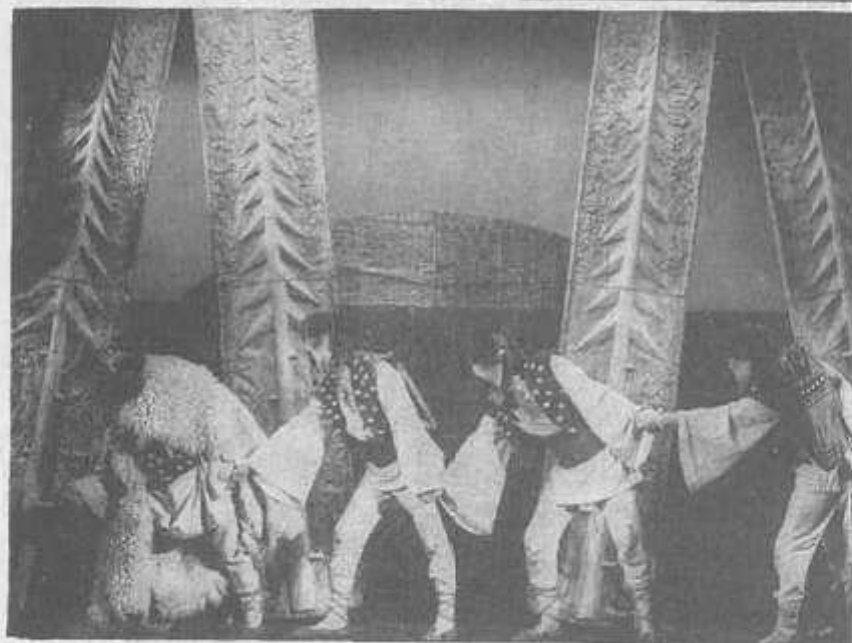
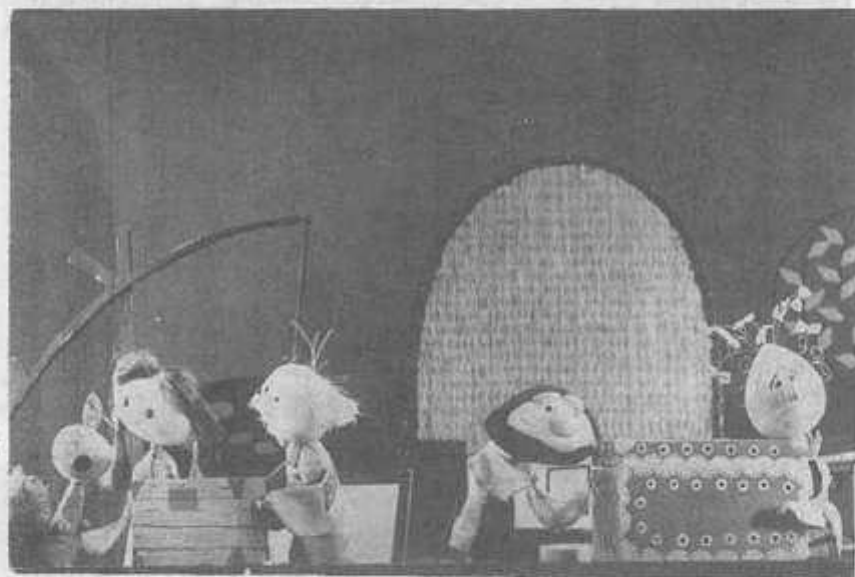

Scene din spectacolul

ȘORICELUL ȘI PĂPUȘA

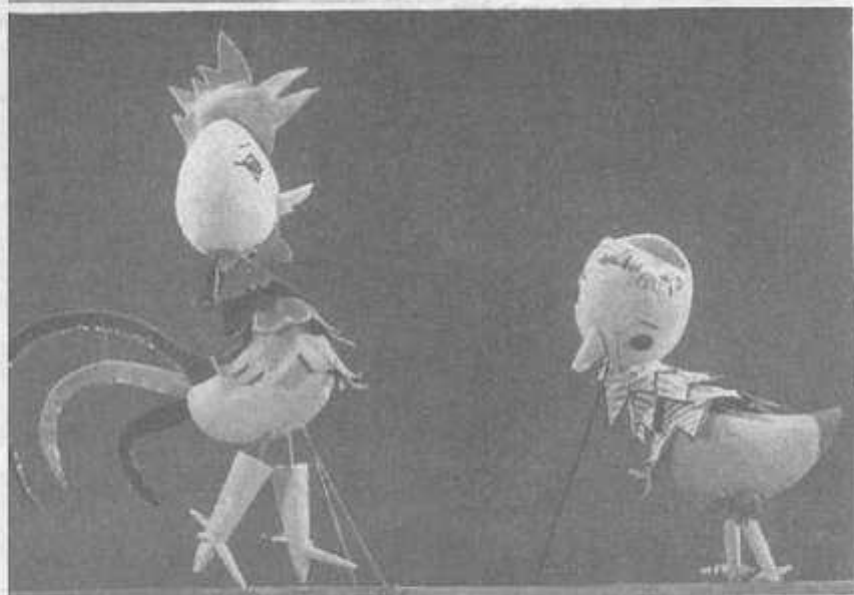
www.ziuaconstanta.ro

Scene din spectacolele
FATA BABEI ȘI FATA MOȘNEAGULUI
BALADA CELOR TREI FIUȚI

Scene din spectacolele PUNGUȚA CU DOI BANI
PRÎSLEA CEL VOINIC ȘI MERELE DE AUR

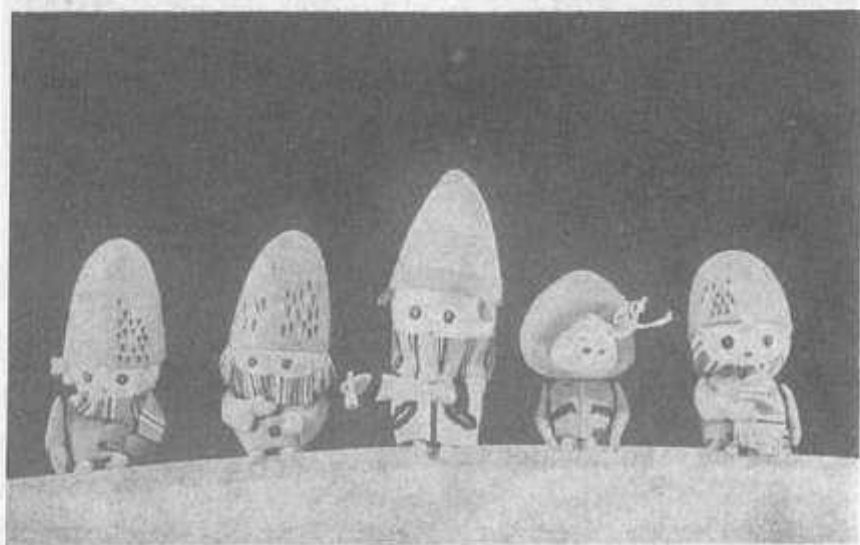
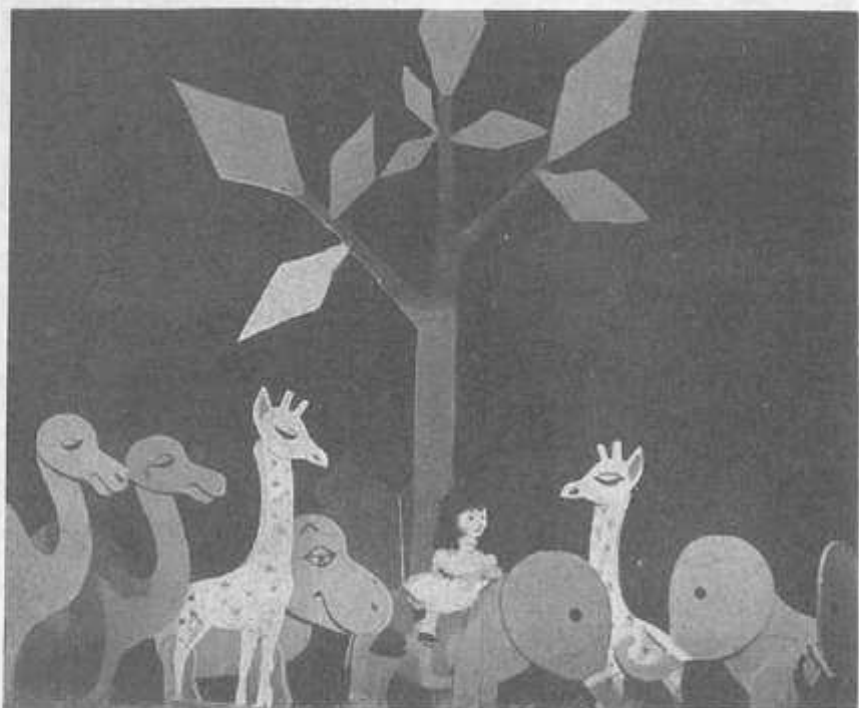

Scene din spectacolele **FRAM, ursul polar**
O fetiță caută un cântec

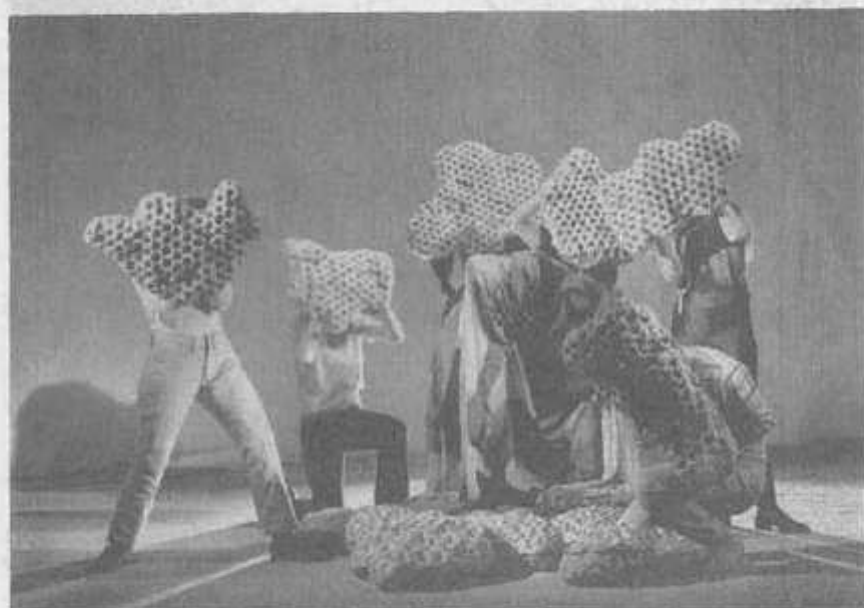
www.ziuaconstanta.ro

Scene din spectacolele **ROCHIȚA CU FIGURI**
FIN ȘI CALUL CEL ALB AL VĂZDUHULUI

www.ziuconstanta.ro

Scene din spectacolul

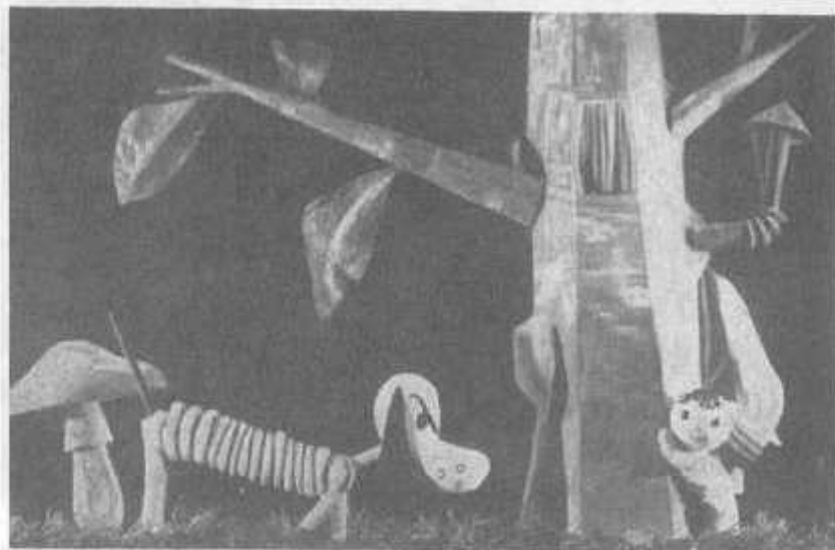
RIGA CRYPTO ȘI LAPONA ENIGEL

www.ziuaconstanta.ro

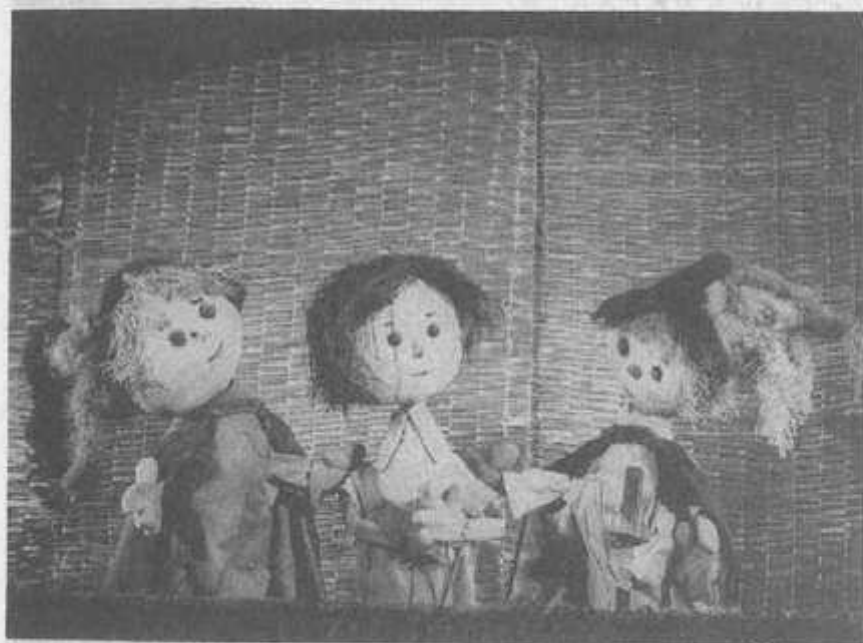
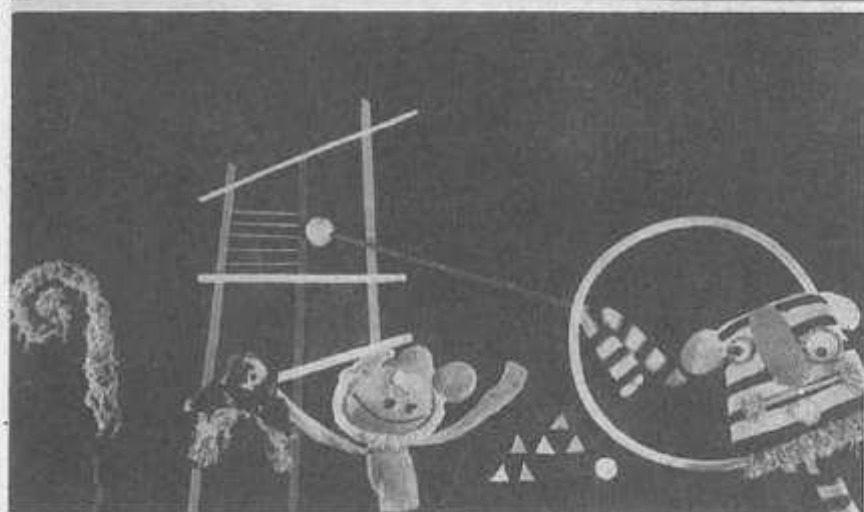

Scene din spectacolele

Rică-Tepecică Jocul ocelor

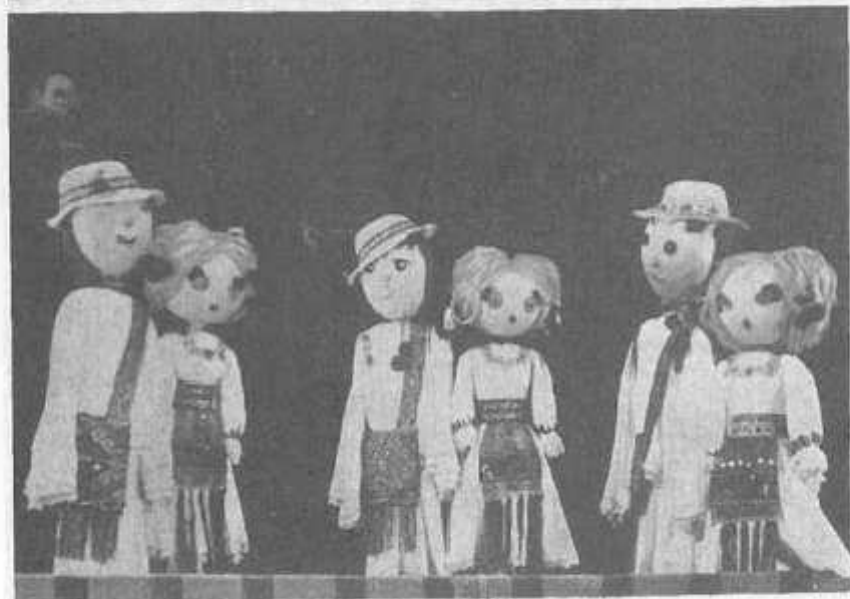
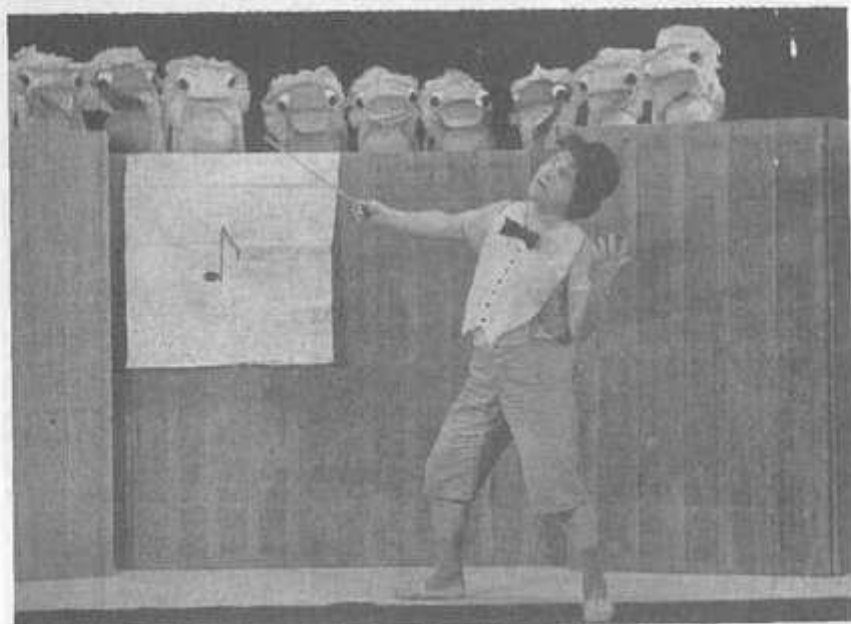

Scene din spectacolele **JUCĂRIILE MIHAELEI**
MICII MUȘCHETARI

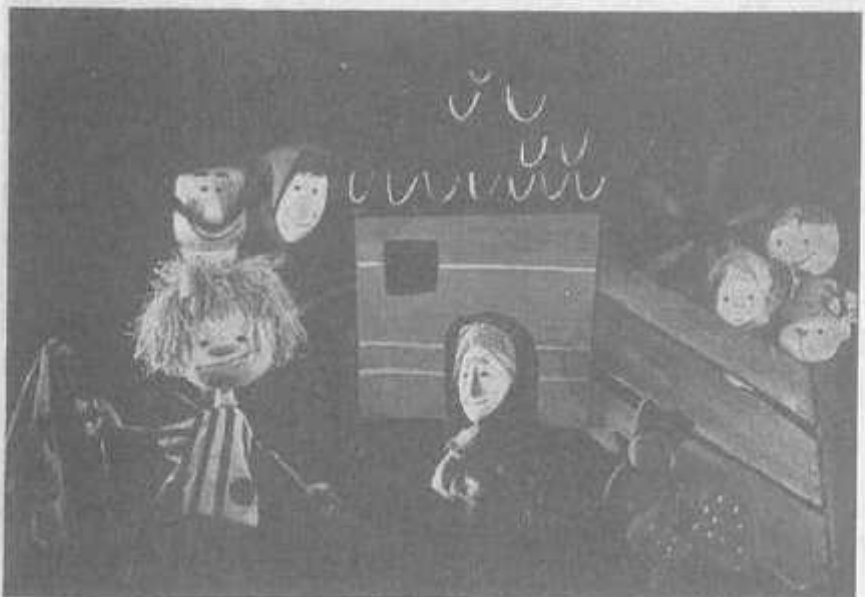

Scene din spectacolul

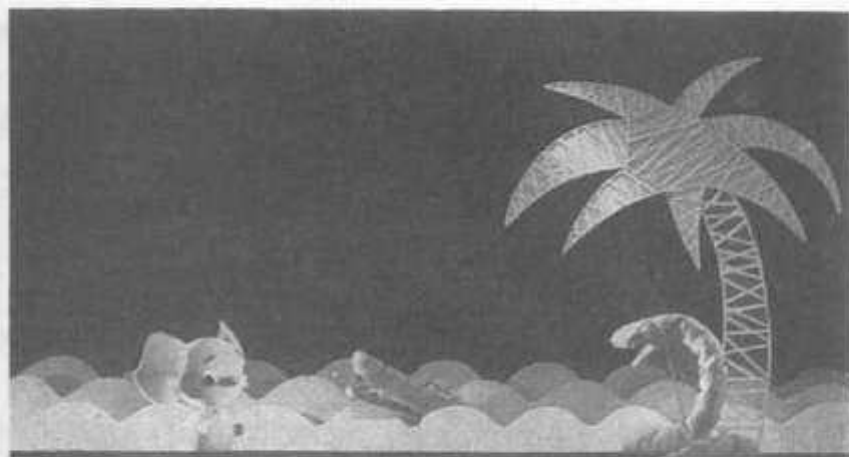
Nu plînge, baby!

Scene din spectacolele

BĂIATUL ȘI GHEATA BĂIATUL ȘI VÎNTUL

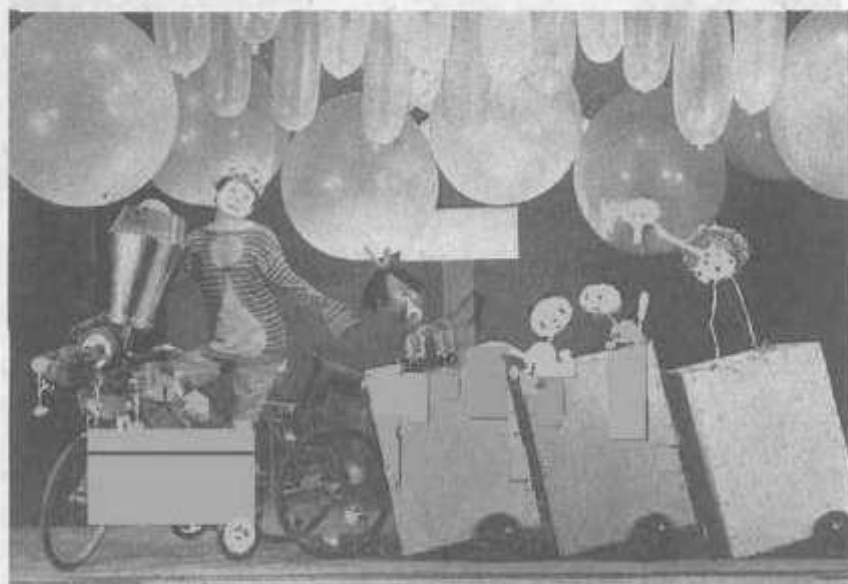
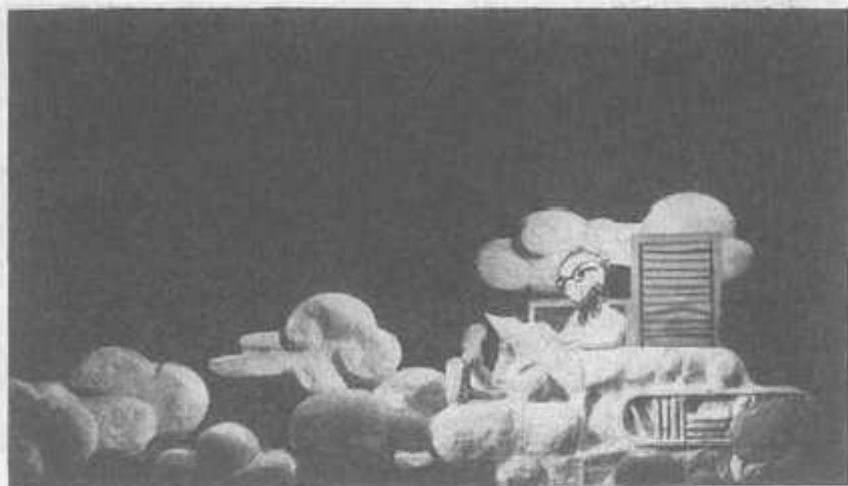

Scene din spectacolele **O întrebare cu bucluc**
NILS, PRICHINDELUL

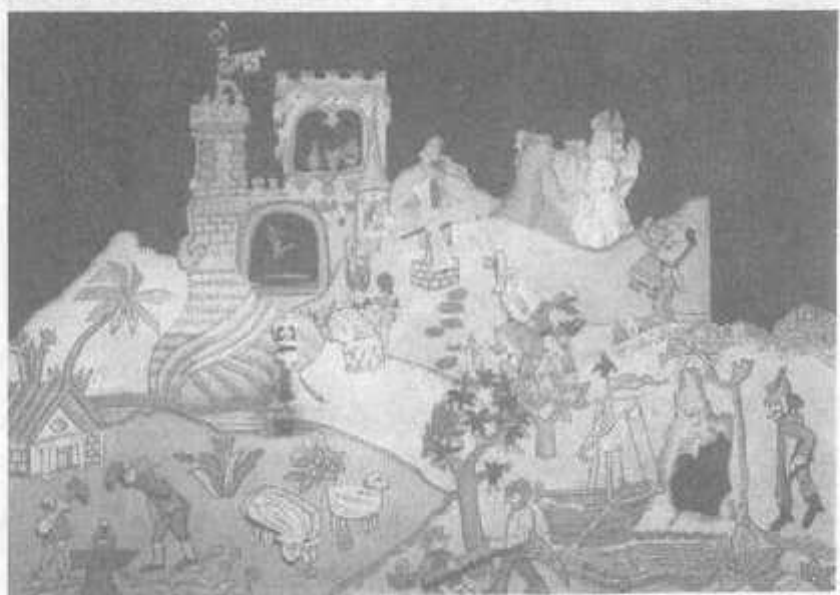
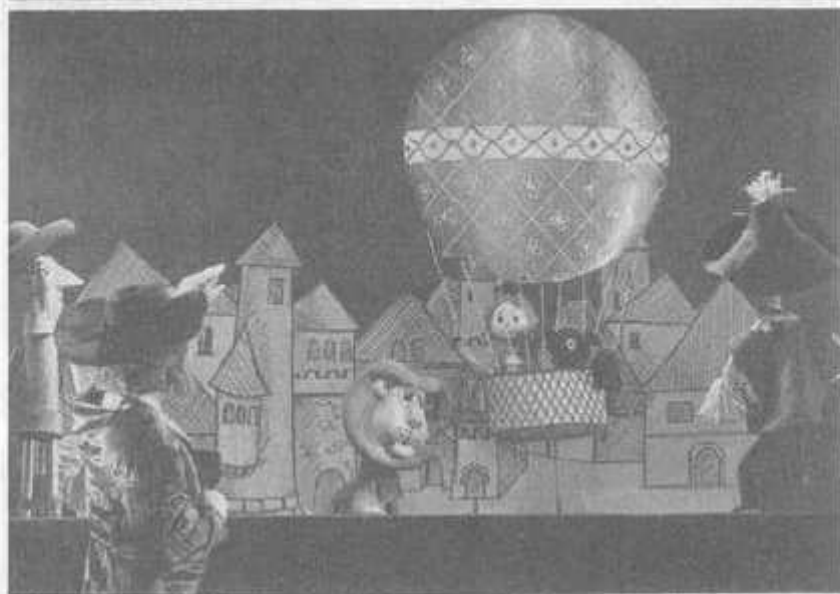
www.ziuaconstanta.ro

Scene din spectacolele **Cu 100 km spre iad**
TRENULEȚUL FERMECAT

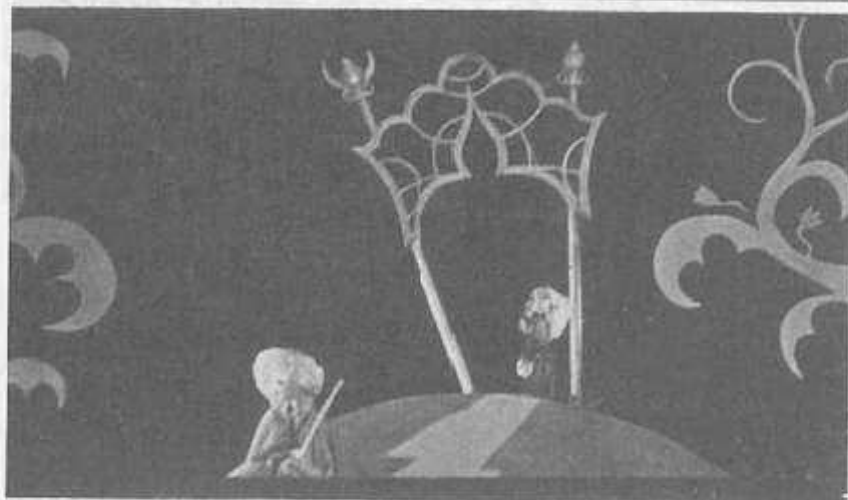
Scene din spectacolele *Veșitoarul din Oz*
SPĂRGĂTORUL DE NUCI

Scene din spectacolele **Ursuleții veseli**
Artiștii pădurii

Scene din spectacolele

MICUL MUCK
SCUFIȚA ROȘIE

Scenă din spectacolul

O poveste oarecare...

www.ziuaconstanta.ro

TURNÉE PESTE HOTARE

1976 • Moskova - U.R.S.S.

1973 • PÉCS - Ungaria

1971 • NANCY - Franța

1975 • FLORENȚA - Italia

Cuprins

Teatrul de păpuși pe o axă a timpului.....	5
UNDEVA.....LA MALUL MĂRII	8
Motivație.....	12
PĂPUȘARII CEI BUNI DIN CONSTANȚA	14
UN TEATRU SUSPENDAT INTRE CER ȘI MARE	17
TINEREȚE FĂRĂ BĂTRĂNEȚE.....	20
POVESTEA MERGE MAI DEPARTE.....	22
SCURTA ISTORIE.....	24
ÎNTEMEIETORII.....	33
CLAUDIU CRISTESCU	33
LUCIA TROTONGHI CRISTESCU.....	40
REGIZORI, SCENOGRAFI, SPECTACOLE	44
EUGENIA TĂRĂȘESCU - JIANU	52
CRISTIAN PEPINO	62

ION TIȚOIU	77
MONA MARIAN (CHIRILA)	78
CARMENCITA BROJBOIU	85
ELOGIUL MODESTIEI	89
JUSTIN DEFTA	90
ELENA (COCA) MOȚOC	91
GEORGETA (GIGI) NICOLAU	96
GEORGETA MARICA RADU (TĂTARU)	100
TRAIAN POPESCU	102
ANETA (NUȚI) FORNA CHRISTU	104
ELENA FLORENTINA (TINA) ROMANESCU	120
MIRCEA ROMANESCU	122
PETRU (PUIU) CATRAVA	124
VASILE HARITON	125
IOANA (TITI) JORA	128
MARINELA MARINESCU	131
DROMIHETE GHIMAN	133
MUGUR PRISĂCARU	135
ADRIANA RUSU STOIAN	136
MARIA VARSAMI	138
MARIA LUPU	138
IULIAN LINCU	139
ADRIAN BĂDILĂ	140
MĂDĂLINA PETRENCU	143
GABRIEL MONȚESCU	144
ROVENA PARASCHIVOI	145
DANIELA MANOLACHE	147
TIBERIU ROȘU	149

MARIA ROȘU	152
CLAUDIA ZAHARIA	152
LUCIAN ZAHARIA	153
CEI CARE NU SE VĂD	157
Veniamin Mârza	162
Marcel Balotă	163
Eugen Stoian	164
George Neagu	165
Roxana Silvia Stancu Ghiman	166
Vasilica Beer	167
REPERTORIUL	174
DISTINCȚII, PARTICIPĂRI LA FESTIVALURI, TURNEE.....	181
Au fost actori ai Teatrului de Păpuși din Constanța	186
ARC PESTE TIMP.....	189
CLARA GHIUVELECHIAN.....	189
DANIEL MINCIUNĂ.....	191
Alin Constantinescu	193
Alina Mantu	193
Ioana Barca	194

